

8.31

—

693

4
—
—
—

10
1961

UNED

ut Gaude feliciterque
advenis, humiliter ob
Subiste mecum paul
per.

Gaude tibi apprecatus
honestis verbis indisputan
Semper alloquere.

mirandum enim est profec
hoc enim a nobis inaud
tum est.

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and bleed-through.]

BAP FA
019

26

ARABICÆ LINGVÆ

Op. 6.

K. 00001533170

TYROCINIUM.

ID EST

THOMÆ ERPENII

GRAMMATICA

ARABICA;

Cum varia Praxios materia, cujus elen-
chum versa dabit pagella.

LEGADO
J. OLIVER ASIN

LUGDVNI BATAVORVM,
Typis & impensis IOANNIS MAIRE. 1656.

Francisco Codera.

BIBLIOTECA
DE
JAIME OLIVER ASIN

UNED

THE NEW YORK

LIBRARY

OF THE CITY OF NEW YORK

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

THE NEW YORK

LIBRARY

1850

UNED

LECTORIPHILARABI

JACOBUS GOLIUS S.D.P.

ON indignam favore tuo, Studiose
 Lector, operam fore suam Typographus
 existimavit, si typis eisdem Erpeniana
 iterum exhiberet Linguae Arabicae præ-
 cepta, quibus ea abhinc vicennium ex-
 cudit: cum quod præclarum sit, etiam
 decies repetitum placere possit. Eiusmodi autem condenda
 Grammatica, quæ usitatâ nobis ratione & methodo con-
 staret, ut majus quondam Europæ votum quàm spes &
 expectatio fuit: ita quoque condita sua gloria Authori illi
 solida ac integra debetur; ut qui desiderato operi, eiq; tunc
 difficillimo, primam & ultimam quasi simul visus sit im-
 posuisse manû. Ita ut vel hinc à summis in Rep. literaria
 viris elogium vivus tulerit, demerenda posteritati natura
 fuisse. In hisce quippe rebus, si queis aliis, verissimum est at-
 que compertum Hesiodi illud, principium dimidium totius.
 Et quo per se efficacior est Arabum lingua, & diligentius
 ab ipsis exculpta, eo ad percipiendum illius usum ac fructû
 plus refert penitus cognita esse ejusdem fundamenta.
 Quorum ignari non habent ubi pedem figant, cæcutientes
 illustri die, in plano offendentes; & sæpenuerò faciunt
 intelligendo, ut nihil intelligant. Hac itaque regia existit,
 *
 multis

P R E F A T I O

*multis despecta licet, nec alia compendiaría magis aut compendiosa est via, quæ ad Arabiæ Felicis hortos ac Sylvas, omnigenam scilicet acutæ & industria gentis eruditionem ducat. Quin & ipsi, eò adspirantes, solenni velut ritu eandem institerunt semper ac triverunt viam: & quam peculiari quodam ordine ac propriâ terminorum appellatione traditam à majoribus artem acceperant, isdem vestigiis eodemque modo persecuti fuerunt: secundis quidem eam curis expolientes, & novis augentes observatis ac repertis; at præcipuâ operis immutatâ formâ. Quam scuti cum nomenclaturâ suâ habere perspectâ, plurimum fecerit ad intelligendam cum Arabum Philologiam, tum alterius cujusque generis disciplinam: ita eorundem exemplum alterâ etiam parte esse nobis imitandum videtur. Ut quo modo & ordine semel Grammatica hæc moribus nostris rectè accommodata fuit, eodem porro res ipsa & doctrinâ magis magisque perficiatur; ne turbatis levi de causa lineamentis, eam magis confundi potiùs atque retardari contingat. At methodum verè legitimam Erpenius, quam probè calluit, in hac sua Grammatica sectatus fuit; nempe constituendæ disciplinæ legibus respondentem: quæ universaliter, & primo loco tractari jubent, respici naturæ ductum, atque homogenea, quoad fieri potest, inter se connecti. Arbitrariam verò, quæ discentium capzui quorundam & infirmitati subserviat, ab Artis descri-
 ptione*

ptione secernendam judicavit. Et qui ipsum nullus non
 ducem sequi posset, qui sub ejus vellet signis militare;
 prout boni ducis erat, consilium publicavit: quod seorsim
 Rudimentis suis, Grammatica hujus compendio, anno
 1620 editis præfixit. Quæ quidem hoc loco ita monere vi-
 sum fuit, ut pro officio meo manibus illius, qui lampada
 mihi in decursu tradidit, objectas nebulas radio ejusdem
 lucis aliquo resolvere prætentarē, melioribus ubi opus fue-
 rit, ut spero, vindiciis diluendas. Ut autem institutū hoc
 à Clarissimo Erpenio opus, cui primitias suas studia debent
 mea, accessione quādam, ceu grāti animi symbolo, ut cunq;
 locupletarem; decretum mihi erat meas aggregare ad
 Grammaticam Annotationes, & conceptum à me, qui
 hætenus defuit, de Arabum Prosodia tractatum: quo-
 rum partem jam ante complures annos auditoribus meis
 communicāram. Sed præsentī urbis nostræ statu, tum
 publicæ tum privatæ inciderunt causæ, quæ illud meum &
 Typographi propositum pro hoc tempore abrumpunt &
 sistunt; primā quam nobis Deus concesserit opportunitate
 exsequendum. Interim in commoda atq; profectum tuum
 frueri, benevole Lector, Progymnasmatum Variā penū
 & appendice: quam Erpenianæ quoque subjungendam du-
 xi & subjunctam vides. Ut cuiq; liceat imbutum Gram-
 maticis præceptionibus animum pascere iis & exercere, at-
 que ita paulatim per doctrinæ gradus ad altiora ipsamque
 arcem

PREFATIO AD LECTOREM.

arcem contendere. Ea quidem ferè omnia viginti abhinc
 annis parata & in promptu fuerunt, ut eundem in finem
 cum Erpeniani hujus operis editione tunc temporis prodirent:
 sed inopinatus item casus illa de manibus deponere
 habentus, & pro derelictis habere suavit. Partem tamen
 eorum vir eruditus, & mihi amicissimus; M. Johannes
 Fabricius, quam apud me literis hisce operam navans ex-
 ceperat acceperatque, uti etiam professus fuit, Speciminis
 Arabici titulo in lucem emisit. Nunc verò ista reliquorum
 consortio inserta denuò fuerunt: ut communi scopo, cui ab
 initio destinata erant, & perquam accommoda videban-
 tur, eadem recurrente occasione simul omnia inseruirent:
 præsertim cum edita partis, de qua dixi, exempla huc ad
 nos, ubi nata est, paucissima & ferè serò perlata fuerint.
 Sed quemadmodum æquum fuit tanto post tempore recen-
 sere versionem: ita non iniquum videbitur, plerasq; notas
 omnes, quæ illi conjunctæ erant, nunc suppetente Lexici
 copiâ prætermittas esse: quia Studiosi inde haurire illas,
 quantum necesse fuerit, cum majori suo emolumento possint.
 Nam ad eos cum primis hæc pertinent Additamenta, qui
 Grammaticæ præsidio & cognitione ritè instructi, excu-
 tiendo & conferendo eandem porro confirmare cupiant;
 atque ita simul tum certiore, tum ampliorem, comparare
 sibi Linguae ipsius intelligentiam, ejusdemque percipere ge-
 nium exoptent. Vale, mi Lector, & studiis hisce amore tuo,
 atque propriâ etiam industriâ, fave.

THOMÆ

Confession of the Faith

I believe in God the Father Almighty, Maker of Heaven and Earth, Father of Jesus Christ, His only Son, who was born of the Virgin Mary, was crucified for us, and rose again the third day, and ascended into Heaven, and sits on the right hand of the Father, and shall come to judge the living and the dead. I believe in the Holy Spirit, the Lord and Giver of Life, who proceeds from the Father and the Son, who with the Father and the Son together worshiped and glorified, who speaks through the Prophets.

I believe in one, holy, catholic, and apostolic Church. I acknowledge one baptism for the remission of sins, and I expect the resurrection of the dead, and the life of the world to come. Amen.

Handwritten notes in the left margin, possibly a list of articles or a commentary.

...the Church, which is the pillar and mainstay of truth...

...and the communion of saints...

...and the Kingdom of God...

...and the life of the world to come...

...and the resurrection of the dead...

...and the life of the world to come...

...and the Kingdom of God...

...and the life of the world to come...

...and the Kingdom of God...

Continentur hoc opere

Præter Grammaticam Arabicam Thomæ Erpenii, Fabulæ Locmanni sapientis, & Arabum sententiæ, ab eodem Erpenio Latine redditæ & notis illustratæ. *Ex recensione JACOBI GOLII: qui illic à se addita asterisco distinxit; ad pleniorẽ verò Exercitationem nunc seorsim adjecit*

Adagiorum Arabicorum centurias III,	} cum interpretatione suâ & notis.
Quasdam metro conceptas seu poetarum gnomas,	
Duas ex Corano Suratas, sive specimen ejusdem,	
Dissertationem ex Hariræo,	
Carmen Abu'lolæ.	
Homiliam de nativitate Christi,	}

Accedunt etiam in eundem finem, Arabicè tantùm,
Arabum sententiæ aliquot, partim solutis, partim ligatis verbis.
Surata alia Corani.
Carmen aliud Abu'lolæ.

THOMÆ ERPENII

CONSILIVM,

*Brevi introductione huic Grammaticæ aptatum; quod
longæ experientie probavit successus.*

I. **S**I quis omnino rudis accesserit, primùm ex simplici potiùs in- Quid fa-
cere expe-
diat ante
Grâma-
tica le-
ctionem
stuitu, quàm prolxiore explicatione, discat Lectionis Elementa: quæ sunt Consonantes, Vocales, & Notæ Orthographicae. Harum attentè contempletur figuras, & expendat potestates seu valores. XXVIII Consonantium notitia petetur ex initio Cap. primi, ipsa nempe ejus tabella; III Vocalium ex tabella & fine Cap. tertii: V peculiare notas Orthographicas docet principium Cap. quarti, & pars quinti prima & ultima. Ubi & obiter notasse profuerit, uti tres tantùm sunt vocales A, O, I; ita tres duntaxat esse Nominum casus: & O pertinere ad Nominativum & Vocativum; A ad Accusativum; denique I ad casus reliquos.

II. Tum cognita illa Elementa inter se neçtere in syllabas assue-
scat: quem in finem juvari poterit exemplis, tum singularium vo-
cum, pag. 6, 7, 20, 22; tum vocum plurium, pag. 23, 25, 26, 27;
& integræ sententiæ, pag. 19: quippe ubi Arabica etiam Latinis
litteris exprimuntur.

III. Hoc prævio defunctus rudimento, librum primum dili- Pro libro
primo de
Ortho-
graphia.
genter legat, ab initio usque Appendicem ejus, quæ pag. 29 occur-
rit. Ita quidem, ut iis quæ ad rem propositam scitu magis esse ne-
cessaria judicaverit, majorem adhibeat attentionem. Quædam
enim curiosæ esse potiùs & uberioris doctrinæ satis liquet.

Ubi & hoc observa, in Tesdid Euphonico, de quo pag. 22 & 23;
& Wessa, de qua pag. 26 & 27, linguâ exprimendis, non aded esse
laborandum: nam hoc, ut natum est ab expeditè loquentis na-
turali propensione quadam & euphonia; ita ab ea potiùs quàm ab
artis affectatione & conatu pendet.

**

IV. Ap-

GRAMMATICÆ DISCENDÆ

Pro libri primi Appendice. IV. Appendicem libri I, quod spectat, illa continet Canones toti linguæ, hoc est omnibus, vel saltem præcipuis, Orationis partibus communes; utpote Euphoniæ & facili elocutioni inservientes. Per quos potiori ex parte tollitur quæ videatur esse in Arabismo anomalia: ac proinde sine quibus nemo possit feliciter Arabiari. At licet illi Canones per se singuli sint facillimi, ut nullo negotio intelligi & memoriæ mandari possint; multitudo tamen ob ipsam affinitatem facilè confusionem inducit. Ea propter omnino præstiterit, ut singulis, aut ad summum binis, accuratè perpendendis & memoriæ imprimendis, singuli dentur dies.

Pro Libro secundo. V. Libro primo cæteris rebus cognito, interea dum istoc modo Canonibus etiam opera datur, progrediendum est ad secundum librum de Verbis. Ubi primùm Conjugationum tabella, quam exhibet pag. 41, diligenter est discenda: & ad majorem confirmationem, Verba quædam trilatera, ut كَتَبَ, قَرَأَ, & alia quælibet, per eam diduci debent: donec oblatae cujusque Radicis Conjugationem expedite & promptè formare noris.

Pro Verbis Perfectis. VI. Hinc procedendum ad Paradigma regulare primæ Conjugationis Activæ, quod benè memoriæ est imprimendum, cum ab eo reliqua omnia dependeant: mox præcepta ei adjuncta legenda quoque atque discenda sunt.

VII. Deinde differentia Conjugationum derivatarum à prima, sequentibus duobus capitibus III & IV tradita, etiam memoriæ penitèns infigi debent; & ad eandem normam Radices plures per primas tantùm Temporum voces in Conjugatione prima & reliquis diducendæ sunt. Nec antè pergendum ad verba Imperfecta, quàm Perfectorum conjugationes omnes, tum primitivæ, tum derivativæ, benè perspectæ & cognitæ fuerint; & simul primi libri repetita semel atque iterum Appendix memoriâ teneatur.

Pro Verbis Imperfectis. VIII. Hinc ad Imperfecta fiat progressus, & singulis speciebus singuli attribuantur dies, confusionis evitandæ gratiâ: nisi fortè species quarta & quinta, sive Cap. VIII & IX, dies exigere binos videantur. In iis benè considerentur & memoriæ mandentur generales Imperfectionis regulæ, & ipsæ ad Euphoniâ facientes;

tes;

C O N S I L I V M.

tes; quæ ferè circa initium singulorum Capiturum proponuntur. Hisce enim intellectis & cognitâ Verbi Perfecti conjugatione, facile erit formare Imperfectum. Nam ut minori hoc molestiâ facias, omnino consultum est, quamlibet vocem Verbi Imperfecti eo formare modo, ac si Verbum Perfectum sit. Ita formata cum erit, evidenter apparebit an contra generales illas Imperfectionis regulas, an speciales peccet. In hisce verbis videbunt Studiosi, quanti momenti sint aurei illi Appendicis libr. I Canones: quos propterea hic sæpe consulere & applicare oportet.

Verbis cognitis pergatur ad Nomina, & ab hisce ad reliqua: De reliqua Graemata parte, e jusque cum præcedenti comparatione.
de quibus nihil peculiare est monendum: quoniam ibi res plana est ac manifesta; nempe iis, qui jam præcedentium habeant cognitionem. Ubi quæ per se major esse, quàm in illis sequentibus, difficultas videtur, ei ab Erpenio provisum fuit ipsâ præceptorum traditione, perspicuâ nempe & evidenter distinctâ. Quæ si contracta nimis & in unum pressa, alio præsertim ordine, simul ingeri contingat, utique in digerendo haud paulo plus negotii discentibus facessent.

ERRATA VEL OMISSA,

quæ fortè occurrerunt, emendanda vel addenda.

Pag. 13. l. 6, lege أَهَّارُ p. 33, l. 17, oppugnabitur p. 37,
l. 15, رَكِي p. 41, l. 8, افْتَعَلَ l. ult. اَنْتَكُرُ اَنْتَرَا p. 42, l. 6
pro ا ت ت p. 45, l. penult. كَاتُوا p. 48, l. 11, اضْرَبْ l. 18,
قَتَلْ p. 50, l. 4, يَنْصُرَانِ p. 80, l. 11, quæ literæ in prima,

In Fabulis Locmanni, pag. 1, l. 8, اَحْدُهُمَا, l. 9, يِعَارِضُهُمَا
p. 3, l. 1, السَّجَرِ l. ult. وَيُعَوِّدُهُ verte visiterunt eum p. 5, l. 1.
احتقاري

أَحْتَقَارِي p.12,l.18, فَمَضُوا p.14,l.10, تَشَعَّقَتْ p.29,l.3,
 Cúlifou l.9, Cúllifou p.42, l.3, ويعيط الجوارح, l.13, vo-
 catur. Quod cum apud Scriptores non occurrat, cum Viro
 doctissimo, amico meo, Edoardo Pocockio, malim legere
 بعض الجوارح i.e. accipiter quidam pag.50,l.14, يُتَمُّ p.51,
 l.15, لِسَانُ l.16, نَاطِفٌ p.61,l.2, despiciatur p.85,l.15,
 يُغِي p.89,l.3, يُصْنَعُ l.4, يَلَاقِي p.99,l.14, externá, &c.
 sine accentu p.101,l. antep. aliena p.108,l.5, commendata
 p.116, عَلِي الْقَمَرِ p.120,l.17, سُدَّةٌ p.145,l.4, فُحَاكِي p.
 148, l.19, فَوَاتٍ p.149 l.9, Vox ipsa p.153, l.16, con-
 fessuum p.182, l.17, scribâ p.203, l.14, mendacium;
 pag.206, l.3, parte l.11, Aciei; l. penult. liberatos l. ser-
 vatos p.208, l.28, abstergendæ p.215, l.18, adduxit l.19,
 perduxit p.217, l.1, Cùm autem l.5, dum p.228, l.9, فَبَالًا
 p.246, l.4, مُشْرِقِي l.12, يَصَادُ pag.248, l.20, tenui
 pag.249, lin.23, coloris, & quidem magis quæsit,
 quàm inventi; pag.250, lin.12, الْإِهْتِدَاءُ in notis l.12, فِدُّ
 p.252, l.11, الْمَثَلِيَّةُ p.253, l.9, (seu primaria) p.254, l.12,
 أَنَّ الْبَطُولُ p.255, l.9, conchis l.11, urbis l.18, dele ejus
 p.256, l.5, بِمَيْلَانٍ مُغِيدٍ p.259, l.5, figilla p.261, in notis l.
 sublimem p.262, l.2, عُنَايَتُهُ & l.8, وعزير فضله,
 & l.9, السُّعْدَاءُ

THO-

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICÆ
ARABICÆ

Liber Primus,

De
ORTHOGRAPHIA.

CAPUT PRIMUM.

De literis.

A R A B V M literæ consonantes sunt XXVIII : quarum nomina, ordinem, & figuras cum suis potestatibus sequens tabella exhibet.

Ordo. Nomen & Potestas.

Figura,

			in fine dictionis,		extra finem dictionis,	
			annexa præced.	non annexa præced.	annexa præcedenti.	non annexa præcedenti.
1	Elif.	أَلِفٌ	ا	إ	ل	ا
		<i>Spiritus lenis Græcorum, & Hebræorum.</i>				
2	Be.	بَاءٌ	ب	ب	ب	ب
	B.					
3	Te.	تَاءٌ	ت	ت	ت	ت
	T.					
			A			آ ذ

2 THOMAE ERPENII LIB. I.
 Ordo. Nomen & Potestas. Figura.

4	Thfe. ثَاء <i>T blasum.</i>	ث	ث	ث	ث
5	Gjim. جِيم <i>G Gallorum ante e & i.</i>	ج	ج	ج	ج
6	Hha. حَاء <i>¶ Hebr. cum, i. e. duplex Hex imo peccore protrahit H, HH.</i>	ح	ح	ح	ح
7	Cha. خَاء <i>Ch. seu γ Græcorum cum ratione gutturis.</i>	خ	خ	خ	خ
8	Dal. دَال <i>D.</i>	د	د	د	د
9	Dhfal. ذَال <i>D blasum</i>	ذ	ذ	ذ	ذ
10	Re. رَاء <i>R.</i>	ر	ر	ر	ر
11	Ze. زَاء <i>Z, aut S inter duas vocales.</i>	ز	ز	ز	ز
12	Sin. سِين <i>S initio dictionis, aut post consonantem.</i>	س	س	س	س
13	Sjin. شِين <i>Sj Belgarū, ch Gallorū Sch. Germanorū, & Sh Anglorū.</i>	ش	ش	ش	ش

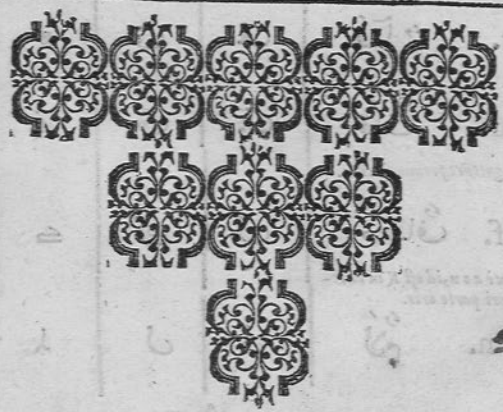
Ordo. Nomen & Potestas.

Figura.

14	Sad.	صَادُ	ص	ص	ص	ص
		<i>TS, sed ita ut S magis quam T audiatur.</i>				
15	Dad.	ضَادُ	ض	ض	ض	ض
		<i>Idem blasè.</i>				
16	Ta.	طَاءُ	ط	ط	ط	ط
		<i>T in gutture pronuntiatum.</i>				
17	Da.	ظَاءُ	ظ	ظ	ظ	ظ
		<i>Idè blasè: vix differt à ض.</i>				
18	Ain.	عَيْنُ	ع	ع	ع	ع
		<i>Y Heb. difficillima litera.</i>				
19	Gain.	غَيْنُ	غ	غ	غ	غ
		<i>G in gutture pronuntiatum.</i>				
20	Fe.	فَاءُ	ف	ف	ف	ف
		<i>F.</i>				
21	Kaf.	كَافُ	ك	ك	ك	ك
		<i>K in gutture pronuntiatum.</i>				
22	Kef.	كَافُ	ك	ك	ك	ك
		<i>C ante a o u, id est K in anteriori parte oris.</i>				
23	Lam.	لَامُ	ل	ل	ل	ل
		<i>L.</i>				

4 THOMAE ERPENII
 Ordo. Nomen & Potestas. *Figura.*

24	Mim. M.	ميم	م	م	م	م
25	Nun. N.	نون	ن	ن	ن	ن
26	Waw. <i>W nostrum, Germanicum, Anglicum.</i>	واو	و	و	و	و
27	He H.	هاء	ه	ه	ه	ه
28	Ie. <i>'Heb. id est I consona, quam caveant Galli suo more pro- nuncient; is enim sonus το est.</i>	ياء	ي	ي	ي	ي

De No-

De Nominibus literarum.

OMINA hæc *ἄρχιμα* sunt, ut apud nos, Be, Ce, El, Em, Ix, Zeta, &c. Quod si quædam aliud etiam significant, casu sunt æquivoca. Declinantur autem Arabibus more reliquorum nominum: unde terminationem *on* in nominativo adsciscunt, quam ego brevitatis causâ Latinè non expressi, ut ipsi quoque Arabes in recitatione Alphabeti sui eam negligunt, Elif etiam *Hamza* vocatur: ratio pòst patebit.

De Ordine.

ORDO hic Orientalium Arabum est, id est, Asiaticorum & Ægyptiorum: Occidentales, seu Mauri, paulo alium observant, scilicet

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز ط ظ ك ل م ن و ص ض
ع غ ف ق س ش ه و لاي.

Olim apud utrosque alium obtinuit, qui etiam numeris denotandis inservit, & 8 fictis vocabulis vulgò exprimitur; apud illos, scilicet Asiaticos, idem qui apud Hebræos, hoc modo,

أَبْجَدِ هَوَزِ حَطِي كَلَمَنْ سَعْفَضْ قُرِشْتْ نُحْدْ ضَطْعْ *

Apud hos, nempe Mauros, paulo alium, in hunc modum,

أَبْجَدِ هَوَزِ حَطِي كَلَمَنْ صَعْفَضْ قُرِشْتْ نُحْدْ طَعْشْ *

Qui in Alphabero Asiatico hodierno, & literæ & post-
ponunt, contra omnium Lexicorum, & Alphabeticarum
institutionum ipsorum Orientalium, quæ mihi videre con-
tingit, id faciunt fidem.

De Figuris literarum.

Dubium non est, quin pleræque figuræ literarum Ara-
bicarum à Syriacis derivatæ sint.

Septem autem scripturæ Arabicæ reperiuntur genera,
quorum

Primum & potissimum est *نسخي Nischi*, quo Alcora-
nus vulgo apud illos solet scribi, apud nos autem libri
excudi.

Secundum *تعليق Taalik*, quo Persæ utuntur; quique
ad *Nischi* se habet, ut typi Hebræi Henrici Petri ad typos
Plantinianos aut Bombergianos.

Tertium *ديواني Divani*, quod in forensibus & quo-
tidianis negotiis Turcæ usurpant; maxime cum Turcice
scribunt: habetque se ad *Nischi*, ut *Masket* Hebræorum
ad scripturam Assyriacam. Ad hujus scripturæ elegantiam
pertinere videtur, quod lineæ in progressu ascendunt, ma-
xime versus finem: raro enim quid hac scripturâ expres-
sum videas, in quo id non contingat.

Quartum *قروة Kirma*, cujus usus fere tantum est in ta-
bulis accepti & expensi Imperatoris Turcarum. Hoc mi-
nus attente consideratum similis videtur esse scripturæ
vulga.

GRAM. ARAB. LIB. I.

vulgari Judæorum, quam *נש* *Nischi*: literis enim constat exiguis, nec invicem connexis.

Quintum est *شلسي* *Sjulsi*, in titulis librorum & diplomatum adhiberi solitum; habetque se ad *Nischi*, ut majusculi illi characteres Latini, quibus librorum tituli apud nos excudi solent, ad characteres communes: literæ enim eadem sunt quæ *Nischi*, sed multo majores & pinguiores, mireque elegantibus ductibus cohærentes.

Sextum est *ياقوتي* *Iakuti*, & septimum *راحنى* *Rahani*, sic dicta ab auctoribus suis *ياقوت* & *راحن*; qui ad majorem scripturæ venustatem, ut sunt Arabes *كادى* *Kadi*, studiosissimi, peculiare quosdam literarum ductus & nexus, suo quisque modo, excogitarunt.

Hiscæ octavum addi queat *Mauritanicum*, quod satis multum à præcedentibus differt; qua de re post nonnihil.

Nos typorum inopia primæ tantum scripturæ, tanquam præcipuæ & primitivæ, quaque cognita reliquæ nullo ferè negotio addiscuntur, literales figuras proposuimus in tabula Alphabeticæ.

Cæterum, cum literæ Arabicæ omnes, præter sex *أ ب ز*, sequenti in eadem dictione inter scribendum annectantur, & in fine liberiori ductu protrahantur, ejusdem literæ, ratione connexionis & situs, plures ortæ sunt figuræ: ita in tabella propositæ, ut prima columna eas, quæ initio dictionum, & in medio post sex illas illigabiles, secunda, quæ in medio post ligabiles: reliquæ duæ quæ in fine; prior quidem post illigabiles; posterior verò post

post ligabiles usurpantur, exhibeat. Separatim autem exprimendæ, figura finali illigabili pinguntur.

I tamen π \mathcal{J} subjungendum peculiare quiddam habet: nam aut separatim illi apponitur & quasi cadens includitur, sic \mathcal{J} ; idque tum maxime, cum \mathcal{J} præcedenti annectitur: aut cum illo in unum coalescit, hoc modo \mathcal{L} , quum \mathcal{J} non cohæret cum alia. atque istæ literæ sic conjunctæ nomine composito vocantur *Lamelif*, ac si una essent; ut & quidam opinari videntur, dum ultimæ Alphabeti literæ eas præponunt: at malè.

Variant interdum, in codicibus manuscriptis præcipuè, ut non omnes uno modo & æquè bene pingunt, figuræ nonnihil à suprâ positis; sed ea variatio tanta est, ut nec regulis comprehendi, nec typis repræsentari faciliè possit. Tu talia exemplaria nactus diligenti consideratione & cum his nostris collatione faciliè eas agnosces & observabis, etiam in omni scripturæ genere: essentialem enim ab his differentiam non habent, nisi quod Mauri *Kaf* uno puncto supernè insigniunt, hoc modo ف ; π *Fe* verò, ut ab illo differat, suum apicem subjiciunt, in hunc modum ف : quâ quidem notâ certò dignosces codices eorum ab iis, qui in Oriente exarati sunt.

Orientalis autem pro triplici puncto ش س lineolam interdum adhibent, hoc س , aut hoc س modo. Utrique compendii gratia omittunt subinde puncta illa *Manerina*, quibus solis figuræ quædam diversarum literarum distinguuntur; ut ب ت ث ج ح خ ق ; unde scriptura exurgit lectu & intellectu difficillima. Parum est, quod interdum in unâ & alterâ literâ negligantur, quæ absque iis facile

cilè agnoscitur: ut in Ie finali hoc modo ى scripto; quod passim accidit.

Plerumque tamen puncta illa *Supernè* solent adjici; quin & iis figuris, quæ illorum absentia ab aliis discernuntur, scilicet ح ن ر س ص ط ع , quædam interdum apponi notæ, significantes debitam punctorum absentiam, ن ر س quidem supernè hoc modo ن ر س , reliquis vero infernè, similes illis aliæ, minori ut plurimum formâ, sic ح ص ط ع . Idem subinde س contingit; cui & eadem de causa interdum tria puncta subjiciuntur, hoc modo س . Ita س He finali aliud interdum superponitur, indicans absentiam punctorum quibus interdum insignitur; de quo postea. Hæc tamen hodie rarè & non nisi in accuratissimè scriptis observantur.

Figurarum in dictione, & dictionum in lineâ ea est consequutio, quæ Orientalium ferè omnium; à dextrâ scilicet sinistram versus.

Pleræque autem figuræ basi lineæ incumbunt, nec ullæ infra eam deprimuntur, præter و ز ه ه و , itemque finales protractas: unde ح ج خ annectendæ literis, quæ ductum suum in basi lineæ terminant, ne ipsæ deprimantur, eas, cumque iis sæpè alias, connexas elevat:

ut أَلْمُخَاطَبُ , أَلْتَّجْرِبَةُ sic: تَجْرِبَةٌ experientia, non تَجْرِبَةٌ

colloquens, شَحْطٌ remotio, &c. Quæ autem unius sunt dictionis, justè à se invicem separatæ sunt, nec nimis magnis distantis aut vinculis se mutuò consequuntur, nisi lineæ quantitas obstet: dictio enim in fine ejus scribenda

fi fatis loci non reperiatur, admittit inter inconnexas grandius spatium, ac inter eas in duas partes secatur; quarum prior lineam reliquis adæquat, posterior in margine poni-

tur, hoc modo : *Omni calceatur* *γυμνοπόδης*. Crebrò tamen priori superponitur, fere sic :

ق

Verecundia prohibet largitionem.

Interdum initio sequentis lineæ collocatur, quod perpetuò observant libri typis excusi. Si autem dissectionem istam dictio aliqua commodè non admittat, tota initio sequentis lineæ reservatur, & ad lineæ complementum præcedentis dictionis vinculum aliquod producitur in hunc modum :

في البدء كان الكلمة والكلمة كان عند الله
والله هو الكلمة كان هذا قديماً عند الله *

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Erat hoc æternum apud Deum.

Quæ vinculi productio in principio aut medio lineæ etiam interdum adhibetur ornatus gratia : maximè in trito illo,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

In nomine Dei miseratoris misericordis.

Dictionum à se invicem distantia major quam quæ est litera-

literarum unius dictionis, in manuscriptis vix observatur, quòd fines earum figuris literarum finalibus ut plurimum facile cognoscantur. At periodorum sic satis magna ferè adhibetur, quin & notis hisce \odot * * * . \therefore & similibus, itemque \blacktriangle & \odot fines earum non rarò indicantur; quæ tamen necessitate aliquâ urgente periodi membris distinguendis inserviunt: particulares enim distinctionum & certarum orationis qualitatum notas extra Alcoranum non facile est reperire. at in eo b minio voci supernè adscriptum periodi finem, aut colon designat, ut c hypocolon, & y comma; nisi, quod malim, hoc unionis potius quàm distinctionis notam esse statuas. Triplex autem punctus crassus & caudatus hoc modo éé , & in quibusdam exemplaribus unus solùm sic é , rhythmica nota est, non distinctionis; etsi rhythmica sententiæ non rarò terminentur. Atque hæc diabolico illi libro peculiaria sunt, ut alia pleraque, de quibus aliàs. Ait Theseus Ambrosius \cdot commatis, \therefore coli, \therefore hypocoli, \therefore interrogationis, \therefore responsonis, & \therefore periodi apud Arabes notas esse: sed fides sit penes auctorem.

Π Α Ρ Ε Ρ Γ Ο Ν.

Solent Arabes Christiani & Judæi odio Mahomedanorum pleraque sua quæ ad religionem spectant scripta Arabica alio charactere consignare: illi quidem Christiano, id est Syriaco; hi vero Judaico, id est Hebræo. Ac tum literas w & b more Arabum formant ab affinium figuris apposito puncto, in hunc modum w & b : c autem & g à Caf & Gimel, Judæi quidem superscripto raphe,

hoc modo $\dot{\text{ד}}$, quibus $\dot{\text{ז}}$ est ج , & د . Syri vero subscripto puncto, sed soli Caf, sic ق : nam Gimel manet nudum; cui ut repræsentet ج punctus inscribitur, hoc modo ج . Literis autem ث & ذ exprimendis Syri ذ & و , id est figuras ذ و nullo constituto discrimine, etiam adhibent: secus Iudæi, qui has cum daghes, sic ד ו , illas cum raphé, in hunc modum ד ו , exprimunt, ut tale sit horum Alphabetum Arabicum.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ
 ا ب ت ت ه ن ه ن ه ن ه ن ه ن ه ن
 ع غ ف ق ك ل م ن ه و ي.
 ع ن ف ق ك ل م ن ه و ي

De Potestate figurarum.

POTESTAS seu valor figurarum est quod ipsæ tanquam signa repræsentant: estque primaria aut secundaria. Primaria est ipse literarum sonus, quem aliarum linguarum characteribus, quorum valor notus est, in tabula quam potuimus convenientissimè expressimus; quod in plerisque commodè fatis fieri potuit, in aliis non item. Præcipua difficultas est in ث ذ , maximè in ح ; quæ vivam docentis vocem requirunt.

De solis ث & ذ pauca quædam hîc addenda sunt: eæ enim valorem suum interdum mutant: ذ quidem in eum qui est ذ , in cujus indicium hujus puncta supernè affumit hoc modo ذ : quod in finibus nominum tantùm accidit,

cidit, ad genus foemininum aut plurale designandum, ut post fiet manifestum.

و autem vocali destitutum, positumque immediatè ante aliud و, aut literas **ا** **خ** **ع** **غ**, retinet quidem proprium sonum, non secus ac si vocalem possideret; inque ejus indicium supernè insignitur Nun rubro, ut **أَنْهَارٌ** *fluvii*, **مِنْ عَبْدِ اللَّهِ** *à servo Dei*: sed ante alias sonum variat: nam,

1. Ante **ب** sonat ut Mim; idque indicat Mim rubrum ei superscriptum, ut **عَنْبَرٌ** *ámbaron*, non *ánbaron*, *ambra*. **مِنْ بَيْتٍ** *mim beitin*, non *min beitin*, *de domo*. Sic Latini & Græci N ante B in M mutant: ut, *imbibo*, *ἐμβάλλω*, pro *inbibo*, *ἐπιβάλλω*.

2. Ante **و** accipit sonum sequentis, superposito Gain rubro, & apposito ad **و** duplicitatis notâ **Te**fdid, de qua postea: ut, **مِنْ رَبِّ** *mirrabbin*, non *min rabbin*, *à domino*; **مِنْ كَيْلٍ** *milleilin*, non *min leilin*, *à nocte*. Sic Latini & Græci *illicitus*, *immunis*, *ἐλλείχω*, *ἐμπίρω*, pro *inlicitus*, *inmunis*, *ἐπιλείχω*, *ἐπιμένω*.

3. Ante reliquas sonat N cum G mixtum, quomodo Turcæ **ك** non rarè pronunciant, & vulgò nunc solet efferri y Hebræum: ejusque soni nota est Cha superscriptum, & rubedo puncti **ن** Nun: ut, **أَنْزَلٌ** *ángzala*, non *ánzala*,

ánzala, *demisit*: من طين ming tinin, non min tinin, *ex luto*.

Ante ق autem & ك, G illud ت Adjunctum est manifestius, sonusque ille mixtus fortior & vehementior; idque indicat punctum ت Nun rubrica triplicatum: ut,

مُنْقَلَبٌ mungkálabon, *conversus*, مِنْ قَلْبِهِ ming-kálbi-

hi, *ex corde suo*: مُنْكَدَرٌ mungkédaron, *conturbatus*: sic مِنْ

كُفْرٌ meng kéfera *qui infidelis est*. Sic & N apud Latinos ante C eum quoque sonum vulgò habet: ut, incumbo, incredulus; & similiter apud Græcos ante K, sed in γ mutatum, ut σκληρός, σφαιρα.

Secundaria figurarum potestas sunt numeri; quorum notæ sunt eodem modo, quo Hebræis suæ: alphabeti enim ordine antiquo (ut suprâ) descripti primæ ix literæ unitates exprimunt, ix sequentes denarios, reliquæ centenarios, ultima ع millenarium: cæteros additione suppleunt, sicut Hebræi; ut يا fit 11, 12, 13, 14, 15, 21, 23, 130, 1100, 1300, 1613, 3000, &c.

Recentiores Arabes alias etiam ab Indis mutuati sunt, quas & his adjiciendas duximus.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
I 2 3 4 5 6 7 8 9 0

His eodem prorsus modo utuntur, quo nos vulgaribus istis nostris; ut 1. fit 10, 11 11, 12 12, 20 20, 30 30, 100 100, 400 400, 1000 1000, 1413 1613, & sic cætera. Observandum autem est, pro decima (.) non rard usur-

usurpari quintam 0 : sed tunc quinarius hâc figurâ exprimitur 8: sic 100 est 100, 188 155.

Sed ad figuras nostras literarum revertamur : quarum duplici valori addi videtur posse tertius, quo compendii gratiâ signa integrarum dictionum sunt, assumpta ut plurimum supernè hac ~ figura in mysterii hujus indicium. idque accidit vocabuli significandi, si solum sit, literæ primæ; ut **ص** pro **صَدِيقٌ** *justus*, **ج** pro **جَمْعٌ** plurale, **ط**

pro **طَرَفٌ** *finis*. si cum aliis conjunctum, vel primæ, ut **كَا فِي هَادِي يَدِهِ عَلِيمٌ صَادِقٌ كَهَيْعَصَ** *Efficax* (scilicet est *Deus*,) *director* (*fidelium*,) *manus ejus* (*sustentat omnia*,) *sciens* (*omnia*,) *verax* (*in promissis suis*.) vel alii, puta primi vocabuli primæ, mediæ mediæ, ultimi ultimæ; ut **عَ مَ** pro **عَلَيْهِ السَّلَامُ**, **عَ**, *super eo sit pax* : **أَلَمْ** pro **أَنَا اللَّهُ أَعْلَمُ** *Ego Deus sum sapientissimus*.

CAPUT SECUNDUM.

De divisionibus literarum.

DIVIDUNTUR hæ literæ multifariam, ratione scilicet pronuntiationis, roboris, affinitatis, officii, & societatis.

Ratione pronuntiationis : in Gutturales, quæ nullum certum linguæ situm aut labiorum motum requirunt, sed in ipso gutture efformantur, suntque **أَخْفَوْفَةٌ**.

Labiales, quæ labiorum operâ pronuntiantur, **بُومَفَةٌ**.
Palati.

Palatinas, quæ efferuntur mucrone linguæ inferius palatum tangente, & interiori ejus parte superius palatum pulsando sonos distinguente, & sunt جَيْعَى .

Dentales, quæ proferuntur mucrone linguæ tangente superiores dentes, vel inferne قَدْظُ, vel internè قَدْطَلِقْ .

Linguales, quæ proferuntur mucrone linguæ superius palatum mobiliter tangendo, suntque رُزْسُشْضُضْ . Hæ unà cum dentalibus Solares vocantur, ut reliquæ omnes Lunares.

Ratione roboris dividuntur literæ in Debiles, quæ inter pronuntiandum interdum enervantur, sonoque proprio amisso alii inserviunt, أَوِي ; & Robustas, quibus id non accidit, quales reliquæ omnes.

Ratione affinitatis, in Permutabiles, quæ facilè invicem commutantur, quales eæ ferè omnes sunt quæ ejusdem sunt organi, itemq; ط & ض, & longè frequentissimè Debiles أَوِي ; & Impermutabiles, quæ non permutantur invicem, ut pleræque aliæ.

Ratione officii, in Radicales, quæ radicem ipsam seu primū thema solummodo constituunt, sequentes, حُجْ حُجْ ; & Serviles, quæ derivatis formandis & accidentibus radici inducendis non rarò inserviunt, quales reliquæ. Quin & ط etiam interdum pro ت servili veniunt: sed de his postea.

Ratione societatis, in Compatibiles, quæ mutud se in eadem

eadem dictione consequi possunt, & Incompatibiles, quæ conjungi recusant.

Incompatibiles sunt

Gutturales حُفْخَفَةٌ: interdum tamen ع و ق & ب subjun-
gitur.

م و ف & ب. At Nun ante Be sonum ن Mem induit, ut jam monui.

ت & ت

ض & ش

ظ ط ض ص س & ت

ظ ط ض & ص

ك ق ع & ج

ظ ط & ض

ك ق ط & ح

ك ط & ط

ن & ن

ق ع & ظ

ظ ط ض ص & ن

ك ق & ع

ل & ر

ك & ق

ظ ط ض ص & ز

ل & ن; si *nequaquam*, &

ض ص & س

manifestavit, exceperis.

At serviles his inclusas ut radicem constituentes accipio: actu enim cum serviunt, cuilibet literæ adjungi possunt: ut *بِغَضَّةٍ argento*, *تَثْبِيْتِ confirmabis*, *رَبِّ domino*,

كَقَوْلِكَ ut si dicas, &c.

Duæ quoque similes initio dictionis quàm rarissimè concurrunt, nisi prior serviat. Et ن vocali destitutum in medio dictionis rarè ponitur ante literas ن: *لَو مِير* autem carens vocali, etsi interdum scribitur ante ت, nunquam tamen pronuntiatur; qua de re cap.4.

Reliquæ omnes Compatibiles sunt, quamvis aliæ aliis sæpius conjunguntur.

Hujus observationis usus est ad ea scripta, quæ punctis essentialibus consonantium destituuntur, melius legenda, corrupta restituenda, ambigua determinanda, & denique vocabula Arabica à Barbaris discernenda.

CAPUT TERTIUM.

DE VOCALIBVS.

Consonantes ex claustris oris educuntur à vocalibus, quarum tabella hæc est.

Nomen.	Figura.	Potestas.
Phatha	فَتْحَة ب	Nunc <i>a</i> purum & clarum, ut in <i>amabam</i> ; nunc cum <i>e</i> mixtum, id est <i>æ</i> Græcum, ut multi id nunc pronunciant.
Dshamma	دَشَمَّة ب	Nunc <i>u</i> purum & clarum; nunc cum <i>o</i> mixtum, id est <i>o</i> obscurum.
Kefre	كَسْرَة ب	i simplex.

Literam ب singulis adjeci, ut unâ operâ situm earum docerem, quo solo prima & ultima discernuntur: utraque enim lineola est, apud Orientales quidem à dextra finiftram versus descendens, ut tabula eas exhibet; apud Occidentales verò prorsus jacens, hoc modo ب ب. Quare interdum perpendiculariter pingatur in hunc modum , , pòst fiet manifestum.

Valet

Valet autem Phatha *a* clarum, & Dshamma *o* obscurum, cùm ponuntur supra ultimas dictionum literas, aut

supra طَطْفَعُفٌ حَخَّصُصٌ : ut in sequenti exemplo liquet,

خَلَفَ آلَةَ الْعَالَمِ وَكَلَّمَا فِيهِ وَهُوَ لَا خَلْفَ مِنْ أَحَدٍ

laka l,láho l,álema wakóllama fihi wahxa la chólíka min áhadin, id est; *Creavit Deus mundum & quidquid in eo est; ipse autem non est creatus à quoquã.* aliàs illud nunc *a* clarũ, nunc cum *e* mixtum, id est *a* Anglorum, *ai* Gallorum, ut in *mate/faire*: hoc nunc *u* clarum, nunc cum *o* mixtum, id est *o* obscurum Belgarum & Italorum; ut in *locht, dulce*: quod

usu discendum: ut اِنْ كَانَ آلَّةٌ مَعْنَا مِنْ يَكُونُ عَلَيْنَا
In cana l,láho máana men jecano aleina. *Si Deus est pro nobis, quis erit contra nos?*

Accidit his vocalibus Productio & Nunnatio.

Productio est soni simplicis roboratio, & quasi duplicatio; ita quidem, ut

Phatha fonet *a* circumflexum seu longum, quomodo nostrates pronunciant *ae*, exempli gratiã *maer/daer*: vel *a* Anglicum productum, seu ñ.

Dshamma *u* longum, ut Germani id pronunciant, id est *u* Græcorum, *oe*, Belgarum, *ou* Gallorum: *vœt, boer, vous.*

Kesre *i* circumflexum seu longum, *ie* nostrum, ut *niet/riet.*

Quod tum iis accidit, cùm habent post se literas اَوِي vocalibus destitutas.

Phatha quidem ا, ut قَار, KAP.

Dshamma verò و, ut قَوْر, Kēp.

Kesre autem ي, ut قَيْر, Kīp.

Exuunt enim in tali statu literæ istæ potestates suas, (unde vulgò dicuntur quiescere) & naturam vocalium præcedentium induunt, cumque iis in unam longam coalescunt.

Nunnatio est additio soni Nun ad sonum earum, ita ut sonent *an, on, in*, sintque syllabæ inversæ potius quàm vocales: quod accidit iis tantùm ad extremas nominum literas; ejusque in scriptura indicium est duplicatio figuræ, hoc modo, ب vel ب̣, ب̣, ب̣ vel ب̣; quæ sonant ب̣ن, ب̣ن, *ban, bon, bin*. Unde & Nun, quod in iis includitur conditionibus illis mutationis subiectum est, quibus ب̣ subiectum esse dictum est capite primo. * autem nisi ponatur supra ة, aut ء pro ا positum, assumit post se ا, hoc modo با, absque ullo soni augmento. Et * compendii gratia non rarò sic pingitur و ” ”.

CAPUT QUARTUM.

De syllabis, ubi de Gjezm & Tesdid.

EX consonantibus & vocalibus confurgunt Syllabæ, ita ut in pronuntiatione consonæ vocales semper præcedant: nulla enim syllaba Arabica à vocali inchoatur, aut ea sola constat. suntque puræ vel mixtæ.

Pura est, quæ constat unâ solâ consonante & vocali, eâque

eâque vel brevi: ut بَبُ, velut in تَصْرُ *adjutus fuit*; vel longâ, ut بَابُو بِي, velut in نَاصِرُونَ, نَاصِرِينَ, *juvantium, juvantes*.

Mixta, quæ duabus consonantibus vocali unâ copulatis, ut بَلُّ بَلُّ (quò pertinent literæ cum vocali nunnata, ut ة ة ة) ubi vides ultimam literam hâc notâ (*), quæ tamen non rarò imperfectè sic (*) vel sic (°) pingitur, superne insigniri; cujus nomen est جَزْمٌ *Gjezmon*, i. e. *reflectio*: officium verò indicare eam cui superponitur literam syllabam mixtam constituere, & cum præcedente vocali copulari. Invenies quidem eam etiam literis اوي quiescentibus subinde appositam, ut نَاصِرُونَ, نَاصِرِينَ: sed minùs bene; ut præter rationes, quæ adferri queant, correctissima Alcorani exemplaria, eam istis locis non habentia, abunde confirmant. Sed nec ل in fine dictionis post و quiescens id agnoscit: quia nullum sonum auribus exhibet, ut تَصْرُوا *juverunt*; non verò تَصْرُوا.

Secunda syllabæ mixtæ litera compendii causa inter scribendum non exprimitur, cum immediatè post se habet aliam sui similem, sed per figuram quandam sequenti appositam commodè repræsentatur: cui figuræ nomen est تَشْدِيدٌ *Tesdid*, i. e. *roboratio, duplicatio*; forma, ista (ʷ); situs, supra literam: Occidentalibus tamen etiam hâc formâ

(x) subjicitur; sicut hác (v), & hác quoq; (x) subinde, superponitur: ut فُرِّزَ, فُرِّزَ; فُرِّزَ, فُرِّزَ, pro فُرِّزَ. Duplicat itaque figura ista literam suam; ac omnibus omnino consonantibus communis est; excepto l, quod ut consonans vocali destitui nequit.

Est autem Telsdid duplex: Necessarium, & Euphonicum.

Necessarium est, quod adscribitur literæ immediatè ante se vocalem habenti: ut in exemplis allatis.

Euphonicum verò, cujus litera ante se habet consonam vocali destitutam, quæ Euphoniæ causa in pronuntiatione periens sequenti similem in locum suum substituit.

Estque Commune, vel Initiale.

Illud est quod supra mediam vel ultimam dictionis literam ponitur.

Estque Deltale, vel Lambdale.

Deltale adscribitur literæ ت post ة, ut وَجَدْتُ wagjato, *inveni*; حَمَدْتُمْ hamattum, *laudastis*.

Lambdale apponitur literis Solaribus post J Articuli ء nominibus præfixi: ut اَلرَّبُّ errábbo, ὁ κύριος; اَلدِّينُ eddino, ἡ θεότης; اَللَّهُ alláho, ὁ θεός: in quo tamen último litera in prioris locum supposita ab ea non differt. Sic Latini pro adtollo dicunt attollo, pro conripio corripio, pro conligo colligo, non pingentes literam euphonicè mutatam: alioqui scriberent adtollo, conripio, colligo: fecus

secus Arabes confusionis evitandæ gratia. ل tamen Articuli non rarò omittitur, cùm Solaris eam sequens ل quoq; est, ad compendium & scripturæ elegantiam: ut **اللَّيْلُ** pro **اللَّيْلُ** *in vobis*, **اللَّهِبُ** pro **اللَّهِبُ**, *in vobis*. Quod ob frequentem usum perpetuum est in pronomine relativo **الَّذِي**, ejusque fœminino **الَّتِي**, & plurale masc. **الَّذِينَ**, (nunquam autem in reliquís casibus, quia rariores sũnt) scribuntur enim pro **الَّذِي** **الَّتِي** **الَّذِينَ**: & semper quoque accidit cùm Articulo præfigitur ل dativi casus nota, ne tria Lam concurrant; ut **لِلَّيْلِ** *nocti* pro **لِلَّيْلِ**, **لِلَّهِ** *Deo*, pro **لِلَّهِ**.

Initiale est quod supra primam dictionis litteram ponitur, adeoque ultimam præcedentis supplet.

Estque Primarium, aut Secundarium.

Primarium est, quod apponitur literis **لُومِير** immediate ante se habentibus Nun giesmatum: expressum, ut **رَبِّهِ** *mir rábbihi*, à *Domino suo*; vel latens in vocali nunnata, ut **مَطْهَرٌ** *qalbom mutáhharon*, *cor mundum seu mundatum*.

Secundarium, quod apponitur cuivis non gutturali immediate positæ post sui similem giezsm affectam; ut

سَسْفَر رَسَة مَن men jestághfir rábbaho, *qui petit veniam à Domino suo.* ubi similis pro simili tantum ponitur, adeoque nulla soni mutatio inducitur: unde non video cur id fiat, nisi fortassis ut duæ istæ voces in unam coalescant. Invenies & interdum tale tefdid post similem vocali affectam, sed minio pictum, quod notat quædam exemplaria id non agnoscere; & me judice, bene: nullam enim rationem video cur apponatur.

Cæterum tefdid initiale non in quibusvis codicibus reperitur: sed ex regulis positis facile est noscere ubi subintelligendum sit, si pictum non compareat.

CAPUT QUINTUM.

De reliquis notis Orthographicis; ubi de Hamza, Wesla, & Medda.

H A M Z A.

ء (pro quo Mauri punctum crassum flavo aut viridi colore usurpare solent) *Hamza* i.e. *punctio* vocatur, & servus est literæ Elif mobilis; eiq; cum vocali appositum, motum ejus indicat actualem, ut أَن, اُنْ, اَنَّ; ut sine ea, potentialem, id est, اِ natura sua radicale & mobile esse, ut يَأْمِنُ *securus est*: unde & nomen ejus ٲٲ اِ mobili sæpe attribuitur: quin & pro eo usurpatur, idemq; in pronuntiatione valet, cum positum in fine dictionis, habet ante se aliquam literarum اوي; ut مَاء, سُوء, شَيْء, pro مَاء
سوا

سَوَاءٌ, شَيْءٌ, *aqua, malum, res*; aut in medio literam aliã vocali carentē, ut يَسْأَلُ pro يُسْأَلُ, *rogabit*, vel aliud ا, ut أَدْرُءُ pro أَأَدْرُءُ, *an terruit*? Literis autem و & ي superscriptum indicat eas pro ا suã naturã mobili poni: ut يَوْمِي pro يُؤْمِنُ, *credet*, اِزْرُءُ pro اِزْرُءُ, *cinge*.

W E S L A.

Wesla vocatur, & soli quoque ا adscribitur, in principio vocum, cum id, vocali sua abjecta, planè otiosum est, quæque eam sequitur consonans cum præcedentis dictionis ultima vocali uniri debet: ut قَلْبُ الْمَلِكِ Kalbo-Iméliki, *cor regis*. Nihil itaque ~ est aliud, quàm unionis illius indicium.

A N N O T A T I O.

U N I O N I autem huic subjectum Elif initiale est triplex, Verbale, Nominale, & Articulare.

Verbale est duplex; Imperii & Characteristicum.

Imperii, est quod format Imperativum primæ Conjugationis, ut اَنْصُرْ onfor, *juva*, اَضْرِبْ idrib, *verbera*.

Characteristicum, quod initiale est in Præteritis Activis, Imperativis, & Infinitivis Conjugationum derivatarum secundæ & tertię classis: ut

اَنْصُرَا	اَنْصُرُ	اَنْصُرُ	<i>mutatus fuit, mutatur, mutando.</i>
اَسْتَطَعَامَا	اَسْتَطَعِمُ	اَسْتَطَعِمُ	
		D	<i>Nomi-</i>

Nominale est in his decem Nominibus.

أَمْرًا	vir.	اثنان	duo.
أَمْرًا	mulier.	اثنان	duæ.
ابن	filius.	اسم	nomen.
ابنة	filia.	أنت	nates.
أبنم	filius.	أيمان	juramentum.

Articulare est Articuli أَنَّ وَأَنَّ : quò pertinet id, quòd est in Relativo الَّذِي , & Casibus ejus.

In his omnibus (nisi initio ponantur sententiarum, aut post Articulum) أ initiale vocali suâ privat, & quæ eam sequitur litera vocali destituta, unitur cum vocali terminante dictionem præcedentem, aut servilis præfixa: ut يَدُ أَبْنِكَ jedo-b,nica, *manus filii tui*, بِأَبْنِكَ bíbnica, *in filio tuo*.

Si dictio præcedens terminetur consonante, ea adsumit Kefram: ut ضَرَبْتَ أُمَّم darabati-l,ommo, *verberavit mater*. مَنْ أَبْنِكَ Meni-b,nuca, *quis filius tuus?* ubi ضَرَبْتَ est pro ضَرَبْتِ , مَنْ pro مَنْ . Sed terminationes verbales وَأَ & تَم , itemque Affixa كُم & هُم , adsumunt Damma: ut $\text{قَتَلَهُمُ الْعَدُوُّ}$ kataláhumo-l,adouwo, *occidit eos hostis*,

hostis, غَزَوْا الْعَدُوَّ gazawo-ladouwa, *oppugnarunt hostem*, & من à Fatham: ut مِنَ الْمَلِكِ mina-l,mélikî, à Rege.

Si autem præcedat nunnata, ea ante Articulum اَلْ abjicit Nun: ut بَيْتُ الْمَقْدَسِ Beito-l,mukáddafo, *Domus sanctificata*, pro بَيْتٍ. Alibi retinet, & l unionis licet vocalem suam adscriptam non habeat, in pronuntiatione tamen eam adsumit: ut مَدِينَةُ الْفَتْحِ medinatòn iftétahat, *urbs que capta est*.

Si præcedat aliqua literarum اَوْي quiescens, ea non obstat unioni, ut غَزَا الْمَدِينَةَ gaza-l,medínata, *oppugnavit urbem*, يَغْرُو الْمَدِينَةَ jagzou-l,medínata, *oppugnabit urbem*, نَصَرُوا الْمَلِكِ nafarou-l,mélica, *opem tulerunt regi*, أَنْصَرِي الْأَخَّ onfori-l,acha, *adjuva f. fratrem*. Sed Affixa ي, *meus, mea, meum*, & نِي me, adsumunt Fatham super ي: ut كِتَابِي الْعَظِيمُ kitábia-ladímó, *liber meus magnus*. ضَرَبَنِي الْمَعْلَمُ darabanía-l,muállimo, *verberavit me preceptor*.

Observa autem omnia Elif unionis servilia esse, & omnia naturaliter Kesfram possidere; præter Imperativum, quod interdum habet Damma, & Articulare, quod Fatham; uti & Nominale in solo أَيَّمُنُ.

Nota quoque hanc Regulam :

Elifunionis, sequente immediatè vocali, excidit : ut
 و^ود^د pro ا^اد^د *extende*.

M E D D A.

Medda vocatur, & apponitur l quiescenti ante *s*,
 idque producitur : ut س^سماء^ا *famâon, cælum*. Superscri-
 bitur tamen quoque notis Arithmeticis : & dictionum
 compendiis, seu literis integras dictiones repræsentanti-
 bus, ut apud Hebræos signum^o hoc.

De Accentibus.

Accentus hic nulla est nota : sed quæ dictionis syllaba
 attollenda sit, faciliè cognoscitur. Nam dissyllaba
 attollunt penultimam : ut ب^بيت^ت *beiton, domus*. أن^اص^ص
 onfor, *adjuva*. Poly syllaba antepenultimam : ut م^مك^كت^ت
 méctebon, *schola*. ج^جن^نص^ص *jánforo, adjuvabit*. Nisi penulti-
 ma producat per ا^اوي^ي quiescens; tunc enim ea accen-
 tum habet : ut ال^اة^ة *ilâhon, deus*. غ^غف^فور^ر *gafouron, condonans*.
 ر^رح^حيم^م *rahîmon, misericors*.

GRAM. ARAB. LIB. I.
LIBRI PRIMI APPENDIX
VERE AUREA.

29

SEV
C A N O N E S

De
Literarum اوي Natura & Permutatione.

CANONES GENERALES.

I.

 ITERÆ اوي frequenter inter se commutantur. sed in principio dictionis; itemque in medio, & fine, post Gjezmam, constanter manent.

II.

Literæ اوي vocalibus destitutæ, post vocales heterogeneas, iis fiunt homogeneæ: ut

رءى	} pro {	رءى	incile.
ذوى		بئى	puteus.
بئى		نور	ignis.
نار		موقان	dictus locus, vel dictum tempus.
موقان		دور	domus.
نار		موقن	certum reddens.

D 3

EXCEP.

E X C E P T I O.

و post Fatham non raro manent, & diphtongescunt, adscriptâ Gjezmâ; aut quiescunt instar ١, sine Gjezmâ: ut

يوم Jaumon, dies. رميه Ramâho, jecit eum.

ليل Leilon, nox. غزوة Gazâton, oppugnatio.

I I I.

Literæ اوي quiescentes, sequente Gjezmâ, excidunt: ut

(يُخَفُّ)	}	pro	(يُخَافُ)	timeat.
(يُقِمُّ)			(يُقِيمُ)	stet.
(يَسِرُّ)			(يَسِيرُ)	eat.

A N N O T A T I O.

Elif unionis non fit quiescens, nec huic regulæ subjicitur: ut فأنصر itaque adjuva.

C A N O N E S S P E C I A L E S.

E L I F.

I.

Elif in medio dictionis mobile per Damma, in و; per Kesram, in ي mutatur: ut

اوب

$\left. \begin{array}{l} \text{أَبٌ} \\ \text{سَيْلٌ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{أَبٌ} \text{ pascua.} \\ \text{سَيْلٌ} \text{ rogatus fuit.} \end{array} \right.$

Etiam post Elif quiescens : ut

$\left. \begin{array}{l} \text{قَائِلٌ} \\ \text{مَاءٌ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{قَائِلٌ} \text{ dicens.} \\ \text{مَاءٌ} \text{ aqua ejus.} \end{array} \right.$

Elif in medio dictionis mobile per Fatham, post Damma, in و; post Kefram, in ي mutatur : ut

$\left. \begin{array}{l} \text{دَوْبٌ} \\ \text{فِيَةٌ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{دَوْبٌ} \text{ studia.} \\ \text{فِيَةٌ} \text{ agmen hominum.} \end{array} \right.$

III.

Elif in fine dictionis, post Damma, in و; post Kefram, in ي mutatur : ut

$\left. \begin{array}{l} \text{دُنَاٌ} \\ \text{خَاطِيٌ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{دُنَاٌ} \text{ vilis fuit.} \\ \text{خَاطِيٌ} \text{ peccans.} \end{array} \right.$

IV.

Elif in fine dictionis post Fatham, mobile per Damma, in و; per Kefram, in ي mutatur : ut

$\left. \begin{array}{l} \text{فَتْنٌ} \\ \text{سِنِيٌ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{فَتْنٌ} \text{ definis.} \\ \text{سِنِيٌ} \text{ foliorum fennæ.} \end{array} \right.$

Elif

V.

Elif quiescens post Elif Fathatum excidit, Fatha perpendiculariter picta, vel adscripta Medda : ut

أَمَّنْ vel آمَنْ pro آمَنْ credidit.

VI.

Elif quiescens, sequente alio Elif quiescente, in و Fathatum mutatur : ut

تَوَاصِرُ } pro { فَاَصِرُ adjutrices.

A N N O T A T I O I.

و ex Elif mobili descendentes Hamzam perpetuò adscriptam habent. و punctis non raro suis tunc destituitur. Mobile autem Elif و illud est, quod, licet actu vocalem non habeat, radicale tamen est, eamque habere aptum : ut بِر.

A N N O T A T I O II.

Voculae inseparabiles و ل ف ا ب non censentur Elif in medium collocare: ut لَابِ patri, كَامِ instar matris: nisi in

Particulis quibusdam: ut آَيْنَ an fi لَيْلًا ut ne.

C A N O N E S W A W.

I.

و in medio dictionis mobile per Fatham, post Kesram,

ram, interdum in ي mutatur: ut

ثِيَابٌ } pro { ثَوَابٌ vestes.

I I.

و in medio dictionis, habens post se aliud و quiescens, sæpe id expellit:

طَاوُسٌ } pro { طَاوُوسٌ pavo.
رُؤُسٌ } { رُوُوسٌ capita.

I I I.

و finale post Fatham nequit moveri, sed abjectâ suâ vocali, & rejecto ad Fatham Nun vocali, si quod adfit, quiescit, in ل mutata, si sit tertia dictionis litera; aut in ي conversa, si quarta, aut ulterior: ut

عَزَا } pro { عَزُوَ oppugnavit.
عَصَا } { عَصُوَ baculus.
يُعْزِي } { يُعْزُوَ oppugnatus fuit.
مُعْطِي } { مُعْطُوَ datus.

I V.

و finale post Damma, non fert Damma, vel Kesfram; fedi is abjectis, quiescit: ut

رُدِّي } pro { رُدُّو } & { رُدُّو periens & pereuntis.

Si adfit Nun vocale, id retrocedit, & و excidit: ut

E

ادل

{ أَذَلُّ } pro { أَذَلُّ } & أَذَلُّ *fitula.*

V.

و finale post Kefram, in ي mutatur: ut

{ رَضِي } pro { رَضِيَ } *gratum habuit, & δ'ouore.*

VI.

و servile in fine dictionis, ne eam terminet, adsciscit
Elif otiosum: ut

{ نَصَرُوا } pro { نَصَرُوا } *juverunt.*
{ رَمَوْا } pro { رَمَوْا } *jecerunt.*

CANONES IE.

I.

ي in medio dictionis, mobile per Fatham, post Damma, interdum in و mutatur: ut

{ رَمَوَانٌ } pro { رَمِيَانٌ } *projectio, jaculatio.*

II.

ي in medio dictionis, habens post se aliud ي quiescens, sæpe id expellit: ut

{ رَجِسٌ } pro { رَجِيْسٌ } *praefectus.*

III.

ي finale post Fatham nequit moveri, sed abjectâ suâ
vocali

vocali, & rejecto ad Fatham Nun vocali, si quod adsit, instar Elif quiescit: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \end{array} \right. \text{ prima, } \alpha, \text{ am.}$
 $\left. \begin{array}{l} \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \\ \text{أُولِي} \end{array} \right. \text{ vir, } i, \text{ um.}$

Si aliud ي præcedat, mutatur in ا: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{هُدَايَا} \\ \text{هُدَايَا} \\ \text{هُدَايَا} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{هُدَايَا} \\ \text{هُدَايَا} \\ \text{هُدَايَا} \end{array} \right. \text{ res oblatæ, munera.}$

Excipiuntur يَحْيَى & رَجِي nomina propria virorum.

I V.

ي finale post Kefram, non fert Damma, vel Kefram; sed, iis abjectis, quiescit: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{حَافِي} \\ \text{حَافِي} \\ \text{حَافِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{حَافِي} \\ \text{حَافِي} \\ \text{حَافِي} \end{array} \right. \text{ nudipes, dis.}$

Si adsit Nun vocale, id retrocedit, & ي excidit: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{رَامِي} \\ \text{رَامِي} \\ \text{رَامِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{رَامِي} \\ \text{رَامِي} \\ \text{رَامِي} \end{array} \right. \text{ jaculator, is.}$

V.

ي finale post Damma, id in Kefram mutat; ipsum non mutatur: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{تَمْنِي} \\ \text{تَمْنِي} \\ \text{تَمْنِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{تَمْنِي} \\ \text{تَمْنِي} \\ \text{تَمْنِي} \end{array} \right. \text{ optatio.}$

$\left. \begin{array}{l} \text{أَيْدِي} \\ \text{أَيْدِي} \\ \text{أَيْدِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{أَيْدِي} \\ \text{أَيْدِي} \\ \text{أَيْدِي} \end{array} \right. \text{ manus plur.}$

Etiam intercedente و: quod in ي vertitur: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{مَرْمِي} \\ \text{مَرْمِي} \\ \text{مَرْمِي} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{مَرْمِي} \\ \text{مَرْمِي} \\ \text{مَرْمِي} \end{array} \right. \text{ jactus.}$

THOMAE ERPENII
CANONES WAW & IE.

I.

و & ي mobiles, ante و & ي quiescentes excidunt, vocali suâ abjectâ, si præcedat Fatha; (cum quâ quiescens diphthongescit,) aut rejectâ, in locum præcedentis vocalis, si ea sit Damma vel Kesra: ut

رَمُوا	} pro {	رَمُوا	jecerunt.
تَغْرِبِينَ		تَغْرِبِينَ	oppugnaberis fœm.
أَغْرِبِي		أَغْرِبِي	tu fœmina oppugna.
غَارُونَ		غَارُونَ	oppugnantes.
يَرْمُونَ		يَرْمُونَ	jacent.

II.

و & ي mobiles, ante literam mobilem, post Fatham, sæpe in Elif quiescens mutantur: ut

قَامَ	} pro {	قَوْمٌ	stetit.
سَارَ		سَيْرٌ	profectus fuit.

III.

و & ي ita concurrentibus, ut prior vocalem non habeat, mutatur و in ي, duoque ي per Tefdid coalescunt: ut

أَيَّامٌ } pro { أَيَّامٌ dies plur.

و &

IV.

و & ي finales, post Elif servile, in Hamzam mutantur: ut

$\left. \begin{array}{l} \text{رَأَى} \\ \text{سَمَاءَ} \end{array} \right\} \text{pro} \left\{ \begin{array}{l} \text{رَأَى} \\ \text{سَمَاءَ} \end{array} \right. \begin{array}{l} \text{pallium.} \\ \text{caelum.} \end{array}$

OBSERVATIO I.

Cum in hisce Canonibus, literæ ا و ي vocali alicui postpositæ dicuntur, immediata intelligitur postpositio, non intercedente scilicet Gjezma, aut literâ quiescente expressâ, vel latente in Tesdid: ut fit in

سَطَوُ	insultatio,	سَطْوٍ	insultationis.
عَدُوٌّ	inimicus,	عَدُوِّ	inimici.
أَتَيْ	perditio,	أَتَيْ	perditionis.
رَكِيٌّ	putei, vel infirmus.	رَكِيٍّ	puteorum, vel infirmi.
تَحْوِيلٌ	mutatio.	مَرْمِيُونَ	jacti, petiti. plur.

OHT

OBSERVATIO II.

Affixa censentur Elif in medium collocare, non و ي & : ut

ماء	ماء	} non	ماء	<i>aqua ejus.</i>
ماء	ماء		ماء	<i>aquæ ejus.</i>
رمي	رمية		رمية	<i>jecit illum.</i>
غزا	غزاه		غزوه	<i>oppugnavit eū.</i>

FINIS LIBRI PRIMI.

-HTO

THOMÆ ERPENII
 GRAMMATICÆ
 ARABICÆ

Liber Secundus,

De

VERBO.

CAPUT PRIMUM.

De Verbo in Genere.

RIMA Verbi vox seu thema apud Arabes vocatur *أَصْلٌ*, id est, *radix*; & literæ ejus *أَصْلِيَّةٌ* id est, *radicales*: ad quas quæ accedunt ad formationem Conjugationis, Temporis, Personæ, Numeri, Generis, & Nominis, quales sunt septem, quas comprehendit vox *بِتَسْتَوِي* *pinguescent*; vel ad consignificationem, quales insuper quatuor, contentæ voce *بِقَلْبِكُ* *in navi*, Accidentales seu serviles vocantur, ut dictum est Cap. 2. lib. 1. Estque radix tertia præteriti persona singularis masculina:

sculina : quæ paucioribus quàm tribus, ut in *دَصُرٌ* *adjuvit*, *مَدَّ* *extendit*, pluribus quàm quatuor, ut in *وَحْرَجٌ* *volvit*, *غَرَّعَرٌ* *fefellit*, nequit constare literis : quarum prima *Fe* dicitur, penultima *Ain*, & ultima *Lam* : quòd eum singulæ obtineant locum, quem literæ istæ in usitato paradigmate *فَعَلٌ* *fecit*.

In verbo autem consideranda sunt sex. 1. Qualitas. 2. Conjugatio. 3. Tempus. 4. Numerus. 5. Persona. 6. Genus.

I. Qualitate aliud est *ἀνάλογον* seu Regulare, quod scilicet regulam communem seu typum Conjugationum (qui est verbum *فَعَلٌ*) sequitur; qualia omnia illa sunt quæ nec secundam tertiæ similem habent, nec aliquam literarum *أَوِي* radicalem : vel *ἀνώμαλον* seu Irregulare, quod ab ea regula recedit, qualia sunt reliqua fere omnia. Illud Perfectum, hoc Imperfectum vulgò solet appellari.

II. Conjugatio genus significationis activum aut passivum continet. Deducuntur autem trilatera per tredecim conjugationes, denominatas à formâ quam in singularis habet paradigma *فَعَلٌ* : in quibus omnibus observanda sunt Character & Significatio.

Prima nuda & simplex est, omnique caractere destituta : ut

فَعَلٌ I.

Reliquæ certis literis characteristicis affectæ, & in tres classes

classēs divisæ : quarum prima continet formata à radice
adjectione unius, secunda duarum, tertia trium literarum:
hoc modo,

III.		II.		I.	
اسْتَفْعَلُ	10	تَفَعَّلَ	5	فَعَّلَ	2
أَفْعَالٌ	11	تَفَاعَلَ	6	فَاعَلَ	3
أَفْعَوَعَلَ	12	أَنْفَعَلَ	7	أَفْعَلَ	4
أَفْعَوْلٌ	13	أَفْتَعَلَ	8		
		أَفْعَلَّ	9		

Ubi quæcunque literæ accedunt ad فَعَّلَ characteris
vice funguntur.

Sed observandum est in octava أَفْتَعَلَ, ت epentheti-
con mutari interdum in ط vel و.

In ط quidem, cùm prima radice est una literarum
صضظ : ut اصْطَبَّعَ *intingi*, pro اصْتَبَّعَ; اضْطَرَمَّ *accendi*, pro
اضْتَرَمَّ; اطْبَعُ *imprimi*, pro اُطْبَعُ; اظْلَمَّ *injuriâ affici*, pro
اُظْلَمَّ, ubi ط insuper in ظ mutatur, & cum priori per
tesdid coalescit.

In و verò, cùm prima radice est una literarum و ن ز : ut
انْتَرَا *dicitur*, انْتَرَا *propelli*, pro اَنْتَرَ *recordari*, اَنْكَرَ,
انْكَرَ, ut

ut و radicale etiam in و mutetur, & cum sequenti contrahatur; vel وَأَكْر , ut è contrario posterior priori affimiletur; vel وَأَنْوَكْر utrâque salvâ manente: pro أَزَلَف , أَزَلَف , أَزَلَف *prolabi*, & و interdum in ز conversâ أَزَلَف .

At ipsum illud ت mutat primam radices in sui similem cum quâ per tefdid unitur, cum ea est ا , و , ت , و , aut ي : ut أَتَّخَذ *incipere*, pro أَتَّخَذ ; أَتَّخَذ *firmari*, pro أَتَّخَذ ; أَتَّخَذ *transfigi*, pro أَتَّخَذ ; أَتَّخَذ *ludere aleis*, pro أَتَّخَذ : si autem sit ت , absque ullâ mutatione cum illo coalescit.

In prima autem conjugatione verba significationem habent simplicem & activam, quam à prima sua origine possident; eamque vel transitivam, ut كَتَبَ *scripsit*; vel intransitivam, ut حَزِنَ *tristatus est*: in reliquis verò intentam, seu auctam, vel alio modo mutatam: et si & in plerisque earum primitivam significationem obtinere possint, maximè ea quæ in prima conjugatione sunt inusitata.

Secunda autem فَعَّلَ , & quarta أَفْعَلَ , ex absolutis formant transitiva; ut حَزَّنَ & أَحْزَنَ *contristavit*: ex transitivis transitiva in secundum; ut ضَرَبَ & أَضْرَبَ *verberare fecit*.

Tertia فَاعَلَ significat actionem in id à quo similis actio recipitur: $\text{بَطَّرَسَ ضَارِبَ بُولُسَ}$ *Petrus verberavit*

ravit Paulum; sed ita, ut à Paulo reverberatus fuerit, ad-
eoque mutuo se verberaverint, at Petrus tamen prior

Paulum. Et sic neutra; ut *بَطْرُسٌ قَاعِدٌ بَوَلْسٌ* Petrus se-
det cum Paulo, confidet illi.

Sexta *تَفَاعَلٌ* cooperationem & mutuum actionem;
ut Latinorum composita per *con* & Græcorum per *συν*:
ut *تَضَارَبُ* alter alterum verberavit; *تَلَاعَبُ غِلْمَانٌ* col-
luserunt pueri: *تَضَارَعُ بَطْرُسٌ وَبَوَلْسٌ* Petrus & Paulus col-
luctati sunt.

Quinta *تَفَعَّلَ*, septima *اِنْفَعَلَ*, & octava *اِفْتَعَلَ* for-
mant absoluta & passiva: quinta quidem & septima à se-
cundâ, ut *تَعَلَّمُ وَهُوَ عَلِمْتُهُ* docui eum & ipse doctus fuit,
seu didicit. *كَسَّرْتُ الْإِنَاءَ فَانْكَسَرَ* fregi vas & fra-
ctum est, id est, sivit se frangi nec restitit actioni meæ.
octava verò à prima, ut *قَصُرْتُ ذَلِكَ فَاقْتَصَرَ* abbreviavi
hoc & abbreviatum est.

Nona *اَفْعَلَّ* & undecima *اَفْعَلَّ* formant absolu-
ta colorum cum intensione: mediocri quidem prior,
vehementiori verò posterior; ut *اَصْفَرَّ* valde flavus fuit,
اَصْفَرَّ multo flavissimus fuit: & deformitatum verba; ut
اَضْجَمَّ & *اَضْجَمَّ* ore distorto fuit.

Decima *اسْتَعْلَمَ* petitionem designat: ut *اسْتَغْفَرَ* veniam delicti petiit, à *عَفَرَ* remisit, *اسْتَطْعَمَ* cibum petiit, à *طَعَمَ* gustavit, edit.

Dux ultimæ, quæ rarissimæ sunt, significationem intendunt, ut *أَخْشَوْشُنُ* valde asper fuit, à *خَشُنُ* asper fuit, *أَعْلَوَّ* fortiter adhæsit, ab *عَلَّ* adhæsit.

Non rarò tamen conjugationes derivativæ, maximè quarta, quinta, octava, & decima aliter accipiuntur, quod usu discendum, & ex dictionariis: sicut & in quibus conjugationibus quodque verbum usitatum sit: non enim quælibet radix in qualibet conjugatione occurrit. Multæ, ut apud Hebræos, in una solùm conjugatione usurpantur; multæ in pluribus; nulla in omnibus.

Quadrilitera autem quatuor solùm agnoscunt conjugationes, quarum prima primæ, secunda quintæ, tertia septimæ, quarta nonæ trilaterorum respondet: suntque hujusmodi,

أَفْعَلَلُ 3 *فَعَلَلُ* 1

أَفْعَلَّ 4 *تَفَعَّلَ* 2

ut *أَنْحَنَعَ* inclinavit caput, *تَرَهَوَكَ* superbivit, *أَحْرَجَمَ* multuatus fuit, *أَقْشَعَرَ* horripilavit.

Ad tertiam *أَفْعَلَلُ* malo cum nonnullis Arabum Gram-

Grammaticis reducere *أَفْعُنْسُنْ* *pectus egrediens habuit*,
& *اسْتَلْقَى* *pronus cubavit*, quàm cum aliis eorum causâ
particulares trilaterorum constituere conjugationes.

Est autem cujusque conjugationis forma duplex, Acti-
va & Passiva; quarum eadem ratio quæ in linguâ Hebræâ
& aliis: unde verba intransitiva cujuscunque tandem sint
conjugationis convenienter naturæ suæ passivam non
agnoscunt.

III. In conjugatione quinque sunt partes, quæ tem-
pora & modi vulgo dicuntur. 1. Præteritum. 2. Futu-
rum. 3. Imperativus. 4. Participium. 5. Infinitivus.

In quibus omnibus tria consideranda sunt. 1. Signi-
ficatio. 2. Literæ serviles. 3. Vocales literarum radi-
calium.

1. Significationem quod attinet,
Præteritum respondet nostro præterito perfecto indi-
cativi modi: ut *سَقَطَ* *cecidit*, *مَاتَ* *è vita excessit*.

Sed verbum substantivum *كَانَ* *fuit*, itemque parti-
culæ *فِي*, *إِنْ*, *إِذَا* *cum*, ei præpositæ hanc significa-
tionem solent immutare.

Præteritum enim ejusdem verbi *كَانَ* importat ei si-
gnificationem præteriti plusquam perfecti indicativi: ut
كَانَ ضَرَبَ *verberaverat*, quasi dicas, *fuit verberavit*; sic
كَانُوا قَالُوا *dixerant*; *كَانَ قَدْ أَمْسَكَ* *jam prehende-*
rat, &c.

لی *si* id vertit in Optativi praesens vel praeteritum perfectum; & quod sequitur praeteritum, eodem tempore exponendum est, habetque ل in capite praefixum: ut

لَو عَلِمْتُ هَذَا لَتَضَحَّتْكَ *si scirem hoc, monerem te, vel si scivissem hoc, monuisssem te.* Sed si secunda enuntiationis pars

neganda est, usurpatur futurum cum لَمْ (quod id in praet. vertit, ut post dicitur) nec ل ullum adsciscitur: ut

لَو كُنْتُ هَاهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي *si fuisses hęc, non mortuus esset frater meus.*

ان *si* id vertit in Subjunctivi futurum, cum aliud praeteritum (aut hujus loco futurum conversum) ei subjungitur; quo casu secundum vertendum est per futurum

Indicativi: ut اِنْ قُلْتُمْ لِي قُلْتُ لَكُمْ *si dicatis mihi, dicam vobis;*

اِنْ مَا قُلْتُمْ لِي لَمْ أَقُلْ لَكُمْ *si non dicatis mihi, non dicam vobis.* Puto tamen hęc etiam formam efferri

praeteritum conditionatum: *si dixistis mihi, dixi vobis; si non dixistis mihi, non dixi vobis.* Vel in Subjunctivi aut Indicativi praesens, si aliud praeteritum non subjungitur: ut

اِنْ كُنْتُ ابْنُ اللَّهِ قُلْ *si es filius Dei, dic, &c.*

اِنْ & اِنْ اِنْ cum id saepe vertit in Subjunctivi futuro-praeteritum, seu futurum in ro: ut اِنْ كَتَبْتُ نَ لَكَ اِحْمَدَكَ

Vbi scripseris illud, laudabo te.

Venit

Venit & aliis quibusdam casibus jam memoratorum temporum & modorum loco; quin & interdum pro Præsente, Præterito imperfecto, & Futuro indicativi: quæ usus docebit; & ego alibi, ubi fusiùs de significatione & usu temporum differam. prolixum enim ea res exigit sermonem, quem hîc inferere molestum esset.

2. Futurum, indicativi nostri præsens & futurum complectitur; quomodo autem exponendum sit, contextus ut plurimum indicat: restringitur tamen non raro ad futurum nostrum, præfixâ literâ س, aut præmissâ vocolâ سَوْفَ, vel hujus loco سَوْفَ, سَفِّ, سَفِّي, سَفِّ; ut سَوْفَ يَنْصُرُ *adjuvat vel adjuvabit*; at سَوْفَ سَيَنْصُرُ & سَوْفَ يَنْصُرُ vel سَوْفَ يَنْصُرُ &c. *adjuvabit*, tantum. Sic cum particulâ negativâ لَنْ *nequaquam futurum quoque significat*: ut لَنْ يَنْصُرُ *nequaquam juvabit*: & ut plurimum etiam cum لَا *non*; ut لَا يُضْرَبُ *non verberabit*: sicuti cum مَا *non frequentius præsens*; ut مَا أَعْلَمُ *non scio*; cum لَيْسَ *utrumque*.

At præmissô لَمْ *non*, & لَمَّا *nondum*, præteriti notionem induit: ut لَمْ يُضْرَبْ *non verberavit*, لَمَّا يُخْرَجُ *nondum egressus est*.

Præposito autem præterito verbi substantivi, exprimit imperfectum indicativi: ut كَانَ يُجْلِسُ *sedebat*. nisi præcedat لِي; tunc enim optativi præsentis loco venit,

venit, ut & quod ei respondet futurum, cui verbum substantivum ل præfixum habens præponitur: ut

لَنْ كُنْتُ تَعْرِفُهُ لَكُنْتُ تُحِبُّهُ *si nosceres eum, amares eum.*

Cum particulâ أَنْ *ut*, & aliis idem significantibus, per subjunctivum exponitur: ut أُرِيدُ أَنْ تَكْتُبَ *volo ut scribas.*

III. Imperativus respondet nostro imperativo: sed usurpatur solum in præceptis affirmativis, deprecationibus, & hortationibus: nam præcepta negativa, deprecationes, & dehortationes per fut. præposito لَا *ne* concipiuntur: ut أَضْرِبْ *verbera*, لَا تَضْرِبْ *ne verbera.*

Participium nostro respondet: ut ضَارِبٌ *verberans*, مَضْرُوبٌ *verberatus.* At quia omissione temporis sæpe fit nomen, futurum non raro pro eo usurpatur.

Infinitivus non æquipollet nostro, sed Hebræorum absoluto: adjungitur enim solum verbo suo significacionis augendæ gratiâ, & per gerundium in *do* verti utcunque potest, ut هَرَبَ قَتَلَهُ قَتَلًا *occidendo occidit eum.*

Literæ autem serviles, & vocales radicalium manifestæ fient in paradiamate.

IV. Numeri in tempore (excepto Infinitivo) tres sunt: Singularis, Dualis, Pluralis.

V. In Numero tres Personæ; quarum tertia secundam

dam præcedit, secunda primam: sed hæc ultimâ Dualis destituitur.

VI. In Persona duplex genus, Masculinum & Fœmininum, quorum quodque suam habet terminationem: sed in Singulâri & Plurali, prima; in duali, secunda communis est generis.

CAPUT SECUNDUM.

De prima Triliteri Conjugatione.

PRIMAM triliteri conjugationem reliquæ per omnia ferè sequuntur: quocirca paradigma ejus perfectum distinctè hîc proponam; deinde quatenus quadrilitera, & derivativæ conjugationes, item verba imperfecta ab eâ discedant, paucis ostendam. Paradigma nobis esto **نَصَرَ** *adjuvit*: cujus forma Activa est hujusmodi.

PRÆTERITIVM.

<i>Pluralis.</i>	<i>Dualis.</i>	<i>Singularis.</i>	NUM.
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	GENVS.

نَصَرُوا نَصَرْنَ	نَصَرَا نَصَرْتَا	نَصَرَ نَصَرْتَ	3.	} PER- SONA.
نَصَرْتُمْ نَصَرْتُنَّ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتَ نَصَرْتِ	2.	
نَصَرْنَا		نَصَرْتُ	1.	

G

F V T V-

F V T V R V M.

<i>Pluralis.</i>		<i>Dualis.</i>		<i>Singularis.</i>
Fœm. Com. Masc.		Fœm. Com. Masc.		Fœm. Com. Masc.
يَنْصِرُونَ	يَنْصِرُونَ	يَنْصِرَانِ	يَنْصِرَانِ	يَنْصِرُ 3
تَنْصِرُونَ	تَنْصِرُونَ	تَنْصِرَانِ		تَنْصِرُ 2
	تَنْصِرُ			أَنْصِرُ 1

I M P E R A T I V U S.

<i>Pluralis.</i>		<i>Dualis.</i>		<i>Singularis.</i>
Fœm.	Masc.	Com.	Fœm.	Masc.
أَنْصِرُوا	أَنْصِرُوا	أَنْصِرَا	أَنْصِرِي	أَنْصِرُ 2.

P A R T I C I P I V M.

<i>Pluralis.</i>		<i>Dualis.</i>		<i>Singularis.</i>
Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm. Masc.
فَانصِرُونَ	فَانصِرُونَ	فَانصِرَانِ	فَانصِرَانِ	فَانصِرُ

I N F I N I T I V U S.

فَانصِرْ

De Præ-

De Præterito.

Prima & ultima radices perpetuò fatha habent: media sæpissimè quoque fatha, significatione vel intransitivâ, ut *قَعَدَ* *sedit*, vel transitivâ, ut *ضَرَبَ* *verberavit*; rariùs kefre, significatione quoque vel intransitivâ, ut *فَرِحَ* *gavisus est*, vel transitivâ, ut *عَلِمَ* *scivit*; rarissimè damma, significatione tantùm intransitivâ, ut *حَسُنَ* *bonus fuit*. Ac primæ quidem duæ vocales inter flectendum constanter manent, ultima excidit; ut in paradigmate. in quo serviles, quæ in fine ad formationem Numerorum, Personarum & Generum assumuntur, satis sunt manifestæ.

De Futuro.

Futurum formatur adscitis literis *أَتَيْنَ* in principio, & *يُونَا* in fine, eodem ferè modo quo apud Hebræos servientibus: *Elif* enim *أَتَيْنَ* format primam singularem, ut *Nun* pluralem: *Te* secundam ubique personam, & tertiam quoque foeminam in singul. & duali. *Ie* tertiam masculinam; & foeminam quoque in plurali. In fine autem *Nun* solum, plurale foemininum format; ut cum *و* masculinum; cum *ل* autem duale, & cum *Ie* singul. foem. secundæ personæ. Habent autem literæ *أَتَيْنَ* perpetuò fatha, & prima radicalis giezma: at secunda, si habet

habet in præterito Damma, id hîc retinet: ut قَبِحَ *turpis fuit*, يَفْرِحُ. Si Kefre, id in Phatha mutat; ut فَرِحَ *gavisus est*, يَفْرِحُ; sed in نَعِمَ *jucundus fuit*, حَسِبَ *putavit*, يَبْسُ *desperavit*, اَرِيسَ *aruit*, & secundum doctissimos Grammaticos etiam in فَضْلُ *excelluit*, قَطُّ *desperavit*, & عَرَضُ *recessit*, Kefre non rarò manet, diciturque يَنْعَمُ & يَنْعِمُ, وِ يَحْسِبُ & يَحْسَبُ. reperies quoque يَنْعَمُ & يَغْضُلُ cum dsham; sed ea sunt à præteritis نَعِمَ & فَضْلُ. Si autem secunda radice in præterito Phatha habeat, id hîc mutatur in Damma: ut كَتَبَ *scripsit*, يَكْتُبُ. vel in Kefre: ut ضَرَبَ *verberavit*, يَضْرِبُ; nisi ipsa aut tertia radice fit gutturalis; tunc enim etfi sæpe quoque mutetur, ut فَبِحَ *latravit*, يَفْبِحُ; اَدْخَلَ *intravit*, يَدْخُلُ; non rarò tamen manet, ut شَغَلَ *laboravit*, يَشْغَلُ; مَنَحَ *donavit*, يَمْنَحُ. Sic quoque à رَكَنَ *associatus fuit*, sine gutturali, est يَرْكُنُ (quanquam quidam volunt etiam رَكَنَ in præterito dici) & ab أَيَّ *noluit*, يَأْي: sed hoc imperfectum est.

Ultima radicalis habet dsham, quod accedentibus literis يُونَا cadit, ut patet in paradiamate. Sed naturalis ista

ista futuri terminatio variatur interdum Apocope, Antithesi, & Paragoge.

Apocope tollit damma finale, & Nun يُونَا, præter id quod format foemina pluralis: ut hæc sit futuri forma, prorsus Hebraica:

Plural.	Dual.	Singular.
يَنْصُرُوا يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَا يَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ يَنْصُرُ
تَنْصُرُوا تَنْصُرُونَ	تَنْصُرَا تَنْصُرَانِ	تَنْصُرُ تَنْصُرُ
فَنْصُرُ		فَنْصُرُ

Ubi vides in plurali masculino abjecto ن affumi l otiosum, secundum sextum Canonem و.

Accidit autem futuro hæc Apocope ob influentiam particularum quarundam ei præpositarum, scilicet كَمْ non, لَمْ nondum, لَا ne, & لِ imperativum: ut كَمْ يَضْرِبُ non verberavit, لَمْ يَدْخُلْ nondum ingressus est, لَا تَذْهَبْ ne abi, لِيَكْشِفْ detegat. Item إِنْ si, مَا id quod, quidquid, مَنْ quicumque, أَي idem, مَهْمَا quotiescunque, كَيْفَمَا (& apud nonnullos etiam كَيْفٌ) quomodocunque, أَيْنَ ubicunque, أَيْنَ idem, حَيْثُمَا idem, قُمْ quum, إِنْ مَا idem, إِيَّانَ idem, & in carmine quoque إِنْ أَيْ idem. Sed eâ lege, ut aliud verbum in eodem orationis contextu tanquam

quam retributive illis respondeat: ut si dicas; *quidquid facies faciam, aut feci. quocunque ibis, ibo. quicumque me amabit, amabo illum.* Actum, si utrunque futurum est, in utrunque influunt: ut *أَنْ تَخْرُجَ أَخْرَجَ مَعَكَ*, si egrediaris egrediar tecum.

قَدْ أَجْلَسَ مَعَهُ quum sedebit sedebo cum illo. si prius tantum, in illud: ut *مَا تَصْنَعُ صَنَعْتُ* quidquid facies feci: si posterius, liber est influxus: ut si dicas; *أَصْنَعُ* quidquid fecisti faciam.

Accidit quoque hæc apocope, cum præcedit Imperativus, cui futurum respondet: ut *أَنْصُرْني أَنْصُرْكَ* adjuva me, adjuvabo te, id est, si adjuves me, adjuvabo te.

Antithesin similiter inducunt influentiæ particularum quarundam, quæ damma tertiæ radicalis in fatha mutant, & Nun *يُؤْنِ* quoque tollunt: ut hæc sit futuri forma,

Plur.	Dual.	Sing.
يَنْصُرُونَ يَنْصُرُوا	يَنْصُرَا تَنْصُرَا	يَنْصُرُ تَنْصُرُ
تَنْصُرُونَ تَنْصُرُوا	تَنْصُرَا	تَنْصُرُ تَنْصُرِي
تَنْصُرُ		أَنْصُرُ

Particulæ autem, quæ hanc mutationem causant, sunt *لَنْ* nequaquam: ut *لَنْ يُضْرَبَ* nequaquam verberabit, *لَنْ يُضْرَبُوا* nequaquam verberabunt.

١٧٦, Conjunctio: e. g. *لَا تَنْصُرُ* *جِيئْتِ لِي أَنْتِ* *veni ut adjuvem.*

١٧٧ idem: ut *أَحِبُّ أَنْ تَنْصُرَ* *cupio ut adjuves.* Cùm autem significat *quòd*, nihil mutat: ut *أَعْلَمُ أَنْ يَنْصُرَ* *scio quòd adjuvabit.* nisi præcedat verbum opinandi; qualia sunt *زَعَمَ*, *حَسِبَ*, *ظَنَّ*, &c. tunc enim antithesin inducit, sed liberè: ut *أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ*, & *أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ*, *puto quòd juvabit.*

١٧٨ idem: ut *كَيْ يَضْرِبَكَ* *كَيْ جَاءَ* *venit ut verberet te.*

Sic horum composita, *لَا يَكْمَلُ*, *كَيْلًا*, & *لَا يَكْمَلُ*, *لَا يَكْمَلُ*, *ut*, *لَا يَكْمَلُ*, *ne*.

١٧٩ (quidam *أَنَا* scribunt) responsionis & retributionis particula, *bene*, *age*, cùm ponitur initio sententiæ & immediatè (vel intercedente solùm juramento, vocatione, aut negatione,) ante futurum rem futuram significante: ut si quis dicenti; *أَتَجِي إِلَيْكَ* *confugiam ad te*, respondeat, *أَنْتَ وَاللَّهِ أَنْصُرُكَ* *bene, juvabo te*; vel *أَنْتَ أَنْصُرُكَ* *bene, per Deum, juvabo te*; vel *أَنْتَ يَا حَبِيبِي أَنْصُرُكَ* *bene, amice mi, juvabo te.* vel *أَنْتَ لَنْ أَنْصُرُكَ* *bene, non juvabo te.* Si quid aliud intercedit, non influit: ut *أَنَا أَنْصُرُكَ* *bene, ego juvabo te.* Ut nec si futurum
pro

pro præfenti ponitur. nec si initio sententiæ non colloce-

tur: ut *يَا حَبِيبِي اِنَّ اَنْصُرَكَ* *ô amice mi, bene, juro te.*

Si tamen solum *و* vel *ف* copulativum ei præfigitur, li-

berè influit: ut *وَ اِنَّ اَنْصُرَكَ* *& bene, (Et bien Gall.) ad-*

juvabo te, & وَ اِنَّ اَنْصُرَكَ; quanquam hoc rarius.

حَتَّى, cum significat *ut*: e.g. *جَاءَ حَتَّى يَنْصُرَكَ* *venit*

ut adjuvet te. vel donec: ut *أَسِيرٌ حَتَّى تَغِيْبَ الشَّمْسُ* *ibo*

donec occidat sol.

أَوْ eadem significatione: *ut* *أَرْغَبُ إِلَهًا أَوْ يَغْفِرَ لِي* *roga-*

bo Deum ut parcat mihi, & أَدْتَظَرُهُ أَوْ يُخْرِجْ *expectabo eum*

donec egrediatur.

ف, cum præfigitur futuro, quod dependet à præce-
dente enuntiationis parte, includente imperium, petiti-
onem, optationem, interrogationem, aut negationem;
adeoque causalis potius quam copulativa Coniunctio est:

ut *أَنْصُرْ فَاَنْصُرَكَ* *adjuva me, & (vel equidem) adjuvabo te;*

لَا تُصْرَبْ بِطَرْسٍ فَيُعْصَبُ *ne verbera Petrum & irascetur, id*

est, ne irascatur, أَيْنَ بَيْتِكَ فَأَزُورُكَ *ubi est domus tua? &*

invisam te, id est, ut invisam te.

و, cum Futuro præpositum, jungit illud cum præceden-
te enuntiationis parte, includente similiter imperium, peti-
tionem, optationem, interrogationem, aut negationem,

signifi-

significatque & simul: ut *هَلْ تَأْكُلُ السَّمَكُ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ* an *pisces edes simulq; lac bibes?* *لَا تَأْكُلُ السَّمَكُ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ* ne *comede pisces & simul bibe lac.* alio sensu acceptum nihil mutat: ut *هَلْ تَأْكُلُ السَّمَكُ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ* an *comedes pisces, & bibes lac?* Idem de præcedentibus particulis habendum.

Paragoge adjicit futuro Nun phathatum cum tesdid; hoc modo,

Plural.	Dual.	Sing.
يَنْصُرُونَ تَنْصُرُونَ تَنْصُرُونَ	يَنْصُرَانِ تَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ تَنْصُرُ أَنْصُرُ

aut giezmatum sine tesdid: sed in singulari solum, ac plurali masculino & communi; in hunc modum,

Plur.	Sing.
يَنْصُرُونَ تَنْصُرُونَ أَنْصُرُونَ	يَنْصُرُ تَنْصُرُ أَنْصُرُ

Illud Nun paragogenicum grave, hoc leve vocatur.

Vides autem, ut ante Nun damma tertiæ radicalis in phatha mutetur; itemque و & ي ferviles in fine exci-
 H dant;

dant, & in plurali fœminino l inferatur, ne tria Nun concurrant.

Adhibetur autem ferè solùm hæc utraq; paragoge, cùm futurum rem futurã quodammodo petit; ut fit interrogando, imperando, vel optando: ut

هَلْ تَنْصُرُنَّ & هَلْ تَنْصُرُونَ
an adjuvabis? لَنْصُرَنَّ & لَنْصُرُونَ *adjuvet:* لَا تَنْصُرَنَّ

لَيْتَ يَنْصُرُونَ & لَيْتَ يَنْصُرُونَ
ne adjuva. لَا تَنْصُرُونَ
utinam adjuvet, &c. Et cùm præcedit juramentum: ut وَاللَّهِ يَنْصُرَنَّ *per Deum, juvabit.*

De Imperativo.

IMPERATIVUS formatur præposito Elif unionis cum kesra: ut اَعْلَمُ *(scito, اضربُ verbera.* nisi penultima vocalis, quæ talis semper est qualis in futuro, fit damma: tunc enim & Elif damma habet, ut اَنْصُرُ *juva.* Prima radicis giezma possidet; ut & ultima, quamdiu augmenti vocalem nullam recipit. Exciditque interdum l imperativum post و & ف. Formationi autem Generum & Numerorum hîc inserviunt literæ جُونَا, ut in Futuro; cujus Nun paragogicum hîc locum quoque habet: sic,

Plural.

Dualis.

Singul.

اَنْصُرُونَ | اَنْصُرَانِ | اَنْصُرُ

& sine tesdid.

اَنْصُرُونَ | اَنْصُرَانِ

Secun-

vum formant: adduntque Grammatici hifce quinque formis alias 28; ut 33 sint in univerfum: nempe,

نَصْرًا 25	نُصْرِي 17	نَصَارًا 9	نُصْرًا 1
نَصْرًا 26	نُصْرِي 18	نُصْرَةٌ 10	نُصْرًا 2
نُصْرَةٌ 27	نُصْرِي 19	نُصْرَةٌ 11	نُصْرًا 3
نُصْرًا 28	نُصْرَانَا 20	نُصْرَةٌ 12	نُصْرًا 4
نُصْرَةٌ 29	نُصْرَانَا 21	نُصْرَةٌ 13	نُصْرًا 5
مُنْصَرًا 30	نُصْرَانَا 22	نُصَارَةٌ 14	نُصْرًا 6
مُنْصَرَةٌ 31	نُصْرَانَا 23	نُصَارَةٌ 15	نُصَارًا 7
مُنْصَرًا 32	نُصْرًا 24	نُصَارَةٌ 16	نُصَارًا 8
مُنْصَرَةٌ 33			

Paradigma Passivi.

P R E T E R I T V M.

Plur.	Dual.	Sing.
نُصِرُوا	نُصِرَا	نُصِرَ 3
نُصِرْتُمْ	نُصِرْتُمَا	نُصِرْتَ 2
نُصِرْنَا		نُصِرْتُ

FUTURUM.

<i>Pluralis.</i>	<i>Dualis.</i>	<i>Singularis.</i>
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
يَنْصُرُونَ يَنْصُرُونَ يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَانِ يَنْصُرَانِ يَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ 3 يَنْصُرُ 2 يَنْصُرُ 1

PARTICIPIVM.

<i>Pluralis.</i>	<i>Dualis.</i>	<i>Singularis.</i>
Fœm. Masc.	Fœm. Masc.	Fœm. Masc.
مَنْصُورُونَ مَنْصُورُونَ مَنْصُورُونَ	مَنْصُورَانِ مَنْصُورَانِ مَنْصُورَانِ	مَنْصُورٌ مَنْصُورٌ مَنْصُورٌ

Præteritum & Futurum vocalibus tantum ab activis differunt : habetque præteriti prima perpetuè damma, & secunda kesfe. Futuri similiter damma, & secunda radice fatha. In reliquis cum Activo conveniunt. Participium initio affumit م cum fatha, & و quiescens post damma ante ultimam.

Sunt & participia quædam formæ مَنْصُورٌ & مَنْصِيرٌ : quæ nunc activa sunt ; nunc passiva.

Imperativus hic nullus est ; sed pro eo venit Futurum cum ل imperativo giezmente : ut لِيَنْصُرْ *adjuvetur*, لِيَنْصُرْ *adjuvare*, لِيَنْصُرْ *adjuvemur*.

CAPUT TERTIUM.

De quadriliteris & Conjugationibus derivativis prima classis.

QUADRILITERA, & verba derivativa primæ classis eodem ferè modo flectuntur: & in eo solum à præcedenti differunt, quòd,

1. Penultima radicalis in Activi præterito perpetuè fatha, in Futuro verò kefra habet: *أَتَيْنَ* autem non minus in Activo quàm in Passivo damna afficiuntur: ut

أُخْرِجُ *volvit* يُدْخِرُ *fregit* كَسَرَ *volutus est* يُدْخِرُ *exhilaratus fuit* فَرَّحَ.

2. Imperativus formatur à Futuro, solâ abiectione *أَتَيْنَ*, & ultimæ vocalis; ut *أُخْرِجُ* *volve*, *كَسَرَ* *frange*.

3. Participium utrumque à suo formatur Futuro, pro *أَتَيْنَ* posito, & nunnatâ vocali ultimâ; ut *مُدْخِرٌ* *volvens*, *مُكْسِرٌ* *frangens*: & in Passivo *مُدْخِرٌ* *volutus*, *مُفَرِّحٌ* *exhilaratus*.

4. Infinitivos habent speciales; *أُخْرِجُ* scilicet *أُخْرِجُ* & *أُخْرِجَةُ*.

تَفَعَّلَ, *تَفَعَّلَا*, & interdum quoque *تَفَعَّلَا*, *تَفَعَّلَا*, *فَعَّلَا* vel *فَعَّلَا*.

فاعل,

فَاعِلٌ , فِعَالًا & مُفَاعَلَةٌ , فَاعِلٌ , vel فِعَالًا .

فُعَالَةٌ , اَفْعَالًا , rare فُعَالًا aut فُعَالَةٌ .

5. فُعَالٌ accedentibus أَتَيْنَ abjicit ا , secundum regulam : (ا initiale formans verba derivativa, characteristica temporis præfixa, cum sua vocali abjicitur.) ut يُنْصِرُ pro يُنْصِرُ , ab أَنْصِرُ : unde in imperativo, ubi أَتَيْنَ recedunt, elif cum vocali sua redit, ut أَنْصِرُ ; ubi non est putandum formare Imperativum, & unionis esse.

6. فَاعِلٌ mutat ا in و in Præterito passivo : ut فُوصِرَ pro فُوصِرَ ; juxta secundum Canonem generalem.

Quæ omnia initialibus Paradigmatis vocibus breviter hoc modo visum est proponere.

A C T I V U M .

Infinit.	Part.	Imp.	Fut.	Præt.
فِعَالًا	مُفَعَّلٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
تَفَعَّلًا	مُفَعَّلٌ	فَعَّلْ	يَفَعِّلُ	فَعَّلَ 2
مُفَاعَلَةٌ	مُفَاعِلٌ	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ 3
اَفْعَالًا E	مُفَعَّلٌ	اَفْعَلْ	يَفَعِّلُ	اَفْعَلَ 4

PASSI-

Part.	Fut.	Præt.
مُفَعَّلٌ	يُفَعَّلُ	فُعِّلَ
مُفَعَّلٌ	يُفَعَّلُ	فُعِّلَ 2
مُفَاعَلٌ	يُفَاعَلُ	فُوِعِلَ 3
مُفَعَّلٌ	يُفَعَّلُ	أُفْعِلَ 4

CAPUT QUARTUM.

De reliquis derivativis.

IN reliquis Conjugationibus derivativis Activi præteriti penultima semper quoque fatha habet.

Futurum autem fit à Præterito, præfixis أَتَيْنَ cum fatha; elif initiali, si quod fit, cadente, secundum regulam Abjectionis: & fathâ ultimo in regulare damma mutato; penultimo autem in kesra, præterquam in فُعِّلَ, & تُفَاعَلُ, quæ id retinent: ut اجْتَمَعَ congregatus est, اِسْتَعْمَلَ usurpavit, يَسْتَعْمَلُ; كَسِرَ fractus fuit, يُجْتَمِعُ; يَتَكَسَّرُ; يَتَبَاعَدُ recessit, يَتَبَاعَدُ. Ac formæ istæ dux à ت

à ت inchoatæ id compendii causâ interdum abjiciunt,
 cum تَاتِيْنَ præfigitur: ut تَتَكْسَرُ pro تَكْسَرُ
 pro تَتَبَاعِدُ: quæ ne arbitreris esse futura à فَعَلٌ & فَاعِلٌ,
 facile impedient vocales; nam eorum futura activa, sunt
 يُفَعِّلُ & يُفَاعِلُ; passiva, يُفَعَّلُ & يُفَاعَلُ.

Imperativus fit sicut in quadriliteris; ut يَتَكْسَرُ *frangetur*,
 تَكْسَرُ *frangitor*: à abjecto, si quod est, redeunte,
 sed cum kesra; ut يُسْتَعْمِلُ *usurpabit*, اُسْتَعْمِلُ *usurpa-*

Participium assumit ~ cum damma, & penultimam vo-
 calem kesra perpetuò habet: ut مُسْتَعْمِلٌ *usurpans*, مُتَبَاعِدٌ
recedens.

Infinitivus autem cujusque conjugationis mox pate-
 bit.

Passivum nona & undecima non agnoscunt: reliquæ
 formant præteritum ab Activo, primis duabus vocalibus
 in damma mutatis, & penultimâ in kesra, ut تَفَعَّلٌ à تَفَعَّلُ:
 & futurum quoque à futuro activo, fathâ literarum اَتَيْنُ
 in damma, & kesra penultimo in fatha converso; ut يُسْتَفْعِلُ
 يُسْتَفْعَلُ. Participium autem à futuro fit, ~ pro اَتَيْنُ po-
 sito: ut مُسْتَفْعِلٌ. Itaque hujusque est Paradigma:

A C T I V U M.

<i>Infin.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
تَفَعَّلَ	مُتَفَعِّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ 5
تَفَاعَلَ	مُتَفَاعِلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ 6
أَنْفَعَلَ	مَنْفَعِلٌ	أَنْفَعَلْ	يَنْفَعِلُ	أَنْفَعَلَ 7
أَفْتَعَلَ	مُفْتَعِلٌ	أَفْتَعَلْ	يَفْتَعِلُ	أَفْتَعَلَ 8
أَفْعَلَّ	مَفْعِلٌ	أَفْعَلْ	يَفْعَلُ	أَفْعَلَّ 9
اسْتَفْعَلَّ	مُسْتَفْعِلٌ	اسْتَفْعَلْ	يُسْتَفْعِلُ	اسْتَفْعَلَّ 10
أَفْعِلَّ	مَفْعِلٌ	أَفْعَلْ	يَفْعَلُ	أَفْعِلَّ 11
أَفْعِبَّ	مَفْعُوبٌ	أَفْعُوبْ	يَفْعُوبُ	أَفْعِبَّ 12
أَفْعَوَّ	مَفْعُورٌ	أَفْعُورْ	يَفْعُورُ	أَفْعَوَّ 13

P A S S I V U M.

<i>Part.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
مُتَفَعِّلٌ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ 5
مُتَفَاعِلٌ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ 6
مَنْفَعِلٌ	يَنْفَعِلُ	أَنْفَعَلَ 7
		أَفْتَعَلَ 8

مَفْعُولٌ	يَفْعَلُ	أَفْعُلُ 8
مُسْتَفْعَلٌ	يُسْتَفْعَلُ	أُسْتَفْعَلُ 10
مَفْعُولٌ	يَفْعَعُلُ	أَفْعَعُلُ 12
مَفْعُولٌ	يَفْعَعُلُ	أَفْعَعُلُ 13

Et sic quoque quadrilitera.

A C T I V U M.

<i>Infin.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
تَفْعَلُ	تَفْعَلٌ	تَفْعَلْ	يَتَفْعَلُ	تَفْعَلُ
أَفْعَلُ لَا	مَفْعَلٌ	أَفْعَلْ	يَفْعَلُ	أَفْعَلُ
أَفْعَلُ لَا	مَفْعَلٌ	أَفْعَلْ	يَفْعَلُ	أَفْعَلُ

P A S S I V U M.

تَفْعَلُ	يَتَفْعَلُ	تَفْعَلُ
مَفْعَلٌ	يَفْعَلُ	أَفْعَلُ
مَفْعَلٌ	يَفْعَلُ	أَفْعَلُ

CAPUT QUINTUM.

De verbo Surdo, seu geminante secundam radicalem.

HACTENS de verbo perfecto : Imperfectum est
triplex : Surdum, Hamzatum, & Quiescens.

Surdum est quod ultimam radicalem penultimæ simi-
lem habet, quarum prior posteriori vocalem habenti per
tesdid inferitur, propriâ vocali vel abjectâ, si præcedens
vocalem habeat, ut مَد pro مَدُون *extendit*, مَد pro مَدُون
extensus est; vel in præcedentem rejectâ, si ea giezma ha-
beat, ut مَدُون pro مَدُون *extendet*, مَدُون pro مَدُون *extendetur*.
Dixi posteriori vocalem habenti: nam cum ea giezma ha-
bet nequit fieri contractio, ut مَدُون *extendisti*. Itaque
hujusmodi est ejus conjugatio.

P R Æ T E R I T V M.

Plural.	Dual.	Sing.
مَدُون مَدُوا	مَدَا مَدَا	مَدَت مَد
مَدُونَكُم مَدُونَكُم	مَدَاتِمَا	مَدَات مَدَات
مَدُونَا		مَدَات

F V T V R V M.

Plural.	Dualis.	Singul.
مَدُون مَدُون	مَدَان مَدَان	مَدَت مَد
مَدُونَكُم مَدُونَكُم	مَدَان	مَدَات مَدَات
مَدُونَا		مَدَات

I M P E R A T I V U S .

Plur.	Dual.	Sing.
أْمُرُوا أْمُرُونَ	أْمُرَا	أْمُرْ أْمُرِي

P A R T I C I P I V M .

Plural.	Dual.	Singul.
مَادَاتُ	مَادَاتَانِ	مَادَةٌ

I N F I N I T I V U S .

مَدَا

De Præterito.

SIMILIS ratio est eorum, quorum media radicalis habet damma vel kesra, ut *مَسَسَ* tetigit pro *مَسَسْتِ*, *مَسَسْتِ* tetigisti, &c.

De Futuro.

SIC cum penultima radicalis habet fatha vel kesra, ut *يُعَضُّ* mordebit, pro *يُعَضُّ*, *يُفِرُّ* fugiet pro *يُفِرُّ*. Si particula giezmans seu apocopen inducens præponitur, ultimaque radice giezma recipit, omnia regularia sunt: ut *لَمْ يَمُدَّ* non extendit, *لَمْ يَعْضُ* non momordit, *لَمْ يَفِرَّ* non fugit: vel, ut contractio fieri possit, loco giezmae inducitur

ducitur fatha vel kefra, ut كَمْ يَعْصُ , كَمْ يَغْفِرُ , كَمْ يَمُدُّ vel كَمْ يَعْصُ &c. Interdum etiam manet damma, cum penultima radicalis damma quoque habet: ut كَمْ يَمُدُّ .

De Imperativo.

IMPERATIVUS ut vides, regulariter flectitur, sed & (excepto plur. foem.) non raro contractionem patitur, hoc modo:

<i>Plural.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Sing.</i>
مُدُّوا أَمْرًا	مُدَّا	مُدَّ مَدِّي

Ubi imperativum omittitur secundum regulam: Elif imperativum non praefigitur literæ vocalem habenti. In singul. Masc. tertia, quo tescdid recipere possit, accipit fatha, ut مَدَّ vel kefra; ut مَدَّ *extende*.

De Participio & Infinitivo.

PARTICIPIVM & Infinitivus perpetuò contrahuntur, eo modo, quo in paradigmate.

Similis est ratio Passivi, ut

P R A E T E R I T V M.

	<i>Dual.</i>	<i>Sing.</i>
	مُدَّا مَدَّا	مُدَّ مَدَّ
&c.	مُدَّتَا مَدَّتَا	مُدَّتْ مَدَّتْ مُدَّتْ مَدَّتْ

F V T V R V M.

Dual.

Sing.

&c.	قَمَدَانِ يَمَدَانِ	قَمَدٌ	يَمَدٌ
	قَمَدَانِ	قَمَدَيْنِ	قَمَدٌ
			قَمَدٌ

PARTICIPIVM.

Dual.

Sing.

&c.	مَمْدُونَانِ مَمْدُونَانِ	مَمْدُونٌ	مَمْدُونٌ
	مَمْدُونَانِ	مَمْدُونَةٌ	مَمْدُونٌ

مَمْدٌ est pro مَمْدُونٌ : abjiciturque kesra, quia litera præcedens habet vocalem. مَمْدٌ autem pro مَمْدُونٌ retrocedente fatha, quia præcedit giezma. Participium regulare est, ob و illud quiescens infertum.

Derivatarum Conjugationum eadem est ratio : ut

A C T I V U M.

Præteritum.

Futurum.

آمَدٌ آمَدٌ آمَدٌ	}	pro	آمَدٌ آمَدٌ آمَدٌ	آمَدٌ آمَدٌ آمَدٌ	}	pro	آمَدٌ آمَدٌ آمَدٌ
-------------------------	---	-----	-------------------------	-------------------------	---	-----	-------------------------

& sic cæteræ, exceptis iis quæ tesdid habent : eæ enim per-

perfectè flectuntur; (quia unum tefdid duas compensare literas nequit, aut una litera duo sustinere tefdid:) ut

&c.	كَمَدُنَاتُ	كَمَدُنٌ	مَدُنَاتُ	مَدُنٌ
	كَمَدُنَاتُ	كَمَدُنَاتُ	مَدُنَاتُ	مَدُنَاتُ
	كَمَدُنَاتُ			مَدُنَاتُ

OBSERVATIO I.

Observandum autem est verba perfecta trilatera nonæ & undecimæ Conjugationis, & quadrilatera quartæ, id est, quæ ultimam radicis afficiunt tefdid, eandem hanc rationem sequi: dicitur enim

In Præterito.

In Futuro.

أَصْفَرَّ	}	أَصْفَرَّ	يُصْفَرُّ	}	يُصْفَرُّ
أَصْفَارٌ		أَصْفَارٌ	يُصْفَارُ		يُصْفَارُ
أَقْمَطَرٌ		أَقْمَطَرٌ	يُقْمَطَرُ		يُقْمَطَرُ

unde cùm secunda geminatorum requirit giezma, separatim utraque scribitur, ut أَصْفَرَّتْ أَصْفَرَّتْ, أَقْمَطَرَتْ أَقْمَطَرَتْ: & sic in Futuro giezmato, & Imperativo: ubi tamen & contractio adhiberi potest fatatâ vel kefratâ vocali ultimâ, quemadmodum in Surdis, hoc modo.

Futu-

Futurum giezmatum.

يُصْفِرُ	}	يُصَفِّرُ	}	يُصَفِّرُ
يُصْفِرُ		يُصَفِّرُ		يُصَفِّرُ
يُصْفِرُ		يُصَفِّرُ		يُصَفِّرُ

I M P E R A T I V V S.

اصْفِرْ	}	اصْفِرْ	}	اصْفِرْ
اصْفِرْ		اصْفِرْ		اصْفِرْ
اصْفِرْ		اصْفِرْ		اصْفِرْ

Ubi vides, in nona & undecima penultimam Futuri kesra quoque habere; etsi id in contractione excidit, quia littera antecedens vocalem possidet.

O B S E R V A T I O II.

VERBA terminata literis ن & ت hîc quoque, ut apud Hebræos, illas, cum giezma habent ante ن vel ت servile, sequenti inferunt, secundum Canonem de secunda syllabæ mixtæ littera, ut سَكْتْنَا ornāvimus pro سَكْتْنَا, سَكْتْنَا tacuisti pro سَكْتْنَا. Sed non videntur propterea im-

K

perfectis

perfectis annumeranda esse: sicut nec quæ à و vel ت inchoantur, quod و & ت characteristicæ conjugationum in iis delitescant; ut اَنْعَبُ perfossus est, pro اَنْعَبُ; اَنْجَرُ negotiatus est, pro اَنْجَرُ. Vide Caput primum hujus libri.

CAPUT SEXTUM.

De verbo Hamzato.

VERBUM Hamzatum est cujus radicalium aliqua est Hamza, seu Elif mobile: ut سَأَلَ maluit, سَأَلَ interrogavit, حَمَّأَ concoxit: flectiturque eodem modo quo verbum perfectum, observatis solum Canonibus de Elif.

Itaque hujusmodi est flexio Hamzati Phe sive primâ radicali.

A C T I V U M.

Præt. اَنْعَبُ, regulariter. Fut. يَنْعَبُ, regulariter.

• Imp. اَنْعَبْ pro اَنْعَبْ, juxta Can. 2. generalem.

Part. اَنْعَبُ pro اَنْعَبُ, juxta Can. 5. Elif.

Inf. اَنْعَبْ, regulariter.

Cùm 1 imperativum damma habet, mutatur hamza in و, juxta Can. secund. generalem: ut اَوْعَبْ pro اَوْعَبْ:

أَأْمَلُ : sed أَخَذَ accepit, أَكَلَ comedit, أَمَرَ præcepit, abjiciunt hamza cum l imperativo habentque حُنَّ accipe, كُلْ ede, جُزْ jube : reperias tamen etiam , quanquam rarissimè, أَوْكَلَ, ac أَوْمَرَ , & ab hoc , cum و copulativo وَأَمَرَ , sic فَأَمَرَ ; excidente l imperativo & redeunte radicali.

P A S S I V U M.

Præter. أُتِرَ , regulariter.

Fut. يُؤْتَرُ pro يُأْتَرُ , juxta Can. sec. de l quiescente.

Part. مُؤْتَرٌ , regulariter.

Sic in secunda Conjugatione.

دَعَا	} pro {	دَعَا	} instar {	دَعَا	} juxta Canon. 2. Elif.
يُؤْتَرُ		يَأْتَرُ		يُنْصَرُ	
دَعَا		دَعَا		دَعَا	
مُؤْتَرٌ		مَأْتَرٌ		مَنْصَرٌ	
دَعَا		دَعَا		دَعَا	
يُؤْتَرُ	يَأْتَرُ	يُنْصَرُ			
دَعَا	دَعَا	دَعَا			
مُؤْتَرٌ	مَأْتَرٌ	مَنْصَرٌ			

يُوَاثِرُ مَوَاثِرُ يُوَاثِرُ مَوَاثِرُ مَوَاثِرُ	} pro {	يَأْتِرُ مَاأْتِرُ يَأْتِرُ مَاأْتِرُ مَاأْتِرُ	} instar {	يَنْصِرُ مَنْصِرُ يَنْصِرُ مَنْصِرُ مَنْصِرُ	} juxta Canon. 2. Elif.
---	---------	---	------------	--	-------------------------

In tertia & quarta,

أَنْصِرُ & نَاصِرُ instar, أَأْتِرُ & أَأْتِرُ pro, أَأْتِرُ vel أَأْتِرُ, juxta Canon. 5. Elif.

يُوَاثِرُ مَوَاثِرُ يُوَاثِرُ مَوَاثِرُ أَثَارًا	} pro {	يَأْتِرُ مَاأْتِرُ يَأْتِرُ مَاأْتِرُ أَثَارًا	} instar {	يَنْصِرُ مَنْصِرُ يَنْصِرُ مَنْصِرُ أَنْصَارًا	} juxta secundum Canon. 2. gener.
--	---------	--	------------	--	-----------------------------------

Ita & in cæteris conjugationibus hamza ob damma, kefra, aut aliud hamza mutatur, aut excidit, secundum Canones memoratos: reliqua omnia perfecta sunt.

Hamzata autem Ain & Lam eandem quoque rationem sequuntur: ut,

سأيل

$\left. \begin{array}{l} \text{سَأَلَ} \\ \text{سَأَلْ} \\ \text{هَادِيَ} \\ \text{هُنِي} \end{array} \right\} \text{pro}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سَأَلْ} \\ \text{سَأَلْ} \\ \text{هَادِيَ} \\ \text{هُنَا} \end{array} \right.$	juxta Canon. 1. Elif.
$\left. \begin{array}{l} \text{سَأَلَ} \\ \text{سَأَلْ} \\ \text{هَادِيَ} \\ \text{هُنِي} \end{array} \right\} \text{pro}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سَأَلْ} \\ \text{سَأَلْ} \\ \text{هَادِيَ} \\ \text{هُنَا} \end{array} \right.$	juxta Canon. 3. Elif.

Sed observandum est, hamzata Ain interdum etiam, et si rarius, conjugari more quiescentium; ita ut hamza vocali suâ abjectâ, vel ad literam præcedentem giezma habentem rejectâ, quiescat: ut *سَأَلَ* pro *سَأَلْ*, *يَسْأَلُ* pro *يَسْأَلْ*: *سَأَلَ* pro *سَأَلْ*, ubi utrumque elif excidit: radicale quidem, secundum tertium Can. generalem; imperativum verò, secundum Canonem imperii.

CAPUT SEPTIMUM.

De verbo Quiescente Phe و ي.

VERBA quiescentia sunt, quæ radicalem aliquam habent و vel ي; five prima ea sit, ut *يَجِدُ* invenit, *يَلُفُّ* alea lufit; five secunda, ut *قَوْلٌ* dixit, *يُحْيِي* vivit; five ultima, ut *يَجِي* jecit, *يُغْزِي* oppugnavit.

Quiescentia Phe, hoc est, quæ primam radicalem و vel ي habent, Similia propriè Arabibus dicuntur. Quiescentia و exiguam habent anomaliam; quæ in eo potissimum consistit, quòd و excidit in Futuro activo primæ conjugationis, cum penultima ejus litera habet kesra (quod hîc plerisque etiam illis verbis contingit, quorum

secunda radicalis in præterito kefra habet:) ut,

وَعَدُ assignavit.	}	Fut.	}	pro	}	ut يَضْرِبُ		
وَرِثَ hereditavit							يَعِدُ	يُوعِدُ
وَمَفَّ amavit.							يَرِثُ	يُورِثُ
						يُومَفُّ		

Quod etiam Imperativo tunc accidit: ut اَوْعِدْ pro اَعِدْ, اَوْمَفِّ pro اُمَفِّ: & Infinitivo, cum est formæ فَعْلَةٌ; ut وَعِدْ pro وَعِدْ, وَمَفِّ pro وَمَفِّ: si verò alius formæ est, regulariter formatur; ut وَعِدْ, instar نَصْرًا.

Cum autem penultima rad. in Futuro kefra non habet, regulare est; ut يُوَجِّهُ tendit وَجْهًا; يَتَوَجَّلُ timuit وَجَلًّا (quidam tamen tunc euphoniæ causâ و in ا mutant, dicuntque يَأْجَلُّ; alii in ي mobile, يَتَجَلَّلُ; alii in ي quiescens post kefra, quod ponitur loco fatha literarum اتيمين, يَتَجَلَّلُ): sic & Imperativus, ut اُوَجِّهْ; at si ا habet kefra, و mutatur in دي secundum Canon. 2. gen. ut اَعْلَمْ pro اَوْجَلِّ instar اَعْلَمْ.

Sed وَطِيَ pro وَطَأَ subjecit, وَسِعَ amplius fuit, وَقَعٌ cecidit, وَنَعٌ sivit, وَهَبَ donavit, & وَضَعَ posuit; etsi forment futurum cum fatha ad penultimam; و tamen, non secus ac si penultima kefra haberet, abjiciunt: quia fatha illud habent pro

pro kefra, ob ultimam vel penultimam gutturalem, diciturque, يُطَأُ, يُسَعُّ, يُقَعُّ &c. & in Imp. طَأُ, سَعُّ, قَعُّ, &c.

Sic & sine gutturali جُدِرُ *finit*, ab inusitato in Præterito & Participio وَذِرُ.

Quiescentia autem Phe ي, mutant illud in و, cum giezma habet post damma, juxta Canon. 2. generalem: ut آيسرُ *dives fuit*, habet in Futuro جويسرُ pro جيسرُ, instar منصرُ. & in Participio مويسرُ pro ميسرُ, ut منصرُ.

In reliquis omnibus utraque perfecta sunt; nisi quòd in Conjugatione octava أفتعلُ و, و, أفتعلُ ت mutant, idque ت characteristico per tefdid inferunt; uti dictum est hujus libri Cap. primo, ut

أَتَعَدُ	} pro {	أَوْتَعَدُ	} pro {	أَيْتَسَّرُ
يَتَعَدُ		يَوْتَعَدُ		يَيْتَسَّرُ
مَتَعَدُ		مَوْتَعَدُ		مَيْتَسَّرُ
اتَّعَدَا		أَوْتَعَدَا		أَيْتَسَّرَا

Manent tamen interdum, & accommodant sese vocali præcedenti; cui, si non sunt, fiunt homogeneæ, ut

جَيْتَسَّرُ

اَيْتَعَدُ	} pro {	اَوْتَعَدُ	اَيْتَسَّرُ	} pro {	يَيْتَسَّرُ
يَأْتَعَدُ		يَوْتَعَدُ	يَأْتَسَّرُ		وَيَيْتَسَّرُ
مَوْتَعَدُ		مَوْتَسَّرُ	مَوْتَسَّرُ		مَوْتَسَّرُ
اَيْتَعَادَا	} pro {	اَوْتَعَادَا	اَيْتَسَّارَا		

CAPUT OCTAVUM.

De Quiescente Ain.

QUIESCENTIA Ain ab Arabibus vocantur Conca-
 va: suntque ea quæ habent mediam radicalem و vel
 ي; quæ in literæ prima, quarta, septima, octava & deci-
 ma Conjugatione aut excidunt, aut vocali suâ amissâ
 quiescunt; unde maximam in iis hæc verba habent irre-
 gularitatem.

Paradigmata primæ Conjugationis sunt hujusmodi:

Concavum و.

PRÆTERITIVUM.

Plural.	Dual.	Singul.	
قَالُوا	قَالَا	قَالَ	3
قَالْتُمْ	قَالْتُمَا	قَالَتْ	2
قَالْنَا		قَالَتْ	1

F V T V.

FUTURVM.

Plural.	Dual.	Singular.	
يَقُولُونَ	يَقُولَانِ	يَقُولُ	3
تَقُولُونَ	تَقُولَانِ	تَقُولُ	2
تَقُولُ		أَقُولُ	1

IMPERATIVUS.

Plural.	Dual.	Sing.
قُولُوا	قُولَا	قُولِ

PARTICIPIVM.

Plural.	Dual.	Singul.
قَائِلُونَ	قَائِلَانِ	قَائِلٌ
قَائِلَاتٌ	قَائِلَتَانِ	قَائِلَةٌ

INFINITIVUS.

قَوْلًا.

L

Conca.

Concarum ي.

P R E T E R I T V M.

<i>Pluralis.</i>	<i>Dualis.</i>	<i>Singularis.</i>
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
سَارُوا سِرْنَ	سَارَا سَارَتَا	سَارَتْ 3
سِرْتُمْ سِرْتَنَّ	سِرْتُمَا	سِرْتَتْ 2
سِرْنَا		سِرَتْ 1

F V T V R V M.

<i>Pluralis.</i>	<i>Dualis.</i>	<i>Singularis.</i>
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
يَسِيرُونَ يَسِرْنَ	يَسِيرَانِ يَسِيرَانِ	يَسِيرُ 3
يَسِيرُونَ يَسِرْنَ	يَسِيرَانِ	يَسِيرُ 2
يَسِيرُ		يَسِيرُ 1

I M P E R A T I V U S.

<i>Plur.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Sing.</i>
Fœm. Masc.	Com.	Fœm. Masc.
سِيرُوا سِرْنَ	سِيرَا	سِيرِ 1

P A R T I C I P I V M.

سَائِرُونَ سَائِرَاتُ	سَائِرَانِ سَائِرَاتَانِ	سَائِرٌ سَائِرَةٌ
-----------------------	--------------------------	-------------------

I N F I N I T I V U S.

سِيرَا

De Præ-

De Præterito.

In tertiis personis (exceptâ plurali scem.) و ي vocali suâ abjectâ mutantur in 1 quiescens post fatha primæ radicalis, ut sint pro

قَوْلُوا		قَوْلْنَا		قَوْلَا		قَوْلْتِ		قَوْلُ
سَيَّرُوا		سَيَّرْنَا		سَيَّرَا		سَيَّرْتِ		سَيَّرُ

& sic quoque cùm media habet kesra vel damma; ut خَافٌ *timuit* pro خَوْفٌ, طَالَ *longus fuit*, pro طَوَّلٌ, هَابٌ *pavit* pro هَيْبٌ.

In reliquis ipsæ excidentés (juxta Canonem tertium general.) vocalem suam ad literam præcedentem, cujus vocalis perit, rejiciunt, immutatam quidem si est kesra vel damma, ut

&c. خَفَّتْ	خَفَّتِ	خَفَّتِ	} pro {	خَوْفَتْ	خَوْفِ	خَوْفُ
&c. طَلَّتْ	طَلَّتِ	طَلَّتِ		طَوَّلَتْ	طَوَّلِ	طَوَّلُ
&c. هَبَّتْ	هَبَّتِ	هَبَّتِ		هَيْبَتْ	هَيْبِ	هَيْبُ

at mutatam, si est fatha; in damma quidem cùm quiescens est و, ut

&c. قُلْتِ	قُلْتِ	قُلْتِ	} pro {	قَوْلْتِ	قَوْلِ	قَوْلُ
				سَيَّرْتِ	سَيَّرِ	سَيَّرُ

in kesra verò cùm est ي, ut

&c. سَيَّرْتِ	سَيَّرِ	سَيَّرِ	} pro {	سَيَّرْتِ	سَيَّرِ	سَيَّرُ
				سَيَّرْتِ	سَيَّرِ	سَيَّرُ

Itaque prima radicalis concavorum ي in istis personis kefra perpetuò habet: nam formam فَعْلٌ inveniri in iis non puto: at in concavis و , damma, à formis فَعْلٌ & فَعْلٌ ; vel kefra à فَعْلٌ .

De Futuro.

PENULTIMA radice si in Præterito fatha habet, id hîc quiescentia و in damma, quiescentia ي in kefra mutant, ut يُقُولُ , يَسِيرُ , si kefra, in fatha, ut يُخَافُ , يَهَابُ ;

si damma, id regulariter manet, ut يُطَوِّلُ . Rejicitur autem ea vocalis ad primam radicalem, ut secunda in ea quiescat: quod fit absque ulla mutatione, si sit damma vel kefra; at conversione quiescentis in ا , si fatha: ut in exemplis allatis; ponuntur enim pro يُقُولُ , يَسِيرُ , يُخَافُ , يَهَابُ , &

يُطَوِّلُ . At in plurali foem. ob giezma literæ sequentis (juxta Can. 3. general.) quiescens excidit, diciturque يُخَافُنَ , يَسِيرُنَ , يُقُولُنَ , يَهَابُنَ . quod & eadem de causa in Apocope iis personis accidit, quarum tertia radicalis giezma recipit: ut

تَقُولُ	أَقُولُ	تَقُولُ	يَقُولُ	} تم
تَسِيرُ	أَسِيرُ	تَسِيرُ	يَسِيرُ	
تُخَافُ	أُخَافُ	تُخَافُ	يُخَافُ	

De Im-

De Imperativo.

ELIF hîc non præfigitur ob Canonem imperii: accipit enim prima vocalem secundæ, quæ quiescit expressa; præterquam in Singulâ Masculinâ & Plurali Fœm. ubi excidit ob giezma tertiæ radicalis. Unde in Singul. Mascul. cum و Paragogico, quod tertiæ dat fatha, redit: ut قَوْلَنَّ *dic*, سَبِّرَنَّ *vende*, خَافَنَّ *time*.

De Participio.

Hîc secunda ob Elif quiescens, quod primæ postponitur, cogitur ad motum (duæ enim quiescentes concurrere nequeunt) à quo abhorrens in locum suum substituit hamza seu Elif mobile; quod secundùm Canonem primum Elif in ة mutatur: itaque قَائِلٌ est pro قَائِلٌ, & hoc pro قَائِلٌ; سَائِرٌ pro سَائِرٌ, & hoc pro سَائِرٌ.

De Infinitivo.

Infinitivus regularis est.

Passivum Concavi و.

P R Æ T E R I T V M.

<i>Plural.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Sing.</i>
قِيلُوا قِيلْتُمْ قِيلْنَا	قِيلَا قِيلْتُمَا	قِيلَ قِيلْتَ قِيلْتُ
	L 3	F V T V.

F V T V R V M.

<i>Plural.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Singul.</i>
يُقَالُونَ يُعَلَّنُ	يُقَالَانِ تُقَالَانِ	يُقَالُ تُعَلَّنُ
تُقَالُونَ تُعَلَّنُ	تُقَالَانِ	تُقَالُ تُعَلَّنُ
تُقَالُ		أُقَالُ

P A R T I C I P I V M.

مُقُولٌ مُقُولَةٌ | مُقُولَانِ مُقُولَتَانِ | مُقُولُونَ مُقُولَاتٌ

Passivum Concavi ي.

<i>Plur.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Sing.</i>
سِيرُوا سِرْنَ	سِيرَانِ سِيرَتَانِ	سِيرُ سِيرَتُ
سِرْتُمْ سِرْتَنَّ	سِرْتَمَا	سِرْتُ سِرْتُ
سِرْنَا		سِرْتُ

F V T V R V M.

<i>Plural.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Singul.</i>
يُسَارُونَ يُسَرْنَ	يُسَارَانِ يُسَرَانِ	يُسَارُ يُسَرُ
يُسَارُونَ يُسَرْنَ	يُسَارَانِ	يُسَارُ يُسَرُ
يُسَارُ		أُسَارُ

PAR-

PARTICIPIVM.

Plural.

Dual.

Sing.

مُسِيرٌ مُسِيرَةٌ | مُسِيرَانِ مُسِيرَتَانِ | مُسِيرُونَ مُسِيرَاتٌ

De Præterito.

KE SRA mediæ radicalis rejicitur ad primam, cujus vocalis perit; ut pro سِيرٌ fit سِيرٌ, & pro قِيلَ, قَوْلٌ Waw in Ie mutato, juxta Can. 2. generalem. Secundæ & primæ personæ Concavorum Ie coincidunt cum Activo, sed sensu orationis facilè distinguuntur.

De Futuro.

FATHA mediæ radicalis ad primam retrocedente, و & ي mutantur in ؤ quiescens, juxta Can. 2. gen. quo ؤ regulariter in Plur. Fœm. excidit: est itaque يُقَالُ pro يُسِيرُ, يُسَارُ, يُقُولُ, يُسِيرُ.

De Participio.

DAMMA secundæ radicalis ad primam rejecto, و participiale (etsi quidam malunt radicale) excidit; quia duæ literæ simul in una vocali nequeunt quiescere: estque مَقُولٌ pro مَقُولٌ: & ي quiescens non accommodat se more solito vocali præcedenti damma; sed contra, discriminis ergo, eam sibi accommodat, vertitque in ketra, ut dicatur مُسِيرٌ, non مَسِيرٌ, pro مَسِيرٌ.

Reperies tamen etiam apud Auctores probatos, maximè

ximè apud Poëtas, participia hæc regulariter formata, potissimum in Concavis *ي*; ut *مُضَوُّونَ* *custoditus*, *مُخَبَّرُونَ* *consutus*, *مُكَمَّرُونَ* *mensuratus*.

Similis est ratio Conjugationum quartæ, septimæ, octavæ, & decimæ: in his enim *و* & *ي* moveri quoque nolunt, sed abjectâ vocali suâ vel ad præcedentem rejectâ quiescunt, expressæ ante vocalem, abjectæ ante gjezma, hoc modo:

A C T I V A.

<i>Infm.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Præt.</i>	
أَقَالَةٌ	مَقِيلٌ	أَقُلْ	يَقِيلُ	أَقَالَ	} 4
أَسَارَةٌ	مَسِيرٌ	أَسِرْ	يَسِيرُ	أَسَارَ	
أَنْقِيَالٌ	مَنْقَالٌ	أَنْقُلْ	يَنْقُلُ	أَنْقَالَ	} 7
أَنْسِيَارًا	مَنْسَارٌ	أَنْسِرْ	يَنْسِرُ	أَنْسَارَ	
أَفْتِيَالٌ	مَفْتَالٌ	أَفْتُلْ	يَفْتُلُ	أَفْتَالَ	} 8
أَسْتِيَارًا	مَسْتَارٌ	أَسْتِرْ	يَسْتِرُ	أَسْتَارَ	
أَسْتَقَالَةٌ	مَسْتَقِيلٌ	أَسْتَقُلْ	يَسْتَقِيلُ	أَسْتَقَالَ	} 10
أَسْتَسَارَةٌ	مَسْتَسِيرٌ	أَسْتَسِرْ	يَسْتَسِيرُ	أَسْتَسَارَ	

P A S S I V A.

مَسَارٌ	يَسَارُ	أَسِيرُ	مَقَالٌ	يُقَالُ	أُقِيلُ	4
					انْقِيلُ	7

Quin & verba quædam mediam و vel ي habentia in primis illis Conjugationibus regulariter etiam inflecti reperies: ut

عَاوِرٌ	أَعْوِرٌ	يَعْوِرُ	عَوِرٌ	<i>monoculus fuit.</i>
صَائِدٌ	أَصِيدٌ	يَصِيدُ	صِيدٌ	<i>venatus est.</i>

& sic quoque

أَسْتَعْوِرُ	أَعْتَوِرُ	أَنْعَوِرُ	أَعْوِرُ
أَسْتَصِيدُ	أَصْطِيدُ	أَنْصِيدُ	أَصِيدُ

quædam etiam in prima conjugatione imperfecta esse; in quarta verò, modò perfecta, modò imperfecta: ut,

رَاحٌ <i>quievit.</i>	} in افعال habet {	أَرَوَّحُ & أَمْرَاحُ
غَامٌ <i>exhalavit.</i>		أَغْمِمُ & أَغَامُ

Sic concava و in decima Conjug. sæpissimè perfectè etiam conjugantur: ut اسْتَجَابَ & اسْتَجُوبُ *exaudivit*, اسْتَصَابَ & اسْتَصُوبُ *approbavit*. quin non nemo Grammaticorum id perpetuò ait liberum esse; quod non probo.

CAPUT NONUM.

De verbo Quiescente ل.

QUIESCENTIA ل, hoc est, quæ ultimam radicalem habent و vel ي defectiva propriè vocantur ab Arabum Grammaticis; & hoc modo flectuntur in prima Conjugatione.

Activum

Activum Defectivi و.

P R A E T E R I T V M.

Plur.	Dual.	Sing.
غَزُّونَ	غَزُّوا	غَزَّتْ
غَزُّوتُمْ	غَزُّوتُمَا	غَزَّتْ
غَزُّوتُنَّ		غَزَّتْ

F U T U R V M.

Plural.	Dual.	Sing.
يُغَزُّونَ	يُغَزُّونِ	يُغَزُّ
تُغَزُّونَ	تُغَزُّونِ	تُغَزِّي
تُغَزُّونَ		أُغَزِّي

I M P E R A T I V U S.

Plural.	Dual.	Sing.
أَغْزُوا	أَغْزُوا	أَغْزِي
أَغْزُونِ		أَغْزِي

P A R T I C I P I V M.

Plur.	Dual.	Sing.
غَازِيَاتٌ	غَازِيَتَانِ	غَازِيَةٌ
غَازٍونَ		غَازٍ

عَزَوْا

Activum defectivi ي.

P R E T E R I T V M.

Plur.	Dual.	Sing.
رَمَوْا رَمَيْتُمْ رَمَيْتُمْ رَمَيْنَا	رَمَيَا رَمَيْتُمَا	رَمَى رَمَيْتَ رَمَيْتَ رَمَيْتَ

F U T V R V M.

Plur.	Dual.	Sing.
يَرْمُونَ يَرْمُونَ يَرْمُونَ يَرْمُونَ يَرْمُونَ	يَرْمِيَانِ يَرْمِيَانِ	يَرْمِي يَرْمِي يَرْمِي يَرْمِي يَرْمِي

I M P E R A T I V U S.

Plur.	Dual.	Sing.
ارْمُوا ارْمُوا ارْمُوا ارْمُوا	ارْمِيَا	ارْمِ ارْمِ ارْمِ ارْمِ

PARTI-

PARTICIPIVM.

Plural.

Dual.

Singul.

رَامٍ رَامِيَّةٌ | رَامِيَانِ رَامِيَتَانِ | رَامُونَ رَامِيَاتٌ

INFINITIVUS.

رَمِيََا

De Praterito.

رَمِيََا *oppugnavit* est pro رَمَى, in Elif quiescens conver-
fo, juxta Canonem tertium رَمَى; & رَمَى *projecit*, pro رَمَى,
abjectâ vocali رَمَى, quod quiescit instar Elif, juxta Cano-
ne tertium رَمَى: & excidit. utraque cum vocali sua in ter-
tia persona foemin. singularis ac dualis, & masc. pluralis.
Dicitur enim.

رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا }
رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا } pro { رَمَى رَمِيََا }

Cum media radice habet damma, non mutatur رَمَى ra-
dicale, ut رَمَى *potitus fuit*: cum verò kefra possidet, con-
vertitur ubique in رَمَى, ut رَمَى, pro رَمَى, juxta Canon.
quintum رَمَى; ut رَمَى رَمِيََا, pro رَمَى رَمِيََا, juxta
Can. 2. gen. At tunc etiam in tertia foem. sing. & dualis
non excidit; ut رَمَى رَمِيََا, رَمَى رَمِيََا: fecus in Plu-
rali masculino, ubi dicitur رَمَى رَمِيََا, juxta Canon. 1.
رَمَى & رَمَى. M 3 De Fu-

De Futuro.

ULTIMA radicalis, abjecto damma suo, quiescit. Penultima, si in Præter. fatha habet, id hîc (ut in Concavis) quiescentia و in damma, quiescentia ي in kesra mutant: ut يَغْرُونَ, يَرْمِي; sed & ob gutturalem manet, sicut in perfectis, ut يَرْعِي رَعِي *pavit pascet.* si damma, id regulariter manet, ut يَسْرُونَ *noctu ibit,* quod flectitur ut يَغْرُونَ. si kesra, id in fatha mutatur, ut يَرْضِي *gratum habebit:* ubi & pro و est ي instar Elif quiescens, juxta posterius membrum Canonis tertii و; ponitur enim pro يَرْضُونَ: flectiturque hoc modo,

يَرْضُونَ	يَرْضُونَ	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ	يَرْضِي	يَرْضِي
يَرْضِيَانِ	يَرْضُونَ	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ
يَرْضِي				أَرْضِي	

In plurali masculino, & singulari secundæ personæ fœminino, juxta Canonem primum و & ي, fit contractio, quæ aufert differentiam pluralis mascul. à plur. fœm. cum penultima Futuri habet damma, ut patet in يَغْرُونَ & تَغْرُونَ; & singularis fœm. secundæ personæ, à plur. fœm. secundæ personæ, cum penultima possidet kesra vel fatha; ut in يَرْضِيَانِ & يَرْضِيَانِ.

Præpositis particulis giezmantibus, ultima radicalis non recipit giezma, sed excidit, & و regulariter abjicitur hoc modo,

Plural.

Plural.	Dual.	Sing.
يَغْرُونَ	يَغْرَوَا	يَغْرُ
تَغْرُونَ	تَغْرَوَا	تَغْرُ
تَغْرُ	تَغْرُوَا	تَغْرِي
		أَغْرُ

Et sic quoque كَمْ يَغْرُ & كَمْ يَرْضُ : sed interdum licet rarissimè , manere ultimam reperies , dicitur كَمْ يَغْرُ , كَمْ يَرْضِي , كَمْ يَرْمِي .

At cùm particulae fathantes præmittuntur, ultima regulariter recipit fatha ; ut

يَرْمِي	يَرْمِي	تَغْرُ	تَغْرُ
تَرْمِي	تَرْمِي	تَغْرِي	تَغْرِي
أَرْمِي	أَرْمِي	أَغْرُ	أَغْرُ

Nisi penultima habeat fatha ; tunc enim obstat Canon tertius زي ut كَمْ يَرْضِي تَرْضِي &c. Sic & و interdum manet quiescens post damma , sed rarissimè ; ut كَمْ يَغْرُ neutiquam condonabimus.

De Imperativo.

Imperativus, ut in perfectis, fit à futuro giezmato, præfixo l imperativo, ut أَعْرِ , أَرْمِ , أَرْضِ : reditque cum Nun paragogico tertia radicalis abjecta in singulari masc. ut أَعْرُونَ ,

أَرْضِيْنَ , أَرْمِيْنَ , أَعْرُونَ . In singul foeminino & plur.mascu-
lino adhibetur contractio, eo profus modo quo in Futuro.

De Participio.

In singulari masc. و finale post kesra mutatur in دي ,
juxta Canonem quintum و , fitque غَارِيٌّ pro غَارُونَ : &
quia Ie finale post kesra nequit habere damma, juxta quar-
tum Canonem ي , id abjicit , ejusque Nun ad præceden-
tem rejecto, ipsa etiam excidit , ut غَارٌ pro غَارِيٌّ ; sicut eo
amisso redit, ut أَلْغَارِيٌّ pro أَلْغَارِيٌّ (nam articulum tolle-
re Nun ultimæ vocalis post discas:) Eadem est ratio defe-
ctivi دي , ut رَامٌ pro رَامِيٌّ , رَامِيٌّ pro أَلْرَامِيٌّ : & quia ي
finale post kesra etiam respuit kesra, juxta eundem Cano-
nem quartum, dicitur etiam in genitivo غَارِيٌّ & رَامِيٌّ pro غَارِيٌّ
& رَامِيٌّ . At accusativus est regularis, غَارِيًّا pugnantem,
رَامِيًّا projicientem. In غَارِيَّةٌ & رَامِيَّةٌ redit ي abjectum ;
quia extra finem dictionis collocatur. & in غَارُونَ fit con-
tractio , ut in Futuro.

De Infinitivo.

Infinitivus est regularis.

De Passivo.

Passivi similis est ratio: ut,

PRÆTERITIVUM.

Defectivum ي.

رُمِيَتْ رُمِيْ

رُمِيْتُمْ رُمِيْتُمْ

رُمِيْتُمْ

&c.

Defectivum و.

عُرِيَتْ عُرِيْ

عُرِيْتُمْ عُرِيْتُمْ

عُرِيْتُمْ

&c.

FUTURUM.

رُمِيْ رُمِيْ

رُمِيْن رُمِيْن

رُمِيْ

&c.

عُرِيْ عُرِيْ

عُرِيْن عُرِيْن

عُرِيْ

&c.

PARTICIPIVUM.

رُمِيَّةٌ رُمِيٌّ

&c.

عُرِيَّةٌ عُرِيٌّ

&c.

عُرِيْ est pro عُرُوْ juxta Canonem quintum و. in
 عُرِيْ mutatur و in ي quiescens instar Elif, juxta tertium
 Canonem و. رُمِيْ autem est pro رُمِيْ, secundum ter-
 tium Canonem ي. عُرِيْ est pro عُرُوْ per contractio-
 nem :. رُمِيْ pro رُمُوْ, juxta quintum Canonem ي.

N

Atque

Atque hujus Conjugationis normam derivativæ omnes
sequuntur, ut,

PASSIVUM.

<i>Futur.</i>	<i>Præt.</i>
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	أُعْزَى
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	أُعْزَى
يُعْزَى	أُسْعَزَى

PASSIVUM.

<i>Futur.</i>	<i>Præt.</i>
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	أُرْمَى
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	أُرْمَى
يُرْمَى	أُسْرَمَى

ACTIVUM.

<i>Futur.</i>	<i>Præt.</i>
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	أُعْزَى
يُعْزَى	عُزِيَ
يُعْزَى	أُعْزَى
يُعْزَى	أُسْعَزَى

ACTIVUM.

<i>Futur.</i>	<i>Præt.</i>
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	أُرْمَى
يُرْمَى	رُمِيَ
يُرْمَى	أُرْمَى
يُرْمَى	أُسْرَمَى

Et sic

Et sic in cæteris Conjugationibus & temporibus primæ Conjugationis regulæ observantur: solùmque notandum est, ي illud quod in præteritis Defectivi و ponitur loco و, juxta posterius membrum Canonis tertii و, in primis & secundis personis manere, & diphthongescere cum fatha, dicitur, أَغْرَيْتَ أَغْرَيْتَ أَغْرَيْتَ &c. secus atque in prima Conjugatione, ubi redit و.

CAPUT DECIMUM

De Verbo dupliciter imperfecto.

VERBA dupliciter imperfecta, simpliciter imperfecta per omnia sequuntur. Classes autem eorum duæ sunt; quarum prima continet ea quæ hamzata sunt & simul quiescentia: quorum quatuor sunt species.

1. Hamzatum Fe & quiescens Ain: ut أَبٌ reversus est; quod conjugatur sicutي أَثَرٌ & قَالَ: ut

<i>Infm.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
أَوْبًا	أَيْبًا	أُبُّ	يُؤْوِبُ	أَبٌ

2. Hamzatum Lam & quiescens Ain: ut سَاءٌ contristavit, جَاءٌ venit. quorum illud conjugatur ut قَالَ & هُنَا; hoc ut سَارٌ & هُنَا: exempli gratia,

<i>Infin.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
سَوَاءٌ	سَاءٌ	سُو	يُسُو	سَاءَ
مَجِيئًا	جَائِيٌّ	جِي	يَجِيءُ	جَاءَ

3. Hamzatum Fe & quiescens Lam: ut **أَتَى** venit; quod conjugatur sicut **أَتَرُ** & **رَمِي**, ut

<i>Infin.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
أَتَى	أَت	أَتِبْ	يَأْتِي	أَتَى

Dicitur tamen & **تَد** in Imperativi sing. masculino.

4. Hamzatum Ain & qui escens Lam: ut **رَفَى** recessit; quod conjugatur sicut **سَأَلَ** & **رَمَى**, ut

<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Prat.</i>
رَفَى	رَفَا	يُرَفَى	رَفَى

Fatha penultimæ manet in Futuro & Imperativo, quia elif est litera gutturalis. Et sic quoque regulariter conjugaretur **رَأَى** vidit: sed ob frequentem usum hamza abjicit, vöcali ejus ad præcedentem rejectâ, quoties ر giezma habet; ideoque in Futuro & Imperativo primæ Conjugationis sic habet:

FUTURVM.

Plural.	Dual.	Singul.
يُرِينُ يَرُونُ	يُرَبَانِ يَرَبَانِ	يُرِي
تُرِينُ تَرُونُ	تُرَبَانِ	تُرِي
تُرِي		أُرِي

pro يَرُؤِي تَرُؤِي, &c; sicuti & apud Poëtas interdum, versu id exigente, occurrit.

IMPERATIVUS.

Plur.	Dual.	Sing.
رُؤُوا رُؤُوا	رُؤَا	رُؤُ vel رُؤِي
رُؤُوا رُؤُوا	رُؤَا	رُؤُوا

vel cum Nun paragogenico,

Invenitur tamen etiam non rarò regulariter formatus, ut ارُؤَا, &c.

Et in tota Conjugatione quarta أَرَعَلُ, ut

PRÆTERITIVVM.

أَرِي | أَرْتُ | أَرَيْتُ | أَرَيْتُ | أَرَيْتُ

F V T V R V M.

مِرِّي مِرِّي مِرِّي مِرِّي مِرِّي &c.

I M P E R A T I V U S.

Plural.

Dual.

Singular.

أَرِي | أَرِيَا | أَرِيَا

& cum Nun paragogico ,

أَرِيَنَّ | أَرِيَانَّ | أَرِيَانَّ

P A R T I C I P I V M.

مِرِيٌّ | مِرِيَانٌ | مِرِيَانٌ

I N F I N I T I V U S.

أَرِيٌّ vel أَرِيَّةٌ aut أَرِيَّةٌ

Quin reliqua etiam verba omnia hujus ordinis in Conjugatione hac quartâ hamza etiam posse abjicere doctissimi tradunt Grammatici; ac proinde dici non solum أَنِي يُنِي مِنَّا , sed & أَنِّي يُنِّي مِنِّي.

Cùm ر giezma non habet , regulariter conjugatur. رِي , nec amittit hamza ; ut

P R Æ T E R I T V M.

رَأَى | رَأَيْتَ | رَأَيْتَ | رَأَيْتَ | رَأَيْتَ

PAR.

PARTICIPIVM.

رَأَيْتَانِ | رَأَيْانِ | رَأَيْتَ &c.

INFINITIVUS.

رَأَى

Et sic quoque in Participio Passivi est ^{مُرِيٌّ} مُرِيٌّ ut ^{مُرِيٌّ} مُرِيٌّ;
licet ر habeat giezma.

Secundâ verborum dupliciter imperfectorum classis
continet dupliciter quiescentia, quæ ab Arabibus vocan-
tur Involuta; suntque duûm generum, Separata & Con-
juncta. Involutum separatum est quod quiescit primâ &
ultimâ, ut ^{وَقِيٌّ} وَقِيٌّ *custodivit*, ^{وَجِيٌّ} وَجِيٌّ *ungulam attritam habuit*
(*equus* scilicet) quorum illud flectitur, ut ^{رُمِيٌّ} رُمِيٌّ & ^{وَعُدٌّ} وَعُدٌّ, hoc
verò ut ^{رُضِيٌّ} رُضِيٌّ & ^{وَجَلٌّ} وَجَلٌّ; exempli gratia,

Part. Imp. Fut. Pret. Part. Imp. Fut. Pret.

وَقِيٌّ | يُقِيٌّ | قِ | قِ | وَقِيٌّ | وَجِيٌّ | يُوجِيٌّ | اِئْتَجِ | اِئْتَجِ | وَاوَجِ

Imperativus قِ in reliquis personis resumit دي, adhi-
bitâ tamen contractione in sing. & plur. masc. ut

Plur.

Dual.

Sing.

قِ قِي | قِيَا | قُوا قَيْنِ

Sic cum و paragogico in singul. masc. قِيمِنٌ dicitur.

Invo-

Involutum conjunctum, quod quiescit mediâ & ultimâ, ut شوي *assavit*, قوي *valuit*, حيي *vixit*: quæ perfectè conjugantur quoad mediam, at imperfectè quoad ultimam; شوي quidem sicut رمي, قوي verò & حيي sicut رضي; ut

<i>Infin.</i>	<i>Part.</i>	<i>Imp.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Præt.</i>
شَيَّا	شَايِ	أَشِي	يُشَوِي	شَوِي
قُوَّةٌ	قَايِ	أَقِي	يُقَوِي	قَوِي
حَيَّوَةٌ	حَايِ	أَحِي	يُحَيَّا	حَيِّي

Infinitivus شَيَّا est pro شَوِيَا secundum Canonem tertium و & ي; قُوَّةٌ pro قُوُوَّةٌ juxta Canonem de secunda syllabæ mixtæ litera: est autem قَوِي pro قَوُونٌ, و ultimo juxta Canonem quintum و ob kesra præcedens in ي converso; unde definit ultimam penultimæ similem habere, & Surdum esse. Sicuti contrà, حَيِّي con-vertens و finale in ي juxta eundem Canonem, accipit ultimam penultimæ similem. unde & more Surdi contractionem non rarò patitur: dicitur enim in Præterito حَيِّي & حَيِّ; quanquam nonnulli kesra penultimo ad primam rejecto malunt حَيِّ dicere: & in Futuro يُحَيَّا (ubi ي instar Elif quiescens, in quod و conversum erat juxta

juxta Canonem tertium و, in ا quiescens mutatur ob ي
 præcedens, juxta Canonem tertium (ي) & يُحْيِي. Pro
 Participio حَيٌّ usitatus est adjectivum حَيٌّ vivus. In In-
 finitivo و radicale suâ vocali abjectâ quiescit instar Elif:
 quod particulare est, & de eo Can. secun. و ي & و vide.

Sic in reliquis quoque Conjugationibus hæc verba ana-
 logiam quiescentium ultimâ sequuntur. Sed حَيٌّ in de-
 cima Conjugat. ي prius interdum abjicit, vocali ejus ad
 præcedentem rejectâ: dicitur enim,

اِسْتَحْيَا يَسْتَحْيِي اِسْتَحْيِ مَسْتَحْيِ اِسْتَحْيَاءَ
 اِسْتَحْيِ يَسْتَحْيِ اِسْتَحِ مَسْتَحِ اِسْتَحَاءَ &

Verba tripliciter imperfecta paucissima reperiuntur:
 suntque hamzata Fe & Involuta conjuncta: ut اَوِي *recepit*;
 vel hamzata Ain & Involuta separata, ut اَوِي *stetit*
promissis: quorum illud conjugatur ut اَتُرُ & شَوِي, hoc
 ut وُقِي & سَأَلُ: ut

Inf.	Part.	Imp.	Fut.	Præter.
أَيَّ	أَيِّ	أَيِّ	يَأْوِي	أَوِي
وَأَيَّ	وَأَيَّ	أَ & أَدَّ	يَأْيِي	وَأَوِي

Verba tribus radicalibus aut primis duabus quiescentia
 nulla dantur. Itaque hæc de Imperfectis, & de verbis
 in universum sufficiant.

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICÆ
ARABICÆ

Liber Tertius,

De

N O M I N E.

IN Nomine consideranda sunt Qualitas, Species, Forma, Genus, Motio, Numerus, Casus, Declinatio, & Comparatio.

CAPUT PRIMVM.

De Qualitate.

QUALITATE Nomen aliud est Substantivum, idque Proprium, ut مُحَمَّدٌ *Muhammed*, مَكَّةُ *Mecca*, جَنْدُونُ *Oxus fluv.* aut Appellativum; ut مُدِينَةٌ *propheta*, مَدِينَةٌ *civitas*, نَهْرٌ *fluvius*: vel Adjectivum, ut صَغِيرٌ *parvus*, أَبْيَضٌ *albus*. Quorum Proprium naturam suam restrictum & determinatum est: Appellativum verò & Adjectiva late patentia & vaga; sed restringuntur præfixo Articulo ἃ ἢ τὸ, ut ἃ النَّبِيِّ ἢ τὸ *propheta*, ἃ الْمَدِينَةِ ἢ πόλις, ἃ الصَّغِيرِ ἢ μικρός.

ὁ μιν ἐθς, ὁ ἀλβὺς ὁ λευκός. Cujus Articuli literam Jante Solarem inter pronunciandum perire, Solari in compensationem ejus duplicatâ, dictum est Cap. 4. libri primi: I autem ejus unionis esse, vocalemque suam fatha in fluxu sententiæ abjicere, & consonam sequentem cum præcedentis dictionis aut literæ servilis vocali unire, constat ex ejusdem libri Capite quinto.

Appellativum autem restringitur quoque constructione, seu regimine genitivi; separati quidem, ut in عَبْدُ اللَّهِ *servus Dei*; conjuncti verò, ut عَبْدُهُ *servus ejus*. unde Articulum tunc non admittit: sicuti nec unquam Proprium, quippe naturâ suâ determinatum. Multa tamen virorum nomina ex appellativis facta possident Articulum, sed ut essentialem, non ut accessorium; ex. gr. أَلْخَلِيلُ, أَلْقَاسِمُ: quæ tamen & brevitatis causa interdum eum amittunt. Sic & Particularum quarundam compositionem Articulus potest dicetur ingredi.

CAPUT SECUNDUM.

De Specie.

SPECIES duplex est, Primitiva & Derivativa: Nomen Primitivum est quod non derivatur aliunde; ut رَأْسٌ *caput*, لَحْمٌ *caro*: Derivativum verò quod ab alio derivatur; estque Verbale vel Nominale. Verbale est quod derivatur à Verbo: qualia ferè sunt Adjectiva, ut

عَظِيمٌ magnus, ab عَظْمٌ magnus fuit, صَغِيرٌ parvus, à صَغُرٌ parvus fuit; أَصْفَرٌ flavus, à صَفْرٌ flavus fuit; طَيِّبٌ bonus, à طَابٌ bonus fuit; نَاصِرٌ adjuvans, à نَصَرَ adjuvit, atque sic reliqua Participia adjectivè accepta: & substantiva significantia Actorem, Locum vel Tempus actionis, Instrumentum actionis, aut denique Actionem ipsam.

Nomen Actoris.

ACTOREM significant Participia activa, substantivè accepta: ut نَاصِرٌ adjutor, مَالِكٌ rex, dominator, قَاعِدٌ seffor, &c.

Nomen Loci & Temporis.

LOCVS & Tempus actionis eâdem nominis voce significantur: ut مَكْتَبٌ locus & tempus scriptiois, مَجْلِسٌ locus & tempus sessionis: fiuntque in prima trilateri Conjugatione à Futuro activo, م pro اذبن posito, & vocali penultimâ manente, cum est fatha, ut مَشْغُلٌ locus & tempus laboris, à يَشْغُلُ; vel kefra, ut مَضْرِبٌ locus & tempus verberationis, à يَضْرِبُ; مَبِيعٌ locus & tempus emptionis, à يَبِيعُ: at in fatha converso, cum est damma, ut مَدْخُلٌ locus & tempus introitus, à يَدْخُلُ; مَقَامٌ locus & tempus stationis, à يَقُومُ. Duodecim tamen hæc nomina damma in kefra mutant,

مَشْرُق

مَشْرِقٌ locus ortus, Oriens.	مُنْخَرٌ locus spirationis, id est, nâres.
مَغْرِبٌ locus occasus, Occidens.	مُنْسَكٌ locus sacrificandi.
مَرْفَعٌ locus innitendi cubitui.	مَطْلَعٌ locus ascensus.
مُنْبِتٌ locus cretionis herbarum.	مُفْرَقٌ locus separationis capillorum.
مُسْقَطٌ locus casus.	مُسْكَنٌ locus habitationis.
مُجْزِرٌ locus jugulandi camelum.	مُسْجِدٌ locus adorationis.

Quorum postrema quinque etiam regulariter cum fatha scribuntur: quod &, ex sententia quorundam, primis etiam sex accidere potest. Septimum quoque interdum irregulariter kefra sub م habet, & مُنْخَرٌ effertur.

Si autem verbum est simile و, penultima perpetuò kefra habet, & و si abjectum est redit: ut مَوْضِعٌ locus & tempus positionis, à يَضَعُ; مَوْعِدٌ locus, & tempus promissionis, à يَعْجِدُ; مَوْجِعٌ locus & tempus eundi, à يُوْجِعُ. si verò est Defectivum, penultima perpetuò habet fatha: ut مَرْمِي (pro مَرْمِي secundum Can. tertium ي) locus & tempus projectionis, à يَرْمِي; مَدْعِي locus & tempus vocationis, à يَدْعُو; مَرْضِي locus & tempus complacentiae, à يَرْضِي: à يَأْوِي tamen reperitur مَأْوِي, & cum kefra مَأْوِي pro مَأْوِي (juxta Canonem quintum ي) locus & tempus mansionis.

Assumitur interdum in Locorum nominibus & in fine; ut ^{مقبرة} locus sepelitionis, cæmeterium, à ^{يقبر}; ^{مشرقة} locus ortus, Oriens, à ^{يشرق}. ac tum penultima radicalis subinde damma habet; ut ^{مقبرة}, ^{مشرقة}. à ^{يظن} autem, existimat, fit ^{مظنة} cum kesra, locus existimationis.

In Verbis autem quadriliteris & Conjugationibus omnibus derivativis, formatur Nomen Loci & Temporis à Futur. passivo, posito ^م pro ^{اتين}; ita ut omnino conveniat cum Participio passivo: ut ^{مخزن} locus & tempus contristationis, à ^{يخزن}; ^{مقام} locus & tempus constitutionis, à ^{يقام}: sic ^{منقطع} locus & tempus abscissionis, ^{منخرج} locus & tempus volutationis, ^{مخرنجم} locus & tempus tumultuationis.

Nomen Instrumenti.

NOMEN Instrumenti fit præposito ^م cum kesra; estque formæ ^{منصار} vel ^{منصر} aut ^{منصرة}: ut ^{مفتاح} quo quid aperitur, clavis, à ^{فتح} aperuit; ^{مخلب} mulctra, ab ^{خلب} mulsit; ^{مكسحة} verriculum, à ^{كسح} verrit. Sed ^{مخئل} cribrum, à ^{خئل} cribravit, habet damma super ^م & mediâ radicali; ut & ^{مدق} (contractè pro ^{مدقق}) instrumentum quo contunduntur vestes, à ^{دق} contudit. Dicitur tamen

tamen etiam regulariter مَدْفَعَةٌ & مَدْفُوعٌ. His adjungunt
 etiam مَسْعُوطٌ *vasculum in quo asservatur unguentum*, مَسْحَلَةٌ
vasculum in quo asservatur medicina caput purgans, مَحْرُوضَةٌ
vasculum in quo asservatur sibiolum. & nonnulli etiam مَحْرُوضَةٌ
 (pro quo tamen doctissimi Grammatici مَحْرُوضَةٌ scribunt)
clavie theca. Sed hæc mihi non videntur actionum signifi-
 care instrumenta: nullâ certè ratione hoc postremum,
 quod ne verbale quidem est.

Nomen actionis.

ACTIONEM ipsam significat Infinitivus, reliquorum
 Nominum more Casibus variabilis: ut ضَرْبٌ *verbera-*
tio, اِحْزَانٌ *contristatio*, تَصَارُعٌ *colluctatio*, اِسْتِخْرَاجٌ *eductio*,
 &c. quin propriè nihil aliud est Infinitivus quàm Nomen
 verbale adverbiascens, quod elegantix, & significationis
 intendendæ causâ Verbo apponitur.

Nomen Vicis.

AB Infinitivo autem non terminato ꝛ formatur etiam
 Nomen ꝛ terminatum significans actionem unam &
 solitariam, ac repudians proinde Adjectivum وَاحِدَةٌ *una*;
 vocaturque ab Arabibus Nomen Vicis. Et est à trilitere-
 ris primæ Conjug. perpetuò formæ نَصْرَةٌ: ut ضَرْبَةٌ *una*
sola

sola verberatio, ^{قَعْدَةٌ} *una sola sessio*, ^{قَوْمَةٌ} *una sola statio*;
 quorum Infinitivi sunt ^{ضَرْبًا} *ضَرَبُوا*, ^{قَعُونًا} *قَعُونُوا*, ^{قَوْمًا} *قَوْمُوا*: à quadriliteris
 verò & Conjugationibus derivativis, ejusdem formæ
 cum Infinitivo apposito solùm ة, ut ^{حَرَجًا} *حَرَجُوا* *una sola vo-*
lutatio, ^{أَحْرَانًا} *أَحْرَانُوا* *una sola contristatio*; ^{أَسْتَحْرَجًا} *أَسْتَحْرَجُوا* *una sola*
eductio, ab Infinitivis ^{حَرَجًا} *حَرَجًا*, ^{أَحْرَانًا} *أَحْرَانًا*, ^{أَسْتَحْرَجًا} *أَسْتَحْرَجًا*. & sic
 quoque à duobus hisce Infinitivis primæ Conjugationis
 trilaterè ^{أَتَيَانًا} *أَتَيَانُوا* & ^{لَقَاءً} *لَقَاءُوا* fiunt ^{أَتْيَانًا} *أَتْيَانًا* *unus solus accessus*, & ^{لِقَاءً} *لِقَاءً*
unus solus occurfus; non ^{أَتِيَةً} *أَتِيَةً*, ^{لَقِيَةً} *لَقِيَةً*. Ex. gr. ^{ضَرَبْتَهُ} *ضَرَبْتَهُ* *ver-*
beravi eum verberatione unâ, seu *verberando semel*, vel *semel*
eum verberavi: ^{قَعْدَتٌ} *قَعْدَتٌ* *sedi sessione unâ*, *semel sedi*: at
^{قَعْدَتٌ} *قَعْدَتٌ* *sedi* ^{قَعْدَتٌ} *قَعْدَتٌ* *sedi*
sedendo, indeterminatè. Cùm autem Infinitivus terminatur
 ة, non formatur ab eo Nomen vicis; sed ut unitas actionis
 significetur, adjicitur ei Adjectivum ^{وَاحِدَةً} *وَاحِدَةً*, ut ^{رَحْمَةً} *وَاحِدَةً*
una sola miserescentia, ^{أَقَامَةً} *وَاحِدَةً* *una sola constitutio*.

Simili prorsus modo formatur Nomen Specificatio-
 nis, ut ajunt Arabes, id est, quo specificatur seu deter-
 minatur actio generalis; (ut cùm dicimus, Hic excellit
 scriptione, seu in scriptura, vel cùm scribit, ubi excellere
 determinatur & specificatur vocabulo actionis, scriptione
 scilicet) fit enim additione literæ ة ad Infinitivum destitu-
 tum

tum ة, nec in quadriliteris & Conjugationibus derivativis differt à nomine vicis; ut هُوَ حَسَنٌ اسْتِخْرَاجَةً ipse bonus est eductione, seu in eductione: sed in trilateris primæ Conjugationis prima radicalis perpetuò habet kesra, & est formæ نَصْرَةٌ, ut هُوَ حَسَنٌ ضَرْبَةً ipse bonus est verberatione seu in verberatione; هُوَ حَسَنٌ قَعْدَةً ipse bonus est sessione, seu in sessione. Apud Poëtas tamen hanc formam interdum cum præcedente نَصْرَةٌ confundi videas, ut مَنْصَرٌ formam instrumenti cum مَنْصَرٌ formâ Loci & Temporis.

Derivativum Nominale est quod derivatur ab alio nomine: estque possessivum, Diminutivum, Augmentativum, & Locale.

Possessivum.

POSSESSIVUM est Nomen Adjectivum significans possessionem, & formatur à quovis Substantivo adjectione يُّ; ut اِنْسَانٌ homo, اِنْسَانِيٌّ humanus; اَرْضٌ terra, اَرْضِيٌّ terrenus: sed ة terminata id abjiciunt, ut مَائِدَةٌ mensa, مَائِدِيٌّ mensalis: حَبْلِيٌّ gravida mulier, حَبْلِيٌّ ad gravidam pertinens; يُّ tamen interdum in و mutatur, ut dicatur حَبْلَوِيٌّ. A propriis regionum No-

minibus formata sæpe fiunt substantiva, & Gentilia vocantur; ut الشَّامُ *Syria*, الشَّامِيُّ *Syriacus* & *Syrus*; مِصْرُ *Ægyptus*, مِصْرِيٌّ *Ægyptiacus* & *Ægyptius*: اَفْرِيقِيَّةٌ *Africa*, اَفْرِيقِيٌّ *Africanus* & *Afer*; ubi & ي cum ة perit, quod in terminatis per جة, perpetuum est.

Diminutivum.

DIMINUTIVUM significat diminutionem sui primitivi; estque in trilateris formæ نُصِيرٌ, in quadrilateris قَمِيْطَرٌ: ut عِبِيدٌ *servulus*, ab عِبْدٌ *servus*; لُمَيْتٌ *lunula*, à قَمْرٌ *luna*; ضَرِيْبٌ *lentè & perfunctoriè verberans*, à ضَرَبٌ *verberans*; جَعْفَرٌ *rivulus*; à جَعْفَرٌ *rivus*, عَصْفِيرٌ *passerculus*, ab عَصْفُورٌ *passer*.

Augmentativum.

Augmentativum intendit significationem sui primitivi; estque participiale ut plurimum, formæque variæ, scilicet مُنْصَرٌ, نُصْرٌ, نُصُورٌ, نُصَارٌ, & نُصِيرٌ; quæ si immediatè à verbis derivari dicantur, verbalia erunt actorem significantia: ut ضَرَابٌ, مِضْرَابٌ, ضَرِيْبٌ, & ضُرُوبٌ & ضَرِيْبٌ *bene & diligenter seu vehementer verberans*, vel *vehemens verberator*. De نُصِيرٌ vide ad Particip. passivum primæ

Con-

CAPUT TERTIUM.

De Forma Nominum.

FORMA Nominum duplex est, Nuda & Aucta. Nuda est quæ solis radicalibus literis constat, ut عَبْدٌ *servus*, رَجُلٌ *vir*, كِتَابٌ *liber*, بَطُولٌ *inanitas, otium*; عَظِيمٌ *magnus*; خَرْدَلٌ *belleborus*, خَزْدَقٌ *aranaea*, صُرَافٌ *nummularius*: Aucta, quæ præter radicales habet unam aut plures ex literis fervilibus يَتَسَمَّنَا, quæ formationi nominum inferviunt.

سَمَاوِيٌّ quidem in fine, ut فَرَسِيٌّ *Persa & Persicus*, سَمَاوِيٌّ *caelestis*; فَكْرِيٌّ *recordatio*: vel in medio; ut حَجِيرٌ *lappillus*: aut in principio; ut يَنْبُوعٌ *fontis*.

ت in principio; ut تَطْوِيلٌ *prolongatio*, كَبِيرٌ *superbia*: vel in medio; ut in octava Coniugatione, ut اِعْتِرَافٌ *confessio*: aut in fine, sed per ة scriptum; ut رَحْمَةٌ *misericordia*.

س solùm hîc non servit, sed cum aliis duabus, sicut in decima Coniugatione; ut اِسْتِغْفَارٌ *petitio veniæ*, مُسْتَخْرِجٌ *eductor*.

م in initio; ut مَضْرِبٌ *fustis*, مَثْقَالٌ *pondus*, مَوْضِعٌ *locus*,
 مَمْلُوكَةٌ *regnum*: raro in fine; ut مَبْنِيٌّ *filius*, مَبْرُومٌ *camela*
edentula.

ن in principio; sicuti in septima Conjugatione; ut
 انْتِعَاطٌ *abstinentia, finis*: & in fine; ut نَعْرَانٌ *remissio*.

ر in principio; ut رَسْوٌ *niger*, رَافِعٌ *negligentia*, رَازِمٌ
breves habens digitos: & in fine; quo casu Elif aliud, sed
 quiescens, ante se habet, ut رَكْبِيَاءٌ *superbia*, رَاشُورَاءٌ *dies*
decimus mensis Ramadân.

CAPUT QUARTUM.

De Genere Nominum.

GENVS duplex est, Masculinum & Fœmininum.
 Fœminina sunt ex significatione,

1. Nomina mulierum, & quæ mulieribus tantum con-
 veniunt; ut هِنْدٌ *Hinda*, مَرْيَمٌ *Maria*; أُمٌّ *mater*, عَرُوبٌ *mu-*
lier amans maritum suum.

2. Nomina Regionum & Urbium; ut مِصْرٌ *Egyptus*,
 قَبْرُسٌ *Cyprus*; مَكَّةٌ *Mecca*, عَدَنٌ *Aden*.

3. Nomina geminorum membrorum; ut يَدٌ *manus*,
 كَتِفٌ *humerus*, عَيْنٌ *oculus*.

Ex terminatione verò,

1. Terminata ة; ut قُصَّةٌ *scutella*, خُلَاةٌ *amicitia*,
جَنَّةٌ *hortus*, ظَلَمَةٌ *tenebra*, صَغِيرَةٌ *parva*, طَيِّبَةٌ *bona*.

2. Terminata ل servili; ut مُشَيَّوْحَاءٌ *multitudo senum*,
سِنَاءٌ *senes*, كِبْرِيَاءٌ *superbia*, حُمْرَاءٌ *rubra*.

3. Terminata ي servili quiescente instar Elif; ut نَكْرِيٌ *recordatio*,
أَوْلَىٌ *prior*, طَوَلَىٌ *longissima*.

His addenda أَرْضٌ *terra*, خَمْرٌ *vinum*, بَيْرٌ *puteus*, نَارٌ *ignis*,
رِيحٌ *ventus*, نَفْسٌ *anima*, شَمْسٌ *sol*; & alia quædam
usu discenda.

Reliqua Masculina sunt; ut مُحَمَّدٌ *Mahomed*, رَجُلٌ *vir*,
أَبٌ *pater*, بَيْتٌ *domus*, نَهْرٌ *fluvius*, صَغِيرٌ *parvus*, طَيِّبٌ *bonus*.
& sic paucissima in ة terminata; ut خَلِيفَةٌ *summus*
Imperator, عَلَامَةٌ *vir valde doctus*.

Sed utrumque genus habent, & Dubia sunt literarum
nomina: ut أَلْفٌ *BA*, &c. quæ sæpiùs tamen fœminina
sunt: Communia verò, Adjectiva quædam sunt in sequen-
tibus indicanda.

CAPUT QUINTUM.

De Motione Nominum.

MOTIO est Nominis Masculini in Fœmininum conversio: fitq; additione terminationis fœmininæ; ut ^{عَمُّ} *patruus*, ^{عَمَّةٌ} *amita*; ^{كَرِيمٌ} *honorandus*, *liberalis*, ^{كَرِيمَةٌ} *honoranda*, *liberalis*.

Accidit autem Motio Substantivis quibusdam Masculinis res potissimum sexum habentes significantibus; ut ^{رَجُلٌ} *vir*, ^{رَجُلَةٌ} *mulier*; ^{فَتًى} *puellus*, ^{فَتَاةٌ} *puella*; ^{مَالِكٌ} *Rex*, ^{مَالِكَةٌ} *Regina*; ^{جَدٌّ} *avus*, ^{جَدَّةٌ} *avia* &c. & Adjectivis, ut ^{كَبِيرٌ} *magnus*, ^{كَبِيرَةٌ} *magna*, ^{فَرِحٌ} *letus*, ^{فَرِحَةٌ} *leta*; ^{ضَارِبٌ} *verberans masc.* ^{ضَارِبَةٌ} *verberans fœm.* Assumiturque ut plurimum prima terminatio fœminina ة, absque ulteriori mutatione; ut apparet in exemplis allatis. Exciipiuntur Adjectiva formæ ^{أَفْعُلٌ}; quæ cum sunt Positiva, secundam assumere solent terminationem, nempe Elif servile, & Fœmininum habere ^{فَعْلَاءٌ}: ut ^{أَصْفَرٌ} *flavus*, ^{صَفْرَاءٌ} *flava*; ^{أَهْدَبٌ} *longa habens cilia*, ^{أَهْدَبَةٌ} *fœm.* Cum verò Comparativa sunt aut Superlativa, tertiam adsciscunt terminationem, ي scilicet servile quiescens post fatha, habentq; Fœmininum ut ^{فَعْلَى}: sic ^{أَطْوَلٌ} *longior vel longissimus*,

simus, طَوَّلِي longior f. vel longissima; أَكْبَرُ major vel maximus, كَبُرِي major f. vel maxima.

Hanc quoque terminationem tertiam assumunt Adjectiva non pauca formæ نَصِيرُ; ut سُكْرِي ebrius, سُكْرِي ebria. quo pertinent أَوْلُ primus, أَوْلِي prima. & sic أَخْرُ alius, habet أَخْرِي.

Eandem terminationem adsciscunt, sed formâ نَصْرِي, Adjectiva quaedam formæ نَصْرَانُ; ut غَضْبَانُ iratus, غَضْبِي irata. أَحَدُ autem unus habet أَحْدِي cum kefra.

Quinque tamen Adjectivi formæ Communis ferè sunt generis, & sub eadem terminatione nunc masculinè nunc foemininè usurpantur: suntque 1. نَصُورُ activè sumpta, ut صَبُورُ hic & hæc patiens. 2. مَنَصَارُ, ut مَعَطَارُ hic & hæc condiens aromatibus. 3. مَنَصِيرُ, ut مَسْكِينُ hic & hæc pauper. 4. مَنَصْرُ, ut مَغْتَمُ termearius, temeraria. 5. نَصِيرُ passivè sumpta, ut قَتِيلُ hic occisus, & hæc occisa. Invenies tamen etiam has formas in foeminino interdum assumere, ut عَدُوُّ inimicus, عَدُوَّةُ inimica; مَسْكِينُ pauper masc. مَسْكِينَةٌ foem. & sic perpetuò ultima, cum

cùm substantivè usurpatur : ut قَتِيلَةٌ *ea quæ occisa est.*

Neutrum genus Arabes non agnoscunt : unde Ad-
jectiva neutra substantivè usurpata exprimunt per foemi-
nina , ut تَعُوزُكَ *unum deest tibi.*

Cæterùm observatu quoque dignum est , à Nominibus
Substantivis Masculinis significantibus res habentes par-
tes homogeneas , formari sæpe foeminina primæ termi-
nationis significantia partem aliquam illarum : ut قَبَسٌ
stramen, قَبَسٌ particula straminis; نَهْبٌ aurum, نَهْبٌ parti-
cula auri, massa auri.

CAPUT SEXTUM.

De Numero.

NUMERI Nominum tres sunt : Singularis, ut سَارِقٌ
fur, رَجُلٌ vir; Dualis, ut سَارِقَانِ duo fures, رَجُلَانِ duo
virî; & Pluralis, ut سَارِقُونَ complures fures, رِجَالٌ com-
plures viri.

Formatur autem Dualis à Singulari, adjecto اِنْ abf-
que ulla mutatione, ut patet in exemplis allatis. & tamen
foemininum in اُ mutatur, ut مَدِينَةٌ *civitas, مَدِينَتَانِ*

Q

due

due civitates, كَبِيرَتَانِ magna, كَبِيرَةٌ *due magnaë*. و ي & ى
 autem finales in singulari post fatha quiescentes, juxta
 Canonem suum tertium, hîc fiunt mobiles: ut قَتِي puer,
 قَتِيَانِ duo pueri; نِكْرِيَانِ commemoratio, نِكْرِيَانِ *due*
commemorations; مَسْمِيَانِ nominatus, مَسْمِيَانِ *due nominati*;
 عَصَا fustes, عَصَوَانِ *due fustes*. Elif servili terminata mu-
 tant id in و, ut صَفْرَاءُ flava, صَفْرَاوَانِ *due flavaë*. at radi-
 cale l manet; ut جَزَأُ pars, جَزَأَانِ *due partes*: nisi ponatur
 pro و vel ي, juxta ultimum Canonem و ي & ى; tunc enim
 liberè manet, vel mutatur in و, ut رِبَاءُ vestis, رِبَاءَانِ &
 رِبَاوَانِ *due vestes*.

Pluralis fit à Singulari dupliciter, perfectè scilicet aut
 imperfectè: unde Plurale aliud est perfectum, quod Sa-
 num vocant Arabes, aliud imperfectum, quod Fractum
 appellant. Sanum formant potissimùm nomina propria
 rationalium, & Adjectiva formantia foemininum adjecto
 ة, cùm de rationalibus prædicantur: Masculina quidem
 adjecto مَوْن, ut مُحَمَّدٌ Mahomed, مُحَمَّدُونَ Mahomedes;
 قَرِحُونَ adjuvans, قَرِحُونَ adjuvantes; قَرِحٌ letus, قَرِحُونَ
 lati نَبِيٌّ Propheta, نَبِيُّونَ Propheta: Foeminina verò adjecto
 ات, ut مَرْيَمٌ Maria, مَرْيَمَاتٌ Mariaë; نَاصِرَةٌ adjuvans
 foem.

foem. فَاَصْرَاتٌ *adjuvantes*; فَرْحَةٌ *lata*, فَرْحَاتٌ *latae*; نَبِيَّةٌ

Prophetissa, نَبِيَّاتٌ *Prophetissæ*. Nullâ quoque adhibitâ

singularis mutatione, nisi quoddam foemininum excidit; ut manifestum est in exemplis allatis. Sed Masculina terminata ي quiescente post kesra id unâ cum kesra abji-

ciunt: ut الْقَاضِيُ *judex*, الْقَاضُونَ *judices*, non الْقَاضِيُونَ;

juxta Can. primum و ي. at finita ي quiescente post fatha, solum ي amittunt, manente in ejus indicium fatha,

cum quo و plurale diphthongescit: ut مُوسَى *Moses*, in

plur. habet مُوسُونَ, non مُوسِيُونَ; & مُصْطَفَى *Mustapha*,

مُصْطَفُونَ non مُصْطَفِيُونَ, juxta eundem Canonem.

Substantiva autem foeminina perfecta (id est, non derivata à verbis imperfectis) nuda, vel sola & aucta; quorum media radicalis habet giezma, illud in plurali mutant in vocalem talem, qualem possidet prima radicalis:

ut دَعْدٌ *Daado*, nomen mulieris, دَعْدَاتٌ, جُمْرٌ *Gjumra*,

nomen mulieris quoque, جُمْرَاتٌ; هِنْدٌ *Hinda*, nomen

mulieris, هِنْدَاتٌ; قِصْعَةٌ *scutella*, قِصْعَاتٌ; سِدْرَةٌ *lotus*

arbor, سِدْرَاتٌ; جَلْبَةٌ *ventus*, جَلْبَاتٌ. ea tamen quo-

rum prima habet damma vel kesra, giezma etiam retinere possunt, vel in fatha mutare: ut,

جُمْرٌ *Gjumra*, جُمْرَاتٌ, جُمْرَانٌ, جُمْرَاتٌ.

هِنْدَاُ Hinda, هِنْدَاُ, هِنْدَاُ, هِنْدَاُ.
 جَلْبَاُ ventus, جَلْبَاُ, جَلْبَاُ, جَلْبَاُ.
 سِدْرَاُ lot. arb. سِدْرَاُ, سِدْرَاُ, سِدْرَاُ.

Plurale fractum est quod formatur imperfectè, seu non
 adjectis هِنْدَاُ & جَلْبَاُ & سِدْرَاُ fit à plerisque singularibus tam
 rationalibus, quàm irrationalibus. Formæ autem ejus
 præcipuæ: à Nudis trilateris & fœmininis eorum potiffi-
 mùm ortæ, sunt XXI: videlicet,

نَصْرٌ 1	نَصْرَةٌ 7	أَنْصَارٌ 13	نُصْرَاءُ 19
نَصْرٌ 2	نَصْرَةٌ 8	أَنْصَرَةٌ 14	أَنْصَرَاءُ 20
نَصْرٌ 3	نَصْرَةٌ 9	نُؤَاصِرٌ 15	نُصْرِي 21
نَصْرٌ 4	نَصْرَةٌ 10	نُصَايِرٌ 16	نُصَايِرِي 22
نَصَارٌ 5	نَصْرَةٌ 11	نُصْرَانٌ 17	
نُصُورٌ 6	أَنْصَرَةٌ 12	نُصْرَانٌ 18	

Quarum rationem analyticè, evidentioris doctrinæ
 ergo, visum est proponere, in hunc modum.

Prima نَصْرٌ

fit à singularibus نَصْرَةٌ & نُصْرِي: ut غَرْفَةٌ cenaculum,
 غَرْفٌ cenacula; كَبْرِي maxima, كَبْرٌ maxima. raro à
 نَصْرَةٌ

نَصْرَةٌ & نَصْرَةٌ: ut قَرْبَةٌ pagus, قَرْيٌ pagi; لَحْيَةٌ barba, maxilla, لَحْيٌ barba, maxilla.

Secunda نَصْرٌ

fit à substantivis quatuor literarum, quarum ultima non est و vel ي, penultima autem اوي quiescens: ut جِدَارٌ paries, جُدْرٌ parietes; عَمُودٌ columna, عَمْدٌ columna; قَصَبٌ virga, قَصَبٌ; خُجَّاجٌ os supercilii, خُجَّجٌ obsequens jumentum, نَلٌّ; نَلٌّ lectica, سُرُرٌ solium. sed duplicantia secundam interposito ا quiescente, ut خُجَّاجٌ, sæpius decimam quartam formam obtinent.

Tertia نَصْرٌ

fit ab Adjectivis masculinis formæ أَنْصَرٌ, & foemininis eorum نَصْرَاءُ: ut أَحْمَرٌ ruber, & حُمْرَاءُ rubra, حُمْرٌ rubri, & رُحْمَاءُ.

Quarta نَصْرٌ

fit à Singulari نَصْرَةٌ: ut قَرْبَةٌ uter, utris; قَرْبٌ annus, مَنَكَةٌ moneta, مَنَكٌ.

Quinta نَصْرٌ

fit I. à نَصْرٌ نَصْرٌ & نَصْرٌ: ut قَدْحٌ telum absque cuspide,

قَدْحٌ

قَدْحٌ;

ضروسٌ *dens*, جنونٌ *exercitus*, بزورٌ *semen*,
 كَبُونٌ, *jecur*, أُسُونٌ, *leo*. Et interdum quo-
 que à فَاَصْرٌ: ut شُهُونٌ, *testis*.

سَبْعَةٌ *Septima*

fit ab Adjectivo فَاَصْرٌ & فَاَصْرَةٌ, cujus ultima radicalis
 non est و vel ي: ut ضَارِبٌ & ضَارِبَةٌ *verberans*,
verberantes, mascul. & foem. Sed differentia causa Masculinum
 interdum affumit ل ante ultimam radicalem, hoc
 modo; ضَرَابٌ *verberantes*, masc.

اَصْرَةٌ *Octava*

fit ab Adjectivo rationali (seu quod de re rationali præ-
 dicatur,) formæ فَاَصْرٌ non habentis ultimam و vel ي
 قَائِمٌ; وَّرَثَةٌ, *hereditans*, وَّارِثٌ; كُمَّلَةٌ, *perfectus*, كَامِلٌ
 بُرَّةٌ, *justus*, جَارٌ; قَوْمَةٌ, *stans*.

اَصْرَةٌ *Nona*

fit ab Adjectivo rationali formæ فَاَصْرٌ quiescentis ultima:
 غَرَاةٌ, *oppugnans*, غَارِيٌّ; رَمَاةٌ, *projiciens*, رَامٌ
 ultima

ultima radicalis in l̄ quiescens convertitur juxta secundum Can. و ي & .

Decima نَصْرَةٌ

fit à Substantivo نَصْرٌ : ut كَوْزٌ *urceus*, كَبْرَةٌ ; نُبٌّ *ursus*, نَبِيَّةٌ . & à paucis formæ نَصْرٌ & نَصْرٌ : ut زَوْجٌ *maritus*, زَوْجَةٌ ; قَرْنٌ *simia*, قَرْنَةٌ .

Undecima نَصْرَةٌ

fit à Nominibus نَصْرٌ, نَصْرٌ, نَصْرٌ, نَصَارٌ, نَصَارٌ, نَصِيرٌ & : نَصِيرٌ, أَخٌ *frater*, شَيْخَةٌ ; شَيْخٌ *senex*, شَيْخٌ ; فِتْيَةٌ, فِتْيَةٌ *puer*, فِتْيَةٌ ; أَيْمٌ *in sing. abjectum* redit, est enim أَخٌ pro أَخٌ ; و in *ubi*, غَلْمَةٌ *puer*, غَلَامٌ : غِرْلَةٌ *dorcus*, غِرَالٌ : غِصْنَةٌ *ramus*, غِصْنَةٌ ; صَبِيَّةٌ *infans*, صَبِيَّةٌ .

Duodecima أَدْرٌ

fit à Substantivo نَصْرٌ non habente mediam و vel ي : ut أَدْرٌ *mamma*, أَدْرٌ ; أَدْرٌ *facies*, أَوْجَةٌ ; أَدْرٌ *mulieris*, أَدْرٌ ; ubi و ي excidunt, Nun vocali eorum retrocedente : sic أَدْرٌ pro أَدْرٌ *manus*, أَدْرٌ .

& à Substantivis foemininis quæ non terminantur ʔ foeminino, & quatuor constant literis quarum penultima est

est *اوي* quiescens : ut *أَنْرَعُ* *brachium*, *يَمِينُ* ; *أَنْرَعُ* ; *أَيْمَنُ* *juramentum*, *أَيْمَنُ*.

Decima tertia أَنْصَرُ

fit à Substantivis trium literarum, cujusvis formæ (præter *نَصْرُ*, non habentis mediam و vel ي aut ultimam penultimæ fimilem) : ut *رَضٌ* ; *أَمْطَارٌ* *pluvia*, *مُطْرٌ* ; *أَبَلٌ* *camelus*, *أَكْتَفٌ* *humerus*, *كَعْفٌ* ; *أَمْرَأْسٌ* *morbus*, *أَبَالٌ* ; ubi l radicale excidit, juxta Can. quintum Elif : *أَيَّامٌ* pro *أَيَّامٌ*, juxta Can. tertium و & ي *طُرْبٌ* *gaudium*, *أَطْرَابٌ*. ab hâc tamen formâ *نَصْرُ* sæpius venit plurale decimum septimum. *أَحْتَاءٌ*, *فِيمُ* *bovis* *خَثِي* ; *أَرْحَاءٌ*, *مَوْلَا* *مولا*, *رَحَا* ; *نَصْرَانٌ* ; in quibus ultima radicalis mutatur in hamza, secundum Can. quartum و & ي *أَسْمَاءٌ* *nomen*, *أَسْمَاءٌ* ; *أَبْنٌ* *filius*, *أَبْنٌ* ; ubi redit ultima radicalis quæ in singulari excidebat, mutaturque in hamza, juxta eandem Canonem.

Decima quarta أَنْصَرَةٌ

fit à multis Substantivis Masculinis quatuor constantibus literis, quarum penultima est *اوي* quiescens : ut *أَقْلَدَةٌ* *torques*, *أَقْلَدَةٌ* ; *إِلَهٌ* *Deus* (quod compendii causâ sic

scribitur pro آلهة (الآهة), ubi ا radicale excidit, juxta Canonem quintum Elif: رَعِيْفٌ ; أَعْمِدَةٌ , columna , عَمُوْدٌ ; رَعِيْفٌ libum , أَرْعَفَةٌ . & sic ferè perpetuò furda, & quiescentia ل , formarum نَصَارٌ & نُصَارٌ : ut بَتَاتٌ supellex , أَجْتَةٌ ; أَمَامٌ antistes , أَيْمَةٌ , Elif rad. in ي mutato juxta primum Can. Elif; أَقْنِيَةٌ , aula , فِنَاءٌ ; أَقْبِيَةٌ , tunica , قَبَائٌ .

Decima quinta فَوَاصِرٌ

fit à singulari فَاصِرٌ : ut طَوَابِفٌ fartago , طَوَابِفٌ . & ab Adjectivo فَاصِرٌ ac Foeminino ejus فَاصِرَةٌ : ut ضَارِبٌ verberans masc. , ضَارِبَةٌ verberans foem. , ضَوَارِبٌ verberantes masc. & foem. à Masculino tamen rationali فَاصِرٌ rariùs hæc forma venit.

Decima sexta فَصَائِرٌ .

fit à Foemininis harum decem formarum:

فَصِيْرٌ	فَصُوْرٌ	فِصَارٌ	فُصَارٌ	فُصَارٌ
فَصِيْرَةٌ	فَصُوْرَةٌ	فِصَارَةٌ	فُصَارَةٌ	فُصَارَةٌ

ut شمال

ut شَمَالٌ *septentrio*, سُحَابٌ *nubes*; شَمَائِلٌ *antia*, عَقَابٌ *aquila*,
 نُوَابِيٌّ *antia*, عَقَابِيٌّ *aquila*; رُسَائِلٌ *epistola*, شَمَائِلٌ *sinistra*,
 حُمَائِلٌ *jumentum onerariū*, عَجَائِزٌ *vetula*, عَجُوزٌ *vetula*,
 صُحَائِفٌ *lamina*, أَصَائِلٌ *Tempus ante vesperam*,
 كُرَائِمٌ *nobilis foem.* سَعَائِدٌ *felix foem.* كَرِيمَةٌ

Decima septima نَصْرَانٌ

صِرٌّ; غُلْمَانٌ *puer*, غُلَامٌ *puer*; نَصْرٌ & نَصَارٌ *fit à singulari*
 صِرَانٌ *asalo*, & sæpe etiam à concavis و formarum
 عِيدَانٌ *lignum*, حَيْتَانٌ *piscis*, حَوْتٌ *ut نَصْرٌ & نَصْرٌ*
 تَيْجَانٌ *corona*, قَيْعَانٌ *ager*, قَاعٌ *ager*,
 صَبِيَانٌ *infans*, ظَلْمَانٌ *struthiocamelus mas*, ظَلْمٌ

Decima octava نَصْرَانٌ

نَصِيرٌ & نَصْرٌ, نَصْرٌ *fit à Substantivis*
 بَلْدَانٌ *regio, provincia*, رُغْفَانٌ *libum*, رُغْفٌ *libum*, سَعْفَانٌ *tectum*, سَعْفٌ *tectum*,
 بَلْدَانٌ *regio, provincia*, رُغْفَانٌ *libum*, رُغْفٌ *libum*.

Decima nona نُصْرَاءُ

fit ab Adjectivo rationali نُصِيرٌ, cujus tertia radicalis non est secundæ similis, aut و vel ي: ut شُرَيْفٌ *nobilis*, شُرْفَاءُ; كَرِيمٌ *honorabilis*, كَرْمَاءُ; بُخِيلٌ *avarus*, بُخْلَاءُ.

Vigesima أَنْصْرَاءُ

fit ab Adjectivo rationali formæ نُصِيرٌ, cujus tertia radicalis est secundæ similis, aut و vel ي: ut

حَبِيبٌ <i>dilectus</i> ,	أَحْبَاءُ	} contractè pro	أَحْبَابٌ أَشْدَانٌ
شَدِيدٌ <i>vehemens</i> ,	أَشْدَاءُ		

أَوْلِيَاءُ *amicus*, أَوْلِيَاءُ. & in paucissimis perfectis: ut صَدِيقٌ *verax*, أَصْدِقَاءُ. sicut contra imperfecta quædam habent نُصْرَاءُ: ut قُتُوبٌ *pious*, قُتُوبٌ.

Vigesima prima نَصْرِيٌّ

fit ab Adjectivis formæ نُصِيرٌ, & interdum quoque نَاصِرٌ vel نَصْرٌ significantibus dolorem aut destructionem: ut

هَالِكٌ : قَتْلِي , occisus , قَتِيلٌ ; جَرْحِي , vulneratus , جَرِيحٌ
 هَلَكِي , periens .

Vigesima secunda نَضَارِي

fit à singulari نَضْرَاءُ : نَضْرَاءُ ut نَضْرَاءُ ager , نَضْرَاءُ ; نَضْرَاءُ ;
 عَذْرَاءُ ; عَذْرَاءُ virgo , عَذْرَاءُ .

Siquæ autem harum formarum ab aliis etiam singula-
 ribus trilateris & Nudis aut Foemininis eorum veniunt,
 id speciale est & notandum. sicuti & observanda sunt
 illiusmodi singularia , quorum Pluralia diversas habent
 formas à nominatis : qualia non usque adedò multa oc-
 current.

Ea autem singularia quarum formæ in diversis hîc
 comparent classibus, diversa quoque ut plurimum habent

Pluralia : sic à نَفْسٌ anima , fit نَفُوسٌ & نَفُوسٌ anima ;
 عِيُونٌ & أَعْيَانٌ , عَيْنٌ oculus , غُلَمَانٌ & غُلَمَةٌ pueri , غُلَامٌ
 oculi ; رَغِيفٌ libum , رَغِيفَانٌ & رَغِيفَةٌ liba ; سُوْرٌ murus,
 أَجْفَانٌ & جَفُونٌ palpebra , جَفْنٌ muri ; سِيْرَانٌ & أَسْوَارٌ
 عِبِيدٌ quoque & عِبْدَانٌ , عِبُونٌ , عِبَانٌ , عِبْدٌ servus ,
 مَارِيَانٌ & مَارِيَانٌ maria , مَارِيَانٌ & مَارِيَانٌ mare , مَارِيَانٌ
 شَاهِدٌ testes . Non tamen perpetuò

omnia illa quæ à talibus formis derivari possunt: sic à
 نَفْسٌ non dicitur نَفَسٌ, نَفَسَةٌ, نَفَسَةٌ, نَفَسَانٌ; nec ab
 عَبْدٌ dicitur أَعْبُدٌ, عِبْدَةٌ, عِبْدَةٌ, &c. interdum verò
 unum tantum; ut à رَجُلٌ *vir*, solum fit رِجَالٌ; ab أَمْرٌ
negotium, solum أُمُورٌ: quod usus docebit.

Observandum autem est formas undecimam, duodecimam, decimam tertiam & decimam quartam, Pluralia paucitatis vocari & usurpari cum numeralibus tantum, si videlicet aliud ejusdem singularis plurale extet; si minus, etiam has generaliter usurpari, ut solent reliquæ.

Atque hæc quidem de nudis trilateris dicta sunt: quadrilatera autem nuda omnia, & aucta pleraque, cum Foemininis suis formant plurale fractum assumpto | quiescente post secundam literam, quæ, ut & prima, fatha possidet, sicut tertia kefra; ut sit formæ قُمَاطِرٌ: ut ضِفْدَعٌ *rana*, ضِفَانِعٌ; مَدْخَلٌ *vestibulum*, مَدْأَخِلٌ, & autem finale excidit: ut مَرْبَلَةٌ *fimetum*, مَرْأَبِلٌ. & ultimam radicalem si præcedat aliquã literarum اَوِي quiescens, ea manet; ut قَنَابِيْلٌ *lampas*, قَنَابِيْلٌ: sed ob præcedens kefra in مِي mutata, si fit | vel | ut سُلْطَانٌ *princeps*, سُلْطَانِيْنٌ; عَرَاقِيْبٌ *calcareus*, عَرَاقِيْبٌ: interdum tamen ea excidit, & in

fine accedente ad ejus compensationem; ut **أَبْلَيْسُ**
diabolus, **أَبَالَيْسُ** & **أَبَالَيْسَةٌ**; **أَسْكَافٌ** *calcearius*,
أَسَاكِفَةٌ & **أَسَاكِيفٌ**: ficuti & aliàs interdum acce-
dit ة; ut **أَسَقْفٌ** *Episcopus*, **أَسَاقِفٌ** & **أَسَاقِفَةٌ**; **تَلْمِيذٌ**
discipulus, **تَلَامِيذٌ** & **تَلَامِيذَةٌ**. Hanc etiam pluralis formam
adsciscunt adjectiva formæ **أَنْصَرٌ**, de quibus suprà in
أَنْصَرٌ dictum est; ut **أَسَاوٌ** *niger*, **أَسَاوَةٌ**. Comparati-
va, ut **أَصْغَرٌ** *minor, minimus*, **أَصَاغِرٌ**; **أَكْبَرٌ** *major, maxi-*
mus, **أَكْبَابِرٌ**. & Pluralia quædam aucta trilaterorum
(formatum enim interdum ab uno Plurali aliud ad copiam
sermonis;) ut **أَظْفَارٌ** *unguis*, in Plur. habet **أَظْفَارٌ**, unde
formatum secundum plurale **أَظْفَائِرٌ**: sic ab **عَرْقٌ** *vena*,
fit **عَرَوٌ**, & ab hoc **عَرَائِقٌ**; à **هَوَارٌ** *armilla*, & **أَسْوَرَةٌ**
ab hoc **أَسَاوِرٌ**.

Ad hanc quoque pluralis formam reduci commodè
possunt formæ **نَوَاصِرٌ** & **نَصَائِرٌ** suprà positæ, ut inspi-
cienti satis fit manifestum.

Cæterùm quædam ultimam literam habentia qui-
escen-

escentem, kesra penultimum in fatha mutant: ut عَذْرِي
pro عَذْرِي, ab عَذْرِي *virgo*.

Quæ autem quinque vel pluribus constant literis (non
annumeratis ة & اوي quiescentibus) eandem quidem
formam assumunt, sed abjectâ tamen literâ unâ aut pluri-
bus: Nuda enim pentagrammata abjiciunt ultimam radi-
calem; ut سَفْرَجُ *cydonium malum*, عَمَّكَبُوتُ;
aranaea, عَنَّكِبُ: & interdum quoque penultimam;
manente ultimâ; ut خَزْرَنْقُ *aranaea*, خَزْرَانُ &
خَزْرَانُ; قَرَارِزُ & قَرَارِزُ. Collect. *frustum libi deciduū, mica*, قَرَزَنْقُ.

Si tamen penultima est و vel ي diphthongescens post fa-
tha, utraque manet, ultima scilicet & penultima, sed
و in ي mutatur ob kesra præcedens; ut قَرَعُونُ *crocodilus*,
فَرَاعِينُ. Aucta verò abjiciunt serviles; ut مَدْخَرَجُ *locus*
volutationis, مَدْخَرَجُ: manet tamen م, si serviat cum و;
ut مَسْخَرَجُ *solutus*, مَطَالِفُ: vel cum س; ut مَسْخَرَجُ
eductor, مَسْخَرَجُ.

Observatio de Pluralibus Anomalis.

NOTANDUM est Singularia quædam, Pluralia sua
aliunde

aliunde mutuari: ut ^{أُمُّ} *mater* habet ^{أُمَّهَاتٌ}, tanquam ab ^{عَائِنٌ}; ^{عَائِنٌ} ut ab ^{عَوَائِنٌ}, ^{عَوَائِنٌ} *fumus*, ^{قُوَّةٌ}; ^{قُوَّةٌ} à ^{أَقْوَاتٌ}, ^{أَقْوَاتٌ} *os*, ^{قَمٌ}; ^{قَمٌ} *ame*; ^{أَمَوَاتٌ}, ^{أَمَوَاتٌ} *aqua*, ^{مِيَاهٌ} & ^{مِيَاهٌ}, ut à ^{مَاءٌ}; ^{مَاءٌ} *mulier*, habet ^{أَنْسِيٌّ}, ^{أَنْسِيٌّ} *ab* ^{أَنْسَانٌ}, ^{أَنْسَانٌ} *homo*, ^{نِسْوَانٌ} & ^{نِسْوَانٌ} *niswan*, ^{نِسْوَةٌ}, ^{نِسْوَةٌ} *niswan*, ponitur enim pro ^{أَنْسَانِيٌّ}; sed ob frequentem usum ^ي excidit: quidam tamen putant poni pro Plurali regulariter formato ab ^{أَنْسَانٌ}, nempe ^{أَنْسَانِيْنَ}, abjecto ^{يْنِ}: & sic pauca alia, de quibus aliàs. Atque hæc de Pluralibus nunc sufficiant.

CAPUT SEPTIMUM.

De Casu.

IN Numero tres sunt Casus, Nominativus, Genitivus (sub quo Dativus etiam noster & Ablativus continetur) & Accusativus. Horum ratione nomina alia sunt Triptota; alia Diptota. Triptota sunt, in quibus casus isti tres tribus distinctis terminationibus discernuntur. Diptota; in quibus Casus obliqui unâ terminatione continentur, atque adeò quæ duas tantum terminationes agnoscunt.

Triptota autem sunt,

Omnia ferè singularia, & pluralia fracta, terminantque Nominativum per ^{on}, Genitivum per ⁱⁿ, Accusativum

vum per *an*: ut Nominat. رَجُلٌ *vir*, Genit. رَجُلٍ *viri* vel *viro*, Accus. رَجُلًا *virum*; رِجَالٌ *viri*, رِجَالٍ *virorum*, & *viris*, رِجَالًا *viros*.

Diptota sunt,

1. Dualia omnia, habentq; Nominativum in *ان*, Genitivum & Accusativum in *ين*: ut رَجُلَانِ *duo viri*, رَجُلَيْنِ *duorum virorum*, *duobus viris*, *duos viros*: مَدِينَتَانِ *duae urbes*, مَدِينَتَيْنِ *duarum urbium*, *duabus urbibus*, *duas urbes*.

2. Pluralia sana Masculina, habentque Nominativum in *ون*, Genitivum & Accusativum in *ين*: ut مُؤْمِنُونَ *credentes*, مُؤْمِنِينَ *credentium*, *credentibus*, *credentes*.

3. Pluralia sana Foemina, habentque Nominativum in *ات*, Genitivum & Accusativum in *ات*: ut أُمَّهَاتٌ *matres*, أُمَّهَاتٍ *matrum*, *matribus*, *matres*.

4. Nomina Invariabilia quae vocant Arabes, seu quorum ultima vocalis non admittit Nunnationem: habentque Nominativum in *و*, Genitivum & Accusativum in *و*, ut عَثْمَانٌ *Othmanus*, عَثْمَانٍ *Othmani*, *Othmano*, *Othmanum*: مَسَاجِدٌ *templa*, مَسَاجِدٍ *templorum*, *templis*, *templa*; أَسْوَدٌ *niger*, أَسْوَدٍ *nigri*, *nigro*, *nigrum*.

Sunt

Sunt autem Nomina invariabilia,

1. Adjectiva Positiva & Comparativa formæ أَفْعُلُ : ut أَحْمَرُ *ruber*, أَكْبَرُ *major*, *maximus*. nisi quod rariùs accidit, foemininum per ة forment; sicuti أَرْمَلٌ *viduus*, أَرْمَلَةٌ *vidua*.

2. Adjectiva terminata اُنْ servili, quæ non formant foemin. addito ة ut غَضَبَانٌ *iratus*, cujus foemin. est غَضْبِي; sic enim etiam hujus formæ quædam Adjectiva moventur.

3. Terminata Elif servili; ut صُفْرَاءٌ *flava*: vel ي servili quiescente instar Elif; ut نَكْرِي recordatio, pro نَكْرِي juxta Can. tertium ي; sic etiam غَضْبِي *irata*, قَتْلِي *occisi*.

4. Pluralia fracta formæ فَوَاصِرٌ & قَمَاطِرٌ vel قَمَاطِيرٌ: ut ضَوَارِبٌ *verberantes*, ضَعَانِعٌ *ranae*, قَنَابِيلٌ *lucernæ*, مَوَاحِلٌ *vestibula*, خَزَارِقٌ vel خَزَارِقٌ *araneæ*. Sed eæ quarum ultima radicalis est litera quiescens, triptota sunt, ut reliqua Pluralia fracta: quædam tamen kesra penultimam in fatha mutant, & ea hujus quoque loci sunt: ut عَذَارِي *virgines*, pro عَذَارِي in Nominativo, عَذَارِي in Genit. & Accus. sic نَصَارِي *Christiani*, pro نَصَارِي &

& نُصَارِيّ. Cæterùm vox سُرَاوِيلُ *femoralia*, aliis est Plur. à سِرْوَالٌ, & regulariter diptoton; aliis Singulare per se, & diptoton ob similitudinem quam habet cum plurali formæ نُصَارِبِرٌ.

5. Regionum, Insularum, Urbium, Pagorum, Artium, Montium, Fluviorum, & Locorum quælibet nomina: ut مِصْرُ *Ægyptus*, قَبْرُسُ *Cyprus*, مَكَّةُ *Mecca*, جِيزَةُ *Gjiza*, عَكَارُ *Acâra*, أَطْلَسُ *Atlas mons*, نَجْلَةُ *Tygris*, غُوْطَةُ *Gouta*.

6. Pleraque hominum propria; & inter cætera Masculina omnia terminata اُنْ: ut اِمْرَانُ *Imran*, عُثْمَانُ *Othman*, & Barbara pluribus quàm tribus literis constantia; ut اِبْرَاهِيمُ *Abraham*, اِسْحَاقُ *Isaac*, يَعْقُوبُ *Jacob*, آدَمُ *Adam*, جَهَنَّمَ *Gebenna*, فِرْدَوْسُ *Paradisus*, &c. nec non foeminina terminata ة foeminino, ut اَيْسَى *Aisja*; & constantia literis quatuor, زَيْنَبُ *Zainab*; vel tribus quarum media movetur, ut سَكْرُ *Sakar*, aut damma ante se habet, ut جُوْرُ *Gjoero*. quæ autem tribus constant literis nec terminantur ة, nisi Barbara sint, (nam hæc sunt diptota) modò triptota sunt, modò diptota, ut Nom. سَعْرٌ Genit. سَعْرٍ, Acc. سَعْرًا, & Nom.

& Nom. سَقَرُ Gen. & Accus. سَقْرٌ . sic Nom. دَعْدٌ ,
Genit. دَعْدٌ Acc. دَعْدًا ; & Nom. دَعْدٌ Genit. & Accus.
دَعْدٌ . quod & reliquis nominibus invariabilibus (in poësi
potissimum) interdum contingit; sicut contra, variabilia
seu triptota quædam, invariabilia seu diptota subinde
fiunt: sed utrumque rarum est.

Bene autem hîc meminisse oportet Canonis tertii و ,
nec non tertii & quarti ي : nam juxta Canonem ter-
tium و dicitur , عَصَا , عَصِي , عَصَى , baculum ,
baculi vel baculo, baculum: & juxta tertium Can. رَحِي دِي
pro رَحِي , رَحِي , رَحِيًا , mola, mola, molam; juxta quar-
tum verò ejusdem Canonem رَامٍ , pro رَامِي & رَامِي pro-
jiciens, projicientis; جَوَارِي , pro جَوَارِي & جَوَارِي puel-
la, puellarum.

Consideranda autem in hisce casibus sunt Apocope &
Permutatio.

Apocope est 3 Nun Casualis: Vocalis quidem, in nomi-
nibus triptotis, & diptotis pluralibus fœmininis perfectis:
Consoni verò in diptotis dualibus, & pluralibus masculi-
nis perfectis. amittunt enim hæc omnia Nun ob Constru-
tionem, tum Regiminis, seu cùm sequitur Genitivus:

ut كِتَابٌ liber, كِتَابٌ مُوسَى liber Mosis, كِتَابٌ
libri vel libro Mosis, كِتَابٌ مُوسَى librum Mosis:

كِتَابَانِ libri duo, كِتَابَا مُوسَى libri duo Mosi,
 كِتَابَيْ مُوسَى librorum duorum, libris duobus, vel libros
 duos Mosi: كِتَابٌ libri, كِتَابٌ مُوسَى libri Mosi,
 كِتَابِ مُوسَى librorum, vel libris Mosi, كِتَابُ مُوسَى libros
 Mosi: كِتَابُ بَنِي اللَّهِ filii Dei, كِتَابُ بَنِي اللَّهِ filiorum, filiis
 vel filios Dei. tum Affixi, seu cum annectitur Pronomen
 Possessivum: ut كِتَابُهُ liber ejus, كِتَابِهِ libri vel libro
 ejus, كِتَابُهُ librum ejus; كِتَابَاهُ libri duo ejus; كِتَابَاهُ
 librorum duorum, libris duobus, vel libros duos ejus; كِتَابُهُ
 كِتَابِهِ, كِتَابُهُ, libri, librorum, & libros ejus. Et Nun vocale
 etiam excidit ob articulum ال tum præcedentem, ut
 كِتَابُ الْكِتَابِ liber, كِتَابِ الْكِتَابِ libri, كِتَابِ الْكِتَابِ librum; tum
 sequentem, ut كِتَابُ الَّذِي liber qui, كِتَابِ الَّذِي li-
 brum qui, &c. رَامِ sagittarius, رَامِي الْمَلِكِ sagittarius re-
 gis: excidente enim Nun redit ي abjectum.

Sed أَبٌ pater, أَخٌ frater, حَمٌ socer, & interdum quo-
 que هُنْ res, muliebria, Nun ob constructionem abjicientes
 (nisi accedat ي affixum,) assumunt ejus loco literam
 quiescentem; in Nominativo و, in Gen. ي, in Acc. ا:
 ut

ut *أَبُو دَاوُدَ* is est pater Davidis, *مِنْ أَبِي دَاوُدَ* à patre Davidis, *رَأَيْتُ أَبَا دَاوُدَ* vidi patrem Davidis; *أَبُوكَ* pater tuus, *أَبَاكَ* patris tui, *أَبَاكَ* patrem tuum. Sic *نُونٌ* possessor, in regimine (nec aliter usurpatur) habet Genitivum *نُونِي*, Accusativum *نَا*. & *فَمٌ* os, oris, in Gen. constructo *فِي* habet, (etiam cum affixo *ي*) & in Accusativo *فَا*.

Permutatio est Nominativi cum Accusativo: accipit enim ille hujus terminationem in subjecto enuntiationis, cum præcedunt particule subjecti, quæ sunt

أَنَّ etenim, utique: *أَنَّ* quòd: *كَأَنَّ* sicuti, ac si:

لَعَلَّ fortassis: *لَأَكُنَّ* & *لَأَكُنَّ* sed: *لَأَكُنَّ* utinam:

ut *أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ* utique Mahomed stat; *أَنَّ مُحَمَّدًا يُقَوْمُ* etenim Deus est clemens; *أَنَّ الْمَلِكِ قَدِيرٌ* sciunt quòd rex est potens; ubi *مُحَمَّدًا* est pro *مُحَمَّدٌ*, *اللَّهِ* pro *اللَّهُ*, *الْمَلِكِ* pro *الْمَلِكُ*.

Sed necesse est ut nihil intercedat; nisi fortè Præpositio cum suo casu: ut *أَنَّ فِي الدَّارِ رَجُلًا* utique in domo est homo. *أَنَّ* quoque & *لَأَكُنَّ* assumunt interdum *مَا* in fine; & tunc *أَنَّ* semper, *لَأَكُنَّ* ut plurimum, virtutem illam amittit. Sic

stantivum per copulativam Conjunctionem ei adjunctum, indifferenter Nominativi terminationem habet vel Accusativi; nisi adfit Affixum, tunc enim Accusativi tantum. Cùm autem Vocativo addendum est *mi* vel *mei*, id regulariter fit per affixum **ي**: ut **يَا غُلَامِي** *ô puer mi*; & fathato **ي**; **يَا غُلَامِي**; vel eo omisso, ut **غُلَامٍ**: rarò per **ل'**, ut **يَا غُلَامَا**; rarissimè per simplex damma, ut **يَا غُلَامٌ**. pro **أَبِي** autem *pater mi*, & **أُمِّي** *mater mea*, interdum dicitur, **أَبْتِي** vel **أَبْتِ**, & **أُمَّتِي** vel **أُمَّتِ**: quod speciale est.

CAPUT OCTAVUM.

De Declinatione.

EX Numerorum & Casuum suprâ memoratorum varietate Declinationes exsurgunt quatuor.

Prima triptota est in Singulari & Plurali, (nam Dualis ubique eadem est ratio:) ut

Sing. Nom. **بَيْتٌ**, Gen. **بَيْتٍ**, Accus. **بَيْتًا**.

Plur. Nom. **بُيُوتٌ**, Gen. **بُيُوتٍ**, Accus. **بُيُوتًا**.

Secunda triptota in Singulari & diptota in Plurali: ut

Sing. Nom. **فَاصِرٌ**, Gen. **فَاصِرٍ**, Accus. **فَاصِرًا**.

T

Plur.

Plur. Nom. نَاصِرُونَ, Gen.& Acc. نَاصِرِينَ .

Sing. Nom. نَاصِرَةٌ, Gen. نَاصِرَةٌ, Acc. نَاصِرَةٌ .

Plur. Nom. نَاصِرَاتٌ, Gen.& Acc. نَاصِرَاتٍ .

Sing. Nom. مُسْجِدٌ, Gen. مُسْجِدٍ, Acc. مُسْجِدًا .

Plur. Nom. مُسَاجِدٌ, Gen.& Acc. مُسَاجِدٍ .

Tertia diptota in Sing. & triptota in Plurali, ut

Sing. Nom. أَحْمَرٌ, Gen.& Acc. أَحْمَرٌ .

Plur. Nom. حُمْرٌ, Gen. حُمْرٍ, Acc. حُمْرًا .

Quarta diptota in Sing. & Plurali, ut

Sing. Nom. أَصْغَرٌ, Gen.& Acc. أَصْغَرٌ .

Plur. Nom. أَصَاغِرٌ, Gen.& Acc. أَصَاغِرٌ .

CAPUT NONUM.

De Comparatione.

COMPARATIVUS fit à positivo præfixo أَ; est-
que formæ أَفْعَلٌ: ut حَسَنٌ *bonus*, أَحْسَنٌ *melior*;
أَصْغَرٌ *parvus*, أَصْغَرٌ *minor*; حَبِيبٌ *charus*, أَحَبُّ (pro أَحَبُّ) *charior*. habetq; post se مِنْ, ut مِنْ أَلْبَلِكِ *major rege*.
fr abso-

si absolutè ponatur aut in regimine, Superlatus est, ut
 اللَّهُ أَكْبَرُ *Deus est scientissimus*; أَحْسَنُ النَّاسِ *optimus ho-*
minum.

CAPUT DECIMUM.

De Numeralibus.

NUMERUM Numeralium, quia peculiaria quædam
 habent, tractatum hîc lubet adjicere: sunt autem du-
 plicia: Cardinalia, & Ordinalia. Cardinalia sunt

Fœm.	Masc.		Fœm.	Masc.	
سِتٌّ	سِتَّةٌ	6	وَحِدَةٌ	وَاحِدٌ	1
سَبْعٌ	سَبْعَةٌ	7	أَحَدِي	أَحَدٌ	
ثَمَانٍ	ثَمَانِيَةٌ	8	اِثْنَانِ	اِثْنَانٌ	2
تِسْعٌ	تِسْعَةٌ	9	ثَلَاثٌ	ثَلَاثَةٌ	3
عَشْرٌ	عَشْرَةٌ	10	أَرْبَعٌ	أَرْبَعَةٌ	4
			خَمْسٌ	خَمْسَةٌ	5
مِائَتَانِ	مِائَتُونَ	200	خَمْسُونَ	خَمْسُونَ	50
أَلْفٌ	أَلْفٌ	1000	سِتُّونَ	سِتُّونَ	60
أَلْفَانِ	مِائَةٌ	2000	سَبْعُونَ	سَبْعُونَ	70
		100			40

Quorum prima duo regulariter formant fœmininum:
 sequentia octo masculina sunt sub terminatione fœmini-
 na, &

na, & vice versa : reliqua communia. Ea autem quæ terminantur و, diptota sunt, ut reliqua Dualia, & Pluralia perfecta; cætera verò triptota.

Reliqua ex his componuntur, minori numero perpetuò præmissò, idque sine Conjunctione copulativa usque ad viginti : ut

Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
عَشْرَةٌ	ثَلَاثَةٌ	عَشْرَةٌ	أَحَدٌ
عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ
عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ

& sic de cæteris : ita ut in hac compositione regulariter عَشْرٌ sit masculinum, & عَشْرَةٌ fœm. & utrumque terminetur nudâ vocali fatha, idque in omni casu; præterquam in اثْنَا عَشْرٌ & اثْنَتَا عَشْرَةٌ, quorum casus obliquus est اثْنَيْنِ عَشْرٍ & اثْنَيْ عَشْرٍ.

In reliquis accedit Coniunctio absque ulla mutatione : ut أَحَدًا وَعَشْرَيْنِ, أَحَدٌ وَعَشْرُونَ, & sic de cæteris.

Ordinalia sunt,

Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
رَابِعَةٌ	رَابِعٌ 4 ^{us} .	أَوَّلِي	أَوَّلٌ Pri- mus.
خَامِسَةٌ	خَامِسٌ 5 ^{us} .	ثَانِيَةٌ	ثَانٍ 2 ^{us} .
سَادِسَةٌ	سَادِسٌ 6 ^{us} .	ثَالِثَةٌ	ثَالِثٌ 3 ^{us} .

تَاسِعَةٌ

7us. سَابِعٌ سَابِعَةٌ و تَاسِعٌ تَاسِعَةٌ

8us. ثَامِنٌ ثَامِنَةٌ 10us. عَاشِرٌ عَاشِرَةٌ

وَعِشْرُونَ *vigésimus, ma*; ثَلَاثُونَ *trigésimus, ma*: & sic de cæteris denariis: nam in his non differunt Ordinalia à Cardinalibus.

Reliqua ex his componuntur eodem ferè modo, quo Cardinalia: ut

Fœm.	Masc.	
حَادِيَةٌ عَشْرَةٌ	حَادِيٌّ عَشْرٌ	Undecimus.
ثَانِيَةٌ عَشْرَةٌ	ثَانِيٌّ عَشْرٌ	12 ^{us}
ثَالِثَةٌ عَشْرَةٌ	ثَالِثٌ عَشْرٌ	13 ^{us}

& sic cætera, ut aptota quoque sint per fatha:

حَادِيٌّ وَعِشْرُونَ حَادِيَةٌ وَعِشْرُونَ 21us

& ita reliqua.

Usurpatur autem pro Ordinali numerus Cardinalis, cum numeratum non est restrictum.

CAPUT UNDECIMUM.

De Pronomine.

NOMINIS vicem subeunt Pronomina; quæ sunt Separata, vel aliis vocibus Affixa. Separata sunt triplicia, Personalia, Demonstrativa, & Relativa: quæ Generibus & Numeris variantur ut Nomina: sed Casus non agnoscunt; nisi dualia Demonstrativa & Relativa, quæ more Nominū diptota sunt.

Personalia autem sunt hæc :

Pluralia.			Dualia.		Singularia.	
illi	vos	nos	illi duo	vos duo	ille tu	ego
هم	أنتم	نحن	أنتما	هما	أنت	هو
illæ					illa	أنا
هن	أنتم				أنت	هي
						Masc.
						Com.
						Fcem.

Quorum ea quæ tertiæ personæ sunt pro verbo substantivo cujusvis personæ sæpissimè usurpantur.

Demonstrativum autem propinqui est *هنا* hic; quod sic flectitur :

Plur.	Dual.		Sing.	
	هنا	هنا	هنا	Masc.
أولياء أولي	هنا	هنا	هنا	Com:
	هنا	هنا	هنا	Fcem.

fitque demonstrativum remoti addito *ك*, in hunc modum;

Plur.	Dual.		Sing.	
Comm.	هنا	هنا	هنا	ille
أولياءك أولائك	هنا	هنا	هنا	illa

ante quod *ك* in Singul. & Plur. non rarè assumitur *ل*, ut di-

ut dicatur ذَاكَ, & cum م paragogico ذَاكَم, ذَاكَ, ذَاكَم, ذَاكَم, ذَاكَم. utrique autem, nisi ل illud assumatur, crebro præfigitur هَا: cujus tamen I compendii causâ non solet pingi; sed per fatha perpendicularare aut medda representari, (quod & هَا ante ل, & aliis vocibus I quiescens habentibus creberrimè accidit) hoc modo:

هَؤُلَاءِ	هَذَيْنِ	هَذَانِ	هَذَا
	هَتَيْنِ	هَتَانِ	هَذِهِ

Relativum est الَّذِي qui, compositum ex articulo ال & لذي; flectiturque hoc modo:

الَّذِي	الَّذَيْنِ	الَّذَانِ	الَّذِي
الَّذِي	الَّذَيْنِ	الَّذَانِ	الَّذِي

Nun Duale hîc & in Demonstrativis interdum habet tesdid, in compensationem ultimæ singularis excidentis.

Cæterùm relativum hoc non patitur ante se literas serviles præter فكلو, ac rarissimè usurpatur in Casu obliquo. sed defectus hi suppleuntur per Affixa vocum sequentium:

sic pro بِالَّذِي in quo, dicitur بِالَّذِي بِهِ; & pro

مِنَ الَّذِي à quo, مِنَ الَّذِي مِنْهُ; pro رَأَيْتُ الَّذِي quem vidi,

رَأَيْتُ الَّذِي رَأَيْتُهُ.

Relati-

Relativa quoque sunt sed antecedens includentia
 مَنْ is qui, & ii qui, quicumque; مَا id quod, quodcumque, ea
 quæ, quæcumque: illud de personis, hoc de rebus dicitur:
 & utrumque non rarò interrogat.

أَيُّ autem quis, qualis, Nomen est interrogativum &
 substantivum; unde aliud substantivum regit in Geniti-
 vo: ut مِنْ أَيِّ كِتَابٍ qualis liber, أَيُّ كِتَابٍ ex quo
 vel quali libro?

Affixa cum Nominibus significant possessionem, re-
 feruntque Pronomina nostra possessiva: cum Verbis ut
 plurimum Casum patientem; non rarò tamen Dativum,
 maximè cum Accusativus alius sequitur: suntque

Plur.			Dual.		Sing.			
3	2	1	3	2	3	2	1 Perf.	
هُمْ	كُمْ				هُوَ	كَيْ		Masc.
		نَا	هُمَا	كُهَا		ي		Com.
هُنَّ	كُنَّ				هِيَ	هَا		Fcem.

Pro هِيَ cū Verbis & Particulis terminatis هِيَ, est هِيَ.

Nunquam autem mutantur: nisi quòd هُنَّ هُمْ هُمَا هُمَا
 damma in kesra mutant, cū immediatè præcedit kesra,
 ut مِنْ رَبِّهِ; vel ي vocali destitutum, ut فِيهِ in eo, &
 عَلَيْهِ super eo: & quòd ي loco kesra ante se, habet fatha
 super se, cū annectitur dictioni terminatæ aliquâ litera-
 rum

rum **خطاياي** *خطاياي* vocali destituta: ut **خطاياي** *peccata*,
عَلَامَيْنِ *عَلَامَيْنِ* **عَلَامَايَ** *duo pueri mei*; **عَلَامَانِ** *duo pueri*,
مُسْلِمِينَ *مُسْلِمِينَ* **عَلَامِي** *duorum puerorum meorum*; **مُسْلِمِينَ**
مُسْلِمِي *fidelium*, **مُسْلِمِي** *fidelium meorum*; sic & **مُسْلِمُونَ** est
مُسْلِمِي *juxta Canon. 5. Ie: عَصَا* *baculus*, **عَصَايَ** *baculus*
رَامِي *sagittarius*, **رَامِي** *sagittarius meus*. & quod post
kesra interdum excidit, quod frequens est in Vocativo:
ut **رَبِّ** *domine mi*: & fere perpetuum, cum praecedit
aliud **ي** descendens ex hamza; ut **أَحِبَّايَ** *amici mei*,
أَبَائِي *patres mei*. Sic pro **ي** occurrit **نِ**; ut **أَنْصُرُونِ** *ad-*
juva me.

Et vocibus nullam inducunt mutationem: nisi quod in
Nominibus Nun casuale tollunt, ut supra dictum est: &
ي insuper ultimam vocalem; ut **كِتَابِي** *liber*,
عَمَّة *amita*,
عَمَّتِي *amita tua*: nec non hamza ultimum in **و** vel **ي**,
juxta Canonem primum Elif. In verbis autem pellunt
otiosum post **و** servile; ut **أَنْصُرُونَا** *adjuverunt*,
أَنْصُرُونَا *adjuverunt nos*: & terminationi **تُمْ** *adjiciunt*, **و**,
أَنْصُرْتُمْ *adjuvistis*, **أَنْصُرْتُمُوهُ** *adjuvistis eum*.

In utrisque autem, tum Nominibus tum Verbis, le finale post fatha quiescens instar Elif, liberè in Elif quiescens mutant vel relinquunt: ut رَمِيَهُ & رَمَاهُ, *jecit eum*; & فُتِيَهُ & فُتَاهُ, *puer ejus*. Nam in Particulis hoc diphthongescit; ut اَلِي ad, اَلَيْهِ ad eum.

Uni autem Verbo duo interdum annectuntur affixa: ut اَعْطَانِيَهُ dedit mihi eum, يَكْفِيكَهُمْ sufficere fecit tibi illos.

Possunt quoque Affixa separatim verbis apponi, sed præfixo اَيَّأ; ut اَيَّاكَ te, اَيَّايَ me, &c. ضَرَبَكَ, atque etiam ضَرَبَ اَيَّاكَ verberavit te.

Actiones autem reciprocae per nomen نَفْسٌ cum affixis exprimuntur: ut أَحَبَبْتُ نَفْسِي dilexi me (quasi dicat, animam meam) أَحَبَبْتُمْ أَنْفُسَكُمْ dilexistis vos ipsos, &c. rarissimè per nudum affixum, ut أَحَبَّنِي diligo me.

FINIS LIBRI TERTII,

THO-

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICÆ
ARABICÆ

Liber Quartus,

De

PARTICVLIS.

CAPUT PRIMUM.

De Particulis conjunctis.

PARTICVLARVM orationis indeclinabilium alix sunt conjunctæ, quæ perpetuò aliis vocibus præfiguntur; alix separatæ: conjunctæ sunt octo literæ
أَبْتَسْ فُكُلُو.

ا

habet fatha, estque nota interrogationis: ut أَمَاتُ *an obiit?*
أَنْتُ *an tu?* أَفِي *an in?* & vocandi articulus; ut أَيُوسُفُ
ô *Iosephe*, vocatque propinquum.

ب

semper possidet kesra, &

1. significat *in*: ut بِالْمَسْجِدِ *in templo.*

2. notat *instrumentum*: ut كَتَبْتُ بِقَلَمٍ (*scripsi calamo*).
3. valet *cum*; quando videlicet subjungitur verbis adventus & discessus, quæ tum per *adducere*, *afferre*, *abducere*, *auferre*, exponuntur: ut أَتَوْا بِكِتَابٍ *attulerunt librum*;
 بِالْفَتَى *abduxerunt puerum vel juvenem*.
4. significat *per*: ut بِأَبِي *per patrem meum*.
5. valet *propter*: ut بِدُخُولِكَ *propter introitum tuum*.
6. est jurandi particula: ut بِاللَّهِ *per Deum*, بِالْأَرْضِ *per terram*.
7. Nominativo præfigitur pleonasticè: ut اللَّهُ بِعَدِيرٍ *Deus est in potente, id est, potens*; أَنَا بِمُؤْمِنٍ *ego sum in credente, id est, credens*.
8. constructioni verborum peculiariter inservit: ut
 مَرَّ بِي *præterit me*.
- ت
 præfigitur nomini اللَّهُ cum fatha, estque jurandi particula: ut تَاللَّهِ *per Deum*.
- س
 cum fatha Futuro præfigitur, & valet *post*. vide pag. 47.
- ف
 habet fatha, & significat *ac, dein*; subjungitque præcedenti id

id quod re ipsâ posterius est, & sequitur, sed sine mora ; quo differt à **ثُمَّ**. Initio tamen sententiæ, & post dictiones completivas sæpe redundat, & completiva est. Emphasin egregiam importat, & per *igitur* commodè sæpe redatur, cum Imperativo præfigitur. Exempla passim sunt obvia.

ك

fatha quoque possidet, & significat *sicut, instar*, regitque Genitivum, nec admittit affixa : ut **كَرَجُلٍ** *sicut vir.*

ل

1. est Dativi nostri nota, regitque Genitivum, ac obtinet kesra ; ut **لِرَبِّ** *domino* : cum affixis tamen habet fatha, ut **لَكَ** *tibi.*

2. significat *ob, propter*, cum kesra : ut **ضَرَبْتَهُ لِكُذِبِهِ** *verberavi eum ob mendacium ejus.*

3. denotat *ad* : ut **ضَرَبْتَهُ لِلتَّأْدِيبِ** *verberavi eum ad erudiendum.*

4. juramenti cum admiratione particula : ut **لِلَّهِ** *per Deum !*

5. cum fatha, est vocationis ad opem nota : ut **يَا زَيْدٍ** *ô Zeide adjuva.*

6 per pleonasmum eleganter vocibus præfigitur cum fatha, nec mutationem ullam inducit ; cum alibi, tum maximè initio prædicati, cujus subjectum ante se habet

انَّ : ut *اللَّهُ لَقَدِيرٌ* *انَّ* etenim seu utique Deus est potens ;
 انَّ اللَّهُ لِيُحِبُّ ; *انَّ* etenim Deus est in caelo ;
 انَّ الْمُؤْمِنِينَ namque, equidem, Deus amat fideles.

7. præfigitur Præterito cum fatha, vertitque id in Optativum. vide Pag. 46.

8. præfigitur Futuro cum kesra, & tunc aut format ex eo Imperativum; inducitque apocopen; aut significat ut, inducitque antithesin. vide pag. 53. & 55.

9. peculiariter inservit Verbis: ut رُدُّوْكُمْ pro رُدُّوْكُمْ *ejecit vos.*

habet fatha, estque

1. Conjunctio copulativa, *وَ*, etiam; sed non includit ordinem, ut *فَ*; de quo supra vide sis:

2. jurandi particula, regit Genitivum: ut *وَرَبِّ* per Dominum.

3. Præpositio æquivalens cum, & regit Accusativum: ut *جَاءَ الْأَمِيرُ وَالْجَيْشُ* venit Imperator cum exercitu.

Appendix.

عَمَّا & *مِمَّا* videntur quoque serviles esse in

عَنْ مَا & *مِنْ مَا*.

De Particulis separatis.

PARTICVLAS separatas more nostro visum est distinguere in Adverbia, Coniunctiones, Præpositiones, & Interjectiones: quæ omnes immutabiles sunt.

Adverbia Loci.

إِلَى أَيَّن unde; مِنْ حَيْثُ, مِنْ أَيَّن hinc; *ubi*; حَيْثُ, أَيَّن & هُنَا, هُنَا: *ubicunque*; أَيَّن, حَيْثُ: *quò*; إِلَى حَيْثُ مِنْ هُنَاكَ, مِنْ هُنَا *hinc*; هُنَاكَ, هُنَاكَ *illic*; هُنَاكَ, هُنَا *hic*; هُنَاكَ, إِلَى هُنَا *illuc*, &c. *illinc*;

Temporis.

مَتَى *quando, cum*: جَمَّ *jam*, *antè*; *cum* Præterito; *interdum* *cum* Futuro. sæpe etiam *cum* Præt. vacat, aut indicat Præteritum non venire loco Futuri vel Præsentis, aut emphasin solùm aliquam importat; ut & قَدْ & قَدْ. قَطُّ *quum*: أَيَّانَ & أَنْ مَا, أَنْ, أَنْ: *deinde*; تَمَّتْ & تَمَّ *unquam*; مِنْ بَعْدَ مَا, بَعْدَ, أَنْ, لَمَّا: *tunc*; حِينَئِذٍ, يَوْمَئِذٍ & حِينَ, يَوْمَ *postquam*: *ante hæc*, قَبْلَ هَذَا: *post*; سَبَّ, سَبَّ, سَبَّ, سَبَّ: *postquam*; إِلَى أَنْ & حَتَّى أَنْ, حَتَّى إِذَا, حَتَّى *donec*

Alia.

وَلِمَ & لِمَا, *quomodocunque*, كَيْفَمَا *quomodo*, كَيْفَ, *quare*,
 وَأَمَّا *solummodo, tantum*: رَبُّ لَعَلَّ *fortasse*: رَبُّ
 idem, & *interdum*; sed regit Genitivum, seu Nomi-
 nativo dat Genitivi terminationem: أَنَا أُنْ *age*: أَنَا idem,
 & *utique*: كَمَا *sicuti*: كَمَا *ac si*: كَمَا *quotiescunque*.

Reliqua.

Reliqua Adverbia ferè exprimuntur per Accusativos
 Nominum: ut حَسَنًا *benè*, شَرًّا *malè*, حَكِيمًا *sapienter*,
 كَثِيرًا *multum*, جَدًّا *vehementer*, مَعًا *simul*, خَارِجًا *foris*,
 بَعِيدًا *eminus*, أَوَّلًا *primùm*, أَمْسًا *heri*, غَدًا *cras*; & cum
 Articulo, الْيَوْمَ *hodie*, الْآنَ *nunc*. Vel per Genitivum cum
 præpositione: ut إِلَى دَاخِلٍ *intro*, مِنْ فَوْقٍ *desuper*,
 إِلَى الْآنَ *hactenus*, مِنَ الْآنَ *posthac*, &c.

Conjunctiones.

Copulativæ, sub quibus & disjunctivæ & adversativæ
 continentur: ثُمَّ *deinde*; حَتَّى idem: أَمْ, أَمْ *vel, aut*;
 أَمْ *an, vel*. بَلْ, لَكِنْ & لَكِنْ *sed*: لَا *non autem*.

نَحْتِ *infra*, قَبْلَ *ante*, قَدَّامَ *ante*, أَمَامَ *coram*, عِنْدَ *apud*,
 مَعَ *cum*; & دُونَ *præter*, & *infra* de numero, & *non autem*
subintellectâ simul præpositione, si qua præcessit, عَبْرَ
trans, بَدَلِ *pro*, حَوْلِ *circa*, بَيْنَ *inter*, خَلْفَ *post*, شَطْرَ
versus; & si quæ similia: quò pertinent مَوَآءَ سَوِيٍّ سَوِيٍّ
 & غَيْرَ *præter*: quæ tamen interdum variant terminatio-
 nem; ut dicetur libro sequente. vel per Genitivum præ-
 cedente Præpositione: ut مِّنْ فَوْقِ *supernè*, مِّنْ بَعْدِ *post*,
 مِّنْ دُونِ *præter*, مِّنْ أَجْلِ *propter*, لِأَجْلِ, idem, &c.

Interjectiones.

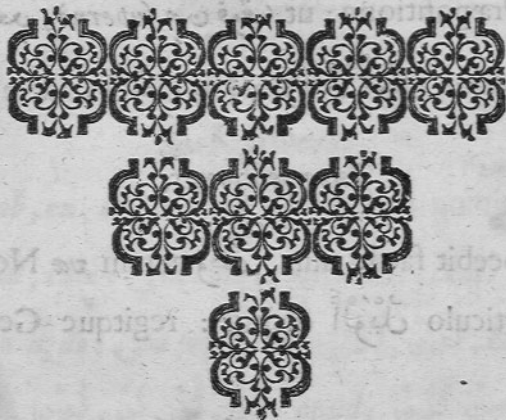
Has docebit facilè usus. وَيْلٌ autem *væ* Nomen est;
 & cum Articulo الْوَيْلِ dicitur: regitque Genitivum
 cum ل.

Appendix.

كَمْ ac كَائِنٌ & كَائِنٌ *quot*, & كُنَّا *tot*, Nomina qui-
 dem videntur potiùs esse quàm Particulæ: sed tamen Par-
 ticularum more immutabilia sunt. quod & Nominibus,
 sonitus animaliumque voces significantibus, & paucis
 etiam

etiam aliis Præteriti aut Imperativi valorem obtinenti-
 bus contingit : ut *عَاتِ* *crocitatio* : *هَاتِ* *da* ; *offer* ; *تَزَالِ*
descende .

• FINIS LIBRI QVARTI .

THO-

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICÆ
ARABICÆ

Liber Quintus.

De

SYNTAXI.

CAPUT PRIMUM.

De Syntaxi Nominum.

CONCORDIA Substantivi cum Adjectivo, Relativi cum Antecedente, ac Nominativi cum Verbo eadem hinc quæ in aliis linguis. Solùm observandum est.

1. Plurale inhumanum (sic voco quod non significat homines) eleganter construi modo singularis foeminini:

ut جَنَّاتٌ تُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ *horti sub quibus currunt*

fluvii: ubi singularia foeminina هَا & تُجْرِي construuntur

cum جَنَّاتٌ & أَنْهَارٌ pluralibus inhumanis.

2. Plurali humano eleganter quoque præponi Verbum singulare, eodem ferè genere in Præterito, sed non rarò

discrepante in Futuro : ut قَالَ النَّاسُ *dixerunt homines*,
 & يَقُولُ الْكُفَّاءُ *dicunt sapientes*. si Verbum post-
 ponatur, omnia sunt regularia : ut قَالُوا وَيَقُولُونَ
homines dixerunt & dicent.

Idem de Duali habendum.

3. Adjectivum appositum Vocativo vel Nomini affe-
 cto à vocula ۞ cum Substantivo suo, interdum non con-
 venire casu.

Cæterum Adjectivum & Substantivum eandem par-
 tem enuntiationis constituentia hîc etiam in restrictione
 & absentia ejus conveniunt. id est, si utrumque pertinet
 ad subjectum, aut ad prædicatum, ac unum restrictum est,
 necesse est etiam alterum restringi : ut كِتَابٌ عَظِيمٌ &
 أَبْرَاهِيمَ الْأَمِينِ *liber magnus, Abraham*
 أَبِي الْمُرَّةِ أَرْسَلُ إِلَيْهِ هَذِهِ الرَّسَالَةَ, *Pater meus re-*
verendus misit ad me hanc epistolam. Si verò non consti-
 tuant illa eandem partem enuntiationis, id non obtinet :
 ut هَذَا كِتَابٌ، اللَّهُ قَدِيرٌ *hic est liber, Deus est potens*.

At Substantivum Appellativum cum adjuncto Adje-
 ctivo nomen Proprium constituens Articulum abjicit :
 ut بَيْتُ الْمَقْدَسِ *domus sanctificata*, id est, *Hierosolyma* ;
 بَابُ الصَّغِيرِ *porta parva*, Nomen portæ Damascenæ.

Sub-

Substantivum cum Substantivo genitivo casu jungitur:
 ut *يَدُ الْإِنْسَانِ manus hominis*: *ابْنُ مَرْيَمَ filius Mariæ*. Sic
 quoque *كَاسٌ نَهْبِيٌّ cyathus auri*, id est, *aureus*. Item
كُلُّ إِنْسَانٍ universitas hominis, id est, *omnis homo*, vel
omnes homines. nam *كُلٌّ* est Substantivum.

Exceptio.

Sed nomen mensuræ & ponderis regit mensuratum &
 ponderatum in Accusativo: ut *قَفِيرٌ شَعِيرًا modius*, vel
 potius *hemimedimnus, hordei*; *رَطْلٌ زَيْتًا libra olivarum*.

OBSERVATIO. I.

Quædam Substantiva assumpto affixo cum præcedente
 Substantivo congruente adjectiva quodammodo fiunt, &
 constructionem eorum imitantur: ut *نَفْسٌ anima*, cum
 affixo alii Substantivo appositum valet idem quod *ipse*,
ipsa, ipsum; & *كُلٌّ universitas*, idem quod *totus, tota,*
totum: conveniuntque cum præcedente Substantivo, ut
حَبِيبٌ نَفْسَهُ amicus ipse, quasi dicas, *amicus anima ejus*,
حَبِيبٌ كَلَّهُ amicum ipsum. *حَبْزٌ كُلَّهُ panis totus*,
حَبْزٌ كُلَّهُ panis totius, &c.

OBSERVATIO II.

Numeri cardinales ratione regiminis substantiva sunt,
 unde

CAPUT SECUNDUM.

De Syntaxi Verborum.

VERBA Substantiva & Nuncupandi, ut كَانَ *fuit*,
 صار *factus est*, لَيْسَ *non est*, مَا نَأْمَ *quamdiu fuit*
 vel *mansit*, & alia similia, quæ esse vel fieri significant
 aut includunt, quæque apud Latinos ante & post se No-
 minativum adsciscunt, hic pro secundo Nominativo, qui
 scilicet exprimit prædicatum, assumunt Accusativum: ut
 زَيْدٌ صَارَ غَنِيًّا *Deus est potens*; اللَّهُ كَانَ قَدِيرًا
Deus est dives; ابْنَةُ مُحَمَّدٍ يُسَمَّى مُحَمَّدًا *filius ejus vocatur Mu-*
hammed, &c. quod & interdum accidit omisso illo Verbo
 Substantivo; cum subjectum habet ante se مَا vel لَيْ non.

Verba Activa pleraque Accusativum regunt: plurima
 Genitivum, mediante Præpositione فِي, عَنِ, لِ, بِ: quod usu discendum, & ex Dictionariis.

Verba quædam usque adeò tenacia sunt Præpositio-
 num, ut eas etiam non sequente Nomine exigant; ut
 لَا أَقْدِرُ عَلَيَّ أَنْ أَقُولَ *non possum super ut dicam*, id est,
nequeo dicere.

Instrumentum per Genit. præfixo بِ effertur. Motus
 ad rem, cum فِي & عَلَيَّ; à re, cum عَنِ & مِنْ. Sed nota,
 Verba veniendi etiam per ellipsin Præpositionis عَلَيَّ cum

Accusativo eleganter construi : ut جاءني venit ad me,

أَتَيْتُكَ veni ad te ; pro جاء اليّ , جَاءَ إِلَيْكَ .

Ad quando & quamdiu respondetur per Accusativum ;
ad quanto tempore , per Genitivum , præmisso في .

Gerundium in do, seu Participium quomodo res gera-
tur explicans , per Accus. Participii Activi effertur : ut
يَأْكُلُ وَأَقِفًا venit equitans, seu equitando, *edit stans*,
صُرِّخَ نَائِمًا vociferatur dormiens.

Gerundium in dum, vel, ut verbo dicam, finis, per Ac-
cus. Nominis verbalis exprimitur : ut ضَرَبْتَهُ تَأْدِيبًا verbe-
ravi eum ad erudiendum, id est, ut erudirem eum.

Quod Latini ponunt post quoad vel ratione, respectu, id
per nudū Acc. hîc effertur : ut طَابَ اشْحَابُ نَعَسًا bonus est
Isaac quoad animam, لَا مَاتَ يَسُوعُ الْإِلَهِيَّةُ بَلْ مَاتَ نَاسُوتًا
Non mortuus est Iesus ratione natura divina, sed mortuus
est ratione natura humana.

Infinitivus Verbo suo, aut alii ejusdem notionis, signi-
ficationis augendæ causâ appositus, est casus Accusativi ;
ut ضَرَبْتَهُ ضَرْبًا ضَرْبًا verberavi eum verberando ; قَمَتَ وَقُوفًا
stando.

Atque in his omnibus Accusativi terminatio adverbialem
significationem nomini videtur inducere.

Pro Infinitivo autem nostro adhibetur verbale : ut
ضربا

أُرِيدُ ضَرْبًا *cupio verberationem*, id est, *verberare*, vel cum
 Præpos. لَا أَقْدِرُ عَلَيَّ الضَّرْبِ *non possum verberare*: aut
 Futurum præposito أَنِ ut أَصْمَعُ أَنِ أُرِيدُ *cupio audire*.

Sed verba Notitiæ & Opinionis eleganter adsciscunt
 duplicem Accusativum: ut ظَنَنْتِي أَبَاكَ غَنِيًّا *opinor*
patrem tuum esse divitem, عَلِمْتُ زَيْدًا بُخِيلاً *scio Zeydum*
avarum esse.

CAPUT TERTIUM.

De Syntaxi Particularum.

CONIUNCTIONES copulativæ similes casus con-
 jungunt: secus tamen interdum accidit, cum Nomen
 præcedens est Vocativus, aut Nominativus cum Accu-
 sativi terminatione: qua de re aliàs.

Præpositiones omnes tum conjunctæ tum separatæ re-
 gunt Genitivum: *بَيْتِي in domo*, *فِي بَيْتِي* idem: *لِلَّهِ Deo*,
حَاشَا، عَدَا، تَحْتَ مَائِدَةٍ sub mensa, &c. Sed exceptivæ, *عَدَا*,
حَاشَا, sæpe quoque Accus. regunt; ut *قَامَ الْقَوْمُ خُلَا زَيْدٍ*
 & *زَيْدًا stat populus præter Zeydum*. *إِلَّا* autem, cum oratio
 est affirmans, regit Accusativum, ut *عَرِقَ النَّاسُ إِلَّا نُوحًا*
submersi sunt homines præter Noachum. si negans, & nomen
 unde

unde fit exceptio subdiceatur, exceptum Nominis subintellecti casum accipit : ut مَا قَامَ إِلَّا زَيْدٌ non stat (scilicet, quisquam) nisi Zeidus, مَا رَأَيْتُ إِلَّا نُوحًا non vidi nisi Noachum. si vero exprimat illud nomen, exceptum indifferenter aut ejusdem cum illo casus est, aut Accusativi : ut مَا قَامَ أَحَدٌ إِلَّا نُوحٌ & مَا قَامَ إِلَّا نُوحًا non stat quisquam præter Noachum. سَوِيٌّ autem سَوِيٌّ, سَوِيٌّ, & سَوَاءٌ, regulariter perpetuò regunt Genitivum; sed ipsæ terminationem mutant eo modo quo exceptum per إِلَّا : nam in affirmatione terminantur fathâ; in negatione, eâ vocali quâ nomen præcedens, aut fathâ, si nomen illud exprimat : ut خَرَجَ الْقَوْمُ غَيْرَ زَيْدٍ egressus est populus præter Zeidum, مَا خَرَجَ غَيْرَ زَيْدٍ non est egressus nisi Zeidus; & in negatione, مَا ضَرَبْتُ غَيْرَ زَيْدٍ non verberavi nisi Zeidum, مَا خَرَجَ إِنْسَانٌ غَيْرَ زَيْدٍ & مَا خَرَجَ غَيْرَ زَيْدٍ non est egressus quisquam præter Zeidum, &c. Observa autem per hanc voculam غَيْرٌ solere exprimi nostra composita per in : ut غَيْرٌ مُكْمَلٌ imperfectus, غَيْرٌ مُكْمَلَةٌ imperfecta.

F I N I S

GRAMMATICÆ ARABICÆ.

أمثال لقمان الحكيم ،

FABVLÆ LOCMANI
SAPIENTIS.

أسد وثوران ،

مرة خرج علي ثورين فاجتمعا جميعا وكانا
يُنظكان بغرورهما ولا يَمَكِنُهُ مِنَ الدَّخُولِ
بينهما فانقروا يأخذهما ويخذعهما وأوعدهما
ألا يعارضهما وإن يتخلى أحدهما عن صاحبه فتخلى
أحدهما وأفترسهما جميعا ،

هذا معناه ،

أن من ينتبين إذا اتفقوا علي رأي واحد أهلها فانه لا
تَمَكِنُ مِنْهُمَا عِدْوَاتٌ فَإِذَا افترقا هلكا جميعا ،

A

LE

LEO ET DVO TAURI.

Leo aliquando egressus est contra duos Tauros, qui simul congregati cornibus suis feriebant, ita ut ingredi inter eos non posset: unde desiit eos invadere & petere, promisitque eis se non adversaturum eis, etiamsi recederet alter à socio suo. Recessitque alter: atque ille simul dilaceravit utrumque.

Significat hoc,

Duabus civitatibus, cùm cives earum consilio conveniunt, prævalere non posse inimicitias; at discordes si sint, simul eas perire.

NOTÆ.

Aliquando] *Arabice* semel, una vice: ut nos dicimus cens, een reise, une fois.

Petere] *Verbum* خدع non solum fallere significat; sed etiam insistere, rei alicui incumbere, & operam dare, quæ notio hujus mihi loci esse videtur. * Malim legere, وياخذ فافرن وياخذ فافرن seorsim recessit abstinitque, & eos petere cœpit fraude.

غَزَالٌ ،

اَيْلٌ يُعْنِي غَزَالٌ مَرَّةً عَطَشٌ فَأَتَى إِلَيَّ عَيْنِ مَاءٍ يَشْرَبُ فَنظَرُ
خَيْالَهُ فِي الْمَاءِ فَحَزِنَ لِدِقَّةِ قَوَائِمِهِ وَسَرَّ وَأَبْتَهَجَ لِعَظْمِ
قُرُونِهِ وَكَبَّرَهَا وَفِي الْحَالِ خَرَجَ عَلَيْهِ الصَّيَّانُونَ فَأَنهَزَمَ
مِنْهُمْ فَأَمَّا هُوَ فِي السَّهْلِ فَلَمْ يَدْرِكُوهُ فَلَمَّا دَخَلَ فِي
الْجَبَلِ

الْجَبَلِ وَعَبَّرَ بَيْنَ الشَّجَرِ فَحَقَّقُوا الصَّيَّانُونَ وَقَتَلُوهُ فَقَالَ
عِنْدَ مَوْتِهِ الْوَيْلُ لِي أَنَا الْمَسْكِينُ الَّذِي أَزْدَرَيْتَ فِيهِ هُوَ
خَلَّصَنِي وَالَّذِي رَجَوْتُهُ أَهْلَكَنِي ۞

CERVUS.

CERVUS cū aliquando sitiret, ad aquæ venit fontem ut biberet, viditque imaginem sui in aqua, ac tristatus est ob pedum suorum gracilitatem. Gavivus verò est & superbivit cornuum magnitudine & excellentiâ. Ac statim egressi contra eum sunt Venatores, à quibus fugit: cū autem in planitie esset, non assequuti sunt eum: at cū montem deinde ingressus esset, & inter arbores transfret, ceperunt eum venatores, atque occiderunt. Dixitque moriturus: Væ mihi misero, quod me servavit, id vilipendi, in eo confusus sum quod me perdidit.

NOTÆ.

Cervus] *Textus habet, ajul, (potius ijzel & ojjel) id est, Cervus. Explicatur vox obscurior, & apud Hebræos quam Arabes usitator* ايل *per notiores* غزال: sic fabella XIII. Baüda, id est, culex.

Ut biberet] ل, id est, ut, hęc & frequenter alibi in hac constructione omittitur.

غزال
غزال مرة مرض فكان أصحابه من الوحوش يأتي
اليه ويودعه ويرعي ما حوله من الحشيش والعشب فلما
قال

فَأَقَّ مِنْ مَرَضِهِ التَّمَسُّ شَيْئاً لِيَأْكُلَهُ فَلَمْ يَجِدْ فَهَلَكَ
جَوْعاً ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

مَنْ كَثُرَ أَهْلُهُ كَثُرَتْ أَحْزَانُهُ ،

C E R V U S.

CERVUS aliquando cùm ægrotaret, ad eum venerunt socii ejus de feris, & custodiverunt eum, graminaque & herbas quæ circum eum erant absumpserunt : is autem cùm convaluisset, quæsit quod ederet, nec invenit quicquam ; unde periit fame.

Hoc significat,

Multiplicari dolores ejus, cujus familia multiplicatur.

N O T E.

Convaluisset] *Arabice est: cùm à morbo suo surrexisset. Qui modus loquendi & Belgis est familiaris.*

أَسَدٌ وَتَعَلَّبٌ ،

أَسَدٌ مَرَّةً أَشَدَّ عَلَيْهِ حَرُّ الشَّمْسِ فُدَخَلَ إِلَيَّ بَعْضُ
الْمَغَابِرِ يَتَطَلَّلُ بِهَا فَلَمَّا رَضِيَ أَتَيْتُ إِلَيْهِ جَرَدُونَ يَمْشِي
عَلَيَّ ظَهْرُهُ فَوَثَبَ قَائِماً فَنَظَرُ يَمِينًا وَيَسَارًا وَهُوَ خَائِفٌ
مَرَعُوبٌ فَنَظَرَهُ التَّعَلَّبُ فَضَحَّكَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْأَسَدُ
لَيْسَ

لَيْسَ مِنَ الْجَرُونِ خَوْفِي إِنَّمَا أَكْبِرُ عَلَيَّ احْتِقَارِي ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ الْهَوَانَ عَلَيَّ الْعَاقِلِ أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ ،

LEO ET VULPES.

LEO aliquando cùm molestus ei esset calor solis, ingressus est speluncam quandam, umbram in ea captans. Postquam autem procubuit, venit ad eum stellio, ambulans super dorso ejus: unde subsiliit surgendo, & prospexit dextrorsum, ac sinistrorsum, timens & perterritus: viditque eum & irrisit Vulpes. cui dixit Leo: Non metuo à stellione, sed graviter fero contemni me.

Hoc significat,

Despectionem sapienti ipsâ morte graviorem esse.

N O T E.

In speluncam quandam] Arabicè in quandam speluncarum. *Observent autem studiosi, vocem بعض, qua collectivè passim accipitur, & quosdam, nonnullos, partem significat, etiam singulariter interdum sumi pro احدي & احد, sine ullo tamen generis respectu; ut hîc & locis aliquot aliis in hoc opusculo.*

* *graviter fero] seu indignor. Est autem propriè التكبير, dicere, الله اكبر Allâho Acbar: quam formulam in الصلاة precatone sacra usurpare solent; nec nō extra Dei cultum, in percussi animi admiratione, indignatione, & metu.*

أَسَدٌ وَثُورٌ ،

أَسَدٌ مَرَّةً أَرَأَنَ يَغْتَرِسُ ثُورًا فَلَمْ يُجَسِرْ عَلَيْهِ لِشِدَّةِ
 فَضِي إِلَيْهِ لِيَحْتَالَ عَلَيْهِ قَائِلًا أَعْلَمَ أَنِّي قَدْ ذُبَحْتُ
 خُرُوفًا سَمِينًا أَشْتَهِي أَنْ تَأْكُلَ عِنْدِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ
 خَبْرًا فَأَجَابَهُ إِلَى ذَلِكَ فَلَمَّا وَصَلَ إِلَى الْمَوْضِعِ وَنَظَرَ إِذَا
 قَدْ اسْتَعَدَّ الْأَسَدُ حَطْبًا كَثِيرًا وَخَلَاقِينَ كَبَارًا قَوْلِي
 الثُّورُ هَارِبًا فَلَمَّا عَايَنَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ الْأَسَدُ لِمَ إِذَا وَلَيْتَ
 بَعْدَ مَجِيئِكَ إِلَيَّ هَاهُنَا قَالَ لَهُ الثُّورُ لِأَنِّي عَلِمْتُ أَنَّ هَذَا
 الْإِسْتِعْدَادَ لِمَا هُوَ أَكْبَرُ مِنَ الْخُرُوفِ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ مَا سَبِيلَ الْعَاقِلِ أَنْ يَصْدِفَ عَدُوَّهُ وَلَا يَأْتِسُ إِلَيْهِ ،

LEO ET TAURUS

LEO aliquando cūm vellet dilacerare Taurum, nihil
 contra eum est ausus, ob robur ejus; abiitque ut deci-
 peret eum, dicens: Scito me agnum pinguem maſtaviffē:
 cupio ut hac nocte cibum apud me ſumas. Quod is factu-
 rum ſe promiſit. Ut autem ad locum pervēnit, eumque
 vidit,

vidit, ecce, præparaverat Leo ligna multa, & ollas magnas : abiitque Taurus fugiens: quod ut vidit Leo, dixit ei : Cur abis postquam huc advenisti ? Respondit Taurus. Quia scio hunc apparatus esse rei alicui majori agno.

Hoc significat,

Non oportere sapientem credere inimico suo, aut associari (seu potius familiarem esse) illi.

N O T A.

Cibum] *Arabicè est panem : sed edere panem Arabibus est cibum fumere.*

Promisit] *Arabicè, respondit ei ad hoc, id est annuit, non recusavit. Phrasis elegans, & passim obvia.*

Ollas] *Arab. خلاقين quam ego vocem alibi non memini me legere, unde nec satis certò scio quid significet : sed suspicor id esse quod dixi. * Vtique singulare ejus est خلقين Chal-kinon, nempe Græc. χαλκίον, ahenum.*

Oportere] *Arabicè, non esse semitam sapientis.*

Affocietur] *انس est socium esse, associari. unde انس inson, انسان infānon, & انسي infīon, hominem significant, quòd animal sit sociabile. * Hic potius familiarem esse reddi posset.*

أَسَدٌ وَتَعَلَّبٌ ،

أَسَدٌ مَرَّةً شَاخٍ وَضَعْفٌ وَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيَّ شَيْءٌ مِنَ الْوَحُوشِ
فَأَرَانُ أَنْ يُحْتَالَ لِنَفْسِهِ فِي الْمَعِيشَةِ فَمَارَضٌ وَالْقِي نَفْسُهُ
فِي بَعْضِ الْمَغَايِرِ وَكَانَ كَلِمًا أَتَاهُ شَيْءٌ مِنَ الْوَحُوشِ
ليونعه

لِيَوْمَعَةٍ أَفْتَرَسَهُ دَاخِلَ الْمَغَارَةِ وَأَكَلَهُ فَأَتَى الثَّعْلَبُ الْبَيْتَ
فَوَقَفَ عَلَيَّ بَابِ الْمَغَارَةِ مُسَلِّمًا عَلَيْهِ قَائِلًا لَهُ كَيْفَ حَالُكَ
يَا سَيِّدَ الْوَحُوشِ فَقَالَ لَهُ الْأَسَدُ لِمَاذَا لَا تَدْخُلُ يَا أَبَى
الْحَسَنِ فَقَالَ لَهُ الثَّعْلَبُ يَا سَيِّدَ قَدْ كُنْتُ عَوَّلْتُ عَلَيَّ
فَلَيْسَ غَيْرُ ابْنِي أَرَأَيْتَ عِنْدَكَ أَثَارَ أَقْدَامِ كَثِيرَةٍ قَدْ دَخَلُوا وَلَا
أَرَأَيْتَ أَن خَرَجَ مِنْهُمْ وَلَا وَاحِدٌ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ مَا سَبِيلَ الْإِنْسَانِ أَنْ يَهْجُمَ عَلَيَّ أَمْرٌ إِلَّا حَتَّى يَمِيرَهُ ،

LEO ET VULPES.

LEO aliquando cū senuisset & debilis factus esset, nec prævaleret ulli ferarum, voluit sibi dolo acquirere victum, & morbum simulans, se in speluncam quandam abjecit. Accidit autem ut quotiescunque accederet ad eum ferarum aliqua ipsum custoditura, eam in specu dilaceraret, & devoraret. Venitque ad eum Vulpes, & substitit ad ostium speluncæ, ac salutavit eum, dicens: Qualis est status tuus ô princeps ferarum? Dixitque ei Leo: Quamobrem non ingrederis ô Pater pulchri? Respondit Vulpes: Considerem ego in hoc, domine, nisi viderem apud te vestigia multorum pedum, qui ingressi sunt, quorum ne unum quidem video egressum esse.

Hoc

Hoc significat,

Non oportere hominem rem aliquam aggredi, antequam probè eam perpenderit.

NOTE.

* *ليودعه* Hoc in Conj. II. notat valediceret, & in Conj. IV. depositum relinqueret custodiendum: quorum neutrum hîc quadrat. Itaque levi factâ metathesi legendum puto *يعود*, visitaret ægrotantem.

Pater bonitatis vel pulchritudinis.] *Arabismus*, in quo أبو venit pro *أبو*.

Confiderem ego in hoc.] *id est*, crederem bonis verbis tuis, nisi, &c. *est enim* *تعويل* inniti, confidere. * vel minime veritus eram id facere.

أَسَدٌ وَأِنْسَانٌ ،

أَسَدٌ مَرَّةً وَجَدَ إِنْسَانًا عَلَيَّ الطَّرِيفِ فَجَعَلَا يَتَسَاجِرَانِ
بِالْكَلَامِ عَلَيَّ الْقُوَّةِ وَشِدَّةِ الْبَأْسِ الْأَسَدُ يَطِيبُ فِي شِدَّةِ
وَبَأْسِهِ فَنَظَرَ الْإِنْسَانُ عَلَيَّ حَائِطَ صُورَةِ رَجُلٍ وَهُوَ يَخْتَفِ
الْأَسَدُ فَضَحِكَ الْإِنْسَانُ فَقَالَ لَهُ الْأَسَدُ لَوْ كَانَ السَّبَاعُ
مُصَوِّرِينَ مِثْلَ بَنِي آدَمَ لَمْ يَعْدِرِ الْإِنْسَانُ يَخْتَفِ سُبْعًا بَلْ
كَانَ السَّبْعُ يَخْتَفِ الْإِنْسَانُ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ مَا يَزُكِّي الْإِنْسَانَ بِشَهَانَةِ أَهْلِ بَيْتِهِ ،

LEO ET HOMO.

LEO aliquando invenit hominem in via, coeperuntque velitari inter se sermone de virtute & roboris vehementia. Leo quidem suam laudabat virtutem & robur. At homo vidit in pariete figuram hominis strangulantis leonem, ac risit. Leo verò ei dixit: Si leones pictores essent, ut filii hominis, non posset homo strangulare leonem; sed leo strangularet hominem.

Hoc significat,

Non justificari quemquam testimonio domesticorum suorum.

NOTÆ.

Cœperunt] *Verbum جعل hîc & linea sequenti servile est, ut verbum كان: & sic passim alibi.*

Filii hominis] *(seu filii Adami, id est homines, phrasis est Arabibus etiam valde usitata.*

غَزَالٌ وَأَسَدٌ ،

غَزَالٌ مَرَّةً مِنْ خَوْفِهِ مِنَ الصَّيَّادِينَ أَنهَزَمُوا إِلَيَّ مَغَارَةً فَدَخَلَ إِلَيْهِ الْأَسَدُ فَأَقْبَرَسَهُ فَقَالَ فِي نَفْسِهِ الْوَيْلُ لِي أَنَا الشَّقِيُّ لِأَنِّي هَرَبْتُ مِنَ النَّاسِ وَوَقَعْتُ فِي يَدِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَأْسًا ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

مَنْ يَهْرَبُ مِنْ خَوْفِ يَسِيرٍ يَقَعُ فِي بَلَاءٍ عَظِيمٍ ،

CER-

CERVUS ET LEO.

CERVUS (vel dorcas) aliquando timens sibi à venatoribus fugit in antrum, ingressusque ad eum est Leo, ac dilaceravit eum. dixitque secum: Væ mihi misero, qui ab hominibus fugi, & incidi in manum ejus qui vehementior illis est robore.

Hoc significat,

Eum, qui fugit præ timore parvo, incidere in infortunium magnum.

NOTE.

Secum] *Arab.* in anima sua, *id est*, apud se.

Manum] *id est*, potestatem: *ut in aliis linguis.*

غَزَالٌ وَتَعْلَبٌ ،

غَزَالٌ مَرَّةً عَطَشَ فَجَاءَ إِلَى عَيْنِ مَاءٍ يَشْرَبُ وَكَانَ الْمَاءُ
فِي جَبِّ عَمِيقٍ ثُمَّ أَنَّهُ لَمَّا رَامَ عَلَيَّ الطَّلُوعِ لَمْ يُعِدْ قَنْظِرُ
التَّعْلَبِ فَقَالَ لَهُ يَا أَخِي أَسَيْتَ فِي فِعْلِكَ إِنَّ لَمْ تَمَيِّزْ
طَلُوعَكَ قَبْلَ ذُرُوكِ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

الَّذِي يَنْزِلُ إِلَيَّ أَسْفَلَ الْبَحْرِ وَلَا يَعْرِفُ يَوْمًا حَتَّى إِلَيَّ
فَوْقَ وَجْهِهِ الْمَاءُ ،

FABULÆ LOCMANI.
CERVUS ET VULPES.

CERVUS aliquando cùm fitiret, venit ad fontem aquæ, ut biberet: erat autem aqua in puteo profundo, unde cùm ille deinde conaretur ascendere, non potuit. Viditque eum Vulpes, & dixit ei: O frater mi, fecisti malè quod non penderis ascensum tuum ante descensum tuum.

Hoc significat

Hominem, qui descendit in imum maris, neque scit natare, donèc super facie ejus sit aqua.

NOTE.

Fecisti malè] *ad verbum*, deliquisti in actione tua.

* *Estque أسأت pro أسأت: nam thema est, ساء pro ساء, idè quod in Conj. iv. scil. malè fecit; & opponitur أحسن.*

Significat hominem] *id est*, fabula est in hominem: & sic post aliquoties, cùm videlicet Accusativum non sequitur Infinitivus.

أَرَانِبُ وَتَعَالِبُ

التَّسْوِرُ مَرَّةً وَقَعَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْأَرَانِبِ حَرْبٌ فَمَضُوا الْأَرَانِبُ
إِلَى التَّعَالِبِ يُسَوِّمُونَ مِنْهُمْ الْخَلْفَ وَالْمَعَاضِدَةَ عَلَيَّ
التَّسْوِرُ فَعَالُوا لَهُمْ لَنْ لَا عَرَفْنَاكُمْ وَنَعْلَمُ لِمَنْ تُحَارِبُونَ
لَفَعَلْنَا ذَلِكَ

هَذَا مَعْنَاهُ

أَنَّ سَبِيلَ الْإِنْسَانِ إِلَّا يُحَارِبُ لِمَنْ هُوَ أَشَدُّ بِأَسَا مِنْهُ

LEPO-

LEPORES ET VULPES.

ORTVM aliquando inter Aquilas & Lepores est bellum: abieruntque Lepores ad Vulpes, petentes ab iis contrarietatem & resistentiam contra Aquilas. At dixerunt eis: Nisi noſſemus vos, & ſciremus quibuſcum bellum geritis, utique faceremus illud.

Hoc ſignificat,

Non decere hominem ut cum eo belligeret, qui plus ipſo virtute pollet.

N O T Æ.

* الخلف والمعاضدة] *malim legere الخلف 'hilfa, ut in fœdus coirent opemque ferrent.*

أردن ولبوة

أردن مرة عبر علي لبوة قايلاً أنا أفتح في كل سنة
أولاً كثيرة وأنت إنما تلدين في كل عمرك واحداً
أب أنتين فقالت له اللبوة صدقت غير أنا وإن كان واحداً
فهو سبعة

هذا معناه

أنا ولداً واحداً مباركاً خيراً من أولاد كثيرة عاجزين

LEPUS ET LEÆNA.

LEPUS quidam aliquando adortus est (vel propriè præteriiit, transiit juxta vel ad) leænam, dicens: Pario ego fingulis annis complures filios (seu fœtus); tu autem tota tua ætate solummodò unum aut duos. Dixit ei Leæna: Credo: sed ille, licet unus sit, septem valet.

B 3

Hoc

Hoc significat,

Quòd filius unus probus præstat pluribus ignavis.

N O T Æ.

Septem valet] Arab. est septem. * Potius سبعة *legendum, reddendumque, est leana.*

Probus] *Proprie benedictus.*

امراةٌ ونجاجةٌ ،

امراةٌ كان لها نجاجةٌ تبيضُ في كلِّ يومٍ بيضةً فضةً
فقالَت الامراةُ في نفسها ان انا كثرَت علفها تبيضُ
بيضتين فلما كثر علفها شقت حوصلتها فماتت ،

هذا معناه

ان ناسا كثيرا بسبب رنج كثير يهلكون رأس
مالهم ،

MULIER ET GALLINA.

MULIERI cuidam erat Gallina singulis diebus ovum pariens argenteum. Dixitque Mulier secum: Si multiplicavero cibum ejus, pariet ova bina. Ut autem cibus ejus fuit auctus, rupta est ingluvies ejus, & mortua est.

Hoc significat,

Multos homines quæstus multi causâ perdere caput opum suarum.

N O T Æ.

Caput opum, *id est, quod Arabes uno verbo dicunt*
بضاعة

بضاعة id est, *summa principalis quæ fœnori exponitur,*
 hooft-fomme *nostratibus.*

بِعَوْضَةٍ وَثَوْرٍ ،

بِعَوْضَةٍ يُعْنِي نَامُوسَةً وَقَفَّتْ عَلَيَّ قَرْنِ ثَوْرٍ فَظَنَنْتُ أَنَّهَا
 تَقَلَّتْ عَلَيْهِ فَقَالَتْ لَهُ إِنْ كُنْتُ قَدْ تَقَلَّتْ عَلَيْكَ أَعْلَمْنِي
 حَتَّى أَطِيرُ عَنْكَ فَقَالَ الثَّوْرُ يَا هَذَا مَا شَعَرْتُ لِمَنْ نَزَلْتُ
 وَلَا أَنْزِلُ لِمَنْ ضُرُرْتُ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،
 مَنْ يَطْلُبُ أَنْ يُجْعَلَ لَهُ نِكَرًا وَمَجْدًا وَهُوَ ضَعِيفٌ حَقِيرٌ ،

CULEX ET TAURUS.

CULEX, quæ & BAÛDA (*Arabice*) dicitur, constitit
 super cornu Tauri, ac arbitratus est se oneri ei esse,
 dixitque ei: Si oneri tibi sum, dic id mihi; ut à te avo-
 lem. Respondit ei Taurus: O tu, non animadverti in quem
 descenderis, neque scio cui noceas.

Hoc significat

Hominem, qui quærit sibi ponere famam & gloriam
 cum debilis sit & contemptibilis.

انسان

إِنْسَانٌ وَالْمَوْتُ ،

إِنْسَانٌ مَرَّةً حَمَلَ جُرْزَةَ حَطْبٍ فَتَقَلَّتْ عَلَيْهِ فَلَمَّا أَعْيَا
وَضَجَرَ مِنْ حَمْلِهَا رَمَى بِهَا عَنْ كَتِفِهِ وَدَعَا عَلِيَّ رُوحَةَ
بِالْمَوْتِ فَشَخَّصَ لَهُ قَائِلًا هُوَذَا أَنَا لِمَاذَا دَعَوْتَنِي فَقَالَ لَهُ
الْإِنْسَانُ دَعَوْتُكَ لِتَرْفَعَ هَذِهِ جُرْزَةَ الْحَطْبِ عَلَيَّ كَتِفِي ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ الْعَالَمَ بِأَسْرِهِ يُحِبُّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَمَا يَمَلُّ مِنَ الضَّعْفِ
وَالشَّقَاءِ ،

HOMO ET MORIS.

HOMO aliquando ferebat fascem lignorum, qui gra-
vabat eum: cumque lassus factus esset, tædioque af-
ficeretur gestationis ejus, abjecit eum ab humero suo, vo-
cavitque ad se Mortem; quæ se coram eo stitit, dicens:
Ecce me: cur me vocavisti? Respondit ei Homo: Voca-
vi te ut fascem hunc lignorum superimponeres humero
meo.

Hoc significat,

Quod universus mundus vitam diligit mundanam, ne-
que lassatur infirmitate & miserîâ.

بِسْمَانِي

بِسْتَانِي ،

بِسْتَانِي يَوْمًا كَانَ يُنْعِي الْبَقْلَ فُقَيْلٌ لَهُ لَمَانَا الْبَقْلُ
الْبُرِّيُّ بُهِي الْمَنْظَرُ وَهُوَ غَيْرُ مُخَدِّومٍ قَالَ الْبِسْتَانِيُّ قَرِيبِي
أُمَةٌ وَهَذَا قَرِيبِي أَمْرًا أَبِيهِ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ قَرِيبِي الْأُمَّ لِلْأَوْلَادِ أَفْضَلُ مِنْ قَرِيبِي أَمْرًا الْأَبِّ ،

HORTULANUS.

HORTULANUS aliquando, cum herbas purgaret
(à zizaniis), dictum ei fuit: Cur herba silvestris aspectu
est speciosa, cum non colatur? Respondit Hortulanus:
Educat eam mater ejus; at hæc à noverca sua educatur.

Hoc significat,

Præstantiorem esse educationem matris, quam novercæ.

NOTÆ.

Noverca] *ad verbum*, Vxor patris, *phrasi Hebraicâ:*
nam uno alioqui vocabulo Noverca Arabibus dicitur رابدة,
* *sc. Râbbaton, fam. راب*, quod propriè est educator.

انسان و صنم ،

انسان كان له صنم في بيته يعبده وكان يدبج له

C

في

فِي كُلِّ يَوْمٍ ذَبِيحَةً فَأَقْنِي جَمِيعَ مَا يَمْلِكُ عَلَيَّ ذَلِكَ
 الصَّنَمِ فَشَخَّصْ لَهُ قَائِلًا لَا تَقْرَبْ مَالَكَ عَلَيَّ ثُمَّ تَلَوْنِي
 لِإِلَهِ آخَرَ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ نَقَعَ مَالَهُ فِي الْخَطِيئَةِ ثُمَّ دَخَلَ أَنَّ اللَّهَ أَفْقَرُ ۞

HOMO ET IDOLVM.

ERAT homini cuidam Idolum domi suæ, quod colebat, & cui quotidie sacrificabat sacrificium, consumpsitque omne id quod possidebat propter Idolum illud: quod se coram eo sistens, dixit: Ne consume opes tuas propter me, & me deinde culpa apud Deum alium.

Hoc significat

Eum, qui facultates suas erogat in peccato (seu peccatum), & deinde queritur (causatur) quod Deus ipsum pauperem fecerit.

إِنْسَانٌ أَسْوَى ۞

إِنْسَانٌ مَرَّةً رَأَى رَجُلًا أَسْوَى وَهُوَ وَقَفَ فِي الْمَاءِ يُسْكِمُ
 فَقَالَ لَهُ يَا أَخِي لَا تَعْكَرِ النَّهْرَ فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ الْبَيَاضَ
 وَلَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ أَبَدَ الدَّهْرِ ۞

هذا

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ الْمَطْبُوعَ لَا يُغَيِّرُ طَبْعَهُ ؛

HOMO NIGER.

VIDIT quidam aliquando hominem nigrum, qui in aqua stabat sese lavans ; dixitque ei : O Frater mi, ne turba (inquina) fluvium : non enim potes albescere, nec albitudinem acquirere in æternum.

Hoc significat ,

Quod à natura quid habens, non mutat naturam suam.

NOTE.

Non enim potes] *Arabismum hunc Latinus sermo non admittit: sic sonat ad verbum*; Non potes albescentiam, neque valebis super eâ in æternitatem seculi. * & potius legendum الأبيض , Act. à Conj. IX.

أَنْسَانَ وَقُرْسًا ،

أَنْسَانَ كَانَ يُرَكِبُ قُرْسًا وَكَانَتْ حَامِلًا وَفِيمَا هُنَّ
 فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ أَنْتَجَجْتَ ابْنًا فَتَبِعَ أُمَّهُ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ وَقَفَ
 وَقَالَ لِصَاحِبِهِ يَا سَيِّدِي تَرَانِي صَغِيرًا وَلَا أَسْتَطِيعُ الْمَشْيَ
 وَنَضَيْتَ وَتَرَكْتَنِي هَاهُنَا فَهَلَكْتُ وَإِنْ أَنْتَ أَخَذْتَنِي
 مَعَكَ وَرَبَيْتَنِي إِلَيَّ أَنْ أَقْوِي فَحَمَلْتَنِي عَلَيَّ ظَهْرِي وَأَوْصَلْتَنِي
 سَرِيعًا إِلَيَّ حَيْثُ تَشَاءُ ؛

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّهُ يُجِبُّ أَنْ يَشَدَّ الْمَعْرُوفُ لِأَهْلِهِ وَتَسْتَحْقِقِيهِ وَلَا يَطْرُحُوهُ ،

HOMO ET EQUULEVS.

HOMO quidam vehebatur equâ , quæ gravida erat :
 Cùmque in via quadam esset, peperit filium, (pullum)
 qui sequutus est Matrem suam non longè : deinde substi-
 tit, dixitque Domino suo : O Domine mi, vides me par-
 vum esse, neque posse incedere. si itaque abieris & relique-
 ris me hîc, peribo : at si acceperis me tecum, & educaveris
 me, donec robustus fiam, feram ego te super dorso meo,
 & perducam te celeriter, quocunque voles.

Hoc significat,

Oportere, ut res quælibet nobilis populum suum, &
 qui ea digni sunt, molestiâ afficiat, neque abjiciant eam.

N O T Æ.

Equâ] *Mirror hîc فرس* femininè usurpari; alioqui رمك
 Ramecon propriè equam significat. * فرس est comm. gen. &
 pec. fem. licet pro eo quoque فرسة Ferésaton dicatur. ورك
 autem, non رمك, est equa vilioris generis. Ca. in inscri-
 ptione pro HINNVLVS, quod aliæ editiones habent, reposui
 EQUULEVS; quanquam non propriè ipsa vox فرس, sed
 vox مهر Muhron, equuleum notet.

Gravida] حامل in feminino ponitur genere; ita ut عاقر
 sterilis, passim in Alkorano.

Via quadam] ut supra spelunca quadam: vel, in par-
 tem aliquam viæ; id est, cùm aliquousque progressus esset.

Et si abieris] Arabicè abieris, per ellipsin voculæ si: quæ
 Turcis est usitatissima.

Res

Res nobilis] معروف *est notus, cognitus. item, justus, æquus. Hic rem præstantiâ celebrem, & omnibus notam significat, quâ & nos nobilem dicimus.* quin & hic المعروف fuerit Id quod æquum & justum est, τὸ καθικόν; contrarium τὸ المنكر Almunkero: ita uti etiam Græcis usurpantur τὸ γνῶσιμον & τὸ ἀγνώσιμον. يشد cordi & curæ sit verti possit.*

انسان وخنزير ،

انسان مرة حمل علي بهيمة كبشا وعنزا وخنزيرا
وتوجه الي المدينة ليبيع الجميع فالكبش والعنز فلم
يكونوا يضربان علي البهيمة واما الخنزير فانه كان
يعرض نايما ولا يهدي فقال له الانسان يا اشر الوحوش
لماذا الكبش والتيس مذكوت لا يضربان وانت لا
تهدي ولا تستقر قال له الخنزير كل واحد يعلم نفسه
انا اعلم ان الكبش لصوفه والعنز يطلب لبنها وانا
السقي لا صوف لي ولا لبن انا عند وصولي الي المدينة
ارسل الي المساخ لا محالة ،

هذا معناه ،

ان الذين يعرفون في الخطايا والذنوب التي قدمت
ايديهم يعلمون سوء متقلبهم ماذا تكون آخرتهم ،

HOMO aliquando portabat super jumento Agnum, Capram, & Porcum, abiitque in civitatem, ut ea omnia venderet. Agnus autem & Capra non percutiebant jumentum: at Porcus continuè repugnabat, neque quiescebat: dixitque ei homo: O pessimum animalium, quare Agnus & Capra silent, nec percutiunt; tu autem non quiescis, nec tranquillus es? Dixit ei Porcus: Unusquisque novit se ipsum: ego scio quod Agnus ob lanam, Capra autem ob lac quærat. At ego miser, non est lana mihi, neque lac; cùm in urbem venero, mittar procul dubio in carnificinam.

Hoc significat,

Eos, qui noverunt peccata & delicta, quæ manus eorum commiserunt, agnoscere pravitatem conversationis suæ cùm finis eorum instat.

N O T Æ.

Animalium] وحوش *propiè significat feras.* * [تهدي] *leg.* إهدا. Iáhdao, Hamx. ult. vel إهدن. Iáhdeno. *مسليخ* est laniena, *propiè locus ubi excoriatur quid, aut exuitur.*

* [سوء متقلبهم] *leg.* من سوء تقلبهم *verte;* qui noti sunt per delicta & peccata à se commissa, cognoscere ex pravitate conversationis suæ, quinã futurus sit finis suus.

سُحْفَاءُ وَأَرْبَبٌ ،

سُحْفَاءُ وَأَرْبَبٌ مَرَّةً تَسَابَعًا وَجَعَلَا أَحَدًا بَيْنَهُمَا الْجَبَلُ

يَسْتَبِقَانِ إِلَيْهِ أَمَّا الْأَرْبَبُ لِأَجْلِ دَلَّتِهِ وَخَفَّتِهِ وَجَرِيهِ

تَوَلَّوْنِي فِي الطَّرِيقِ وَنَامَ وَأَمَّا السُّحْفَاءُ فَلَعَلَّهَا تُقْلُ

طَبِيعَتِهَا

طَبِيعَتِهَا لَمْ تَكُنْ تَسْتَقِرُّ وَلَا تَتَوَانِي فِي الْجَرِيِّ
 قَوْصِلَ إِلَيَّ الْجَبَلِ عِنْدَ مَا اسْتَيْقَطَ الْأَرَبُ مِنْ نَوْمِهِ فَوَجَدَ
 السُّحَفَاءُ قَدْ سَبَقَتْ قَدَمَهُ حَيْثُ لَا تَنْفَعُ الدَّامَةُ ،
 هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ إِذَا كَانَا أَتْنَانِ فِي حَرْبٍ فَكَانَ الْوَاحِدُ ضَعِيفًا
 وَالْآخَرُ قَوِيًّا فَالضَّعِيفُ لَمْ يَنْتَمْ مِنْ خَوْفِهِ عَلَيَّ نَفْسَهُ قَدِيمًا
 أَنَّ الضَّعِيفَ ظَفَرَ بِالْقَوِيِّ لِحَسَبِ قَوَائِدِهِ وَيَعُونَ يَنْدُمُ حَيْثُ
 لَا تَنْفَعُهُ الدَّامَةُ ،

TESTUDO ET LEPUS.

TESTUDO & Lepus certarunt aliquando uter alterum
 anteverteret, & posuerunt inter se terminum montem,
 ad quem certatim contenderent. Lepus autem ob subtili-
 tatem, (gracilitatem) levitatem, & experientiam tardavit in
 via, & dormivit: sed Testudo, quòd nosset gravitatem na-
 turæ suæ, non quievit, nec tardavit in cursu; venitque ad
 montem, cum expergisceretur Lepus à somno suo: inven-
 nitque Testudinem quæ anteverterat eum. Pœnituitque
 eum, ubi non prodesset pœnitentia.

Hoc significat,

Quòd cum duo sunt in certamine, quorum alter est
 debilis, alter fortis; debilis verò non dormit, quòd timeat
 sibi: sæpe contingit, ut debilis fortem vincat, propter
 negligentiam hujus, abeatque pœnitens, ubi non profit
 ei pœnitentia.

NOTÆ

NOTÆ.

* دلته] دل ، quod & per ضوي exponitur , gracilis corpore fuit : at pro illa voce forte دقته legendum.

* تجربته] تجربه ، non جرب ، est experientia. Ideoq; legendum puto وجربه ، vel جربه ، في جربه ، & cursum , vel in cursu suo.

* Invenit] vel ita transferendum , qui comperit Testudinem antevetiff.

ذَيْبٌ ،

ذَيْبٌ مَرَّةً اَخْتَطَفَ خِنُوصًا صَغِيرًا وَفِيمَا هُوَ نَاهِبٌ بِهِ لَقِيَهُ
الْأَسَدُ فَأَخَذَهُ مِنْهُ فَقَالَ الذَّيْبُ فِي نَفْسِهِ اَعْتَجِبْتُ كَيْفَ
شَيْءٌ اَعْتَصَبْتَهُ لَأُيْتَبِتَ مَعِيَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ مَا يُكْسَبُ مِنَ الظُّلْمِ لَا يُعِيمُ مَعَ صَاحِبِهِ وَإِنَّ هُوَ
قَامَ مَعَهُ فَلَا يَتَهَنَّى بِهِ ،

L V P V S.

Lupus aliquando porcellum rapuit parvum, & auferenti illud occurrit Leo, qui id ei eripuit: dixitque Lupus apud se; Miror ego quomodo res quam rapui non maneat mecum.

Hoc significat,

Id, quod per nefas acquiritur, non permanere cum domino suo: &, si maneat, illum non beari eo.

NOTÆ.

Auferenti illud] *ad verbum*, cum abiret cum eo. *vide Gram.*

Gram. p. 154. *هَيْهَاتَا هَيْهَاتَا* hęc est pro *هَيْهَاتَا* Hamz. ultimā.

أَلْعَوْسَجُ هَيْهَاتَا هَيْهَاتَا
 أَلْعَوْسَجُ قَالَ مَرَّةً لِلْبِسْتَانِ لَنْ أَنْ لِي مِنْ يَهُم بِي وَيَنْصِبَنِي
 فِي وَسْطِ الْبِسْتَانِ وَيَسْقِينِي وَيُخَدُّنِي لَكَانُوا الْمُلُوكَ
 يَشْتَهَوْتَنِي وَيَنْظُرُونَ زَهْرِي وَنَمْرِي فَأَخَذَهُ وَنَصَبَهُ فِي وَسْطِ
 الْبِسْتَانِ فِي أَجْرٍ الْأَرْضِ وَكَانَ يُسْقِيهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ
 نَقْعَتَيْنِ فُقُوسِي وَقَوِي شَوْكِهِ وَأَقْرَعَتَهُ وَأَعْصَانَهُ عَلَيَّ جَمِيعِ
 الشَّجَرِ الَّتِي حَوْلَهُ فَأَمَلَتْ عُرُوقَهُ فِي الْأَرْضِ وَأَمْتَلَا الْبِسْتَانِ
 مِنْهُ وَمِنْ كَثْرَةِ شَوْكِهِ وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَنْ يَسْتَطِيعَ أَنْ
 يَتَقَدَّمَ إِلَيْهِ هَيْهَاتَا هَيْهَاتَا

هَذَا مَعْنَاهُ ،

مَنْ يُجَاوِزُ إِنْسَانَ سَوْءًا فَانَّهُ كَلَّمَا أَكْرَمَتَهُ كَثُرَتْ
 شُرُورُهُ وَتَدْرَكَهُ وَكَلَّمَا أَحْسَنَتْ إِلَيْهِ أَسَاءَ الْفِعْلِ مَعَكَ هَيْهَاتَا هَيْهَاتَا

R V B V S.

R V B V S dixit aliquando Hortulano : Si mihi esset
 quispiam qui curam mei gereret, meque plantaret in
 medio horti, & irrigaret me, & coleret me; utique reges
 desiderarent me, & aspicerent (contemplarentur) florem
 meum, & fructum meum. Vnde accepit eum, plantavitque

D

in me-

in medio horti, in optimo terræ, irrigavitq; eum quotidie bis: ac invaluerunt spinæ ejus, & germina ac rami ejus, supra omnes arbores quæ circum ipsum erant, & operuerunt folia ejus terram, & impletus est hortus ab eo ac multitudine spinarū ejus; neque potuit quisquam accedere ad eum.

Hoc significat

Eum, qui conversatur cum homine malo: hunc enim quotiescunque honoras, multiplicantur malitiæ ejus, & rebellis est, & quotiescunque bene facis ei, malè facit tibi.

N O T E.

* *عليق Rubus.] propriè Rhamnus. At Rubus* *عليق*
Olleikon dicitur.

* *وتفرعت اغصانه وافرعتہ وانصانه germina ejus.] vel lege*
 & propagati sunt rami ejus.

* *فاصلت lege & operuerunt folia ejus terram.] فاصلت*
Feásolet, firmiterque fixæ sunt radices ejus in terra.

أَسْوَنُ ،

أَسْوَنُ فِي يَوْمِ نَزْعِ ثِيَابِهِ وَأَقْبَلُ يَأْخُذُ التَّلْجَ وَيَعْرِكُ بِهِ
 جِسْمَهُ فَقِيلَ لَهُ مَاذَا تَعْرِكُ جِسْمَكَ بِالتَّلْجِ فَقَالَ لَعَلِّي
 أَبْيَضُ فَأَتَى رَجُلٌ حَكِيمٌ قَالَ لَهُ يَا هَذَا لَا تَتَعَبُ نَفْسَكَ
 قَدْ يُمْكِنُ أَنْ جِسْمَكَ يَسْوَنَ التَّلْجَ وَهُوَ لَا يَرْتَدُّ السَّوَانَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ الشَّرِيرَ يُعَدِرُ أَنْ يُغْسِدَ الْخَيْرَ وَأَمَّا لَا يُعَدِرُ أَحَدٌ عَلَيَّ
 إِصْلَاحِ الشَّرِيرِ ،

NIGER.

NIGER.

NIGER die quodam exuit vestes suas, incepitque accipere nivem, eâque corpus suum fricare. Dictum autem ei fuit: Quare fricas corpus tuum nive? Ait ille: Fortassis albescam. Venitque vir quidam sapiens, qui dixit ei: ô tu, ne afflige te ipsum: fieri enim potest, ut corpus tuum nigram faciat nivem; ipsum autem non amittet nigredinem.

Hoc significat

Quod malus potest corrumpere bonum: sed nemo potest emendare malum.

N O T Æ.

O tu.] *Ad verbum*, O hic. *Græci*, ω ἔτος.

خَنْفَقَةٌ وَنَحْلَةٌ

خَنْفَقَةٌ مَرَّةً قَالَتْ لِنَحْلَةِ الْعَسَلِ لَوْ أَخَذْتَنِي مَعَكَ لَعَبَلْتُ
عَسَلًا مِثْلَكَ وَأَكْثَرَ فَأَجَابَتْهَا النَّحْلَةُ إِلَيَّ ذَلِكَ فَلَمَّا لَمْ
يَقْدِرْ عَلَيَّ مِثْلُ ذَلِكَ ضَرَبَتْهَا النَّحْلَةُ بِجَمَالِهَا فِيمَا فِي
تَمُوتُ قَالَتْ فِي نَفْسِهَا لَقَدْ اسْتَوْجِبْتُ مَا نَالَني مِنْ
السَّوَاءِ وَلَا يُمْكِنُ لِي عَمَلُ الزَّفْتِ لِمَا نَا أَلْتَمَسَ عَمَلُ
الْعَسَلِ

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ نَاسًا كَثِيرًا يُحِطُّونَ أَنْفُسَهُمْ بِأَشْيَاءٍ كَثِيرَةٍ وَدَعَّوْنَ
أَتَّهُمْ بِهَا خُبَيْرِينَ فَعِنْدَ مَا كَشَفُوا عَلَيْهَا قَوْلَهُمْ كَذِبٌ
فِيكَافُوا عَلَى قَدْرِ فِعْلِهِمْ ،

ARANEÆ ET APES.

ARANEÆ aliquando dixit Apī melliferæ : Si me tecum fumeres, facerem ego mel sicuti tu, & plus eo. Auscultavit ei Apes. Cùm autem non posset simile quid facere, feriit eam Apes aculeo suo: unde mortua est, dicens apud se : Digna certè ego sum malo hoc, quod mihi evenit. cùm non possim facere picem, cur volui mel facere?

Hoc significat,

Homines multos immiscere se rebus multis, quarum se existimant esse peritos, cùmque eas aggrediuntur, sermo eorum est mendax, & accipiunt præmia digna opere suo.

N O T Æ.

* [خَنْفَقَةٌ] vox Arabibus non cognita, quod sciam. Itaque vel خَزْرَنْقَةٌ seu خَزْرَنْقٌ Chazarnakon legendum est; vel خَنْفَسَاتُونٌ Chonfasaton; at quod non Aranea est, verum Scabæus.

* Auscultavit ei Apes,] id est, annuit hoc illi Apes.

* [أَحْمَالُهَا] Aculeo suo.] Arabicum sonat, impetu suo. quare potius legendum fuerit بِحَمَلَتِهِ Bihomâtihi, à Rad. حَمَوُ :

حمو: quod virus scorpionis, &c. atque aculeum notat: nempe à fervore, qui pungendo infligi videtur.

كشغوا] potius in Pass. Cúshfou efferendum, cum manifesti fiunt res eas efficiendo: nisi quis priori servatâ lectione, in Accus. ponat قولهم Kaúlalum, reddatque, cum iis rebus conficiendis manifestant seu cognoscendum præbent fermonem suum: atque etiam كذب, in Pass. Conj. II, Cúddiba rectius efferatur, mendacii coarguitur. potest & pro كلفوا legي كلفوا Cúllefou vel تكلفوا, id est, cum adiguntur ad eas res efficiendas.

صَبِيٌّ
 صَبِيٌّ مَرَّةً رَمِي نَفْسَهُ فِي نَهْرٍ مَاءٍ وَلَمْ يَكُن يَعْرِفُ يَسْبِغُ
 فَأَشْرَفَ عَلَيَّ الْغَرَقِ فَاسْتَعَانَ بِرَجُلٍ عَابِرٍ فِي الطَّرِيقِ
 فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ وَجَعَلَ يَلْوِمُهُ عَلَيَّ فَنَزَلَهُ إِلَيَّ النَّهْرُ فَقَالَ لَهُ
 الصَّبِيُّ يَا هَذَا خَلَصَنِي أَوْلًا مِنَ الْمَوْتِ وَبَعْدَ ذَلِكَ لَوْ مَنِي بِهِ
 هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ إِذَا وَقَعَ صَدِيقُكَ فِي شِدَّةٍ نَجِّهِ وَخَلِّصْهُ وَفِيهَا بَعْدَ
 لَوْمَةٍ فَيَكُونُ أَحْسَنَ جَمِيلٍ ،

P U E R.

P U E R aliquando coniecit se in fluvium aquæ, neque natare sciebat, parumque aberat quin suffocaretur, &

P U E R

D 3

opem

opem imploravit viri cujusdam in via transeuntis : qui accedens ad eum, cœpit eum objurgare, quòd in fluvium descendisset. Dixitque ei puer : O tu, libera me primùm à morte, & deinde reprehende me.

Hoc significat,

Quòd, cùm amicus tuus incidit in calamitatem aliquam, liberare eum primùm debes & salvare, deinde verò reprehendere : eritque longè melior.

N O T Æ.

Liberare debes, &c.] *ad verbum*, Libera eum, &c.

Longè melior.] *Arabice* optimus honesti, seu decori; *vel neutraliter*, optimum decori; *id est*, longè convenientius.

صَبِيٌّ وَعَقْرَبٌ ،
 صَبِيٌّ فِي مَرَّةٍ كَانَ يُصِيدُ الْجُرَانَ فَنَظَرَ عَقْرَبًا فَظَنَّ أَنَّهَا
 جُرَانَةٌ كَبِيرَةٌ فَمَدَّ يَدَهُ لِيَأْخُذَهَا ثُمَّ تَبَعَدَ عَنْهَا فَقَالَتْ لَهُ
 لَوْ أَنَّكَ قَبَضْتَنِي فِي يَدِكَ فَخَلَيْتَ عَن صَيْدِ الْجُرَانِ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ سَبِيلَ الْإِنْسَانِ أَنْ يَمَيِّزَ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ وَيُدْبِرَ لِكُلِّ
 شَيْءٍ تَدْبِيرًا عَلِيًّا حَذِيهٖ ،

PVER

PUER ET SCORPIO.

PUER aliquando venabatur locustas: viditque Scorpionem, quem putavit locustam esse magnam: extenditque manum suam, ut eum caperet; at deinde recessit ab eo. qui dixit illi: Si prehendissem me manu tuâ, abstinuisses à venatione locustarum.

Hoc significat,

Quòd oportet hominem distinguere bonum à malo, & rem omnem tractare convenienter naturæ suæ.

N O T Æ.

* Abstinuisses, &c. *vertendum potius*, equidem desisses venari locustas.

Convenienter naturæ suæ.] *ad verbum*, secundum terminum, normam aut definitionem suam. * *aut pro* *حد* non alienum fuerit legere *حد* Hîdatin, à *حد*, id est seorsim, separatim, vel singulari quodam modo.

حُمَامَةٌ

حُمَامَةٌ مَرَّةً عَطَشْتُ فَأَقْبَلْتُ كَحْمٍ عَلَيَّ حَايِطٍ فِي طَلَبِ الْمَاءِ
فَنظَرْتُ عَلَيَّ حَايِطَ صَحْفَةٍ مَمْلُوءَةٍ مَاءً فَطَارَتْ بِسُرْعَةٍ وَضَرَبَتْ
دَعَسَهَا إِلَيَّ فَذَلِكَ الصُّورَةُ فَانْشَقَّتْ حَوْصَلَتُهَا فَقَالَتْ الْوَيْلُ
لِي أَنَا السَّقِيَّةُ لِإِنِّي أَسْرَعْتُ فِي طَلَبِ الْمَاءِ وَأَهْلَكْتَنِي
رُوحِي هَذَا

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ التَّبَدُّدَ وَالتَّوَانِي عَلَى الْأَشْيَاءِ أَخِيرٌ مِنَ الْمَبَادِرَةِ
وَالْمَسَارَعَةِ إِلَيْهَا ،

C O L U M B A.

COLUMBA aliquando sitiens, coepit vagari (circum-
volitare) circa parietem, quærens aquam, viditque in
pariete scutellam aquâ plenam, & volavit celeriter allisit-
que se ad illam picturam, (formam, rem extantem) ita ut in-
gluuius ejus rumperetur. Dixitque, Væ mihi miserâ, quæ
festinavi in aquæ petitione, & me ipsam perdi.

Hoc significat,

Quod tarditas & mora in rebus præstat festinationi &
celeritati.

قَطُّ

قَطُّ مَرَّةً دَخَلَ إِلَى دُكَّانٍ خَدَّاهُ فَأَصَابَ الْمَبْرُونَ الْمَرْمِيَّ
فَأَقْبَلَ بِأَحْسَنِ بِلْسَانِهِ وَلِسَانَهُ يَسِيلُ مِنْهُ الدَّمُ وَهُوَ يَبْلَعُهُ
وَيُظَنُّ أَنَّهُ مِنَ الْمَبْرُونَ إِلَى أَنَّ فِتْنِي لِسَانَهُ وَمَاتَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

مَنْ يَنْفَعُ مَالَهُ بِغَيْرِ الْوَاجِبِ ثُمَّ لَمْ يُحْسِنْ حَتَّى
يَفْلَسَ

يَعْلَمُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ وَأَيْضًا الْخَطِيئَةُ حُلُوٌّ وَصَاحِبُهُ يَتَلَدَّنُ
فِيهَا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّهَا نَقْصٌ فِي عُمُرِهِ وَنَدْلِكُ مِنْ جُمْلَةِ
الْجَهْلِ الْأَكْبَرِ ،

FELIS.

FELIS aliquando ingressa est officinam fabri ferrarii, invenitque limam projectam, eamque coepit lingere linguâ suâ, ita ut à lingua ejus manaret sanguis, quem ipsa deglutiens putavit à lima esse; donec lingua ejus deficeret, & ipsa extingueretur.

Hoc significat

Eum, qui erogat facultates suas sine necessitate, neque sese emendat, donec exhaustus sit, neque id animadvertit. Est autem peccatum hoc dulce, & auctor ejus deletatur eo, ignorans ipsum detrahare vitæ suæ. quæ certè stultitia maxima est.

N O T Æ.

Exhaustus] فلس est non habere pecuniam, non Arabibus tantum; sed & Belgis: nam & hi dicunt blus zijn. * in Conjug. quarta tantum, افلس, eâ usurpatur significatione.

Stultitia maxima] ad verbum, è summa maximæ stultitiæ (pro summa reputandum est stultitia.)

حَدَّانَ كَلْبٌ ، وَكَلْبٌ ،
 حَدَّانَ كَانَ لَهُ كَلْبٌ وَكَانَ لَا يُزَالُ قَائِمًا مَا دَامَ
 أَحَدَانُ يَعْمَلُ شَعْلًا فَإِنَا رَفَعُ الْعَمَلُ وَجَلَسَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ
 لِيَأْكُلُوا خُبْرًا اسْتَيْقَظَ الْكَلْبُ فَقَالَ أَحَدَانُ يَا كَلْبُ
 السُّوءِ لِي سَبَبِ صَوْتِ الْمَرْزَبَاتِ الَّذِي يُرْعِزِعُ الْأَرْضَ
 لَا يُبْقِظُكَ وَصَوْتُ الْمَضَعِ الْخَفِيِّ إِنَا أَنْتَ سَمِعْتَهُ
 وَاسْتَيْقَظْتَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ الْإِنْسَانَ إِذَا سَمِعَ الصَّلَاةَ وَالْوَعْدَ يَنَامُ وَمَنْ يَسْمِعُ
 الطَّبْلَ وَالزَّمْرَ وَالْعِنَاءَ يُجْرِي خَلْفَهُ فَذَلِكَ مِنْ جُمْلَةِ
 الْجَهْلِ الْأَكْبَرِ ، وَأَيْضًا مَنْ يَسْمَعُ مَا لَا يُصَاحُّ بِهِ شَائِدًا
 وَيَتَغَافَلُ عَنَّمَا فِيهِ مَنَفَعَةٌ ،

FABER ET CANIS.

FABER o cuidam erat Canis, qui non desinebat dormi-
 re quamdiu faber laborabat, cūque opus intermit-
 teret & sederet ipse cum sociis suis, ut cibum sumerent,
 evigilabat canis. Unde dixit ei Faber: O pessime Canis,
 quam ob causam sonitus malleorum, qui terram concutit,
 non

non excitat te? sonum autem masticationis obscurum.
ecce audivisti & evigilasti.

Hoc significat,

Dormire hominem, cum audit precationem & institutionem; post eum autem currere, qui tympanum, cantum, & vanitatem profert: quæ certè stultitia maxima est. Item eum, qui auscultat id quo non corrigitur indoles (status, conditio) ejus; negligit verò id quod utile est.

NOTE.

Profert جمع *est* audiri facit. * *زمر* cum cantum omnem, tum propriè fistulæ tibixque denotat.

* *وعد* institutionem] *verbum* notat prædicere boni quid, etiam mali; promittere, & quoque minari. Itaque hîc exhortationem, vel concionem sacram significet, quæ propriè *وعظ* dicitur; quin ita potius hîc legendum fuerit.

Item] *supple*, significat hæc fabula.

كَلَابٌ وَتَعْلَبٌ ،

كَلَابٌ مَرَّةً أَصَابُوا جِلْدَ سَبْعٍ فَأَقْبَلُوا عَلَيْهِ فَيَنْهَشُوهُ فَنَظَرَهُمْ
التَّعْلَبُ فَقَالَ لَهُمْ أَمَا لَنْ آتِيَنَّكُمْ كَأَنَّكُمْ لَرَأَيْتُمْ مُخَالِئِيَهُ
كَأَحَدٍ مِنْ أَنْيَابِكُمْ وَأَطْوَلَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ

الَّذِينَ يَشْتَمُونَ بِقَوْمٍ قَدْ مَاتُوا وَلَا يَقْدِرُونَ الْجَوَابَ عَلَيَّ
أَنْفُسِهِمْ ،

CANES ET VULPES.

CANES aliquando invenerunt pellem Leonis, eam-
que arrodere coeperunt. quod videns Vulpes, dixit
eis: At si ille vivus esset, videretis ungulas ejus, sicuti unum
ex dentibus vestris, & longiores.

Hoc significat

Eos, qui detrahunt ei qui jam vitâ excessit, neque se
potest defendere.

كَلْبٌ وَأَرْنَبٌ ،

كَلْبٌ مَرَّةً طَرَفَ أَرْنَبًا فَلَمَّا أَنْرَكَهُ قَبِضَ عَلَيْهِ وَأَقْبَلَ يَعْصَهُ
بِأَنْيَابِهِ فَإِنَا أَلَدَمَ قَدْ جَرِي لِحْسَهُ بِلِسَانِهِ فَقَالَ أَلْأَرْنَبُ
أَرَاكَ تَعْصَنِي كَأَنِّي عُدُوكَ ثُمَّ تَبُوسَنِي كَأَنَّكَ صَدِيقِي ۞

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ يَكُونُ فِي قَلْبِهِ غُشٌّ وَنَعْلٌ وَيُظَهِّرُ إِشْفَاقًا
وَمُحَبَّةً ۞

CANIS ET LEPUS.

CANIS aliquando insequutus est Leporem, quem
ut est affequutus,prehendit eum, & mordere coe-
pit dentibus suis; cùmque sanguis emanaret, lambit eum
linguâ suâ: dixitque Lepus; Video te mordentem me,
ac si

ac si ego hostis tuus effem: deinde oscularis me, ac si tu amicus meus esses.

Hoc significat

Eum, in cujus corde est dolus & fraus, ostenditque benevolentiam & amorem.

أَلْبَطْنُ وَالرَّجْلَانِ ،

أَلْبَطْنُ وَالرَّجْلَانِ نَخَاصِدُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ أَيُّهُمْ يَحْمِلُ الْجِسْمَ
قَالَتِ الرَّجْلَانِ نَحْنُ بِقُوَّتِنَا نَحْمِلُ الْجِسْمَ قَالَ الْجَوْفُ
إِن أَنَا لَمْ أَغْذِ مِنْ الطَّعَامِ شَيْئًا فَلَا كُنْتُمَا تَسْتَطِيعَانِ
الْمَشْيَ فَضَلَّا كَحِمْلَانِ شَيْئًا ،

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ يَتَوَلَّى أَمْرًا فَإِن لَمْ يَعْصِدْهُ الَّذِي هُوَ أَرْوَعُ مِنْهُ وَأَشَدُّ
مِنْهُ فَمَا لَهُ قُدْرَةٌ عَلَيَّ خِدْمَتِهِ وَلَا مُنْفَعَةٌ لِرُوحِهِ ،

VENTER ET PEDES.

VENTER & Pedes contenderunt inter se quis ferret corpus. Dixerunt Pedes: Nos robore nostro ferimus corpus. At venter ait: Si nihil ego cibo alerem; non possetis vos ire, nedum ferre quidquam.

Hoc significat ,

Eum, qui negotium aliquod suscipit, nisi adjuvetur ab eo, qui ipso major & potentior est, non posse perficere (obire) ministerium suum, & frustra esse.

N O T Æ.

Contenderunt inter se] *Arabice*, Contenderunt de eo quod inter se erat: *phrasi usitatâ & eleganti.*

* اغن اlerc.] *legendum fortè* اعدو O, iddo, si ego non præparem tibi quicquam.

[Frustra esse] *ad verbum*, Non esse utilitatem spiritui (sen animæ) ejus.

النَّمُوسُ وَالذَّجَاجُ ۞

بَلَغَ النَّمُوسُ أَنَّ الذَّجَاجَ قَدْ مَرَضُوا فَلَبَسُوا جُلُودَ الطَّائِوسِ
وَاتُوا تَزْوِرَهُمْ فَقَالُوا لَهُمُ السَّلَامَ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الذَّجَاجُ كَيْفَ
أَنْتُمْ وَكَيْفَ أَحْوَالِكُمْ فَأَجَابُوا مَا نَحْنُ إِلَّا بِخَيْرٍ يَوْمَ لَا
فُرِّي وَجُوهُكُمْ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ يَظْهَرُ الْمَحَبَّةَ رِيَاءً وَفِي قَلْبِهِ الدَّعَلُ ۞

FURONES ET GALLINÆ.

Intellegerunt Furones ægrotare Gallinas; indutâque pelle pavonis venerunt eas visitatum; dixeruntque iis: Pax vobis sit ô Gallinæ: quomodo valetis? Responderunt: Bene nobis est, cùm non videmus facies vestras.

Hoc

Hoc significat

Eum, qui per hypocrisin ostendit amorem, in corde aurem suo (gerit) dolum & odium.

N O T Æ.

Furones] *دومس* plurale est, à singulari *دومس* (nimson.) quod significat animal quoddam Gallinis inimicum, in Oriente frequens, Auctori Glossarii Raphelengiani Furo, quod mihi nomen visum fuit retinere. Musta Ben Achmed in Lexico suo ait *دلف* Arabicè vocari, & Turcicè *سكسار*; capiteque & ore canino esse, crine caprino, oculis fulvis, corpore cæruleo, (mustelino) &c. * *دومس* propriè mustela est vulgaris, quæ aliàs metonymicè *ابن عرس* Ibn Irfin dicitur.

Quomodo valetis] *ad verbum* quomodo vos & status vestri.

Bene nobis est.] *Arabicè.* Nos in bono sumus.

الشمس والريح ،
 الشمس والريح نخاصما فيما بينهما من منهما يقدر أن
 يجرد الإنسان الثياب فاشتد الريح بالهيوب وعصفة جدا
 فكان الإنسان أن اشتدت هيوب الريح ضم ثيابه اليه
 والتف بها من كل جانب وارتفع النهار واشتد الحر
 فخلع الإنسان ثيابه وحملها على كتفه من شدة
 الحر ،
 هذا

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ كَانَ مَعَهُ الْإِتِّصَاعُ وَحَسُنَ الْخَلْفُ يَنَالُ مِنْ صَاحِبِهِ
مَا يَرِيدُهُ ،

SOL ET VENTUS.

SOL & VENTUS contenderunt inter se, uter eorum
posset efficere ut homo exueret vestes suas. Intendit-
que se vehementer Ventus impetu & tempestate. Homo
autem, cùm intenderetur vis Venti, collegit ad se vestes
suas, involvitque se iis ab omni latere. Cùmque ortus
esset dies, & intenderetur calor, exiit homo vestes suas,
tulitque eas super humero suo præ vehementia caloris.

Hoc significat,

Eum, quicum est humilitas & naturæ bonitas, consequi
à focio suo quod vult.

N O T Æ.

* بالهبوب Bilhuboubi, *uti & lineâ sequenti,*
flatu, flando: nam الهبوب est formidolosus, *Act. & Pass.*

* عصفه [lege عصفه] Affihi, vehementi spiratione suâ, *vel*
عاصفة Afifatin, procellâ quâdam ac tempestate.

يَكُنْ ،

يَكُنْ يُعَاتِلَانِ فِي قَارَوْرَةٍ فَعَلَبَ الْوَأَحِدُ وَالْآخَرُ
مُضِي

مَضَى مِنْ وَقْتِهِ فِي بَعْضِ الْأَمَاكِينِ فَأَمَّا الدِّبْكُ الَّذِي
 غَلَبَ صَعَدَ فَوْقَ سَطْحِ عَالٍ وَجَعَلَ يَسْفَعُ بِجَنَاحَيْهِ وَيُصِيحُ
 وَيَقْفَحُ فَنظَرَهُ بَعْضُ الْجَوَارِحِ فَأَنْقَضَ عَلَيْهِ وَأَخْطَفَهُ
 لَوَقْتِهِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ،

أَنَّ لَا يُجِبُّ الْإِنْسَانُ أَنْ يَقْفَحَ بِقُوَّتِهِ ،

D V O G A L L I .

DUOBVS GALLIS in vase pugnantibus alter vicit ;
 & alter ilico in locum quendam secessit : at Gallus,
 qui vicit , ascendit supra tectum altum , coepitque complodere
 alas suas , & clamare ac gloriari ; viditque eum vultur,
 qui celerrimè in eum irruit , eumque statim rapuit .

Hoc significat,

Quòd non oportet hominem gloriari virtute suâ & ro-
 boris vehementiâ.

N O T Æ .

* [قارورة] tantum ampullam vitream, aut oculi pupillam
 designat, quæ hîc locum non habent. Neque enim in vel sub
 ampulla pugnare possint gallinacei duo. Itaque reddendum
 potius foret, ob ampullam, scil. pabulum eâ contentum.
 vel legendum قهقور Kahkourin, quod longiorem ex lapi-
 dibus structuram notat, quam parare pueri solent: ita

uti tradit Ca. fortean sepimento similem, intra quod tale certamen fiebat.

Vultur] hoc certè animal puto significari duabus vocibus يعيط الجوارح . quanquam de scriptura nonnihil dubito. fortè legendum من بعين eminus: ut solum جوارح sit animalis nomen. * Cùm vox الجوارح propriè quidem signet vulnificas, id est, rapaces aves, utique الجوارح, quasi clamorus accipiter, (nam à initio nonnunquam servit) non inconvenienti metonymiâ vulturem denotârît, aliàs unâ voce حداء Hidâon appellatum: quòd vix alia ejus generis avis voce magis strepera sit. Festo jugere vultur, aliis lippire dicitur: unde forsan recentioribus Græcis ipse λῆπτι vocatur.

ذِيَابٌ ،

ذِيَابٌ أَصَابُوا جُلُونَ بَقَرٍ فِي جَوْرَةٍ مَاءٍ تَسِيلٌ وَلَيْسَ عِنْدَهُمْ أَحَدٌ فَانْقَعُوا عَلَيَّ أَكْلِهِمْ جَمِيعٌ وَتَوَامَرُوا أَنَّهُمْ يُشْرِبُونَ الْمَاءَ كُلَّهُ حَتَّى يَصِلُوا لِلْجُلُونَ وَيَأْكُلُوهُمْ فَمِنْ كَثْرَةِ مَا شَرَبُوا انْقَلَعُوا أَكْلَهُمْ وَمَاتُوا وَلَمْ يَصِلُوا إِلَيَّ أَجْلُونَ ،

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ هُوَ قَلِيلٌ الرَّأْيِ يَعْمَلُ مَا لَا يَجِبُ عَمَلُهُ ،

L V P I.

LVPI invenerunt pelles boum in fovea aquæ fluen-
tis, nec quisquam iis aderat, & unanimiter statuerunt
eas edere: decreveruntque omnem aquam ebibere, ut at-
tingerent pelles, easque devorarent. Præ multitudine au-
tem ejus quod biberunt (hausti potûs), crepuit venter
eorum, & mortui sunt, neque pervenerunt ad pelles.

Hoc significat,

Eum, qui consilio non valet, facere id quod fieri non
oportet.

N O T Æ.

Crepuit venter eorum] *Arabice*, Rupti sunt stoma-
chum, seu quoad stomachum: *puto enim*, اكل stomachum
significare hoc loco. * *Verùm id ab usu abhorret: quare*
vix dubito quin redundet, legendumque sit كلهم, cre-
puerunt omnes.

أَلْوَزٌ وَالْحُطَّافُ ،

أَلْوَزٌ وَالْحُطَّافُ اشْتَرَكُوا فِي الْمَعِيشَةِ فَكَانَ مَرَعِي
الْجَمِيعِ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ وَرَأَى يَوْمًا تَوَهُمَ الصَّيَّانِينَ فَأَمَّا
الْحُطَّافُ فَلِإَجْلِ خَفَّتِهِ طَارَ وَسَلِمَ وَأَمَّا أَلْوَزٌ فَانْرُكُوهُ
الصَّيَّانُونَ فَذُبُحُوهُ ،

هَذَا مَعْنَاهُ

مَنْ يَعْاشِرُ مَنْ لَا يُشَاحِلُهُ وَلَا يَسُ حَيْثُ هُوَ أَبْنُ جَنْسِهِ

ANSER ET HIRUNDO.

ANSER & HIRUNDO societatem inierunt vitæ, erantque pascua utriusque in loco uno. Visis autem aliquando infidiis venatorum, Hirundo propter levitatem suam avolavit, & evasit: at Anserem ceperunt venatores, & occiderunt.

Hoc significat

Eum, qui amicitiam inicit cum eo cum quo non convenit, nec qui ejusdem est generis.

NOTÆ.

Utriusque] *proprie*, universitatis seu omnium: *frequent* enim vox etiam de duobus usurpatur.

Ejusdem generis] *Arabice*, qui non est filius generis ejus.

FINIS FABULARUM.

SEN-

SENTENTIÆ

QUÆDAM

ARABICÆ.

I.
رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ ،
Initium sapientie est timor
DEI.

II.
الْعَالِمُ بِأَرْضِ مِثْلَانِ
كَالذَّهَبِ فِي مَعْدِنِهِ ،
Eruditus in patria sua est ut
aurum in fodina sua.

III.
مَنْ تَرَكَ نَفْسَهُ بِمَنْزِلَةِ الْعَاقِلِ
تَرَكَ اللَّهَ وَالنَّاسَ بِمَنْزِلَةِ
الْجَاهِلِ ،
Qui se ipsum habet pro sa-

piente, habent eum Deus
& homines pro ignaro.

NOTE.

* Pro تركي & paulo post تركه
malim legere نزل nezzela
& nezzelaho; vel جعل .

Pro sapiente]ad verbum: Qui
se constituit ad modum
sapientis, constituunt
eum, &c.

IV.

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُقْوَى عَلَيَّ
الْحِكْمَةَ فَلَا تَمْلِكْ نَفْسُهُ
النِّسَاءَ ،

Qui cupit pollere sapientiâ,
in animam ejus potesta-
tem ne habeant mulieres.

V.

فَعَلَّ الشَّرَّ عَنِ شُرُورِهِ أَيَسْرَمِنْ
فَعَلَّ الْكُحْرُونَ عَنِ حُرْبِهِ ،

Abducere malum à malitia
sua (malefactis suis) faci-
lius est, quàm tristem à
tristitia.

VI.

فَكُنْ مِمَّنْ لَا تَعْرِفُهُ عَلِي
حَذِرْ ،

Cave ab eo, quem non no-
visti.

VII.

مَنْ كَانَ الطَّمَعُ لَهُ مَرْكَبًا
كَانَ الْفَقْرُ لَهُ صَاحِبًا ،

Qui vehitur curru Spei, so-
ciam habet Paupertatem.

N O T Æ.

Bonum nimirum expectat,
non possidet, qui id sperat:
unde indigens ejus & pau-
per non immerito dicitur.
Affine huic est illud Itali-
cum, La speranza è il pane
de miseri.

VIII.

مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مَرَانَهُ ،
Qui tegit secretum suum,
quod cupit, consequitur.

IX.

فِي رَأْسِ الْيَتِيمِ يَتَعَلَّمُ
الْحِجَامَ ،

In capite orphani discit chi-
rurgus.

N O T Æ.

Affine huic est & sensu &
verbis illud Hispanicum:
A barua de necio apren-
den todos a rapar.

X.

كَلَّمَا تَغْرَسَ فِي الْغَدَّانِ
يَنْقَعُكَ ،

تَغْرَسُ أَبْنُؤَانُؤَ يَنْقَعُكَ ،

Quidquid plantaveris in
horto, utilitatem tibi affe-
ret: at hominem si plan-
tes, is eradicabit te.

N O T Æ.

[الغدان] sunt Arab. uti &
Hebr. & Chald. Aratorii
boves

boves, pec. juges, eorum-
ve par. etiam aratrum. At
hinc agrū, aut quod longius
abest, hortum notare, nus-
quā reperi. Nec في الغدان
arando, vel inter aran-
dum, quis rectè verterit.
Itaque legendum videtur
في الجنان Fi'lzjinâni, in
hortis.

Hominem si plantes, &c.]
id est, si hominem ad digni-
tatem promoveas, is de tua
te dignitate deturbabit.
Non minùs verum, quàm
elegans adagium, cui simil-
limum circumfertur apud
Gallos.

XI.

حِفْظُكَ لِسِرِّكَ أَوْجِبُ بِهِ
مَنْ حِفْظَ غَيْبِكَ لَهُ ،

Præstat te secretum tuum
custodire, quàm alium
à te.

XII.

مَنْ أَوْجَهَكَ فَقَدْ شَتَمَكَ ،
Qui adulatur tibi, etiam de-
testatur te.

NOTE.

* اوجهك] id est شرفك ,
Sjerráfaca, Qui extollit
te ac laudat, etiam male-
dicit tibi.

XIII.

مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ فَقَدْ نَقَلَ
عَنْكَ ،

Qui affert ad te, aufert &
à te.

NOTE.

Elegans Adagium in garru-
los: qui si aliorum secreta
tibi aperiant, nec tua alios
celant. Belgæ iisdem ferè
totidem verbis dicunt: Die
veel in brengt, brengt
veel uyt.

XIV.

أَلْعَالِمُ عَرَفَ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ
كَانَ جَاهِلًا ،
وَالْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ
لَا كَانَ عَالِمًا ،

Doctus novit Indoctum,
quia indoctus fuit: sed
Indo-

Indoctus non novit Do-
ctum, quia doctus nō fuit.

XV.

الْجَاهِلُ عَدُوٌّ لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ

يَكُونُ صَدِيقًا لِعَیْبِهِ ،

Stultus, seu indoctus, sibi
ipfi inimicus est. quomo-
do fit amicus alii ?

XVI.

لَا تُخْرَجُ النَّفْسُ مِنَ الْأَمَلِ

حَتَّى تَدْخُلَ فِي الْأَجَلِ ،

Non egreditur anima è spe,
donec ingrediatur mortis
momentum.

N O T Æ.

اجل generaliter finem seu
terminum notat : sed hic
& alibi passim vitæ termi-
num & mortis ipsius in-
stans. Vnde Latini: Ægro-
to. dum anima est, spes
est. Et Itali: La morte
sola può occider la spe-
ranza. * Quin sæpe cum
maxima sperant homines,
inopinantibus proxime
adest ut expirent ; juxta

simile & eodem rhythmo
dictum :

مَنْ جَرَى فِي عِنَانِ أَمَلِهِ

قَدْ عَثَرَ فِي أَجَلِهِ ،

Dum quis fortè spei laxatis cur-
rit habenis,

Ad fati metam cæspirat ille sui.

XVII.

مَنْ مَارَسَ الْأُمُورَ رَكْبًا

الْبَحُورَ ،

Qui minuit negotia, equi-
tat maria.

N O T Æ.

Elegantissimum rhythmo a-
dagium; sed cujus ego acu-
men non satis capio. مارس
aut aliud hinc fortassis si-
gnificat, aut aliter scri-
bendum est. * مارس per
عالم exponit Gieubaris;
& sic erit, qui tractat,
adminiftrat, obitve ne-
gotia. Et Persicè Ma-
rusides interpretatur:

رنج برن بكارى & كوشیدن

atque ita sonabit: qui se in-
tendit negotiis, atq; mo-
lestiam

lestiam suscipit, navigat maria. sic è contrario dixit Cicero: magnum negotium est navigare.

XVIII.

طَوَّلَ التَّجَارِبَ زِيَانَةٌ فِي
الْعَقْلِ ،

Longitudo experientiae augmentum est intelligentiae.

XIX.

لَوْ كَانَ النَّاسُ كُلُّهُمْ عَقَالًا
خَرِبَتِ الدُّنْيَا ،

Si omnes homines saperent, defereretur mundus.

NOTE.

Saperent] id est, sapientiae piisque meditationibus toti dediti, à licitis etiam voluptatibus & conjugio abstinere.

XX.

الْفُسُكُ يُزِيلُ كَثِيرًا مِنْ
الْأَمْوَالِ ،

Nequitia (improbitas) multas aufert opes.

NOTE.

Nisimalis فساق, quod alias perversitatem & naturae pravitatem & corruptelam vel seditionem etiam significat, hic prodigalitatem, denotare. Radix propria est corrumpere.

XXI.

الْكُسْلُ وَكَثْرَةُ النَّوْمِ يَبْعِدَانِ
مِنَ اللَّهِ وَيُورِثَانِ الْفَقْرَ ،

Pigritia & multitudo somni abducunt à Deo, & adducunt paupertatem.

XXII.

أَطْلُبِ الْجَارَ قَبْلَ الدَّارِ
وَالرَّوْفِيقَ قَبْلَ الطَّرِيقِ ،

Quære vicinum ante domum, & socium ante viam.

NOTE.

Gemino rhythmo, & sensu elegans proverbium.

XXIII.

أَحْسِنْ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُحْسِنَ
إِلَيْكَ ،

G

Bene-

Benefac, si vis ut benefiat
tibi.

XXIV.

اسْتَقْبِحْ لِنَفْسِكَ كَمَا تَسْتَقْبِحُ
لِغَيْرِكَ ،

Vitupera te ipsum, ut vitu-
peras alium.

XXV.

أَوَّلُ الْغَضَبِ جُنُونٌ وَآخِرُهُ
نُدَمٌ ،

Initium iræ furor est, finis
verò poenitentia.

XXVI.

إِنْ كَانَ الْمَقْدَرُ يَتَمُّ

فَأَحْرَصْ بِاطِلٍ ،

Deficiente potestate, frustra
est conatus. * *potius hoc
sonat: Si quod à Deo de-
stinatum fit, explebitur ;
utique vana est aviditas.*

XXVII.

مَنْ غَلِبَ هَوَاهُ لِعَعْلِهِ هَلَكَ ،

Cujus concupiscentia vin-
cit intellectum, (seu ra-
tionem) is perit.

XXVIII.

الْعِبَادَةُ قَمِيئَةُ الشَّهْوَةِ ،

Religio (cultus dei) occi-
dit concupiscentiam.

XXIX.

عَدُوٌّ عَاقِلٌ أَحْيَرُ مِنْ صَدِيقٍ

جَاهِلٍ ،

Inimicus sapiens præstat
amico stulto.

XXX.

الْكُفُّ عَنِ الشَّهَوَاتِ غِنِيٌّ ،

Abstinerere à concupiscentiis
est divitem esse.

XXXI.

لَا تُعْمَلُ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا وَرَعٌ

كَالْكُفِّ عَنِ الْحَرَامِ وَلَا

حُسْنٌ كَحُسْنِ الْخُلُقِ وَلَا

غِنِيٌّ كَالْمُنُوعِ ،

Nullus intellectus similis est
prudentiæ : nulla absti-
nentia similis ei, quâ ab-
stinetur à vetito : neque
bonitas, bonitati naturæ
(indolis :) nec ullæ divi-
tiæ ,

tix, sufficientiæ.

NOTE.

Sufficienciæ] *vis vocis* قنوع
non satis commodè hic Latine potest exprimi: quippe
que nomen est significans
contentum esse eo quod
habes.

XXXII.

أَفْعَرَّ أَخِيرٌ مِنَ الْغَنِيِّ الْحَرَامِ
وَالْإِكْتِسَابِ مِنَ الظُّلْمِ ،
Paupertas præstat divitiis il-
licitis, & lucro injusto.

XXXIII.

لِسَانَ أَخْرَصٍ أَحْيَرُ مِنْ لِسَانِ
بَاطِلٍ فِي الْكُذْبِ ،
Lingua muti melior est lin-
gua loquentis mendaci-
cium (i.e. mendacis.)

XXXIV.

أَشْرُّ النَّاسِ الْعَالِمُ لَا يَنْفَعُ
بِعِلْمِهِ ،
Pessimus hominum est Eru-
ditus, qui non prodest
eruditione sua.

XXXV.

اَتَمَّتَانِ لَا يَشْبَعَانِ طَالِبِ
عِلْمٍ وَطَالِبِ مَالٍ ،
Duo non saturantur, Quæ-
rens scientiam, & Quæ-
rens opes.

XXXVI.

شَخْصٌ بِلَا أَدَبٍ كَجَسَدٍ
بِلَا رُوحٍ ،
Persona sine eruditione, est
ut corpus sine spiritu.

XXXVII.

أَقْلَبِلُ مِنَ الصَّارِّ أَحْيَرُ مِنْ
الْكَثِيرِ مِنَ النَّافِعِ ،
Paucum noxii præstat ni-
mio ejus, quod utile est.

XXXVIII.

الْجَاهِلُ يَرْضِي عَنْ نَفْسِهِ ،
Ignarus seu stultus placet
sibi.

XXXIX.

مَنْ كَثَّرَ كَلَامَهُ زَلَّ ،
Qui multiplicat sermonem,
errat. * proprie cæspitat.

G 2

القنوع

XL.

أَلْقُنُوعٌ مِنْ أَلْقَلِيلٍ غَنِيٌّ ،
 Paucis contentum esse, di-
 vitiae sunt.

XLI.

أَلْعَاقِلُ أَلْمَحْرُومُ أَحْيَرُ مِنْ
 أَلْجَاهِلِ أَلْمَرْزُوقِ ،

Doctus exul melior est in-
 docto qui sustentatur.

NOTE.

* *مرزوق* (sunt duo
 contraria: hic, cui de vi-
 tae adminiculis & bona
 forte prospectum est, ille,
 qui illis destitutus est, &
 exclusus. itaque sententia
 hac est: Vir intelligens qui
 bonis caret, insipienti
 praestat qui illis gaudet.

XLII.

اسْمِعْ فَأَعْلَمُ وَأَسْكُتْ فَاسْتَلِمْ ،

Audi, & disc: file, & pacem
 habe. NOTE.

* Disc[e]] *proprie*, scito; *id est*,
 sciveris, *vel* ut scias.

* Pacem habe.] *proprie*, sal-
 vus esto; *id est*, salvus fue-
 ris, *vel* ut salvus sis.

XLIII.

فِي أَلْعَجَلَةِ تَكُونُ أَلتَّدَامَةُ
 وَفِي أَلتَّوَانِي أَلسَّلَامَةُ ،

In festinatione est poeniten-
 tia, & in mora prosperitas
 (vel salus.)

XLIV.

أَلنَّاسُ أَسْتَبَانٌ بِأَلْعِ لَا يَكْتَفِي
 وَطَالِبٌ لَا يَجِدُ ،

Homines, duo sunt: conse-
 quens nec contentus, &
 quaerens nec inveniens.

NOTE.

*Hominum alii quae quaerunt
 inveniunt, nec inventis
 sunt contenti: alii qua-
 runt, nec inveniunt.*

XLV.

إِصْلَاحُ أَلرَّعِيَّةِ أَدْفَعُ مِنْ
 كَثْرَةِ أَلْجُنُودِ ،

Propitios habere (bene re-
 ge) subditos, utilius est
 multitudine militum.

XLVI.

أَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ أَلْفَرْحِ وَأَلْعَجَلَةُ
 مِفْتَاحُ

مِفْتَاحُ التَّوَّابَةِ ،

Patientia est clavis gaudii,
festinatio autem clavis
poenitentiae.

XLVII.

لَيْسَ لِمُلُوكِ أَمْرٍ وَلَا لِحُسُونِ
رَأْسِهِ وَلَا لِكُذُوبِ مَرْوَةٍ ،

Non est regibus frater, nec
invidis quies, neque mendacibus favor, * *potius*,
neque mendaci ulla viri-
lis virtus, aut decus viro
dignum.

XLVIII.

أَلْمُعْتَدِلُ بِغَيْرِ ذَنْبٍ يُوجِبُ
أَلذَّنْبَ عَلَيَّ نَفْسِهِ ،

Qui justificat se sine culpa,
culpam sibi efficit.

NOTE.

* المعتدل] est temperatus,
mediocris : quare legen-
dum المعتدل ; vel المعتدل
qui reprehensionem ad-
mittit.

Sine culpa] id est sine accusa-
tione: qui enim purgare se,

antequam accusatur, niti-
tur, is à conscientia sua ac-
cusari, culpamque sustine-
re, non immeritò creditur.

XLIX.

كُنْ عَلَيَّ حَذِرٌ مِمَّنْ
أَلْكَرِيمِ إِذَا هَوَّنَتْهُ وَمِمَّنْ
أَلْأَخْمَقِ إِذَا مَارَحَتْهُ وَمِمَّنْ
أَلْعَاقِلِ إِذَا غَضَبَتْهُ وَمِمَّنْ
أَلْعَاجِزِ إِذَا عَاشَرْتَهُ ،

Cave tibi à viro honorato,
(generoso,) cùm vilipen-
deris eum, & à Stulto
cùm luseris cum eo; & à
Sapiente, cùm offenderis
(ad iram provocaveris)
eum; & ab Improbo, cùm
amicitiâ ei junctus fueris.

NOTE.

Amicitia] est *عاشر* quoque
Affinitate cū aliquo jun-
gi. Sed amicitie notio huic
loco melius mihi videtur
congruere. L.

قَلَانَةٌ لَا يَنْتَفِعُونَ مِمَّنْ قَلَانَةٌ

G 3

شريف

شَرِيفٌ مِنْ دُنِيِّ وَبَارٌّ
مِنْ فَاجِرٍ وَحَكِيمٌ مِنْ
جَاهِلٍ ،

Tres utilitatem non capiunt
à tribus: Nobilis à Vili;
Probus ab Improbo; Sa-
piens à Stulto.

L I.

لَا عِلْمَ إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُومًا
فِي الصَّدْرِ مَعِّي شَيْئًا
أَظْهَرْتُهُ ،

Non est scientia, nisi quæ in
pectore est abscondita,
cum lubet, producis eam:
* vel nisi pro libitu pro-
ferre possis, seu manife-
stum facere, quod in pe-
ctore est absconditum.

L II.

أَفْهَمُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ
الْعَوَاقِبَ ،

Sapientissimus hominum
est qui fines respicit.

L III.

ثَلَاثَةٌ لَا يُعْرَفُونَ إِلَّا فِي
ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ لَا يُعْرَفُ
السُّجَاعُ إِلَّا عِنْدَ الْحَرْبِ
وَلَا يُعْرَفُ الْحَكِيمُ إِلَّا
عِنْدَ الْغَضَبِ وَلَا يُعْرَفُ
الصَّدِيقُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ
إِلَيْهِ ،

Tria non cognoscuntur, nisi
in tribus locis.. Non co-
gnoscitur audacia nisi in
bello. Non cognoscitur
sapiens nisi in ira. Neque
cognoscitur amicus nisi
in necessitate.

L IV.

مَنْ لَا يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ
الْحَفِيفَةُ بِالْبَهَائِمِ ،

Qui non discernit bonum
à malo, adijunge cum be-
stiis.

L V. خَيْرٌ

LV.

خَيْرَ الْإِخْوَانِ مَنْ حَدَّرَ
أَخُوَّهُ مِنَ الشَّرِّ وَهَدَاهُمْ
إِلَى الْخَيْرِ ،

Optimus amicorum est, qui
amicos suos jubet cavere
sibi à malo, dirigitque
eos ad bonum.

N O T Æ.

Amicorum] أخ *proprie* fra-
trem significat: sed usurpa-
tur non raro pro amico;
que significatio haud dubie
est hujus loci: sic in Adagio

56. alibi legi لَا يَعْرِفُ

الْأَخَ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ ،
Non cognoscitur frater nisi
in necessitate.

LVI.

لَا يَكُونُ الْحَكِيمُ حَكِيمًا
حَتَّى يُغْلِبَ جَمِيعَ شَهْوَاتِهِ ،

Non est sapiens sapiens,
donec cupiditates suas
omnes vincat.

LVII.

مَنْ يُجَرِّبُ يَرْبِ عَلْمًا وَمَنْ
يُؤْمِنُ يَرْبِ غَلْطًا ،

Qui experitur, auget scien-
tiam; qui verò credit, au-
get errorem.

LVIII.

أَخْرَصُ عَاقِلٌ أَخَيْرٌ مِنْ
جَاهِلٍ نَاطِفٍ ،

Mutus sapiens præstat stulto
loquenti.

LIX.

أَنَا تَكَلَّمْتُ كَلِمَةً مَلَكَتْكَ
وَأَنَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهَا
مَلَكَتْهَا ،

Cùm verbum aliquod es
proloquutus, dominatur
id tibi: cùm verò id pro-
loquutus non es, tu ei
dominaris.

N O T Æ.

Simillimum huic est prover-
bium XLV. Centuriæ prioris
dua-

duarum illarum, quas jam
pridem evulgavimus. Ar-
canum tuum est captivus
tuus, si custodieris illud:
tu autem es captivus ejus,
si manifestetur.

LX.

لَنْ لَا جُهْدٌ أَجَاهِدُ لَمْ
يَعْرِفَ اللَّبِيبُ الْعَاقِلُ ،

Nisi desiperet stultus, non
cognosceretur prudentia
Sapientis.

NOTE.

* [لبيب] notat tantum cor-
datus, prudens: ac sic le-
gendum esset العاقل البيب
in casu recto, prudens &
intelligens. vel pro لبيب
legendum لب Lubbo, in-
genium, intelligentia.

LXI.

أَطْلُبُ عِلْمًا مِنْ أَلْهَدِي إِلَى
أَلْهَدِي ،

Quære scientiam à cunis ad
sepulchrum.

NOTE.

* [الهدى] est duntaxat via

recta, & dies. itaque pro se-
pulchri notione, & servan-
do rhythmo, legendum
الروهد 'Iwahdi: proprie
verò hæc vox terram de-
pressam notat.

LXII.

أَصْعَبُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَعْرِفَةُ
نَفْسِهِ ،

Difficillima homini est sui
ipsius cognitio.

NOTE.

Vnde merito, tanquam divi-
num, celebratur aureum
illud veterum sapientum
apophthegma, Nosce te
ipsum.

LXIII.

النَّاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ ،
Homines regum suorum se-
quuntur religionem.

NOTE.

Sequuntur] vel sequi oportet:
hoc certè sensu memini
id à docto quodam Arabe
me præsentè usurpatum.

من

LXIV.

مَنْ أَشْتَحَسْنَ فِيمَا قَعَدَ
عَيْلَةً ،

Qui laudat obscœnum, is
perpetrat illud.

LXV.

حَدِّ مِنْ الرِّضْفَةِ مَا عَلَيْهَا ،

Accipe à R I D F A quod su-
per ea est.

N O T Æ.

Non habent Latini (aut ego
fallor) nomen quo expri-
mant Arabicum رِضْفَةٌ
quod significat, lapidem la-
cti imponi solitum ad id ca-
lesfaciendum. Mens autem
Adagii est: ab homine
avaro quicquid haberi po-
test, utut id sit exiguum, su-
mendum est.

LXVI.

حُبُّ الدُّنْيَا وَالْمَالِ رَأْسُ
كُلِّ خَطِيئَةٍ ،

Amor mundi & divitiarum

omnis peccati est origo.

LXVII.

أَكْبِيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ ،

Verecundia impedit largi-
tionem.

N O T Æ.

Qui præ pudore quod deside-
rat petere non audet, id
consequi quoque ut pluri-
mum non solet.

LXVIII.

خَيْرُ الْمَنَامَةِ قَلَّةُ الْخِلَافِ ،

Optimum pœnitentiæ est
paucitas delicti.

N O T Æ.

Vera nempe pœnitentia non
est, quam non sequitur vi-
tæ emendatio. خلاف proprie
quidem est contrarie-
tas, repugnantia, sed hîc
sumitur pro peccato, pœni-
tentiæ contrario. * At
المنامة non est idem quod
ندامة, sc. pœnitentia, sed
compotatio tantum. Ita-
que ad verbum fuerit,
Optimum comportationis
H est pau-

est paucitas contrarietatis : *id est*, in convivio, *vel* conviviali seu amica consuetudine, optimum est adversum esse nemini.

LXIX.

كُلَّمَا فِي يَدِ الْعَبْدِ ثَمْوِيَّةٌ ،

Quicquid in manu servi est,
domini ejus est.

NOTÆ.

*Vsurpari solet, cum quis se
suaque omnia alii humani-
ter offert.*

LXX.

بِسْمَةِ خِصَالٍ يَعْرِفُ الْأَحْمَقُ

بِالْغَضَبِ مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ

وَالكَلَامِ فِي غَيْرِ نَفْعٍ

وَالثَّغَةِ فِي كُلِّ أَحَدٍ

وَيُدَلِّهِ بِغَيْرِ مَوْضِعِ الْبَدَلِ

وَسَوَالِهِ عَنْ مَا يُعْنِيهِ وَيَأْتِيهِ

مَا يَعْرِفُ صِدْقَةً مِنْ عَدُوِّهِ ،

Sex proprietatibus agnoscitur stultus : Quod abs re irascatur ; quod loquatur inutilia ; quod fidat cui libet ; quod mutet ubi locus non est mutationis ; quod quærat quod ad se non attinet ; & quod non discernat amicum suum ab hoste suo.

LXXI.

الدُّنْيَا جَيْفَةٌ وَطَالِبُوهَا

كَلَابٌ ،

Mundus cadaver est, & petentes eum canes sunt.

LXXII.

الْغَنِيُّ هُوَ الْغَنُوعُ وَرَأْسُ

الْفَقْرِ الْخُضُوعُ ،

Divitiæ sunt, contentum esse : præcipuum autem paupertatis, abjectum (sive submissum) esse.

NOTÆ.

Idem ferè habes Centuriâ primâ, Proverb. LXIV. sc.

شر

مَا نَامَ الْغَضَبُ غَالِبًا شَرُّ الْفَقْرِ الْخُضُوعُ وَخَيْرُهُ
عَلَيْكَ ، Malum pau-

pertatis est, abjectum (seu submissum) esse: bonum verò divitiarum, esse contentum. Ne te hominibus annumeres, quamdiu ira te superat.

LXXIII.

يَهْلِكُ النَّاسُ فِي خَالَتَيْنِ افْتَعِ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ
فُضُولِ الْمَالِ وَفُضُولِ الْكَلَامِ ، غَنِيًّا ،

Duobus modis pereunt homines: Abundantiâ opum; & Abundantiâ sermonis. Contentus esto eo, quod Deus tibi impertit; & eris dives.

LXXV.

NOTE.

خَالَةٌ ، *Idem est quod* حالة في حال status, modus, conditio. * *quin non aliter quàm حالتين est legendū, non خالتين: nam خالة est tantum matertera. خالة في حالة differrunt: quippe prius est status, posterius verò modus.*

LXXIV.

لَا تُعَدِّ نَفْسُكَ مِنْ النَّاسِ

أَلْوَرَعُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْقَنَاعَةُ وَثَمَرُهَا الرَّاحَةُ ،

Abstinentia arbor est, cujus radix est Contentum esse, fructus verò Quies.

LXXVII.

الزَّائِرُ فِي قَبْضِ الْمَرْوِيِّ ،
Visitans in manu est visitati.

NOTE.

Amicus visitatus domi sue
H 2 visitan-

visitanti leges praescribit.

LXXVIII.

لَيْسَ الْعَاقِلُ الَّذِي يُحْتَمَلُ
الْأَمْرَ وَبَعْدَ ذَلِكَ يُسْعَعُ
فِيهِ ،

Non est sapiens qui negotiū
aliquod reprehendit, po-
stea verò in id incidit.

NOTE.

Turpe est doctori, cū culpa
redarguit ipsum. * Verūm
يَحْتَمَلُ non notat repre-
hendere ; sed meditari
technam: ut sensus fit, non
est intelligens, qui dolum
vel technam struit in-
quam ipse incidat.

LXXIX.

جَمَلٌ بِمَوْضِعِ جَمَلٍ يَرْكَبُ ،

Camelus in loco cameli ge-
nu flectit.

NOTE.

Proverbii hujus usus est, cūm
res undequaque simillimæ
inter se commutantur, aut
similis succedit simili.

LXXX.

الدُّنْيَا بِالْوَصَائِلِ لَا
بِالْفَضَائِلِ ،

Mundus est in sufficienti-
bus, non in abundantibus.

NOTE.

Satis habet qui, quod sufficit,
habet, non quod abundat.

LXXXI.

أَحْمَقُ مِنَ الرَّجُلَةِ ،

Stultior Portulacâ.

NOTE.

Hujus Adagii sola ratio, ni
fallor, est, quod alio nomi-
ne Portulaca حمقاء id est
Stulta (potius الحمقاء بقلة
i.e. olus fatuum) vocetur:
cujus apellationis ratio
mibi certè non liquet. Nam
quod Mustapha ait, eam
ita dictam, quòd non nisi
in fluente crescat, falsum
est: crescit enim in hortis.
* Ab insipido sapore ac stu-
pore sic portulaca dicitur:
ita uti & blitum μωρόν λά-
χανον olus fatuum voca-
runt

runt Græci: & adagio dici solet, blito despectior aut stultior, de homine socorde & inutili, aut insulso ac fatuo.

LXXXII.

كثيرة القرب الي الناس
تجلبب السوء ،

Frequens ad homines accessus adducit malum.

LXXXIII.

زر غيا فزون حبا ،

Visita raro, augebis amorem.

NOTE.

Vt crebra nimis visitatio amorem minuere, sic rarior augere solet. Vsus proverbii est, cum de rara amici visitatione quis reprehenditur.

LXXXIV.

من أحب شيئا أكثر
ذكرة ،

Qui aliquid amat, frequenter ejus mentionem facit.

LXXXV.

القواضع زيانة في السرف
وبه تتم النعمة ،

Demissio sui augmentum est nobilitatis, & complementum gratiae.

LXXXVI.

الكمال في ثلاثة أشياء
العفة في الدين والصبر
عند التوايب وحسن
التدبير في المعيشة ،

Perfectio est in tribus rebus: quae sunt Devotio in religione; patientia in adversis; & prudentia in vita.

LXXXVII.

سلطان بلا عدل كنهري
بلا ماء ،

H 3

Impe.

Imperator sine justitia est ut
fluvius sine aqua.

LXXXVIII.

كَمَا الْبَدَنُ إِذَا هُوَ سَقِيمٌ ،
لَا يَنْفَعُهُ الطَّعَامُ كَذَا الْعَقْلُ
إِذَا غَلَقَهُ حُبُّ الدُّنْيَا لِأَنَّ
تَنْفَعَةَ الْمَوَاعِظِ ،

Ut corpori ægroto utilis
non est cibus: ita menti
captæ amore mundi non
profunt admonitiones.

NOTE.

Captæ] *ad verbum*, cum oc-
clufit eam amor mundi.

* *legit vir doctiff.*
pro علق *Ā'lika*: hoc au-
tem notat, inhærere ani-
mo, afficere animum; &
peculiariter de amore
usurpari vox solet.

LXXXIX.

عَالِمٌ بِدَلِّ عَمَلٍ كَسَحَابٍ بِدَلِّ
مَطَرٍ ،

Doctus sine opere, ut nubes
est sine pluvia.

XC.

مَنْ وَقَرَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيَّامُهُ ،
Qui patrem suum honorat,
prolongantur dies ejus.

XCI.

غَنِيٌّ بِدَلِّ سَخَاوَةٍ كَشَجَرٍ بِدَلِّ
ثَمَرَةٍ ،

Dives sine liberalitate est ut
arbor sine fructu.

XCII.

فَقِيرٌ بِدَلِّ صَبْرٍ كَقِنْدِيلٍ بِدَلِّ
زَيْتٍ ،

Pauper sine patientia est ut
lampas sine oleo.

XCIII.

شَبَابٌ بِدَلِّ تَوْبَةٍ كَبَيْتٍ بِدَلِّ
سَقْفٍ ،

Iuvenis sine poenitentia est
ut do-

ut domus sine tecto.

XCIV.

امْرَأَةٌ بِلَا حَيَاءٍ كَطَعَامٍ بِلَا
مِلْحٍ ،

Mulier sine verecundia est
ut cibus sine sale.

XC V.

يَوْمٌ وَاحِدٌ لِلْعَالَمِ أَخَيْرُ
مِنَ الْحَيَاةِ كُلِّهَا
لِلْجَاهِلِ ،

Dies unus viri docti præstat
tota vita indocti.

XCVI.

الظَّالِمُ مَيِّتٌ وَلَوْ كَانَ فِي
مَنَازِلِ الْأَحْيَاءِ وَالْمُحْسِنِ
خِيٌّ وَلَوْ كَانَ أَتَّعَلَ إِلَيَّ
مَنَازِلِ الْمَوْتَا ،

Improbus mortuus est,

etiam si in mansionibus
sit vivorum : at Probus
vivus est , licet migraverit
in mansiones mortuorum.

XC VII.

قَلْبِي عَلَى ابْنِي وَقَلْبِي
عَلَى حَجْرٍ ،

Cor meum super filio meo
est : at cor filii mei super
lapide.

NOTÆ.

Significat elegans hoc Adagium, charissimos esse parentibus suos liberos: at hos nihil minus sæpè quàm parentes redamare.

XC VIII.

عَدُوُّكَ وَحَاسِدُكَ لَا تُنْظِرُ
لَهُمْ عَدُوَّتَكَ ،

Nec hosti tuo, nec invidenti
tibi inimicitias tuas manifesta.

NOTÆ

NOTÆ.

Inimicitias tuas] in alios, ut
opinor.

XCIX.

لَا تُبْرِمِ الْأَمْرَ حَتَّى تَفْكَرَ

فِيهِ

Ne aggredere negotium
aliquid donec id perpen-
deris.

C.

لَا تُخَاطِبِ الْأَحْمَقَ وَلَا

تُخَالِطَهُ فَإِنَّهُ مِمَّا

يُسْتَحْيَى

Ne colloquere cum stulto,
nec commercium cum
eo habe: quippe quem
nihil pudet.

S E N T E N T I A R U M

F I N I S.

JACOBI

ADAGIA
IAC. GOLII
MONITIO AD LECTOREM.

SENTENTIÆ præcedentes antea
 امثال العرب ADAGIA ARABICA
 inscriptæ fuerunt; uti nomine שׁוּלִים quo-
 que insignita sunt proverbialia Solomonis:
 quamvis ambo maxima ex parte simplices
 tantum & omni figurâ nuda sint gnoma, quæ aliâs حکم
 Hikemon, אֲפִסֵּיעַ, Arabibus vocantur. At מִתְלַם, & Heb.
 מִתְלַם, tradente Ibn Sekit aliisque philologis, propriè est
 قول موجز مشهور الاستعمال ومعناه يخالف لفظ
 dictum breve, celebre usu, quo significatur aliud
 quàm effertur. Quo ferè modo etiam Græcis & Lati-
 nis paræmia sive adagium definitum fuit. Et sicuti ori-
 gine suâ similitudinem denotat Arabicum illud &
 Hebræum nomen; ita quoque parabolicum hoc proverbii
 genus à figura & similitudine quasi formam habet, at-
 que ab acumine ejus elegantiaque suam venustatem.
 Itaque illis Arabum sententiis, ab Erpenio editis, eorum-
 dem mera Adagia quedam, qualia jam definita sunt, sub-
 jicere visum mihi fuit: ut ita in utroque genere habe-
 rent hæc literaturæ Arabica Studiosi, in quo sese exercere
 possent.

ADAGIA ARABICA.

I.

أَوَّلُ الشَّجَرِ النَّوَاتُ، Principium arboris est officulum.

N O T Æ.

النوي. *Collect. proprie os nucleumve palmulæ significat: & sic per arborem hic intelligitur palma. Nimirum magnis rebus parva sunt initia: quæ propterea minimè despici oportet. Simili ferè adagio dicunt:*

قَطْرَةٌ بِقَطْرَةٍ تُصِيرُ غَدِيرًا، Gutta addita guttæ evadit

stagnum. *A quo nec abludit comprehensa hemistichio sententia hæc: صَغَارُ الْأُمُورِ تَهَيِّجُ الْكِبَارِ Parva negotia concitant magna.*

II.

أَعْلَمُ يَدِي وَأَخْبَأُهَا، Doce manum tuam & absconde.

N O T Æ.

Eo innuunt quod explicatiùs dici rithmo solet:

صَاحِبُ الصَّنْعَةِ صَاحِبُ الْفَلْعَةِ، Possessor artis possessor est arcis.

III.

أَنْكَ لَتَكْتَرِ الْحَزَّ وَنَحْطِي الْمَفْصَلَ، Utique incidis multum, sed articulo aberras. *Huic contrarium est,*

نَقَلْتُ الْحَزَّ وَتَطَبَّعْتُ الْمَفْصَلَ، Non multâ, sive unâ, sectione diffindis artum.

NOTE

N O T A E.

Prout subinde fit, ubi concinnè dissecandum fuerit animal. Usurpatur autem adagium, ubi post multos conatus quis potiri nequit voto, vel non attingit scopum.

IV.

رَبِّ صُلْفٍ نُحْتَرُ رَاعِدَةً ، Subinde parum pluviae sub tonante nube est.

N O T A E.

In splendidi promissi frustratorem valet; in divitem simul & avarum; nec non qui vanâ jactat se gloriâ. De Particula autē ر ب vide notas ad postremum Syntaxeos præceptum. Sic & adagio notatur برق الخلب Barko 'Ichollabi, Fulmen infœcundæ nubis.

V.

دَلَّ بَعْدَ شَمَائِسِهِ الْيَعْقُورُ ، Submittit se post contumaciam generosus equus.

N O T A E.

منع ظهره est شمس الفرس negavit dorsum, i. e. non admittit inflorem. يعقور autem exponitur caper dorcadis; عفر quod pulverem notat, vel à pulvereo colore, vel quod pulverem excitat cursu: atque hinc etiam nomen proprium fuit equi cujusdam, à quo petitum est adagium; uti docet Nuveiris.

VI.

كُلُّ سَبْعٍ فِي غَابَةِ زُهَّا ، كُلُّ كَلْبٍ فِي بَابِهِ نَبَّاحٌ ، Omnis canis in porta sua latrat, vel magnus est latrator. Fera quævis in sua sylva superbit.

VII.

حَدُو النَّعْلِ بِالنَّعْلِ Uti congruit solea soleæ. *vel etiam*

حَدُو الْقُدَّةِ بِالْقُدَّةِ Uti ala sagittæ respondet alæ. *nimirum ita res rei convenit; vel par pari refert, aut paria facit.*

VIII.

أَنْ تَدْمَ اِطْلُوكَ فَقَدْ تُقِبَ حُخِّي Si cruentum (saucium) est latus tuum, equidem meus perforatus pes est.

N O T Æ.

Hoc dicere conquerenti solet, qui non minorem ipse habeat conquerendi causam. اطلُوكَ و خف proprie conveniunt camelis: & illud ab oneris attritu vulneratum, hic ab asperitate viæ pertusus intelligitur. Et quidem à vulgaribus rebus paræmiæ peti quàm maximè solemne est: familiare verò Arabibus animal camelus, & notissima arbor palma. Quare multa ab hisce & similibus desumpta habent adagia: quorum pauca alia subjungere libet.

IX.

أَلْمَوْرِكُ اِبْلَةُ يَطْرَهُ الْعَرَابِيُّ Qui suos adquat camelos, abigit peregrinos.

N O T Æ.

Vti ad puteum lacumve aquatorium fieri solet: ubi inter adstantes camelos ingerunt sese alii, & loco illos extrudere conantur. unde etiam ضرب غريب الأبل Peregrini cameli percussio adagio usurpatur: si quando repellitur incommodum, injuria vel noxa, quam alius inferre parat.

X. المثلث

X.

المثقل يستعين بذكفه ، Gravatus utitur ope menti sui.

N O T A E.

Ob proceriorem staturam in genua procumbit camelus, ut onus commodè imponi possit. Onustus autem inclinat humi mentum, ut videatur eo tanquam vecte nixus se erigere in pedes. In majori necessitate ac desperata re hoc usurpant, الغريم يتعلق بحبال الغرمة Submersus suspendit se de funibus algæ. Manus suas vel in algam injicit, ceu funem, ut se sustinere possit.

XI.

ما بالبعير طئ ، ما بالناقة طئ ، Non inest camelæ la-
ctis quid. etiam Non est in camelo adeps aut robur.

N O T A E.

Usurpatur, cum deest alicui, quod adesse oporteat, aut quod ipse sibi vendicet.

XII.

أوسعتهم سباً وأودوا بالابل ، Multo profcidi eos convi-
tio, & multati sunt pro camelis.

N O T A E.

Cum olim Arabs quidam camelorum suorum prædones in-
sedatus, pecora recuperare non posset, congestis illos ma-
ledictis incessit. Vnde ad suos reversus, cum interrogaretur de successu, illud quod jam dictum est respondit. Idque postea in proverbium abiit: usurpari solitum, ubi contra acceptæ injuriæ damnum duntaxat verba supersunt.

، *أَنْ تَسْلَمَ الْجِلَّةُ فَالْتَيْبُ هُدْرُ* Si salvæ sunt robustiores, annoſæ camelæ non curantur.

N O T Æ.

جِلَّة Plur. est formæ XI. à جليل magnus, & præſtans. Et تَيْب pro Noibon, pl. formæ III. à Sing. تاب : de quo annotationes vide ad finem pag. 35 Grammat. ſive ad Canon v. literæ ي. A fœmellis autem camelis potius quàm à maribus derivatum adagium; propterea quòd ad vecturam, aliosque usus illæ præferri ſolent. Significatur eo dicto; ubi ea, quæ juvant, nobis (alva ſunt & integra, de minùs utilibus non valde ſolicitos eſſe oportere.

XIV.

، *أَعْقِلْ وَتَوَكَّلْ* Liga & confide.

N O T Æ.

أعقل in IV Conj. propriè eſt complicato poplite cameli tibiã cum femore conſtringere : ut tripes conſiſtat jumentum, nec progredi poſſit. Et in campis vix aliter ligari ſolet. Cùm quereretur quidam, quòd Deo, vel, juxta alios, territorii ſecuritate fretus, (ut etiam in minimis ſuorum juſtueri ſumma ſemper fuit gentis gloria) camelum ad urbis portas relictum amiſſiſſet, duobus hiſce verbis reſponſum illi fuit. Notat adagium, poſitam in alieno præſidio fiduciam cum propriæ curæ opera ac diligentia eſſe conjungendam. Huc reſpicit Aldo lkadir Gilanæus carmine ſuo, ubi de providentia Dei ita ſcribit:

أَيْدِي رُكُنِي ضَيْعٌ وَأَنْتَ زُخَيْرِي
، وَأَظْلَمُ فِي الدُّنْيَا وَأَنْتَ نَصِيرِي

وعار

وَعَارَ عَلِيَّ حَامِي الْأَحْمِي وَهُوَ قَادِرٌ
إِذَا ضَاعَ فِي الْبَيْدِ أَعْقَالُ بَعِيرِي ،

Num contingat me noxa , cùm tu gloria mea ?
Et injuriâ afficiar in mundo , ubi tu defensor meus ?
Utiq; probrosum tutori territorii , qui potentiâ polleat ,
Si perierit in campo ligatio cameli mei , seu ligatus à
me camelus.

XV.

حَرَكِي لَهَا حَوَارَهَا نُجْرًا ، Move illi , sc. camela , pullum
suum , commonstraverit amorem.

N O T Æ.

*Hoc Omar fil. Afi Muavia dicebat , de quibus Hist. Sarac.
lib. 1. cùm peti opem juberet à Syris: id est, Exhibe illis san-
guinem Omaris, quo interempti conspersum indusum fuit.
Ingenti autem affectu in pullum commovetur camela , si
amissus in conspectum redeat , vel etiam supposititium so-
lâ veri pelle indutum offerri contingat.*

XVI.

سَخِبُ فِي الْإِنَاءِ وَسَخِبُ فِي الْأَرْضِ ، Mulctus in vas,
mulctus in terram.

N O T Æ.

Quod & planius dicunt hemistichio :
الرَّايُ الْرَّايُ يُحْطِي مَرَّةً وَبِصِيبِ أُخْرِي ، Consilium unâ vi-
ce fallit , succedit aliâ. *Vel idem est cum vulgato illo :*
الرَّهْرُ مَيْسُورٌ وَمَعْسُورٌ Fortune facilis & difficilis: i.e.
modò

modò prospera, modò aduersa. *Quod & sic dicunt:*

يوم نعيم يوم بؤس. Dies boni status, dies mali.

XVII.

هأن علي الأملس ما لاقى الدبر، Leue est sano, in quod
impingit æger.

N O T Æ.

Aut juxta genuinum magis sensum: Leue est habenti inco-
lume dorsum, in quod impingit dorso laborans. Nam
املس est æqualis, lævis; & peculiariter صحيح الظهر
integer & sanus dorso. Ita jumentum dicitur, cujus
dorsum haud vitiatum est intertrigine, ex sella, clitellis,
aut aliunde contractâ; quale دبر Dâbiron vocatur, velut
posticâ parte læsum. In eos dici solitum, qui leuioris mo-
menti infortunium vel offensam impatienter ferunt; aut
aliquid in sequiorem partem rapiunt: aut cum quis alii
cordatiori meditatur malum, qui id ipsum leuipendat.

XVIII.

التمر في البئر وعلي ظهر الجمل، Dactyli in puteo, &
super dorsum cameli.

N O T Æ.

*Referunt Arabes; olim ex iis, qui camelis deferrent aquam
ad rigandas palmas, quendam hoc sæpius repetuisse di-
ctum, quo solaretur suos & aliorum labores. Atque inde
vulgato usu cessit in adagium, ejusdem ferè significatio-
nis cum proverbio illo & poëta dicto,*

إِنَّا أَذْنَبْنَا لَمْ تَزْرَعْ وَأَبْصَرْتَ زَارِعًا
فَدَمَّتْ عَلَيَّ التَّعْرِيطُ فِي زَمَنِ الزَّرْعِ

Cùm non feveris videns ferentem alium,
Pœnituerit te negligentia tempore segetis.

XIX.

Non est super (vel in) illo fibrilla,
nec simile quid.

N O T A.

A palma petitum: quæ non ex solido lignosa est aliarum arborum more, sed compactis tantùm filamentis constat. quæ in caudice sunt, ليف Lifon; quæ in ramis, سيف Sifon dicuntur: unum verò ليفة و سيفة. Ac si notetur, nihil horum in palma esse, quæ tamen conficere debeant corpus ejus. Atque ita boni omnis, sive externi, sive interni, inopiam hoc adagio designant. Eidem affine est alterum, لا فتيل له ولا تقير.

In nuclei palmei rima hæret fibrilla villi ad instar contorti, quæ hinc فتيل vocatur. In parte verò superna exiguus umbilicus apparet, è quo primum germinis rudimentum exit: uti quoque Theophrastus docet lib. II. cap. VIII. Hist. plant. Eidem umbilico sive scrobiculo, aut centro, exilis membranula incumbit: quæ ab ea foveola تقير dicitur. Utrique comparari res solent minimi pretii vel momenti. In eandem fere illam sententiam dicunt:

مَا لَهُ رَاعِيَةٌ وَ مَا عِنْدَهُ نَاعِيَةٌ وَ لَا بَقِيَّتَ لَهُ بَارِلَةٌ

K

XX.

استبضع تمرًا إلى هجر، Mercaturæ causâ misit caryotas
Házjarum. N O T Æ.

Est autem Hazjarum Arabiae urbs & regio, fructus illius proventu maximè abundans. Si quis itaque illuc caryotas mittat, quasi idem fecerit, ac si mari affundat aquam; ut vulgò dicitur. In eandem fere sententiam & hoc usurpant, أتبيع لبستاني من الطرخون Num hortulano dracunculium vendas? Vtpote olus vulgare & frequens in hortis Orientis: unde & in Europam translatum fuit.

XXI.

ربما يكون في الطبي داء، Nonnunquam & in dorcade morbus est.

N O T Æ.

Addunt quidam: لا يعرف مكانه nescitur ubi. Vetus Arabum opinio fuit, hoc ferae pecudis genus nullis esse morbis obnoxium; sed solo mori senio, & quamque longævam esse, quoad sua ferat natura. Vnde داء الطبي numerant inter ea, quæ non existunt, aut quam rarissima sunt.

XXII.

لا يجمع بين الأروي والتعام، Non convenit inter ibices & struthiocamelos.

N O T Æ.

أروي ^{أروي} Plur. irreg. à Sing. أروية، capræ montanæ & silvestres: sed mas وعل Wáilon vocatur. Hoc fere idem est cum لا يالف

لَا يُأَلَفُ الْخَيْرُ وَالشَّرُّ Sociari nequeunt bonum & malum. *Ab eo caprarum genere etiam hoc adagium habent:*
 كِبَارِجِ الْأَرْوِيِّ Ac si prodeat capra montana. *De re rarissima fertur: quia animal hoc hominem maxime fugit, & se vix conspicuum præbet.*

XXIII.

لَا يَنْتَظِحُ فِيهَا عِزَانٌ Non cornibus in eo certant capreolæ duæ.

N O T Æ.

عِزَانٌ Pullus foemineus capræ vel cervæ. *Cui sexui & atati non convenit cornibus luctari; sicuti arietibus & hircis; Itaque præmiâ hæc notatur, imbecilliores non sufficere, nec adhibendos esse gravioribus rebus. Haud dissimili origine sensuque dicunt: لَا يَنْفِطُ فِي هَذَا الْأَمْرِ عِنَائٌ*
 Non sternutat in ea re capella. *Est autem نَفْطٌ & نَفْطٌ in brutis, idem quod عَطَسٌ in homine: peculiariter tamen نَفْطٌ caprino generi tribuitur, uti عَفْطٌ ovino. unde uti دَافِطَةٌ est capra; ita عَافِطَةٌ ovis: & adagiū illud ὀμοίωτον, مَا لَهُ دَافِطَةٌ وَلَا عَافِطَةٌ Nec illi capra est nec ovis: id est, opes nullæ, aut nihil. Vide quæ in fine pag. 73 extant.*

XXIV.

مَرْعِي وَلَا كَالسَّعْدَانِ Pabulum, at non tribulo simile.

N O T Æ.

Hoc nomine السَّعْدَانٌ reddidi, quia tribulum refert: unde &

السعدان حسك dicitur. attamen folia habet latiora, triangularia magis & leniora: colore etiam magis ad albedinem vergit, & suaviori est sapore. fructus quoque illi est rotundior compressiorque, verticilli aut oboli figurâ, minutis supernè extantibus spinis: qui quidem fructus proprio velut nomine الضفاعة Addofânato vocatur. Ita Ibn Beithar, nec non Malajesa ac Camûsi auctores describunt. Et quoniam planta hæc, quæ in arenis nascitur, expetitur camelis pabulum existit; desumpto hinc proverbio uti solent, ut hominem homini, aut rem rei præstare significent. Primùm id dixisse scribitur Amro-lkâisi, poëtæ Arabis celeberrimi conjux, ut marito responderet quærenti, quis ipse videretur illi respectu mariti prioris. Videtur illa & originem vocis السعدان spectasse, quæ felicitatem signat, quasi quem nunc haberet & minùs esse felicem indicare voluerit. Huic simile est adagium aliud:

مَاءٌ وَلَا كُصْدِي Aqua, sed non instar Sodæ. Id proprium putei nomen est, qui ob aquæ præstantiam celebratur. quò & hemistichium poëtæ ضرار السعدي Dirâri Sadæi proverbiale pertinet:

يُطَالِبُ مِنْ أَحْوَاضِ صَدِّي مُشْرِبًا Captat è lacubus Sodæ potum. Hoc est, potiri re pulchrâ avet, quæ non tam facillè sine molestia & contentione adiri possit.

XXV.

عُشْبٌ وَلَا بَعِيرٌ Herba, at nullus est camelus.

N O T Æ.

Herbâ & pabulo abundat campus, sed haud ullus eo camelus pascitur. In avari opes dici solet, quibus nec ipse fruitur, nec alius.

ما تنفع

، مَا تَنْفَعُ السَّعْفَةُ فِي الْوَاوِي الرَّغْبِ ، Non prodest lenis
pluvia in valle ampla.

N O T A.

*Confertâ nempe pluviam opus est, ut per vallem torrens fluat.
In eum fertur, qui non nisi parum tibi dederit, quod ju-
vare nullo modo possit.*

XXVII.

، تُقَلِّدُ طَوْقَ الْحَمَامَةِ ، Induit torquem columbæ.

N O T A.

*Eo dicto notant propositi tenacitatem: vel mores affectusve
(& fere pravos, uti fert adagii usus,) adeò confirmatos
esse, ut deponi non possint aut mutari; haud magis quàm
à natura inditus columbæ torques. A quo non abludit:*

عَانَةُ السُّوءِ شَرٌّ مِنَ الْمَغْرَمِ Prava consuetudo peior est
mulctâ. Nam hâc solutâ quisque liber est; illi qui obse-
quitur, magis fit obnoxius.

XXVIII.

، عَثِيَّةٌ تُغْرِمُ جِلْدًا أَمْلَسَ ، Tineola rodit corium glabrum.

N O T A.

^دعَثِيَّةٌ Dimin. ab ^دعَثَةٌ, Hebr. עץ, Tinea. & Verbum ^دعَثِمَ juxta
Zieuh. & Zamachsij. de infante aut quadrupedis pullo
dicitur, cum primùm arrodere quid & leniter manduca-
re incipit. In illum usurpari solitum, qui in id incum-
bit quod supra vires est: aut cum viri egregii famam lace-
rare studet homo vilis aut improbus.

K 3

القاص

minis injuriam ulcisci indignum esse viro. Etenim paræmiæ originem hanc tradit Asmaeus, philologus insignis:

ان حاتم الطائي مر ببلان عنزة في بعض الاشهر الحرم
فناداه اسير لهم يا ابا سفانة اكلني الاسار والقمل
فقال ويحك اسات ان نوهت باسمي في غير بلان قومي
فساوم القوم به ثم قال اطلقوه واجعلوا يدي في القد
مكانه ففعلوا ذلك ثم جاءت امرأة ببيعير ليفصده
فخره فلطمته فقال لو غير ذات سوار لطمتني يعني
اني لا اقتص من النساء ثم عرف فقدا نفسه فداء عظيما ،

Quòd cùm Hatim Tajæus, *ob excelsi animi & rare liberalitatis facta inter Arabes longè clarissimus*, mense quodam sacro (*quales duo primi in Arabum anno duoq; ultimi erant, quibus præliari non liceret*) transfret per Anzitarum regionē, inclamavit eum homo quidam quem gens illa captivum haberet: O Abu-Seffâna (*Seffâna, quod margaritam signat, nomen propriū est mulieris, de quo filiae suæ nomine ita Hâtimus appellari solebat*) exēdit me captivitas atq; pediculus. Cui dixit ille: Ah, haud rectè fecisti, qui me meo nomine prædicaveris in alia quàm gentis meæ provincia. Deinde verò, ut de captivi pretio cū hominibus illis pactus esset, dixit: Dimittite eum, & illius loco in vinculis ponite manum meam; (*i. e. captivū tenete me*) quod & factum fuit. Postea ad eum mulier quædam adduxit camelum, cui secaret ille venam. At verò eundem Hâtimus jugulavit: *quod excipiendis amicis facere laudatæ apud illos liberalitatis erat*. Cùmque ei propterea colaphum mulier impegisset: si alia, inquit Hâtimus, quàm pericarpio ornata colaphizaret me: *id est, equi-*

est, equidem non foeminas talione ulciscor. Deinde ut agnitus fuit, ingenti semet ipsum pretio redemit. *Pro-verbio illo docetur etiam generaliter, viliorum hominum injurias, contemptum non vindictam mereri. Viris autem probrosum habetur cum foeminis comparari.*

XXXII.

لَا كَلَّ مَنْ عَلَيْهِ جِلْدُ النَّمْرِ شَجِيْعٌ ، Non omnis qui pellem fert pantheræ, fortis est : aut quasi dixerit quis, non quivis paludatus miles est.

N O T Æ.

Vt olim moris fuit, ita nec hodie in Oriente insolens, belli tempore induere exuvias ferarum; leonum imprimis ac pardorum. & quidem fortitudinis hoc, & hostilis iræ symbolum fuit. Ita dicunt: شمر والبس جلد النمر Ac cinge te, & indue pellem pardi: quo ad fortis animi certamen hortantur. Sic البس له جلد النمر, Induit adversus illum pellem pardinam: id est, inimicitiam concepit, induit iras. Allata autem initio paræmia notat, non revera semper talem esse quemque, qualis videatur aut esse velit.

XXXIII.

إِنْ يَبِغْ عَلَيْكَ قَوْمُكَ لَا يَبِغْ عَلَيْكَ الْقَمَرُ ، Si iniqua tibi fit gens tua, non iniqua fuerit Luna.

N O T Æ.

Hoc respondebat arbiter, qui delectus esset à Thalebitis quibusdam, deposito pignore certantibus nocte XIV Lunæ; eum alii contenderent futurum, ut conspiceretur Luna oriente

orientē sole; alii contrā, ut occideret Luna ante Solis ortum. Vbi certantium quidam dixit: utique mei in me injurii erunt. Vsurpatur adagium in re manifesta, de qua certò constare possit.

XXXIV.

قَدْ أَلْفَيْ عَصَاهُ إِذَا أَسْفَرُ مِنْ سَفَرٍ ، Abjecit baculum
suum appetente itinere.

N O T E.

Idem est quod Latini dicunt, tempore pugnae abjecit hastam. Cùm Ibn Abbās, cui ob crudelitatem cognomen السفاح imposedum fuit, de quo hist. Sarac. imperator salutatus, orationem de more habiturus esset, atque excideret illi è manu scipio, imperii insigne, ex medio populi aliquis hoc poëta dictum pronunciauit:

قَالَتْ عَصَاهَا وَأَسْفَرُهَا النَّوِي
كَمَا قَرَعَيْنَا بِالْأَيَابِ الْمُسَافِرِ ،

Equidem abjecit illa (contumeliosè virum innuit) scipionem suum imminente itinere:

Haud secus ac lætatur reditu viator.

Huc pertinet, خَذُوا أَهْبَةَ الرَّحِيلِ فَإِنَّكُمْ سَفَرٌ

Capessite apparatus discessūs, quoniam viatores estis.

nec alienum inde, هَذَا إِيَّانَ شِدِّكُمْ فُشِدُوا

Hoc tempus vobis ligandi est: ideoque ligate.

Petitum ab iis, qui ante itineris ineundi articulum sarcinas

colligunt, & jumentis impositas constringunt. Monet autem adagium tempestivè ac studiosè agendum esse, quod agere oporteat.

XXXV.

عدوكي بين جنبيك Hostis tuus inter latera tua.

Ita إقتل الرجل بين كفيته Exitium viri inter maxillas suas.

N O T A.

Illie quidem cor, fons affectuum, intelligitur; hic verò lingua. quippe proprius cuique animus & sua lingua, nisi bonæ mentis imperio regantur, noxam afferunt & perniciem. Vtrumque etiam simul dicunt, duobus verbis hisce:

المرة بأصغريه Vir duobus minimis suis.

Scilicet ex corde & lingua æstimatur; partibus minimis, quæ facultates duas homini proprias, animum & sermonem, vel rationem & orationem designant. Hisce quantum valeat quisque atque efficiat, tanti & ipse est.

XXXVI.

عسي الغوير أبوسا Fortasse parvum antrum multa dederit mala.

N O T A.

عسي Plur. formæ XII, à Sing. عسي; quod rarum est, cum talia Pluralia fiant à Sing. formæ نصر Nafron. عسي verò Verbum propinquitatis dicitur: de quo consule tractatum Grammaticum de centum regentibus, auctore

Abdo

Abdo'lcâdir Zjürzjanæo. Usurpatur in Præterito tantum, per sua genera, numeros, & personas; licet habere ibi possit etiam Indicativi notionem. Propè esse, nec non fortasse & quandoque valet: & quod pro prædicato Verbum sequitur, ante se ان An recipit; nonnunquam eâ particulâ caret. Sic dicitur, عَسِي زَيْدٌ اَنْ يُخْرَجُ & عَسِي زَيْدٌ يُخْرَجُ Prope fuit vel est, ut exiret aut exeat Zeidus, sive parum abfuit, vel abest quin &c. Loco posterioris Verbi non adhibetur Nomen, inquit Zieubaris; nisi fortè in Proverbiis, non alibi. Attamen id permittit Camusus, & quidem in Accusativo; ita ut subintelligatur Verbum كان, ut quod eum in prædicato casum regit. Potest & ipsum عَسِي Verbi transitivi vim includere, uti in hoc adagio liquet: ubi etiam per quandoque dedit intulitve exponi possit. Cujus dicti veteris ac multum frequentati originem scriptores variè tradunt: vel quòd magnam turmam ex insidiis adorti hostes deleverunt; vel quòd cum in cryptam confugissent quidam, eâ in se collapsa perierint, aut juxta alios à superveniente hoste trucidati fuerint. Quin alii volunt, inter quos Ibn Kelbis est, الغودر nomen proprium esse aquæ, pertinentis ad Arabes Kelbitas, quâ per insidias occupatâ ab hoste ingentia passi sint incommoda, hoc vitæ suæ pecorumque præsidio destituti. Quicquid sit, dici de rebus omnibus solet, à quibus futurum metuatur malum.

XXXVII.

كُلُّ صَيْدٍ فِي جَوْفِ الْفَرَّاءِ، Omnis præda in ventre onagri.

قَرَاءٌ, Hebr. נֶפֶץ, est حِمَارٌ وَحْشِيٌّ, unâ voce ὄναγρος, onager, i. e. asinus sylvester sive ferus: in solitudine degens animal; Jerem. II. 24. cujus descriptionem videre licet apud Leonem Africanum, lib. IX. Adagii verò hæc traditur origo: Cùm olim venatum abissent tres Arabes; quorum unus leporem, capream alter, tertius onagram cepisset, & priores duo multam gloriarentur de illa præda sua, tertius os utriusque obstruxit hisce verbis: Univerfa præda in onagri ventre est. Non quidem ideo quòd ob velocitatem fera hæc difficillimæ sit capture, & in deliciis haberi soleat: sed quia inter omnes, quas venari gens illa solet, corpore facillè maxima existat: ita ut ventris sui capacitatem utramque illam, leporem & dorcadem, continere possit. Quod dictum vulgato exinde usu in eos obtinuit, qui res suas ut summas jactant, quæ alienis longè sint inferiores.

XXXVIII.

كَالْكَبْشِ يُحْمَلُ شَفْرَةٌ وَزَنَادٌ, Instar arietis qui cultrum portat & igniaria.

N O T Æ.

شَفْرَةٌ cultrum magnum notat, quo mactari solent animalia: زَنَادٌ autem à Sing. زَنْدٌ Zendon, omnia quæ extundendo igni inserviunt. Atque ita intelliguntur hîc instrumenta, quibus jugulari animal dissecarique possit, atque ad coquendum focus accendi. Vti in campis talia apud Scenitas in gratiam hospitum aliâve occasione expeditè peragi solent.

*solent. Adagium in eum quadrat, qui seourus omnis mali
in summo vitæ discrimine versatur.*

XXXIX.

عَانَ السَّهْمُ إِلَى النَّزْعَةِ ، Rediit sagitta ad jaculatores.

N O T A.

فَارَعٌ Plur. formæ VIII. à Sing. فَارَعٌ , qui attrahit ad se
arcus nervum jaculandi ergo. *Sensus autem est,*
رَجَعَ الْحَقُّ إِلَى أَهْلِهِ Redundavit quod iustum est ad
eos quibus debetur : *vel idem est cum dicto alio,*
عَانَ الْأَمْرُ إِلَى نَصَابِهِ Rediit res ad principium suum.

XL.

تَسْمَعُ الْمَجْجَعَةَ وَلَا يَرِي طَحْنَ ، Auditur molæ strepi-
tus, sed non conspicitur farina.

N O T A.

مَنْ يَعِدُ وَلَا يَفْعِي ، In eum fertur, Qui promittit, sed non
præstat. *vel sententiâ idem cum adagio IV. quod præcessit.*

XLI.

عَيْرٌ عَارَهُ وَقَدَرٌ ، Asinum perdidit palus suus.

N O T A.

*Non inelegans hîc est عَارٌ عَيْرٌ paronomasia. Adagium
verò inde natum, quod cùm asinum suum vir quidam, ut
quiescere sineret, de palo religasset, supervénit haud*

multò pòst hyana, quæ jumentum aufugere nequiens interemit. Eodem ferè sensu dici solet, quo proximè sequens.

XLII.

عَلِيَّ أَهْلِهِ دَلَّتْ بَرَأَقِشُ ، Suorum (vel domini sui) indicium fecit Berâkis.

N O T Æ.

Pro دَلَّتْ etiam dicitur تُجَنِّي in suos malum concit. Fuit autem Berâkis caniculæ nomen, quæ profugientem ab hostium incursione cum hero familiam ponè insecuta, multo latratu prodidit suos hostibusque mactandos dedit. Docetur proverbio, maximum sæpe periculum accidere ab iis rebus, quæ ad custodiam facere & securitatem videantur.

XLIII.

عَرَفْتُ نَسْعِي مِنْ الْغَوَادِقِ ، Sentis noxia rigatur à nubibus.

N O T Æ.

عَرَفْتُ Collect. est species عَصَاةٌ i. e. arboris spinosæ pumilæ: cujus fructus albi, cum cæterarum flavi sint vel fulvi. الغَوَادِقُ verò sunt aquæ copiâ insignes nubes. De homine improbo fertur, qui honore colitur aut fortunâ floret.

XLIV.

فَتِي وَلَا كَمَالِكِ ، Vir, at non Málico similis.

N O T Æ.

Hoc Mutémmemus Nuwaira filius, Arabs illustris, dixit de fratre

fratre suo, cui Málíco nomen erat, eum de expianda illius
cæde agere quidam vellent. *Vsus ferè idem est qui adagii*
XXIV.

XLV.

قد بلغ الشظاط آلور كمين، Pervénit fibula ad coxas.

N O T Æ.

Quum res modum suosve limites excessit. Fibula intelligi-
tur lignea, clavi paxillive instar, quâ binæ sarcinæ bini-
ve sacci onus continentes, per suas ansas trajectâ inter
se necluntur, ut simul sustineantur in jumenti dorso. In
eundem sensum quoque inter alia multa dicunt:

جاوز آلحزام الطيبين Excessit cingulum ubera camela.

Et بلغ السيل الربا Pertigit torrens ad colles.

XLVI.

رجع بحقي حنين Reverfus est cum ocreis Honeini.

N O T Æ.

In eum fertur, qui magnâ spe ausisve exciderit. Nempe Ho-
neinus nomine Arabs quidam se A'sadi Hassimide filium
professus fuit: qui cum ad Muttalibum, de quo Hist. Sar.
pag. 2. rubras indutus ocreas venisset, ut eum pro patruo
salutaret; respondet ille: nec indumenta Hassimi nec mo-
res agnosco: itaque ad tuos redi. Tradunt autem alii, eo
nomine fuisse calceolarium quendam in urbe Hira, de qua
vide sis notas ad adagium xxx. Is injuriâ affectus ab Ara-
be scenita, qui diu liscitatus par ocrearum venditori illu-
fisset,

fisset, & in via quâ ad vicum ille rediturus esset duas ocreas projecit, at relicto inter utramque sat magno intervallo. Arabs camelo vectus, cum præteriens ocream duntaxat unam videret, eam velut inutilem sibi respuit ac neglexit: sed ulterius progressus ubi quoque alteram conspexit, de jumento descendit, eoque ita ut ad adag. XIV dixi, ad consistendum ligato, priorem etiam petiturus ocream super vestigia retrò properavit. Interea ex propinquo latibulo occurrit Honeinus & solutum consensumque camelum citatiore fuga abduxit: pro quo solas Honeini ocreas domum retulit illusus Arabs. Atque ita proverbio huic locû dedit; quod adhiberi solitum, ubi quis pro malo, quod meditatûs fuerit alteri, contumeliam reportat aut damnum.

XLVII.

عَانَ الْغَيْثُ عَلَيَّ مَا أَقْسَدُ Redit pluvia super id quod corruptum.

N O T Æ.

Idest يَنْفَعُ أَيُّنَ يَضُرُّ Prodest ubi nocet. In eum quadrat, in quo si quid mali sit, plus inest boni.

XLVIII.

جَزَاءُ أُمِّ عَامِرٍ Retributio hyænae.

N O T Æ.

Per antonomasiam, Arabibus الكنية dictam, est hyæna. quin عامر dicitur ipse catulus ejus, Camusio teste. Contigit olim feram hanc à venatoribus impetitam fugisse sub tentorium Arabis campestris; qui postquam præsidio suo vitam belluæ servasset, eamque insuper aliquot

aliquot aluisset dies; ab ea, ut humanarum avidissima est
carnium, dilaniatus fuit. Vnde poëta,

وَمَنْ يَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ مَعَ غَيْرِ أَهْلِهِ
يُلَاقِي الَّذِي لَاقِيَ مُجِيرُ أُمِّ عَامِرٍ،

Qui beneficium collocaverit in indignum,
Offendet idem quod offendit hospitator hyænæ.

Hinc *عَامِرٌ* proverbialiter eum notat, qui bene me-
retur de homine ingrato. Ita *Λουκεῖς ἢ Λύκος τρέφει* adagium
est Græcorū. Vulgatum pariter in Oriente, *جزاء التمساح*,
Quod rependit crocodilus. Qui ejulatum referente voce
homines velut ad opitulandum subinde concit, propius-
que ad se pellectos abripit devoratque. Inde & pro insi-
diarum symbolo habentur lacrymæ crocodili. Nec ab eo,
quod initio dictum, multum dissidet paræmia celebris alia:

جزاء سنمارة Ita uti pensatus fuit Sinnimârus.

Is gente Græcus architectus erat, qui Nomâni majori,
Assyria regi, extra Cusam rari artificii arcem construxe-
rat. At ne aliis quoque similem conderet, ex eadem jussu
regis præceptus dejectus fuit. De eo & doctiss. Pocockium
vide in specimine Hist. Arabum.

XLIX.

اِخْتَلَطَ الْخَاثِرُ بِالزَّبَانِ Commixtū est lac crassum spumâ.

N O T Æ.

De negotio dicitur confuso & conturbato. Notat autem
خَاثِرٌ crassescere & spissum fieri, de lacte & similibus; &
perturbari de animo. At in IV. Conj. *اِخْتِرٌ* est crassum &

M

cum

cum crassamento suo relinquere butyrum, nec liquefaciendo, ut ipsis mos est, mundare. Vnde & aliud adagium, مَا يَدْرِي أَمْ يُخْتَرُ أَمْ يَنْدِبُ Nescit crassumne relicturnus fit an liquaturus. Cùm quis quid agere expediat suspensus est ac dubius.

L.

انَّ الرَّدِيَّةَ يَفْتَأُ الْغَضَبُ ، Utiqve oxygala sedat iram.

N O T A.

Alii يَفْتَأُ scribunt. Fit autem الرَّدِيَّةُ, quando lacti acido, cui exemptum butyrum, recens mulgendo inspergitur, ita ut totum inspissetur. Natum ex eo adagium, quod quis accensus irâ in alios, & simul fame laborans, ejusmodi propinato lactis genere placatus fuit. De munere dicitur, quo alienati animi redintegratur amor vel consensus. Huc & illud referri potest :
فَتَلْعَقَهُ سُمْنَا Lambendum præbe illi butyrum, aut pingue quid. Nempe lynx intelligitur, quæ ex hoc ferarû genere ferè sola ab hominibus se regi patitur, & ut Oppianus loquitur, armari in prædam. Eam quippe, uti in Oriente mos est, de camelo vel equo, in India quoque de plastro, in vicinam capream similemve prædam venatores dimittunt: quam si aliquot saltibus non attingat, accenditur vehementi irâ, cui maximè obnoxium est animal: ita ut subinde nec domino aut rectori parcat. ideoque butyracei quid aut simile objici solet, cujus linctu placatur; ut contrectari se & ligari sinat. Vnde manifestus est adagii sensus:

*fus : nempe benignitate demulcendum esse irati hominis
animum , atque ita reconciliandum.*

LI.

قَدْ شَرِبَ مِنْ تَرَابِ مَيِّتٍ ، Bibit ex terra mortui.

N O T Æ.

*Id est aquam quâ perfusa fuerit terra desumpta ex hominis
sepulchro. Eo autem potu amorem extinguere vetus fuit
Arabum opinio : uti & Camusus docet. Dicit de illo solet,
qui veteris oblitus amicitie duriores se ac inhumanum
amicis præbeat.*

LII.

كَأَنَّ عَلَى رَأْسِهِ الطَّيْرُ ، Ac si capiti ejus infideat avis.

N O T Æ.

*Aut videtur infidere : ita enim كان reddere sæpe con-
venit. الطير per Articulum hîc ad certam speciem restri-
ctum denotat corvum. Nam aliquando capiti pascentis
cameli insistere avis hæc, indeq; vermiculos rodentes lege-
re conspècta fuit : quo percepto beneficio camelus, ne fru-
straretur se, neutiquam caput commoveret. Atque hinc na-
tum adagium in eos quadrat, qui silentio & immoti quasi
corporis aspectu gravitatem affectant; aut qui partâ com-
moditate superbiunt & mirum in modum gaudent.*

LIII.

رَبَضَ ثَمَّ ظَبْيًا ، Recubat ibi dorcadis more.

Id est, commodè placidèque, & securè tutoque degit; ita uti animal illud in cubili suo. In primis de homine elegantiori ac ingenuo dici potest, cui pro virtutum suarum merito alicubi bene sit; quemadmodum sua dorcadem gratia ac sanitas commendat; de qua vide sis notas ad adag. XXI.

LIV.

في بلاد الجريد تمر الحمير، In regione dactylifera dactylis pascuntur asini.

Arabibus Africae peculiare adagium. الجريد proprie sunt spoliati foliis rami palmæ. atque ita per synecdochen quandam notantur arbores ipsæ. Hic verò per easdem intelliguntur palmeta, quibus potior Numidiæ pars constat continuaque penè efficitur sylvæ. Eam regionem hoc Beledulgerid nomine describit Leo Africanus libr. IV. Ibidem equis etiam & asinis dactylos pro pabulo præberi mos est, & quoque adhiberi ad deglabrandas pelles. Proverbialiter notatur, ingenti copiâ atque affluentia res meliores vilescere; & ex ea etiam bene esse hominibus aliâs abjectis vel indignis.

LV.

يختاض علي عرض السراب، Petit speciem apparentis aquæ.

اختاض idem valet quod خوض، ferri ad aliquid vel

vel circum illud. *عَرَضٌ* est quod proponitur sive offert, aut quod apparet, ab *عرض* لع الامر *عرض* apparuit illi res ejusmodi, vel eo modo. Item *عرض* Ardon, Ordon, Orudon, est tractus rei. *Quæ utraque hic locum habet significatio. Denique السراب* ab Hebr. *שָׂרָב* æstus solis, vel æstuosum quid & torridum, Arabibus peculiariter est vapor quidam seu splendor in desertorum planitie eminus apparens, vasti lacus formâ; quam ab arenis repercussi efficiunt ardentes radii solis. Plura de eo diximus in Notis ad *Alfraganum* pag. III. Estque hoc phantasma ejus quod habetur apud *Esaiam* xxxv, 7. *וְהָיָה הַשָּׂרָב לַמַּיִם* Et erit locus torridus in stagnum. *Via- tores in desertis siti pressos ejusmodi aquæ species procul invitat; at propius accedentes fallit: quippe quæ vel tantundem recedit, & eodem semper intervallo distat, vel prorsus evanescit. Scitè itaque cum ea comparantur res seculares ac evanidæ, quæ illustri specie allectos hominum animos decipiunt destituuntque. Vulgò autem usurpatur adagium, cum studiosè persequitur quis quod assequi non possit. Ad ea quæ dicta sunt pertinet hoc poëtæ;*

سَرَابٌ بَقِيْعَةٌ نُحْسِبُهُ الظَّمانَ ماءً Vaporem campi æstimat sitibundus aquam. *Imponit homini cupiditas sua & judicium occæcat, ut quid res videatur esse ab eo quod revera sit non discernat.*

LVI.

اللَّيْلُ طَوِيْلٌ وَأَنْتَ مَعْبُرٌ Nox longa est, & tibi lucet luna.

Hoc Arabs, nomine سُلَيْمٌ بَنُ سُلَيْكَةَ, primùm dixit, cùm dormienti in corpus insilisset hostis quidam, qui captivum abducere properaret. Cujus dicti nempe hæc est sententia: Quid festinas? (sat tibi temporis superest, & quidem opportuni. At Suleicus fortiter expedivit se, & de hoste ultus fuit. Vel ab eo fortè tractum fuit, quòd in Asia & Africa, iter facere noctu gaudent, ad evitanda diurni aestûs incommoda. Adagii verò vulgatiore usus est, cùm quis queritur, ubi non est querelæ locus.

LVII.

كُلُّ نَاجِمٍ قَوْلٌ Cuique orienti syderi præfagia.

N O T Æ.

كُلُّ نَاجِمٍ quod in genere est exoriens & apparens; hîc ita speciatim reddidi; quia نَجْمٌ stellam notat. Petitum itaque vel ab Ægyptiis, qui ex primæ rei occurso omen sumebant; vel à Babyloniis, qui cuique exorienti syderi suum tribuebant effectum & εὐνοτέλεμα. De iis usurpatur, qui novi quid aut inusitati faciunt, aut præ se ferunt: de quo pro suo quisque more judicat.

LVIII.

يَأْخُذُهَا الرَّاقِي تَرْيَاكًا وَالْغَافِلُ هُلَاكًا Capit eam intelligens ad antidotum, imprudens ad exitium.

N O T Æ.

Intelligitur حَيَّةٌ serpens in genere, vel speciatim أَفْعَى vipera, cuius alexeteriæ sunt carnes, veneno letales morsus.

fus. *تردراكى* *ex Græco vox*, theriacam notat, & hinc antidotum quodvis. *الراقي* propriè est incantator, & ea vox *Psal. LVII, 5.* usurpatur in versione Arab. nam *قا* est sacris immurmuratis verbis & quasi inspiratis (quod & *והי* est *Hebr. eodem Psalmo*) prohibere noxam; tum ne quæ res inferat, tum ne quæ recipiat. *ita dicunt:* *استرقبته فرقانى* rogavi eum incantamento muniret me, eoque munivit. *العافل* focors est & improvidus: quare cum hîc opponatur *الراقي*, hoc ipsum etiam generalis significationis voce reddidi.

LIX.

عَجَجَ إِذَا عَضَّ الطَّغَانُ Exclamat cum ipsum mordet (arctè premit) funis.

N O T A.

عَجَجَ idem est quod *عَجَّ* vociferatus fuit: & quidem propriè camelus: vox quasi *φύσσει*, hoc est ipso sono, quem camelus edit, significans. *طغان* autem funis est, quo sella aut pilentum camelo impositum illigari solet & constringi. *Usurpatur in refractarium & querulum, cui quod justum sit imponitur.*

LX.

لَا يُدْخَلُ بَيْنَ الْعَصَا وَوَلْحَايْهَا vel *لَا مَدْخُلُ بَيْنَ الْعَصَا وَاللِّحَاءِ*
Penetrari nequit inter baculum & cotticem.

N O T A.

De intimæ amicitia nexu, inviolabili fœdere, similive animorum consensione ferri solet; nec non de arctiori arcanorum custodia. ita ut *العصا ولحاه* inter unionis ejusmodi & con-

Et consensus symbola numeretur. In rebus aliis quoque, ubi una congruat alteri, locum habet.

LXI.

ان الشقي وافد البراجم، Uti que infortunatus, qui à Temimitis venit.

N O T E.

Amrus fil. Abdo'lmélici, juxta alios fil. Hindi, ut perpetrata à Suwaido fil. Rabia Temimita fratris sui eadem vindicaret, voverat se complures præfinito numero Temimitas vivicomburio necaturum. Quotquot eorum comprehendi potuere, eodem die in ignem conjecti miserè perierunt. Erant autem illi ex Beni Warim omnes, qui ad Temimitas pertinerent. Cum ad explendum voti numerum saltem unus deesset; Arabs quidam camelo vectus ut fortè nidorem eminus percepit, sibi persuadens convivium parari, quod inter campestres Arabes in campo fieri solet, ad castra accessit, & de jumento in genua flexo descendit. Perductus ad Amrum, & rogatus quis & unde esset; se Amârum vocari, & ex Berazjimitis esse, qui etiam Temimita sunt, respondit. Ibi tum Amrus hisce dictis verbis, ان الشقي وافد البراجم, cæteris eum piacularibus vitæ adjecit. Atque inde natum in eos adagium, qui sua sponte exitium incurrunt; præsertim levioris boni studio & aviditate. Et hinc proverbio celebrata, طمع البراجم Concupiscentia Berazjimitarum. Atque inde quoque exprobratus Temimitis fuit amor cibi: quod & poëta respicit, انا ما مات ميت من تميم وسركي ان يعيش فجي بزاد

Si quan-

Si quando moribundum gaudeas vivere Temimitam, utique apporta commeatum.

Ex memorabili illo (ævitæ spectaculo etiam duo alia vulgata fuerunt adagia. Nam capta cum viris mulier, cum ardentem ob oculos ignem conspiceret, dixit :

عَجُوزٌ أَلْفَتِي مَكَانَ عَجُوزٍ Nullusne juvenis est loco anus?

Vbi videret esse neminem, per quem liberari redimive posset, etiam ipsa hoc dixit :

صَارَتِ الْفَتَيَانُ حَمِيمًا Iuvenes facti sunt carbones.

LXII.

دَسِرْ حَسُوًا فِي آرْتَعَا، Prosperè sorbet dum captat spumam.

N O T Æ.

Cum quis oblato lacte simularet solam se expetere spumam; magnam lactis ejusdem portionem sorbendo exhaustit. Sic qui videri cupit amici sui commodis studere, eumque juvare velle, sæpe rem duntaxat suam respicit, atque ad se pertrahit si quid est boni.

LXIII.

خَلَّ سَبِيلَ مَنْ وَفِي سِبَاوَةٍ، Missam fac ejus consuetudinem cujus ruptus est uter.

N O T Æ.

Addunt alii, quo & simul expleatur rhytmus, وَمَنْ هُرَيْقَ بِالْفَلَاةِ مَآوَةٍ، cujusque effusa est per campum aqua. السبيل non tantum via est, & agendi modus :

dus: *sed ipsum etiam* ما يصنع في سبيل الله *quod efficitur præstaturque in pios usus, & quidem gratis ac præ amore Dei. Quin & eo nomine vocatur fons puteusve, aut aquæ potus, qui liberalitate publicâ vel privatâ inservit petentium cuique. Tale quid & hoc loco commodissimè intelligi potest. In eum verò dicitur, cujus malè habent se & turbatæ res sunt; aut qui ab amicitia tua & consuetudine abhorret, & se alienum præbet.*

LXIV.

كَدَّ كَدَّ وَالْعُشَاءُ خُبَيْرٌ، Multùm laborat, & coena paniculus.

N O T Æ.

Ad verbum, laborat, laborat. Vocis quippe geminatio significare intensiorem solet. Quidam legunt efferunt que خَبَارٌ Chobbâzon, id est malvæ: eodem sensu. Nam utrobique proverbio locus est, ubi ex suscepto labore ac molestiâ haud dignus redit fructus, nec quod operæ pretium fiet.

LXV.

عَصِي الْجَبَانِ أَطْوَلُ، Baculum pavidum longius.

N O T Æ.

Quasi armorum longitudo hosti formidabilior sit brevitate. Id autem est externâ specie & apparatu mentiri internam virtutem. Vide adagium xxxii: quod loco huic ac sententiæ facile aptari queat:

LXVI.

عُدَّةٌ كَعُدَّةِ الْبَعِيرِ وَالْمَوْتُ فِي بَيْتِ سُلَيْمَانَ، Bubo instar bubonis camelini & mors in tentorio pauperulæ.

NOTE.

N O T A E.

بُوبُو bubo vel glandula est, sive simplex; sive pestilentialis. سلول autem infimi ordinis Arabs est, despectus & abjectus. Hoc autem dixit Arabum dux quidam nomine عامر بن الظفيل Amir Thafilites, cum ultrices Dei manus fugiens, in poplite tumore correptus & in pauperula mulieris tentorium eques receptus, repentinam sentiret mortem. In duo mala quadrat, quorum alterum altero gravius sit & perniciosius.

LXVII.

فِي وَجْهِ مَالِكٍ تَعْرِفُ أَمْرَةً In vultu Málíci cognoscitur præfectura sua.

N O T A E.

Designatur *ἄδ* αἰγιον τυράννιδος, seu ubi internam animi virtutem indicat externam corporis præstantiam ac formam. De Málíco autem consule adagium XLIV. At in Zjéuhari hoc extat ita scriptum:

فِي وَجْهِ أَمَالٍ تَعْرِفُ أَمْرَةً In facie gregis cognoveris bonitatem ipsius. Nam *أمرّة* utrumque denotat: atque etiam copiam & foeturam. Pro qua postrema significatione quidam hic *أمرّة* Immerátaho efferunt; & pro *مالك*, quod initio positum, legunt Málíka, hoc est gregis tui. Nisi utrobique forsitan vitiosa sit scriptura pro *مالك* Málíkin.

LXVIII.

أَبْرُطِ زُجْهَيْنَا قُطْعَتِي جَهَيْنَةَ قَوْلِ كُلِّ خَطِيبٍ Abrupit Zjuheina quod dictum est ab internuntiis.

N O T Æ.

Ad verbum est, dictum omnis internuntii vel oratoris: & hoc loco non tam quod dictum quàm quod sancitum est intelligitur. Cùm inter duas Arabum tribus ob commissam eadem graves ortæ esset inimicitia, & missi internuntii penè confecissent pacem; significavit fortè cæsi mater, nomine Zubeina, ab amicis suis modò mactatum esse cædis authorem. Vnde nova & priore major contentio nata fuit. Adagii usus est manifestus; & in eum valet, qui ab aliis res bene compositas turbat; aut pactis, de quibus facile convenire possit, infeliciter intercedit.

LXIX.

كالتَّوْرِ يَضْرِبُ بِمَا عَافَى الْبَقْرُ، Tauri instar vapulantis quodd fastidiosæ sint vaccæ.

N O T Æ.

عافى pro عيقت, averfata fuit pabulum aut potum, fastidivit. Id si vaccis accidere contingat præ libidine, præfenti tauro imputari solet. Atque ita adagio locus est, ubi innocens ob crimen plectitur, quod commeruerit noxius. In eandem quoque sententiam dicitur:

كَيْدِي الْعَيْرِ وَيَكْوِي غَيْرَهُ وَهُوَ رَاتِعٌ Mordet asinus, & uritur alius, dum ille liberè pascitur. Caetero avertenda est noxa, quæ animali commorso accidit.

LXX.

إِنَّ لِلَّهِ جُنُودًا مِنْهَا الْعَسَلُ، Utique Deus legiones habet, de quibus & mel est.

NOTE.

N O T Æ.

Hoc Muavias dixit, de quo Histor. Sarac. lib. I. cap. VII. ubi renunciaretur ipsi Al, d, s, tarum propinato in melle toxico esse interemptum. Dicitur petita à bello metaphorâ infigne, & imperatore bellico dignum: quod in adagium deinde abiit; ferri solitum, quando infortunium hosti vel sua exprobratur calamitas, velut justa Dei vindicta.

LXXI.

اضطرة السيل الي مغطسه، Abripuit eum torrens ad fitis suæ locum.

N O T Æ.

Siti ardens quis ad aquam venit rapidam ac profundam, utque potandi ergo insedit arboris trunco, præceps eum abstulit aquæ cursus, minimèque restinctâ siti in exitium dedit. De eo dicitur, qui ex commodo & securo statu se conijcit in ingens malum.

LXXII.

طوبته علي بلله، Complicui illud dum humidum esset.

N O T Æ.

Item علي بلله، & علي بلله dicitur. Ab utribus desumptum, qui si complicentur aridi, rumpuntur; si valde uvidi, putrescunt. Usu obtinet proverbialis phrasis, eum quis se aliena indoli moribusque cautè attemperat, aut gerendæ rei commoditate utitur tempestivè & prudenter. Dicunt quoque:

طَوَيْتُهُ عَلَيَّ غِرَّةً Complicui illud ad rupturam suam.

Intelligitur vestis pannusve : in cujus duplicata parte si quæ ruptura sit ejusve vestigium aut principium, غر Girron vocatur. Hoc autem dictum potius tunc valuerit, ubi detrimenti quid aut vitii arte corrigitur celaturve.

LXXIII.

مَنْ يَشْتَرِي سَيْفِي وَهَذَا أَثَرُهُ، Quicumque (vel si quis) emerit ensem meum, hoc ejus est vestigium.

N O T Æ.

Cùm laceffitus quis aut impetitus se ab injuriis vindicat, easque ulciscitur. Hoc autem primùm dixisse traditur Albartus Dalimi filius ; cùm in persequentes hostes retro conversus multis eos afficeret vulneribus & magnâ clade.

LXXIV.

بَلَغَتِ الدِّمَاءُ التَّنِينَ، Pervenit fanguis ad talos.

N O T Æ.

Plur. à Sing. دِمَاءٌ، fanguinis copiam notat: à تَنَنٌ autem plurale hoc تَنِينَ pedis equini pilos in postica parte tarfi. Quos in magna strage effusus rigat subinde fanguis. Ita malum significant, quod excreverit ad summum. E contrario tale bonum intelligunt, & in bonam partem accipiunt, cùm dicitur :

يَمَلَأُ الدَّلْوُ الْيَ عَقْدِ الْكُرْبِ Plena est fitula ad nodum ini funis, (seu ansæ.) Ferè similes locutiones alias vide adagio XLV.

LXXV.

LXXV.

تَرَكَ الطَّبِي ظِلَّةً، Vti relinquit dorcas umbram suam.

N O T Æ.

Cum quis ita rem fugit deseritve, ut ad eandem nunquam revertatur.

LXXVI.

هُوَ عَيْ طَرْفِ الثَّمَامِ، Situm est in summitate tiphæ.

N O T Æ.

الثمام Coll. Planta frumentacea est, tritico similis, eoque procerior, ad panici formam vergente spicâ. Ea quod ad hominis ferè altitudinem excrescit, prehensu est quàm facillima. De re obvia dici solitum, & quâ citra molestiam potiri possis. Nomen plantæ autem ita Latinè redditur, quia vox commodior alia non occurrit. Eiusdem quoque est sententiæ,

هُوَ عَيْ حَبِ نِ رَاعِيْ Existit super vena brachii tui, manûve tuæ, hoc est extat in carpo tuo.

LXXVII.

كَالْعَابِسِ الْعَجَلَانِ، Velut qui ignem accendat festinans.

N O T Æ.

Est عَابِسٌ qui discit, aut aliud quid acquirit boni. In iis rebus morâ quâdam opus est & patientiâ, ut quis rectè plenèque voti compos fiat. Et in genere de illo dicitur, qui in negotio plus satis festinat, aut perfundiorè agit.

LXXVIII.

LXXVIII.

كَلَيْهِمَا وَتَمْرًا ، Utrumque & dactylos.

N O T Æ.

Amrus quidam, fil. Homrâni, Zjadæus, fortè præteriens amicum, ante quem positum esset butyrum, tuberis camelini adeps, ac dactyli, & rogatus butyrum ne mallet an adipem, hoc dicto respondit. Quod cessit postea in proverbium; & ferri solet, cum quis nimium petit, aut plus quàm offertur. In accusandi casu ea nomina hîc occurrunt, vel narrâ اطلبوا Verbi اطلب vel احب cupio, amo: vel proverbiali phrasi quâdam; qualis sæpe occurrit.

LXXIX.

فُخَّ بُخَّ مَأَقٍ بِخَلْخَالٍ ، Papæ crus cum periscelide, seu tibia ornata compede.

N O T Æ.

Vsurpare hoc solet, qui pulchri aliquid aut quid elegans summopere admiratur, aut potiùs admirari se simulat. Primamque ejus originem referunt ad Warcam Tálebæ filiam; quæ hoc mulieri à marito in conjugem superinductæ & superbiùs sese efferenti dixerit.

LXXX.

كُلُّ لَيْالِيهِ لَنَا حُنَاهُ ، Universæ ejus noctes nobis caligines sunt.

N O T Æ.

ليالي à Sing. ليلة, seu Plurali ejus ليال , etiam tempora ac dies

ac dies significat. Si itaque dicatur, omnes ejus dies nobis tenebræ sunt, eo efficacior fuerit locutio; quæ significetur, quæcunque nobis ab aliquo accidunt gravia esse atque ingrata, seu mera fastidia, meros dolores.

LXXXI.

كأن كُراعًا فصارَ ذراعًا، Fuit tibia & factus est armus.

N O T Æ.

A brutis desumptum, quibus hæc significatione propria sunt ista partium nomina. Ejus verò usus est, ubi ex humili loco quis altius affurgit, ex vili evadit eximius, & validus ex imbecilli.

LXXXII.

أعجل من العججة إلى الحوض

وأحمق من العججة على الحوض،

Festinantior ove quæ ad aquarium vadit:
Et stolidior ove quæ apud aquarium consistit.

N O T Æ.

Ovis enim cum impetu ad potum ruit; sed reverti nescit nisi abacta. Ita etiam se habent, qui cæco affectûs studio feruntur ad ea quæ impensè cupiunt; imprimis ad caduca hujus vitæ bona.

LXXXIII.

كناير الشعير يؤكل ويذم، Instar præclari hordei, quod estur & vituperatur.

N O T Æ.

Vt càm dicunt, بئس الشيء الشعير، Phyl hordecum! est ta-

O

men

men quo fames pellitur, & multorum sustinetur vita. Eo itaque adagio uti solent, cum traducitur quid & ceu vile contemnitur, quod tamen usum habeat minimè contemnendum.

LXXXIV.

Inter illos sunt Ménisjimæ aromata.

N O T E.

De ingenti malo dicitur, licet præ se quid boni ferat. Nam Ménisjima mulier quædam aromataria fuit in urbe Meccana: cujus aromatibus se imbuebant Arabes خرواعة وجرهم Chozaátæ & Zjurhomitæ, inter sese prælium initura. Quod quoties fecissent, major observata fuit extitisse clades. Vnde & aliud ortum est adagium:

Pejoris ominis quàm odores Ménisjimæ,

LXXXV.

Laetens oves suas.

N O T E.

Eo designatur homo insigniter avarus, qui clanculum & solus frui gaudet bonis suis. A quoquam tractum memorant, qui sua lacteret pecora seu lactendo mulgeret: ne aliàs lactis in vas effluentis audiri posset sonus, & invitare alios ad aliquid petendum. Huic quoque non dissimile est, in hominem sordidè tenacem quadrans:

Comedit purgamenta dentium suorum. Qua denti scalpiis eximuntur è dentium interstitiis,

tis, ne quid pereat ipsi aut decedat vel minimum.

LXXXVI.

لُضِي لِبِغَيْرِهِ وَهُوَ يُحْتَرِقُ, Lucet aliis & ipse comburitur.

Vel hemistichio, وَهِيَ فِي حَرْبٍ وَضَوْوُهَا لِلنَّاسِ, Incendio perit dum lucet hominibus.

N O T A.

Nimirum مَصْبَاحٌ lucerna vel quid simile intelligitur. Et petitum inde adagium eos notat, qui laboribus atteruntur & studiis, dum ipsi aliis & in commune prodesse cupiunt: vel, prout Algazâli Thusensis eo utitur, من يعلم ولا يعمل, qui sciunt nec faciunt: scilicet qui virtutis præcepta norunt, atque alios docent; at ipsi in vita sua negligunt.

LXXXVII.

مَنْ يَرُؤُهُ يَوْمًا يَرُؤُهُ قَدِيمًا, Qui diem viderit in ea videbitur.

N O T A.

Per diem, aliudve temporis nomen, fortuna, ob mutabilitatem; & per dies sua Arabibus celebriora prælia & victoriæ denotantur. Sensus est itaque, qui victor extitit aliquando vincitur. Primus hoc dixisse scribitur Kêlhabus fil. Sjobûbi, cum captus adduceretur ad Hâritam, atque eum dicentem audiret hæc verba:

يَا كَلْحَبُّ أَنْ كُنْتُ أَسِيرًا فَطَالَ مَا أَسْرَتُ, O Kêlhabe, si captivus es, certè diu est quod captivos cepisti.

*Vtrumque dictum abiit in paræmiã, quã fortuna vicif-
situs significatur, nec semper prosperas homini fluere res
suas, de quibus perpetuò gloriari possit. Affine est adag. XVI.*

LXXXVIII.

انَّ الْمُؤَصِّينَ بَنُوا سَهْوَانَ. Uti que quibus commen-
ta res est filii sunt Socordis.

N O T Æ.

المُؤَصِّينَ est pro الْمُؤَصِّينَ, juxta canqnem I. *literarum*
وي وصي: est autem in II. *Conj.* præcepit, commen-
davit. بنوا آدم sunt filii Adami, id est homi-
nes. Namque ille peculiari nomine obliviosus & socors
Arabibus dicitur, quod fæderis divini ac sui ipsius oblitus
fuerit. Proverbii usus duplex est: vel ad excusationem,
cum quis mandatum negligentius curaverit, quasi innato
oblivionis vitio quid condonandum sit; vel ad monitionem,
ut cum socordiæ homo sit obnoxius, eo magis advigilet, ta-
veatque sibi ne officio desit.

LXXXIX.

كَأَنَّهُ عَلَمٌ فِي رَأْسِهِ نَارٌ. Ac si vexillum sit, in cujus sum-
mitate ignis.

N O T Æ.

*De illustri viro dicitur, cujus merita & virtutes ita eminent
ut omnium concitent amorem. Hoc autem mera potius
similitudo videtur esse quàm adagium. Tale etiam
LXXXIII, nec non proxime sequens est.*

XC.

ان لم تُصَبِّ مِنْ عَطْرِهِ أُصِيبَتْ مِنْ رِيحِهِ ، Si non potitus
fuiſti aromatibus ejus , potitus es odore.

N O T A.

*Intelligitur الْعَطَّارُ aromatarius : cui aſſimilatur hîc
الجاليس الصالح ſodalis amicusve probus , aut virtute
ac doctrina præditus : quarum licet quis compos fieri ne-
queat , ex conſuetudine tamen fructum percipit & melior
redit. Ita è contrario dicunt :*

كَالْكَبِيرِ ان لم يُحْرِقْ تَوْبَكَ اَنْ اَكْبِدْ خَانِهٖ ، Ut fa-
bri ferrarii ignis , qui licet non urat veſtem tuam , nocet
tamen fumo. كَبِيرٌ proprie eſt fabri ferrarii follis: hîc per
metonymiam vel ſynecdochen pro كَوْرٍ ponitur , qui fabri
ferrarii focus eſt ſeu fornax. Huic autem comparatur
الجاليس السوء focius malus ac improbus : qui ſi forte
amicum non prorsus perdat , contaminat ſaltem ac debo-
neſtat.

XCI.

الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ السُّفْلَى ، Manus ſuperior inferiori
præſtat.

N O T A.

*Superior manus dantis , inferior accipientis eſt. Itaque hoc
idem eſt cum beati Pauli dicto, Act. xx, 35. μακρότερον ἐστὶν ἡ
δὴναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.*

لا تُرْسَلُ السَّاقُ إِلَّا مَمْسُوكًا سَاقًا ، Non dimittit crus, nisi teneat ramum.

N O T A.

Hemistichium est, petatum à chamæleonte: qui non movet loco pedem, nisi oculis primùm in omnes partes intentis, ac ramulum aliquem (nam vivere inter frutices solet) pede altero firmiter tenens. Vnde أَحْزَمٌ مِنَ الْحَرِيَاءِ Circumspectior chamæleonte. Atque ita videtur juxta sensum hunc paræmia velle, festinandum esse lentè, & non nisi attento animo & benè firmato consilio quid suscipiendum esse. Sed communi ac vulgato usu in eos usurpatur, qui haud largiuntur quicquam aut promittunt, nisi aliud quid impetrent aut petant.

XCIII.

أَبْرَمًا قَرُونًا ، Num exfors duplam capis portionem?

N O T A.

Quæ hic intelligenda sors fit, in voce ميسر Lexicon docet. Et sic est ἀστυκολογία, periculum sortitionis fugiens, quæ pro mactandi cameli impensis ineunda fuerit. قرون verò est, qui binas res sociat ac simul jungit. Hoc olim euidam dictum memorant, qui cum ex sortitoribus esse nolisset; de XVIII. partibus tamen, in quas secari solet distribuendus cameli pullus, binas sibi auferre vellet, aut convivii socius capere præ aliis duplum. Natum hinc adagium in homines accommodatur impudenter cupidus commodi

modi lucrive, quod nullo promeruerint labore; vel juxta
 Nuveitium in eos, qui duobus simul vitis seu pravis mori-
 bus laborant. Accusandi casum habent voces, vel quia velut
 modum designant subintellecto يكون es, vel جيت venisti,
 similive voce; vel ita ferente proverbiali loquendi more.
 Vide sis proverbium LXXVIII, & ad illud notas.

XCIV.

سحابٌ نوءٌ ماءٌ حميمٌ، Nubes pluvialis, cujus aqua
 fervida.

NOTÆ.

نوءٌ est occasus sideris signive Lunariorum, quod منزل القمر
 mansio Lunæ appellatur; quales xxviii sunt, de qui-
 bus Alfraganus: sed præcipuè occasus ille, qui circa dilu-
 culum fit. Inde pluvia & mutationum aëris & Egypti pe-
 tere Arabibus familiare est. Ceu adagium verò in eos fer-
 tur, quorum honesta est ac blanda oratio; at facta prorsus
 iniqua sunt, turpia vel immitia.

XCV.

تجوعٌ حرّةٌ ولا تأكلُ ثدييها، Famelica fit licet libera,
 non tamen ederet mammas suas.

NOTÆ.

Hoc est mercenaria fieri nutrix nolit, ut pretio alienum la-
 etet infantem: quæ ظير Dhiron dicitur, à ظار mediâ ra-
 dicali Hamzatâ. Illud autem mammas edere Arabes vo-
 cant; scilicet locatis quasi iis victum quærere. Adagii
 originem referre, ne prolixior sim, supersedebo; præsertim
 cum

cum per se manifesta sint verba. Sensus autem ejus & usus monet, cuique, nobiliori præsertim & ingenuo, vitandum esse inhonestum aut vile lucrum.

XCVI.

شَرَّاحٌ مُلَّاحٌ Secat & salit.

N O T Æ.

Arabibus Africanis familiare adagium: quo designatur qui dissimulatione nullâ usus apertè reprehendit, culpât & perstringit eos, quorum facta vel vitia requirere id aut mereri videantur. Nomina autem Substantiva sæpe vim Verborum habent: eamque intensiorem cum Tesdîâ. Vide adagium VI.

XCVII.

طَحْنٌ شَرْزًا وَبَيْتًا، Moluit in sinistram & dextram.

N O T Æ.

Id est incipiendo gyrum à manu dextra in sinistram, seu ab interna parte ad externam; prout Arabicæ scripturæ ductus procedit: contrario modo agere vel movere quid, بَتْرٌ dicitur. Hac adagiali phrasi significant omnem motum fuisse lapidem & rem nullâ non tentatam viâ.

XCVIII.

تَوْرٌ كَلَّابٍ فِي الرَّهَابِ أَقْعَدٌ، Taurus Kellâbi in certamine postremus est.

N O T Æ.

Fuit ille Kellâbus Rabîæ filius, Kaisita, homo fatuus & insulsus

salsus, qui ubi deposito pignore certandum esset equestri cursa, juvencum conscendit taurum. اقعد Superlativum est à قعد, quod tardum notat, & qui retro manet, nec sequi potest. Sententia adagii est, perversi consilii sinisterum & ridiculum esse successum: aut in eum spectat, qui proponit sibi facere quid quod fieri non possit.

XCIX.

، فَاَبْلَهُمْ عَلَيَّ فَاَبْلَهُمْ Irruerunt retiarii eorum in jaculatores.

N O T A.

Pluralia per Singularia denotari vulgatum est; praesertim in adagiis & gnomis. Est autem فَاَبْلُ & فَاَبْلُ qui rete habet, & sagittas; sed etiam qui tendit immittitve rete, & qui telis confodit. A venatoribus petitum adagium discordiam significat & tumultum; vel confusione turbari res, ubi maxime esse expeditas oporteat.

C.

، حَلَقَتْ بِهٖ عُنُقًا مَّغْرِبًا Avolavit cū eo gryps Occidentis.

N O T A.

Legitur quoque مَّغْرِبًا & مَّغْرِبًا, scilicet peregrina avis, & procul asportans praedam, vel è longinquo veniens. Occidentis autem dicitur, quod eam in Africa, nempe australi, apparere tradunt. Sapius tamen absolute العنقاء vocatur: & quidem à collo, propterea quod albam huic torquem adscribunt, teste Demirio. Nisi fortè ab Hebr. פֶּאֵי quis deductum malit; quod eodem gryps loco habeatur inter aves,

quo inter homines sit gigas. Gryphem autem suum Orientis gentes totâ corporis formâ similem aquilæ describunt; non quadrupedem, & posticâ parte leonis instar, qualem describunt Græci & Latini. Quæ de العنقاء Cazvinius & alii referunt avium omnium maximam esse, atq; ab ea elephantum aut rhinocerotâ capi, ut murem à milvo; idem de الرخ Rochcha (Ruc Paulo Veneto lib. 111. cap. 40.) habet Camusus, aliiq;. Ita ut eandem esse putem utramque, & nominibus differre tantum: quorum posterius acceptum sit ab Indis; quo idcirco æquè utuntur Persæ, propriâ linguâ سيمرغ Simorg dicentes, quasi argenteam avem, quod talis ei tribuatur color. Sed quæ Arabum plerisque fabulosa censetur: من الالفاظ الدالة على غير معني, ait Demirius, ex iis quæ dicuntur, at nihil denotant; sive, ut Nuveirius ait, معروف الاسم مجهول الجسم cognita nomine, incognita corpore. Quapropter pro symbolo esse solet rerum, quas reperire sit impossibile, aut quàm difficillimum. Ita & اصتبان العنقاء Venari gryphem dicitur. Adagium autè propositum designat rem quamcunque, cujus nulla spes sit recuperandæ vel obtinendæ. Verba ipsa petita videntur ex poëtæ versu:

إِنَّمَا عَبَدَ اللَّهُ خَلِيٌّ مَكَانَهُ فَقَدْ حَلَقَتْ بِالْجَوْنِ عُنُقَاءُ مَغْرِبٍ،

Quando vacuus evasit Abdallæ locus, beneficentiam abstulit gryps Occidentis.

Sed ne ^{العنقاء} أَبْعَدُ مِنَ الْعَنْقَاءِ longius quàm ubi gryps fit, videamur provehi, quod proverbium vetat; cum impletâ jam centuriâ hîc nobis commentandi finis esto. Adagia autem, quæ illâ ipsâ continentur, penè omnia ejusmodi fuère, ut cum Arabibus propria sint, vel à propriis quasi eorum rebus petita, vix intelligi potuerint citra scholiorum opem. Nunc vice versâ, faciliorem & communium, quæ forsan gratiora erunt, series subsequatur: ubi nudâ ac simplici versione præire sufficiat; & quod ultra est, sive linguam, sive adagii cuiusque usum spectans, Arabizantium studio & ingenio commendari forsitan haud paulo utilius fuerit, quàm suis à me glossematis illustrari.

I.

، فِي الْقَمَرِ ضِيَاءٌ وَالشَّمْسُ أَضْوَاءُ مِنْهُ ، In Luna lumen, at lucidior Sol est.

II.

، عِنْدَ الرَّهَابِ تُعْرَفُ السَّوَابِقُ ، Tempore sponsonis cognoscuntur velociore equi.

III.

، كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ أَسَدٍ مَيِّتٍ ، Canis vivens potior est leone mortuo.

IV.

، وَالسَّيْفُ بِالْقَطْعِ يَنْبُو ، Et gladius secando obtusus fit.

V.

قَدْ يَنْبَحُ الْكَلْبُ الْقَمْرَ ، Quandoque canis allatrat Lu-
nam.

VI.

أَرَبُّ عَقْدُكَ ، Bene constringe nodum tuum.

VII.

كُلُّ غَدٍ صَائِرٌ أَمْسًا ، Omne tempus craftinum evadit
hefternum.

VIII.

كَالْحَوْبِ نَضَبَ مَائِهَا ، Instar piscis, cujus effluxit aqua.

IX.

بَيْنَ حَادِفٍ وَقَادِفٍ ، Inter petentem fuste & lapidan-
tem. *aut*

بَيْنَ الظُّفْرِ وَالنَّابِ ، Inter ungues & dentes : *i.e.* inter
saxum & sacrum ; *vel* inter malleum & incudem.

X.

لَا أَجْنَحُ إِلَيَّ حَصَاكَ مَا لَمْ تَزْرَعْ ، Ne para demetere quod
non sevisti.

XI.

يَهْنَأُ الْجَرْبُ وَجُدَاوِي الدَّيْبُرِ ، Pice illinit scabiosum, & me-
dicatur faucium. *A camelo petitum. Vide adag. xvii.*

XII.

XII.

الرَّشْفُ أَنْعُقُ ، Lenta potatio magis rigat .

XIII.

ظِلَالُ صَيْفٍ مَا لَهَا قَطْرٌ ، Nubes æstiva , cui nullæ sunt guttæ.

XIV.

ظَيْرٌ رَوْمٌ خَيْرٌ مِنْ أُمِّ سَوْمٍ ، Nutrix propenfi amoris præstat matri fastidienti.

XV.

يَضْرِبُ الْعَيْرُ وَالْمَكْوَاةُ فِي النَّارِ ، (تَرْفَسُ الْفَرَسُ) Pedit afinus, (vel calcitrat equus,) & cauterium in igne est.

XVI.

قُدَّتْ سَيُورَةٌ مِنْ أَدِيمِكَ ، Excisa sunt lora ejus de tua pelle.

XVII.

الرَّوْضُ قَدْ يَرْبِلُ ثُمَّ يَبْرُقُ ، Hortus primùm stercoreatur, tum frondefcit.

XVIII.

جَرِي الْمُدْكِيَاتِ غَلَابٌ ، Cursus juvenilium equorum vincit.

XIX.

مَنْ نَامَ لَمْ يَشْعُرْ بِمَنْ سَهَرَ ، Qui dormit, haud novit eum qui vigilat.

XX.

أَجْعُ كَلْبِكَ يَتَّبِعُكَ ، Esurire finito canē tuum, sequetur te.

XXI.

أَلْأَسَدُ يُثَبُّ عَلَى الْأَرْتَبِ كَمَا عَلَى الثَّوْرِ ، Leo ruit in leporem sicut in taurum.

XXII.

لَمْ تَنْفَعِ الشَّلْوَى عَلَى مَنْ يَزِيدُهَا ، Non juvat de eo querimonia, qui illam auget.

XXIII.

فِي أَيْلٍ مِائَةٌ لَا تَكَانُ تُوجَدُ رَاحِلَةٌ ، In camelis centum vix reperitur infectoria una.

XXIV.

رَأْسٌ مُطَاطِبَةٌ نَحْتَهَا نَاهِيَةٌ ، Capiti demisso subest malum.

XXV.

النَّاسُ أَكْثَرُهُمْ شَرِيكِي الْقَامِرِ ، Hominum plerique confortes sunt victoris.

XXVI.

الثَّوْرُ يَحْمِي أَنْفَهُ بِرُوقِهِ ، Taurus tuetur nasum cornu suo.

XXVII.

الْجَوَانُ نِعْرِقُهُ يَجْرِي ، Generosus equus pro indole sua
(vel impulsu naturæ) currit.

XXVIII.

أَبْطَأُ مِنْ غُرَابِ نُوحٍ ، Cunctantior corvo Noë.

XXIX.

XXIX.

تَعْمَى الْقُلُوبُ وَالْأَعْيُنُ نَاطِرَةً ، Cæcutiunt corda, & oculi
vident.

XXX.

لَوْ أَنْصَفَ النَّاسُ اسْتَرَاحَ الْقَاضِي ، Si justè agerent ho-
mines, quiesceret judex.

XXXI.

لَيْسَ لِعَيْنٍ مَا رَأَتْ وَلَا لِكَفِّ مَا أَخَذَتْ ، Non habet o-
culus quidquid videt ; neque manus quidquid capit.

XXXII.

بِجَبْهَةِ الْعَيْرِ يُغْدِي حَافِرُ الْقَرْسِ ، Fronte asini redimi-
tur ungula equi.

XXXIII.

قَبْلَ النَّفَاسِ كُنْتُ مَصْعَرَةً ، Ante flatum cecinisti fistulâ.

XXXIV.

وَقَدْ عُرِفَتْ رِيحُ اللَّيْمِ الْبُهَائِمِ ، Odorem leonum modò
norunt bruta.

XXXV.

الْمُصْطَلِي بِالنَّارِ أَعْلَمُ بِحَرِّهِ ، Qui se calefacit ad ignem,
optimè novit calorem ejus.

XXXVI.

يُكْوَى الْبَعِيرُ مِنْ سِيرِ الدَّاءِ ، Uritur camelus ob exiguum
morbum.

XXXVII.

، وَيَصْبِحُ ظَمَانٌ وَفِي الْبَحْرِ قَمَّةٌ ، Sitibundus existit , & in
fluvio os ejus.

XXXVIII.

، مِثْلُ النَّعَامَةِ لَا طَيْرٌ وَلَا جَدَلٌ Instar struthiocameli ; ne-
que volucris, neque camelus.

XXXIX.

، لَا تُغْرَسُ إِلَّا فِي مَنبِتِهَا نُخْلَةٌ Non plantatur præter-
quam in fundo suo palma.

XL.

، رُبَّمَا صَحَّحَ الْأَجْسَامُ بِالْعِلَلِ Nonnunquam corpora
fanescunt per morbos.

XLI.

، تَرَكِي الْخِدَاعَةَ مِنْ كَسْفِ الْقِنَاعَةِ Relinquitur dolus ap-
parente eo quod contentum reddat.

XLII.

، لَا تَفْتَحْ بَابًا يَعْيِبُكَ سُدَّةٌ Ne aperito portam, quam tibi
turpe sit claudere.

XLIII.

، لَا تَرْمِ سِهَامًا يُعْجِزُكَ رُودٌ Ne jacias tela, quæ nequeas
repellere.

XLIV.

، لَا تَعْجَلْ بِشْرَبِكَ وَأَنْتَ رِيَّانٌ Ne festina bibere, ubi fedare
potes sitim.

XLV.

XLV.

أَلْفَرَقُ وَإِنْ سَمِينٌ لَمْ يَنْهَبْ فَبُحَّةٌ ،
 Simiæ quamvis pin-
 guescenti non decedit sua deformitas.

XLVI.

طَالِعٌ يَعْوُنُ كَسِيرًا ،
 Claudus visitat fractum.

XLVII.

قُبَيْلُ الرَّمِي يِرَاشُ السَّهْمِ ،
 Ante jactum alis instruitur sa-
 gitta.

XLVIII.

مَنْ يَتَكَّجُ أَحْسَنَاءَ يَعْطِي مَهْرَهَا ،
 Qui pulchram ducit,
 largitur illi nuptiale donum.

XLIX.

مَا يَنْفَعُكَ إِلَّا مَا مَعَكَ ،
 Non prodest tibi nisi quod tecū est.

L.

طَالَ مَا ذُبِحَ السَّيِّمِينَ وَتُرِكَ الْمَهْرُولُ ،
 Diu est quod
 mactatur pingue, & relinquitur macrum.

LI.

دَوُو الْإِعْدَامِ يَقْرَعُونَ كُلَّ بَابٍ ،
 Laborantes inopiâ pul-
 sant quamcunque portam.

LII.

مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْعَدْوَانِ إِنْ أَعْمَدَ فِي رَأْسِهِ ،
 Qui exerit
 ensem

Q

ensem inimicitiae, utique inferit in caput suum.

LIII. *ليأكل الأسد إلا من فريسته*,
Leo non comedit nisi de
præda sua.

LIV. *سerpens mas ex serpente foemina*,
Serpens mas ex serpente foemina.

LV. *من يلق الأبطال يكتم*,
Qui occurrere aude heroiibus,
aufert vulnus.

LVI. *ولون الوعد عاقر الأتجان*,
Foecundus faciendo promif-
so, sterilis præstando.

LVII. *قام الحمام علي البازي يهدده*,
Insurgit columba contra
accipitrem sibi minantem.

LVIII. *ليس القدام كالحوام*,
Non est qui præcedit similis ei
qui ambit.

LIX. *من سلك الجده أمن العثار*,
Qui incedit solo plano
duroque, tutus est à lapsu, vel offendiculo.

LX. *تغري*

LX.

تَفْرِي اللَّيْلَ عَنْ صُبْحِهِ Dirumpitur nox ab aurora sua.

LXI.

قَاعِدٌ عَلَيَّ حَرْفِ عَوَامٍ Sedens in promontorio natator est.

LXII.

مَنْ لَسَعَهُ الْحِمَّةُ مِنْ أَحْبَلٍ يُخَافُ Quem momordit
serpens, à fune timet.

LXIII.

عَيْنٌ عِبْرِيٌّ وَالْقَوَانُ فِي اللَّهِ Oculus lacrymans, & cor in
lusu.

LXIV.

مَنْ يَغْسِلُ حِمَارًا يَغْسِدُ الْمَاءَ وَالصَّابُونَ Qui lavat asinum,
perdit aquam & saponem.

LXV.

أَلْحَيْلُ أَعْرَفُ بِفُرْسَانِهَا Equi optimè norunt equites suos.

LXVI.

صَعْعٌ يَنْفَعُ يَلْتَدُ الْعَقَابَةُ Ictu lucroso delectatur cervix.

LXVII.

شَقَانٌ مَا بَيْنَ السَّهْلِ وَالْحَزَنِ Multum interest inter
viam planam & salebrosam.

Q 2

LXVIII.

LXVIII.

مسترخس اللحم عند المرقة يندم ، Qui vili pretio cupit
carnem, in iufculo poenitentia ducitur.

LXIX.

كم من فاهج ناراً والآخر به يضطلي ، Quam multi excu-
tiunt ignem, &c. accendunt, ad quem alius calefcit

LXX.

كالطاحن الحالب ، Velut qui cornibus petit mul-
gentem.

LXXI.

السيف لا يلفيك حتى ينتضي ، Non prodest tibi gla-
dius, nisi eductus.

LXXII.

كلب جوال خير من أسد رابض ، Canis circumiens
leoni cubanti praestat.

LXXIII.

سحابة الصيف عن قليل تنكسف ، Nubes aestatis facile
discutitur.

LXXIV.

بيت الغني يهدى له ويزار ، Domus opulenta dona-
tur & visitur.

LXXV.

LXXV.

نَافَسٌ فِي السَّمَاءِ وَأَسْفَلَ فِي الْمَاءِ. Nasus in caelum, na-
res in aqua. *Id est juxta aliud dictum,*

أَكْبَرًا وَأَمْعَارًا. Num superbia & paupertas? *hoc est super-*
bitiæ & pauper est?

LXXVI.

أَغْنُسٌ يَتَغَلَّبُ عَلَى صُوفِهِ. Agnus se volutat in lana sua.

LXXVII.

أَلْمَاءُ خَيْرٌ مِنَ لَاشٍ. Supellex vilior præstat vacuitati
domus.

LXXVIII.

أَلَدْرُ يَقْطَعُ جَفَاءً الْحَالِبَ. Fluorem lactis abrumpit im-
portunitas mulgentis.

LXXIX.

عِنْدَ النَّطَاحِ يُغَلَّبُ الْكَبِشُ الْأَجْمَ. In mutuo incurfa
vincitur aries cornibus carens.

LXXX.

فَالْأَرْضُ أَسْعَى وَالرِّزْقُ مُبْتَعَرٌ. Terra ampla est, & vi-
ctus expansus.

LXXXI.

شَرُّ أَيَّامِ الدِّيَكِ يَوْمٌ تَغْتَسِلُ رِجْلُهُ. Pessimus dies galli
est, cum lavatur pes ejus.

Q 3

LXXXII.

LXXXII.

يَكْسُو النَّاسَ وَأَسْتَهٗ عَرَجَانٌ Vestit alios & nates ejus
nudaæ.

LXXXIII.

بَوْلُ الْكَلْبِ لَا يَكْدِرُ الْبَحْرَ Urina canis non inquinat
mare.

LXXXIV.

رُبَّ الْحَجَرِ مِنْ حَيْثُ جَاءَكَ Repelle lapidem unde ad
te venit.

LXXXV.

مَنْ يَمْشِي بِرِجْلَيْهِ بِمَا رَكِبَ Qui incedit pedes, gaudet
quocunque vehitur.

LXXXVI.

شَتَانُ مَا بَيْنَ الْوَلَاةِ وَالْعَزْلِ Multum differunt præ-
fici & deponi.

LXXXVII.

لَمْ يُنَاطِحِ إِلَّا ذُو الْقُرُونِ Haud arietat, nisi qui habeat
cornua. Ita & vice versâ dicitur:

إِنَّا كُنَّا مُنَاطِحًا قُنَاطِحِ ذَوِي الْقُرُونِ Cum arietare
cupis, concurre cum iis qui cornua habent.

LXXXVIII.

LXXVIIII.

تولِّدُ لِجَانِبِ وَارْتِدَاعِ لَيْلَا، Tolle laciniam & fere nocturnam.

LXXXIX.

يُخْطِئُ الْمَرْءُ الْكَمْرَةَ لَا تُخْطِئُ الْمَقَادِيرُ، Homo aberrat, non aberrant fata.

XC.

عِيَادَةُ الْأَعْدَاءِ أَشَدُّ مِنَ الْمَرَضِ، Visitatio hostium gravior est morbo.

XCI.

إِزْمٌ قَدْ أَقْعَدَ رِيْسًا، Iacito postquam imposuisti arcum plumam, i.e. alatum sagittam.

XCII.

قَسَّ قَبْلَ أَنْ تَغْسَ، Metire, antequam te immergas.

XCIII.

زَيْنٌ فِي عَيْنِ وَالِدٍ وَوَلَدَةٍ، Insigne quid oculo parentis suus est filius. *sive*

كُلُّ فِتَاةٍ بَابِنَهَا مُعْجِبَةٌ، Omnis mulier in filio suo sibi placet. *sive etiam*

حُشْنٌ فِي كُلِّ عَيْنٍ مِنْ يَوْمٍ، Pulchrum apparet cuivis oculo amantis.

XCIV.

LXCV.

Malè tenere fatius
est quàm luctari.

XCX.

Hospes nocturnus ante di-
versorium.

XCVI.

Utique insignis equus quandoque
caespitat. *Quasi è contrario etiam dicunt:*

Generosus equus malè
licet affectus currit.

XCVII.

Structura firmat alia aliam.

XCVIII.

Qui potum prabet homini-
bus ultimus eorum bibit.

XCIX.

Non rapit leo hoc-
cum cum ipse cubat. *Et*

Accipiter non venatur in
nido suo.

LXXV.

C.

C.

قليلٌ من مرارةٍ يُفسدُ كثيراً من حلاوةٍ ، Parum amaritudinis corrumpit multum dulcedinis ; seu parum fellis perdit multum mellis.

CI.

لا تدور الرحا بماءٍ قد مضى ، Aquâ præterlapsâ non vertitur mola.

CII.

الماش خَيْرٌ من لأش ، Supellex vilior præferenda va-
cuitati domus.

CIII.

من عزَّ بَرٌّ ، Qui prævalet, diripit. *Sive alio rhythmo,*

من غلبَ سلبٌ ، Qui vincitur, spoliatur.

CIV.

كلُّ طيرٍ يستلذُّ صوتهً ، Quævis avis suâ delectatur voce.

CV.

ربما الكلمةُ تقولُ لصاحبها دعني ، Aliquando verbum
dicit domino suo : mitte me. *Quoniam*

ربَّ رأسٍ حصيدُ اللسانِ ، Nonnunquam caput deme-
titur à lingua.

R

CVI.

CVI.

أَفْتَلَبْتِ السَّمَوَاتِ عَلَيَّ أَرْضِهِ ، Inversi conciderunt cœli
in terram ejus.

CVII.

أَنَّ الْغُرَابَ لَا يَنْقُرُ عَيْنَ غُرَابٍ ، Utique corvus non fodit
oculum corvi.

CVIII.

مَوْتُ الْجِمَارِ عَرَسُ الْكِلَابِ ، Mors asini nuptiæ canum.

CIX.

كُلُّ جَانٍ يَدُّهُ إِلَيَّ فِيهِ ، Cujuscunque fructum carpen-
tis manus tendit ad os ipsius.

CX.

بِمَرَضٍ يَوْمَيْنِ فَلَا يَرْجِعُ شَهْرًا ، Cùm ægrotat biduum ،
non restituitur toto mense.

CXI.

إِذَا مَسَّ بِالسَّوْطِ يَبْتَرِكِي ، Tactus scuticâ accelerat gra-
dum.

CXII.

لَا يُحْكِي رَأْسُكَ مِنْهُ طَفْرُكِي ، Haud scaberit quid caput
tuum sicut proprius unguis.

CXIII.

CXIII.

لَوْ لِلدَّجَاةِ دِرْهَمٌ فَلَا تُذْبَحُ ، Si gallinæ foret drachma,
non maçtaretur.

CXIV.

أَخْرَجُوا الْحَوَائِجَ وَجْهَهُ مَبْدُولٌ ، Necessitate preffi vultus est
expositus omnibus.

CXV.

قَوِيٌّ وَوَعْوٌ ، Validus & valido præditus jumento.

Contrarium est,

ضَعِيفٌ وَوَضِعٌ ، Debilis & debili jumento vectus.

CXVI.

عَيْنٌ عَبْرِيٌّ وَالْفَوَّانُ فِي الدِّسِّ ، Oculus lacrymans , &
cor in lusu.

CXVII.

أَخْزَوْا الْهَوَامَّ قَبْلَ أَنْ تُخْبِعَنَّكُمْ ، Terrete bestias antequam
vos ipse terreat.

CXVIII.

مَنْ كُورِيٌّ عَلَيَّ نَاءٌ لَمْ يَكْرَهُ ، Qui uritur ob morbum,
abhorrere non debet.

CXIX.

مَا فِي الرَّمَانِ بَصُوءٌ ، Non est in cinere favilla.

لَا تَطُو ثَوْبَكَ عَلَيَّ غَرَّةً ، Ne conculca vestem tuam super
rupturâ suâ.

CXXI.

رَبِّ حَامٍ أَدْعُهُ وَهُوَ جَائِعَةٌ ، Subinde qui nasum suum tue-
tur, eundem amputat.

CXXII.

قَدْ تَبَيَّنَ الصُّبْحُ لِذِي عَمْنَيْنِ ، Facile apparet aurora
oculis prædito.

CXXIII.

لَا يُحْمِلُ الْمَاشِي أَلَّا حَوَامِلُهُ ، Non portat gradientem
quid, præterquam sui pedum nervi.

CXXIV.

يَلِينُ مَسَّهَا وَيُقْتَلُ سَمُّهَا ، Mollis est tactus ejus , sed le-
thale venenum. *Petitur ab الحية angue.*

CXXV.

لَوْ كُنْتُ رِيحًا قَعْدَ لَأَقَيْتُ أَعْصَارًا ، Si ventus es, utique
occurristi procellæ, vel turbini.

CXXVI.

مَا تَعْدَمُ الْحَسَنَاءُ ذَا أَمَا ، Non caret pulchra nævo.

CXXVII.

حَرَّةٌ عَلَيَّ قِرَّةٌ ، Sitis ardens die frigido.

CXXVIII.

CXXVIII.

، لا تَطْلُبِ الدَّرَاجَ فِي حَيْسِ الْأَسَدِ ، Ne quære attagenem
in cubili leonis.

CXIX.

، كُنْتُ فِي جُبِّ وَأَنْتَ تَدُلُّنِي إِلَى بَحْرِ ، Sum in puteo
demersus, & commonstras mihi mare.

CXXX.

، فَيَوْمَ كُلِّ يَوْمٍ Festæ anni calendæ illi sunt quivis dies.

CXXXI.

، ضَلَّ الدَّرِيضُ نَفْسَهُ ، Aberravit musculus à latibulo suo.

CXXXII.

، مَا أَشْبَهَ اللَّيْلُ بِالْبَارِحَةِ ، Non similis est nox præfens
hesternæ. *vel*

، شَتَّانَ مَا يَوْمٌ وَيَوْمٌ Multum distat dies & dies.

CXXXIII.

، لا تُخْبَأُ الْعِطْرُ بَعْدَ الْعُرُوسِ ، Non reconditur odoramen-
tum deductâ domum sponsâ.

CXXXIV.

، أَمَّا مَلِكٌ أَمَّا هَلِكٌ ، Aut regnum aut exitium.

مَمْثٌ لِحَنْبِكَ قَبْلَ النَّوْمِ مُصْطَجِعًا ، Præmollito ante somnum lateri tuo lectum. *Id est*

اسْتَعِدَّ لِلنَّوَابِغِ قَبْلَ حُلُولِهَا Para te adversis antequam incidant.

CXXXVI.

لَا يُجْتَمِعُ سَيْفَانِ فِي غِمْدٍ ، Non conveniunt enses duo in una vagina.

CXXXVII.

لِكُلِّ غَدٍ طَعَامٌ ، Cuique diei crastinæ suus est cibus.

CXXXVIII.

لَا يُقَطَّعُ حَدِيدٌ إِلَّا بِحَدِيدٍ ، Non secatur ferrum præterquam ferro.

CXXXIX.

لَا تَسْمُنُ الشَّاةُ عِنْدَ رُؤْيَةِ الذِّئْبِ ، Non pinguescit ovis in conspectu lupi.

CXL.

<p>الْفَرَسُ لِحَامَتِهِ الْبَقَاعَةُ زِيَامَتِهِ الذَّلْوُ بِرِشَاءِهِ</p>	<p>Sequitur est</p>	<p>{ equus frænum suum, camelus fem. habenam suam, fitula chordam suam.</p>
---	---------------------	---

Secd

Sed hæc quidem Adagia suffecerint nunc pro instituto meo: quod non aliud erat, quàm specimina exhibere quedam & convenientem tyrocinio aperire campum; ubi artis Grammaticæ præcepta ad praxin & usum suum, me præeunte interprete, revocari possent. Quoniam verò præceptis iisdem nunc primùm accesserunt Artis metricæ sive Prosodiæ Arabicæ elementa; in eundem illum, quem dixi, finem etiam adagia aliquot ex Poëtis, sive dimidio sive integro versu constantia, huc afferi operæ pretium fuerit. Hujusmodi jam casu aliqua præcessere cæteris inserta: nempe prioris generis quidem octo; in fine notarum ad adagium Centuriæ meæ I, & in notis ad adagium XXIV, LV, ipsumque adagium XXX, LXXIII, & XCII, nec non II Centuriæ adagium IX, XXVII, XXXVII. Posterioris autem generis tria, & fortè alia, occurrunt: scilicet notis ad primæ Centuriæ adagium XVIII, XXXIV, & LXI. At utrinq; plura desiderantibus, ut aliquâ hîc etiam parte satis fiat, & simul ne quid nimis præter modum, quem servare velim; paucas saltem eorundem decurias attexam. Sunt quidem

Adagia Hemisticha,

I.

هَذَا الشَّبَلُ مِنْ ذَاكَ الْأَسَدِ، Hic catulus ex illo leone.

N O T A.

Nimirum fortes creantur fortibus, similisve simili. Nec ab eadem sententia hoc dictum abludit rhythmicum:

لَا يَنْبَغُ الْبَقْلَةُ إِلَّا الْحَقْلَةَ، Nō profert olus nisi terra culta.

vel brevius، البَقْلَةُ مِنَ الْحَقْلَةَ Olus ex solo suo.

II.

II.

كَسَاعٍ إِلَى أَسَدِ الشَّرِّا يُسْتَبِيلُهَا ، Similis illi qui vadat
ad leones Sjeraios orbatum eos pullis.

N O T A E.

الشَّرِّا quibusdam idem est, quod ماسدة leonum sylva in genere: sed plerisque nomen proprium est tractus cujusdam, in quo sylva & arundineta extant alentia leones. Pro eodem etiam شرا الغرات dicunt, velut propinquum Euphrati locum. Hoc autem adagium apud Ferázdacum occurrit, celebrem poëtam; ubi in primo operis poëmate inquit:

فَإِنَّ أَمْرًا يَسْعَى يُخَيِّبُ زَوْجَتِي

كَسَاعٍ إِلَى أَسَدِ الشَّرِّا يُسْتَبِيلُهَا

Equidē vir qui defraudatum vadit conjugem meam, &c.

III.

ضَعْتُ يَزِيدَ عَلَيَّ ابَّالَةَ ، Fascis foeni superadditus fasci
lignorum.

N O T A E.

ابَّالَةَ necessitate metricā dicitur pro ابَّالَةَ . Vide notas ad adagium sequens IV, in fine. Notatur autem molestiam addi molestiæ, vel malum malo.

IV.

IV.

لَا يُقْنَسِي الْأَرْبُ النَّفُورُ ، Non obliviscitur superciliosus
fugam.

N O T Æ.

*Intelligitur hic camelus ; cui longiora si promineant super-
cilia , ab aëre agitata incutiunt metum. In eos fertur ,
qui ignavi ac rerum imperiti omnia tuta timent ; præser-
tim si audaciæ & torvi quid , ut hirsutis supercilis anima-
lia , præ se ferant.*

V.

مَحَا السَّيْفُ مَا قَالَ ابْنُ دَارَةَ أَجْمَعًا ، Delevit gladius
quidquid dixit Ibn Dara.

N O T Æ.

سالم بن دارَةَ أَجْمَعًا *pro* أَجْمَعًا *ob metrum.* Fuit دارَةَ *Arabs ex*
*Gathfanidarum tribu, ita à matre dictus : qui cum saty-
ricè traduxisset ex Gazaraorum tribu nonnullos ; insidiis*
cujusdam, Zumeil nomine , prehensus atque interemptus
fuit.

V.I.

خَلَا لَكَ الْأَجْوُ قَبِيضِي وَأَصْغِرِي ، Liber tibi patet aër,
ova parito ac canito.

N O T Æ.

Hoc poëta العبد بن العبد ، طرفة بن العبد ، qui الراجز vocatur, de alauda
dictum est. Is septem annorum puer, ut scribunt, unà cum
patruo

patruo iter faciens, apud aquam quiescente (ut fit) viatorum agmine, quam secum haberet decipulâ disposuerat capiendis alaude: quam ut eâdem movente turbâ tollere sine præda cogere, elusum spe animum carmine solatus fuit. Hoc uti apud Zjeubarim & Demirium extat, se ita habet:

يَا لَكَ مِنْ قُبْرَةٍ وَأَصْغَرِي،

Favet tibi ô alauda campus:

خَلَا لَكَ الْجَوُّ فَبَيْضِي وَأَصْغَرِي،

Libero æthere ova gigne & sibila:

وَدَعَّرِي مَا شِئْتِ أَنْ تُنْجَرِي،

Rostroque carpe quidquid velis carpere.

قَدْ ذَهَبَ عِنْدَكَ الصَّيَّانُ فَأَبْشِرِي،

Nunc abiit à te venator; lætare.

لَأُبَدَّ مِنْ أَخْنِكَ يَوْمًا فَأَحْنِرِي،

At certè capieris aliquando; cave.

Usurpatur adagium, ita uti ex versibus constat, cum quis libertate suâ & arbitrio fruitur; præsertim ex periculo vel angustia elapsus. Quin imo quot hîc sunt versus, totidem distincta habes adagia. Quorum primum pro ratione metri vel ὑπομονῆς, in fine ἰ adsciscit: contra sere atque adagio præcedenti III. factum fuit.

VI.

فَرَّ وَأَلْقَى لَنَا رُمْحَهُ،
Fugit, & conjecit in nos hastam
suam.

NOTE.

N O T E.

Quemadmodum Scythæ dicuntur fugientes pugnare, sc. telis, quæ vibrant: ita & Arabes in hostem, quem deserunt & effugere cupiunt, torquere solent hastam. Quod in prælio Fossæ, (de quo Hist. Sar. cap. 1, lib. 1.) fecisse scribitur *عكرمة بن ابو جهل*: & inde natum forsitan adagium. Eos autem notat, qui cum aperte congrredi non audeant, aut impune dimissi sint; maledictis tamen petere non verentur.

VII.

لَا نَاقَةَ لِي فِي هَذَا وَلَا جَمَلًا Non est mihi camela in co, neque camelus.

N O T E.

A campo & camelorum pastore petitum proverbium, quod primum Harit Obâdi filius dixit, cum ob perpetratam eadem gliscente inter duas Arabum familias bello secessionem faceret, ut ab omni injuria ac partium studio alienum se ac liberum testaretur.

VIII.

رَبِّ أَمْرٍ يُسْعِي لِأَخْرُقَاعِدْ Quandoque homo com-
meat alteri fedenti.

N O T E.

Quod & brevius dicunt: *رب ساع لقاعد*. Hemistichium verò illud, cujus auctor antiquus poeta Nâbîga Deibaneus, respicit virum quendam nomine Sjakikum; qui cum apud Nomânnum legatione functus & simul vitâ defunctus esset, destinata ipsi à rege munera fuerunt missa ad heredes. Haud multum dissimile est adagium L X I X. centurie II: quod, si lubeat, vide.

IX.

إِنَّ الشَّقِيَّ الَّذِي يُغْرِي بِهِ جُعَلٌ ، Utiq̄ue infelix est
cui adhærescit scarabeus.

N O T Æ.

Cum videlicet necessitate quis junctum sibi socium habet, quem oderit, & à quo abhorreat. Nam quia جعل proprie scarabeus est pilularius, qui fimum bubulum similesque sordes sectatur & volutat; utique gentibus mundiciei religione addictis quam maximè invisus esse solet, & pravi hominis ac impuri symbolum haberi. Accedit, quòd per se displiceat proprio fœtore: unde أفسى من خنفسا putidior scarabeo, vulgare quoque est proverbium. Forte autem per illa verba الَّذِي يُغْرِي بِهِ الْجُعَلُ innuitur ipsa stercorea pilula, res vilis & despiciata, cui volvendæ scarabeus incumbit. Atque ita adagio hoc notant: quem improbi hominis necessitudo involvit, eundem etiam despiciatui esse & abjectum haberi: sic enim tunc vocem الشَّقِيَّ Latine verti præstet.

X.

كَرَاهَةُ الْخَنْزِيرِ لِلْإِبْغَارِ ، Uti abhorret sus aquam fervidam.

N O T Æ.

الإِبْغَارُ proprie est Act. Conj. IV. à وغر: hinc autem pro fervida ipsa aqua fervefacta ponitur. In ea verò à Christianis quoque Orientis deglabrari sues ac nitidari solent: at etiam vivæ, ut eo mundiores mactari videantur. Unde & Ibn Dureid poëta inquit:

يفلي

يُعَلِّي الْمَاءَ لِلخَيْرِ بِرِ فْتَمَسْتُ وَفِي حَيَّةٍ

Bullit aqua sui ut deglabretur viva.

XI.

كَأَنَّهُمْ أَلْكَرَوَانُ يَبْصُرُ بَارِبًا ، Similes perdici quæ conspiciat falconem.

N O T A.

كروان (quod & Caruwân effertur) propriè perdicis genus est colore testaceo sive passerino, oculis fulvis; quod in Africa me tractasse memini. Inter vocem hanc Arabum & Hebræorum كِرْوَانٌ, Chaldæorumque קורבא non tantum interest, ut non eadem, & eandem denotare avem videri possit.

XII.

رَأْحُ قَوْمٍ لِأَخْرِيْنِ زُكَامٌ ، Alacritas quorundam, aliis gravedo.

N O T A.

Hoc poëta Ibn Muhammed Bustæus de rosa dixit: quæ licet plerosque juvet, tamen nonnullos offendit: nam spiritus multorum recreat, aliorum refrigerat. Ita vix quid aliis tam gratum est, ut non displiceat quibusdam, aut non incommodum videatur.

Et quæ minùs scholiastæ operam requirunt :

XIII.

حُفْظُ مَا فِي الْوِعَاءِ بِشِدِّ الْوِكَاءِ ، Servatur quod in lo-
culo est bene adstricto vinculo.

XIV.

يَمْشِي رَوْدًا وَيَكُونُ أَوْلًا ، Incedit lentè, & evadit primus.

XV.

فَالدُّرُّ نُرٌّ وَإِنْ لَمْ يُشْرَبْ بِالْعَيْمِ ، Margaritæ margaritæ sunt
licet non fuis emptæ pretiis , vel pretio multo.

XVI.

يَدٌ تَشُجُّ وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُوئِي ، Manus una vulnerat, &
altera tua sanat me.

XVII.

وَهُمْ زَبَابٌ لَا تَسْمَعُ الْإِنَانُ رَعْدًا ، Mures surdi sunt : non
audiunt aures tonitru.

XVIII.

وَالصَّفْوُ لَا يَدُّ لُهُ مِنَ الْكُدْرِ ، Non potest non limpido
ineffe quid turbidi.

XIX.

تَكْسَرَتِ النَّصَالُ عَلَي النَّصَالِ ، Confractæ sunt cuspides
contra cuspides.

XX.

XX.

فَذَلِكَ سِكِّينٌ عَلَيَّ الْخَلْفِ حَانِقٌ ، Id utique culter est
super gulam acutus.

XXI.

أَنَّا شَرُّ لَأَزَالَتْ يَمِينُكَ أَشْرَةً ، Num ferram ducemus, cum
ducere non cesset dextra tua ?

XXII.

لَا يُشْتَرَى الْعَبْدُ إِلَّا وَالْعَصِي مَعَهُ ، Non emitur servus, ni
etiam fustis adfit.

XXIII.

كَبِشَّةٌ تَكْرَهُ أُمَّهُ أَنْ تُبْخَرَهُ ، Ovis quam produci nolit
mater .

XXIV.

مَا طَابَ فُرْعٌ أَصْلُهُ خَبِيثٌ ، Non bonus fuerit ramus, cu-
jus prava sit radix.

XXV.

فَالْبَدْرُ أَحْسَنُ إِشْرَاقًا مَعَ الظُّلَمِ ، Utique luna pulchrius
splendet cum tenebris.

XXVI.

إِنَّ أَرْضَ يَطْلُبُ الزَّانَ يَعْذَمُ ، Peregrinator quærit
commeatum qui desit.

XXVII.

وقد ملّ البعراض عتاب المشيبين ، Incepcionem cani
dudum pertæsa est forfex.

XXVIII.

انّ اغترارا بطلّ زابل حمت ، Equidem feduci per um-
bram evanidam dementia.

XXIX.

شكوي الجريح الي العقبان والرحم ، Querela vulne-
rati apud aquilas & pelicanos.

XXX.

وان اخل العبر محتاج الي الكفن ، Etiam qui ingre-
ditur sepulchrum indiget amiculo ferali.

XXXI.

ومن قصد البحر استقل السواقيا ، Qui petit mare, (vel
flumen) parvipendit (parum esse putat) rivos.

XXXII.

وهل تشبه البدر المضي كواكب ، Num verò luci-
dam Lunam ullæ referunt stellæ?

XXXIII.

تبين من بكاه من تباه ، Facile dignoscitur qui flet
ab eo qui fletum simulat.

يَسْرُونَ فِي نَيْهِ بِغَيْرِ مُنَابِ Noctu iter faciunt per deser-
tum sine face.

XXXIV.

يُحَالِي الْفَتَى فِيمَا خَلَا الْمَنْطِقِ الْقِرْنَ، Hominem simia
refert in iis quæ præter rationem sunt.

XXXV.

كَمْ غُضِنِ أَخْضَرَ عَانَ جُمْرًا، Quot viruere rami, qui verfi
sint in prunas?

XXXVI.

تُصَوِّحُ تَبْتَهَا رَعِي الْهَشِيمِ، Profligatis campi plantis depa-
scuntur cremia.

XXXVII.

فَالْغَيْثُ لَا يُخْلُوا مِنْ الْعَمِيَّةِ، Etiam pluvia non vacat
noxâ.

XXXVIII.

إِلَى حَيْثُ يَهْوِي الْقَلْبُ تَهْوِي بِهِ الرَّجُلُ، Quò cor amo-
re vergit, illuc & pes tendit.

Adagia monosticha, integri & unius versus.

XXXIX.

أوردوها سعد وسعد مشتمل

ما هكذا جورك يا سعد الأبل

Aquatum eos venit Sadus, & Sadus se veste obvolvitur:
non ita adaquantur, ô Sade, cameli.

N O T A.

Arabs quidem, nomine Sadus, Zeidæ Menethæ filius, cum in se recepisset administrare & pascere fratris sui Malici camelos, otio sese dedens eorundem curam neglexit. Ideoque quod inde usu increbuit proverbium etiam in alios fertur, qui commisso sibi aut sponte suscepto negotio desunt. Est autem الثوب بالثوب, ut in Camuso exponitur, اثاره على جسده كله حتى لا يخرج منه يدوه circumjecit vestem toti corpori, ut ne quidem extulerit manum: cui rei idoneum est id amiculi genus, quod peculiariter الثوب, & Afris الحايك dicitur, Arabibus imprimis scenitis familiare. De quo in voce ثوب Lexicon consule. Hoc indumento ita fere se involvunt, cum desidet & otiosi quiescunt.

XL.

هي خمر وكني الظلاء كما الدب يكتني أبا جعدة

Vinum est, (lege vetitum ac noxium, quod propinas mihi,) & appellas defrutum; sicuti lupus vocari solet pater ovis.

N O T A.

Vox جعدة inter alia quoque شاة ovem denotat, teste Demirio.

rio. Atque ita à re maxime dissentanea *καὶ ἀντιθετικῶν* lupus dicitur: & quod per se malum atque odiosum est, ei prætexitur bonum & gratum nomen. Quo casu passim alibi hoc proverbium frequentatur; & usurpatum legitur Obeidæ Abrasi filio, cum Almóndarus simulatâ benevolentia insidiaretur ipsius vitæ. De hoc autem antonomasia genere Lexicon vide sis in ابو, ام, ابن. Quin appellationibus ejusmodi, alicunde aptè petitis, signata sunt Arabibus animalia pleraque omnia: ut ابو جرأة Leo, ابو زاجر Corvus, ابو قرة Chamæleon, ابو وثاب Dorcas, ابو ايوب Camelus, ابو غزوان Felis, ابو عقة Sus: ita quoque ابو الحصين Abu'lhosein; pro quo in fabulis Locmanni, pag. 8, lin. 3 & 4, perperam legitur ابو الحسن, Vulpes; sic dicta nempe quoddam latibulum suum munire & obstruere soleat, (& scillis quidem vel capis sylvestribus, ut Demirius & alii tradunt) ut à pullis suis arceat lupum.

XLI.

أَنَا جَاءَ مُوسَى أَلْقَا الْعَصِي فَقَدْ بَطَلَ السَّحْرُ وَالسَّاحِرُ،

Cùm venit Moses projecitque virgam, irrita evasit Magia & Magus.

N O T Æ.

Projectus quidem à Mose scipio conversus fuit in serpentem, ut eo velut primo miraculi specimine animum illi & fiduciam confirmaret Deus; Exodi cap. iv. Sed propriè de Abarone scribitur cap. vii. quoddam ex ipsius projecta coram Pharaone & Magis virgâ natus fuerit draco, qui excitos ab iisdem dracones devoravit: quo factò retusi fuerunt & pudore confusi sapientes Ægypti, antè superbiâ elati.

Attamen idipsum manifestè satis ibidem tribuitur fratribus ambobus, Mosi non minùs, quàm Abaroni. Natum hinc adagium adhiberi solet, si quando singulare quid & eximium conficitur inque publicum profertur, quod similibus operibus longe præcellat, & omnem præripiat virtutis & expetiti usus palmam.

XLII.

مَنْ لَا يَصَانِعُ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ يُضْرَسَنَّ بِأَنْبَابٍ وَيُوطَأُ بِمَنْسَمٍ ،

Qui in rebus multis blandiri nescit,prehenditur dentibus & conculcatur pede.

N O T A.

Petitum à camelis aliisque jumentis, quæ efferari solent, & quo dictum est modo sevire in obvios, atque adeo eos perimere; nisi quis arte & blandimentis eadè demulcere vorit.

Et quorum per se manifestus est sensus atque usus,

XLII.

إِنَّ السَّلَاحَ جَمِيعُ النَّاسِ يُحْمَلُهُ

وَلَيْسَ كَلِّ ذَاوَاتِ الْأَخْلَابِ السَّبْعُ ،

Arma quidem cuncti homines gerunt; sed non omnè animal unguibus præditum est leo.

XLIII.

أَنْتُمْ كَوَاكِبٌ مَسْجُورَةٌ تُرَى فِي السَّمَاءِ وَلَا تَعْلَمُ ،

Vos sydera estis anonyma, quæ spectantur in coelo; sed non noscuntur.

XLIV.

XLIV.

مِثْلُ سِرِّ الْيَاقُوتِ إِنْ مَسَّهُ النَّارُ جَلَاءَ الْبَلَاءِ فَازْدَادَ زِينًا ،

Uti proprium est hyacintho; quam, si contingat ignis, ipsa nitidat afflictio, ut majori splendeat ornatu.

XLV.

ضَعْفَادِعٌ فِي ظُلُمَاتِ لَيْلٍ تُجَاوِزُتْ ،

فَدَلَّ عَلَيْهَا صَوْتُهَا حَيَّةَ الْبَحْرِ ،

Dum ranæ in tenebris noctis respondent invicem, indicium earum facit vox sua hydro.

XLVI.

فَقَرَّ الْجُهُولُ بِلَا قَلْبٍ إِلَى آدَبٍ ،

فَقَرَّ الْجِمَارُ بِلَا رَأْسٍ إِلَى رَسَنِ ،

Insipiens sine mente æquè indiget doctrinâ, atque asinus sine capite indiget habenâ.

XLVII.

مَا كَلَّمَا يَتَهَنَّى الْمَرْءُ يَدْرِكُهُ ،

فَجَرِي الرِّيحَ بِمَا لَا تَسْتَهِي السَّقِينُ ،

Non omne quod exoptat homo assequitur; eo spiritu fluunt venti quem non expetunt naves.

XLVIII.

وَمَنْ يَكُنِ الْعَرَابُ لَهُ لَيْلًا يَمُرُّ بِهِ عَلَى جَيْفِ الْكَلَابِ ،

Cui dux fuerit corvus, eum traducet in cadaver caninum.

كَمْ قَائِلٍ قَدْ قَالَ مَا لَكَ رَاجِلًا

فَقُلْتُ لَهُ مِنْ أَجْلِ أَدَّتْكَ فَارِسٌ ،

Quam sæpe quis dixit; quid incedis pedes? cui responderim; quia tu equo veheris.

L.

هُوَ بَارٌّ صَائِدٌ أَرْسَلْتَهُ فَأَرْجِعُوهُ سَالِمًا إِنْ لَمْ يَصِدْ ،

Falco est venaticus quem misi, eundem incolumem remittite, si non ceperit prædam.

LI.

كَهْرَاجٍ نَهْنَه قُوْتٌ لَهُ فَإِنَّا عُرِقْتَهُ فِيهِ طُغْيَى ،

Instar lucernæ, cujus alimentum est oleum, at quæ in eo demersa extinguitur.

LII.

لَا أَتَوُّنُ الطَّيْرَ عَنِ شَجَرٍ قَدْ بَلَوْتُ الْمَرَّ مِنْ ثَمَرِهِ ،

Non abigo aves ab arbore, cujus amaros expertus sum fructus.

LIII.

وَكُلُّ مُسَافِرٍ يَزِنُكَ شَوْقًا إِذَا دَتَبَ الدِّيَارَ مِنَ الدِّيَارِ ،

Desiderio augetur viator omnis, cum domicilia domiciliis propinqua fiunt.

LIV.

LIV.

إِنَّا رَأَيْتُ ذُيُوبَ اللَّيْلِ بَارِزَةً فَلَا تَظُنُّ أَنَّ اللَّيْلَ مَبْتَسِمٌ ،

Si quando videris prodeuntes leonis dentes, putare
noli leonem subridere.

LV.

يَمُوتُ رَاعِي الصَّارِبِ فِي جَهْلِهِ مَوْتَةً جَالِينُوسُ فِي طِبِّهِ ،

Moritur pastor ovium in inscitia sua, prout moritur
Galenus in sua medicinae scientia.

LVI.

خَرَجْنَا لَمْ نَصِدْ شَيْئًا وَمَا كَانَ لَنَا أَقْلٌ ،

Egressi fumus, nec cepimus quicquam; quod verò no-
bis erat, è manibus evasit.

LVII.

وَلَا تُجْزَعَنَّ عَلَيَّ أَيُّكُمُ أَبْتُ أَنْ تُظَلَّكَ أَغْصَانُهَا ،

Ne trajice sylvam, quæ recuset ut umbram tibi faciant
rami sui.

LVIII.

لَنْ يَشْرَبَ السَّمَّ الدُّعَافُ أَخِي أَحْجَا

مَدِيلاً بِدِرْبَاقٍ لَدِيهِ مُجَرَّبٌ ،

Venenum lethale neutiquam biberit vir intelligens,
antidoto fretus, quod penes ipsum sit experientia
probatum.

LIX.

LIX.

طُولُ جُهَامِ الْمَاءِ فِي مُسْتَقَرِّهِ يُغَيِّرُهُ لَوْنًا وَرِيحًا وَمَطْعَمًا ،

Diuturna aquæ in loco suo quies corrumpit colorem
ejus, odorem, & saporem.

LX.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْمَرْءَ تَدْوَى يَمِينَهُ فَيَقْطَعُهَا عَمَّا لِمَسْلَمٍ سَائِرُهُ ،

An non vidisti hominem malè affectam secuissè con-
sultò dextram suam, ut incolumis maneret pars sui
reliqua ?

LXI.

إِنَّا الْحَيَوَانُ كَمَا نَ كَانَ طَعْمُهُ ضِدَّهُ
تَوَقَّاهُ كَالْقَارِ الَّذِي يَتَّقِي الْهَرَّ ،

Quando animal esca est adversarii sui, ab eo sibi cavet ;
muris instar, qui fugit felem.

LXII.

وَمَنْ يَكُ ذَا فَمِ مَرٍ مَرٍ يَضِ يَجِدُ مَرًّا بِهِ الْمَاءُ الزَّلَّالُ ،

Qui amarum os habet & ægrotum, amaram eo compe-
rit aquam quàm optimam.

LXIII.

كَنَاطِحِ صَخْرَةٍ يَوْمًا لِيَقْلَعَهَا فَلَمْ يَضِرْهَا وَأَوْهَى قَرْنَهُ الْوَعْدُ ،

Vt qui cornibus petiit aliquando caute, ut eam diffin-
deret ; sed nocere nequientis cornu dirupit murex,
i. e. acumen & asperitas saxi.

LXIV.

أَفْعَالٌ مِنْ تِلْكَ الْكِرَامِ كَرِيمَةٌ ،
 Actiones eorum, quos
 genuere generosi, generosæ sunt.

LXV.

أَلْمَلِجُ يُصْلِحُ كُلَّمَا نُخِشِيَ عَلَيْهِ مِنَ الْفَسَادِ ،
 فَإِنَا الْفَسَادُ يُجْرِي عَلَيْهِ فَحُكْمُهُ حَلْمُ الرَّمَانِ ،

Sal corrigit omnia, quorum metuitur corruptio ; at
 hæc cum ipsum invaserit, idem illi fit quod cineri:
 id est abjicitur foras.

LXVI.

لَيْسَ لِبَسِّ الطَّيَالِسِ مِنْ لِبَاسِ الْغَوَارِسِ ،
 وَلَا حَوْمَةٌ الْوَعْيِ كَصُورِ الْكَجَالِسِ ،
 وَظُهُورُ الْجِيَاكِ غَيْرُ ظُهُورِ الطَّنَافِسِ ،
 لَيْسَ مِنْ مَارِسِ الْخُطُوبِ كَمَنْ لَمْ يَمَارِسِ ،

Non est indumentum epomidum de indu tu equitum,
 Non: neq; campus prælii, ut primi accubitus confessuû.
 Et dorfa equorum acrium alia sunt à stratis humi tape-
 tibus.

Qui confictatus est cum humanis rebus; haut similis
 illi est qui eas non tractaverit.

Sicuti autem, quae soluto sermone sententia praecessere, à Cl. Erpenio fabulis Locmanni adjecta, invitavit nos ad subjungenda haec Adagia, verbis partim liberis usurpata, partim ligatis: ita dictorum eorundem omnium agmen nobis claudant similiter metro constantes sententiae seu gnomae quaedam, petita scilicet ex Poëtarum celebriorum scriptis vel dictis.

Γράμμι ἰμύστον.

I.

انَّ جُهْدَ الْمَقْلِّ غَيْرُ قَلِيلٍ ، Utiq̄ue studium parum potentis haud parum est.

II.

عَلَى الْمُرِيبِ شَوَاهِدٌ لَا تُدْفَعُ ، Contra dubitantem (vel suspicacem) non dantur testimonia.

III.

شَرُّ الْبِلَادِ مَكَانٌ لَا صَدِيقَ فِيهِ ، Pessima regio, ubi nullus est amicus.

IV.

وَجِلْمٌ الْفَتَى فِي مَوْضِعِهِ جُهْلٌ ، Et sapere virum est in loco desipere.

V.

كَفَتَكَ الْمُرُوَّةُ مَا يَتَّقِي ، Id quod metuitur (vel quod cavendum sit) à te propulsaverit virilis virtus.

ما سالم

، مَا سَأَلِمَ عَمَّا قَلِيلٍ نِسْأَلِمَ ، Non salvus est, qui ab eo quod parum est evadit.

VI.

، رَبِّ عَبْدٍ مِنْ الشَّرِيفِ أَرْفَعُ ، Quandoque servus viro nobili est celsior.

VII.

، وَمِنْ أَلْعِنَا صِيَانَةُ الْمَبْدُولِ ، Etiam molestum est custodire quod vile, *vel* quod prodigitur ac non curatur.

VIII.

، وَأَمْنُكَ أَلْوَنُ مَا تُحَدِّرُ ، Ejus quod caveas, te securum reddit amor.

IX.

، فَالْمَرْءُ لَا يُدْرِي مَعِيَ يَمْتَحِنُ ، Non cognoscitur homo, donec probetur.

X.

، إِنْ فَالَّ مُوَلِي الْمَرْءِ فَهُوَ ذَلِيلٌ ، Cum alicujus vilescit dominus, & vilis fit ipse.

XI.

، خَيْرُ جَلِيسٍ فِي الزَّمَانِ كِتَابٌ ، In adverso tempore liber est socius optimus.

XII.

، عَسَى أَنْ يَكُونَ الرَّوْفُ فِي الْأَمْرِ أَرْشُدٌ ، Facile fit, ut sensim & placidè procedere in negotio sit rectius. *Nam, uti sequitur,*

Ἰνῶμαι μονόστιχοι.

XIII.

قَدْ يَدْرِكُ الْمُبْطِئُ مِنْ حَظِّهِ وَالْخَيْرُ

مَا يَسْبِقُ جَهْدَ الْحَرِيصِ ،

Quandoque cunctator eam assequitur felicitatis suæ ac
boni fortem, quæ avidi diligentiam prævertat.

XIV.

يَا رَأَيْتَ اللَّيْلَ مُسْرُورًا بِأَوَّلِهِ إِنَّ الْخَوَانِ تَطْرُقُ أَشْحَارًا ،

O qui lætus dormis principio noctis, infortunia quan-
doque veniunt primis diluculi horis.

XV.

إِنَّا مَرَّ بِي يَوْمٌ لَمْ أَتَّخِذْ يَدًا

وَلَمْ أَسْتَعِدْ عَلْمًا فَمَا ذَاكَ مِنْ قَمْرِي ،

Si quando præterierit mihi dies, quo non fecerim boni
quid, aut non profecerim scientiâ; utique non is
accensendus est vitæ meæ.

XVI.

إِنَّا شَجْرُ الْمَوَدَّةِ لَمْ نُجْدْ بِغَيْثِ الْبِرِّ أَمْرَعُ فِي الْجَفَافِ ،

Cùm amicitiae arborem pluviâ pietatis non rigaveris,
citò exaruerit.

XVII.

XVII.

فَأَتَكَ لَمْ يُعْخَرْ عَلَيْكَ كَفَاخِرٍ
ضَعِيفٍ أَوْ لَمْ يُعَلِّبِكَ مِثْلَ مُغَلَّبٍ ،

Equidem haud te gloriâ quis superaverit; sicut ille qui gloriando visus fit infirmus; neque te vicerit, ut ille qui victus.

XVIII.

وَمَنْ يَكُ ذَا فَضْلٍ فَيَبْخُلْ عَلَى قَوْمِهِ يَسْتَعْنِ عَنْهُ وَيَذْنُ مِمَّ ،

Qui opulentiâ pollet & avarus est in suos, derelinquitur & vituperatur.

XIX.

مَا كُلُّ هَاوِيٍّ أَجْمِيلٍ بِفَاعِلٍ وَلَا كُلُّ فَعَالٍ لَهُ بِمُتَمِّمٍ ،

Non omnis, qui quod pulchrum est amat, illud facit; nec qui studet facere, id ipsum perficit.

XX.

وَلَمْ تَرَنَّ قَلَّةَ الْأَنْصَافِ قَاطِعَةً

بَيْنَ النَّاسِ وَلَوْ كَانُوا ذَوِي رَحْمٍ ،

Non potest non iniquitas parere inter homines dissidium, licet propinquitate juncti sint uterinâ.

XXI.

إِذَا بَلَّتْ مِنْهُ الْجِدَّةُ وَالْمَالُ هَبِينِ

وَكُلُّ الَّذِي فَوْقَ التُّرَابِ تُرَابٌ ،

Cum consequutus ex eo fueris opes & fortunam, hoc ipsum leve est; siquidem omnis qui calcit terram, sit vel futurus sit terræ pulvis.

XXII.

وَإِنَّ مِنْ شَرَابِطِ الْعُلُوِّ الْعَطْفُ فِي الْبُؤْسِ عَلَي الْعَدُوِّ،

Utique excelsi animi est in miseria misereri hostis.

XXIII.

قَلِيلُ الْمَالِ نَصْلِحُهُ فَيَبْقَى وَلَا يَبْقَى الْكَثِيرُ مَعَ الْفَسَادِ،

Pauca opes, quas rectè administres, durant: at ne multa quidem, si malè.

XXIV.

أَفَاضِلُ النَّاسِ أَغْرَاضُ لَذَا الزَّمَنِ
يُخَلُّو مِنْ أَلْهَمِ أَخْلَافِهِمْ مِنْ الْفُطْنِ،

Præstantiores hominum ceu scopi sunt expositi fortunæ hujus ævi; solitudine vacat, qui eorum maxime vacuus est mente. *Namque*

حَلَاوَةُ الدُّنْيَا لِجَاهِلِيهَا وَمُرَارَةُ الدُّنْيَا لِمَنْ عَقَلَ،

Mundus ignorantibus dulcis est, intelligentibus amarus.

XXV.

وَإِنْ تَسَلَّمَ فَمَا تَبْقَى وَلَكِنْ
سَلِمَتْ مِنَ الْجِمَامِ إِلَي الْجِمَامِ،

Si in-

Si incolumis evadas, non manebis superstes; sed ex morte evaseris admortem.

XXVI.

مَنْ يَعْمَلِ الْخَيْرَ لَا يَعْذَمُ جُورًا
لَا يَذْهَبُ الْعَرْفَ بَيْنَ اللَّهِ وَالنَّاسِ

Qui bonum fecerit, non destituetur præmiis ejus: non perit beneficium inter Deum & homines.

XXVII.

وَالْحِلْمُ أَفْضَلُ نَاصِرٍ فَالزَّيْمَةُ تُكَفِّكَ قِلَّةَ الْأَنْصَارِ

Sapientia (vel mansuetudo) adjutrix est optima: itaque te illi dedito; suffecerint tibi pauci adjutores, (vel defensores.)

XXVIII.

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكَتْهُ
وَإِنْ أَنْتَ مَلَكَتْهُ اللَّيِّيمُ تَمَرَّأَ

Si quando honoraveris generosum, eundem ceu tuum possideris: at si honores ignavum, aversus & insolens superbit.

XXIX.

مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنَهُ صَارَ قِيمَتُهُ مَا يُخْرَجُ مِنْهُ

Qui magno studio petit quod ingreditur ventrem, ejus fit pretium quod indè exit.

XXX.

XXX.

سُرٌّ مِنْ عَاشٍ مَالَةٌ فَإِنَّا حَاسِبُهُ اللَّهُ سِرَّهُ الْإِعْدَامُ،

Exhilarant viventem opes suæ; at cùm rationem exiget
Deus, gaudebit eas defecisse.

XXXI.

فَإِنَّ قَلِيلَ الْحُبِّ بِالْعَقْلِ صَاحٌ
وَإِنَّ كَثِيرَ الْحُبِّ بِالْجَهْلِ فَاسِدٌ،

Equidem paucus amor cum intelligentia verus est &
integer; multus verò cum incitiâ, pravus est.

XXXII.

وَلَا يُنْجِي مِنَ الْعُمُرَاتِ إِلَّا بَرَكَاءُ الْقِتَالِ أَوْ الْفِرَارُ،

Haud facit quid evadere magnis è periculis, præter-
quam constans pugna aut fuga. non autem animi
torpor aut tepor.

XXXIII.

وَلَا هُمْ إِلَّا سَوْفَ يَفْتَحُ قَفْلَهُ وَلَا حَالُ إِلَّا بَعْدَهَا لَلْفَتَى حَالٌ،

Nulla est sollicitudo, cujus non aliquando aperietur se-
ra; neque status ullus, post quem homini non alius
futurus sit.

Et que

XXX

Et quæ pluribus versibus constant.

XXXIV.

لَا تُحْفِرِ الْمَرْءَ إِنْ رَأَيْتَ بِهِ نَمَامَةً أَوْ رِثَاةَ الْحُلِيِّ ،
فَاللَّحْلُ لَا شَكَّ فِي ضُورُولَتِهِ يَسْتَارُ مِنْهُ الْفَتَى جُنَى الْعَسَلِ ،

Ne despice virum, si in eo videris demissum clientis habitum aut tritas vestes:

Apis haud dubiè gracilis & strigosa est; at ex alveari ejus colligit homo proventum mellis.

XXXV.

أَيُّهَا الْمَاهِجُ لِلْعِبَانِ لِيُعْطِيَ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي أَيْدِي الْعِبَانِ ،
فَأَسْأَلُ اللَّهَ مَا طَلَبْتَ إِلَيْهِمْ وَأَرْجُ فَضْلَ الْمُقْسِمِ الْعَوَانِ ،

O tu qui servos Dei (*i.e.* homines) laudas, ut quid detur; utique Dei est quidquid in manibus hominum.

Ideoque Deum roga quod ab illis petis, & spem fige in munificentia Dispensatoris perpetui.

XXXVI.

تَوَاضَعُ تَكُنْ كَاللَّجْمِ لَأَحْ لِنَاظِرٍ ،
عَلَى صَفْحَاتِ الْمَاءِ وَهُوَ رَفِيعٌ ،
وَلَا تَكُنْ كَالدُّخَانِ يَعْلُو بِنَفْسِهِ
إِلَى طَبَقَاتِ الْجَوْ وَهُوَ وَضِيعٌ ،

Humilem præbe te, ac similis esto syderi, quod spectatori splendet ad ripas aquæ, cum ipsum sit sublime. Ne autem similis fumo sis, qui ad suprema aëris sese effert, cum ipse sit humilis.

XXXVII.

أَلْفُضَلٌ فِي الرَّجُلِ اللَّبِيبِ زِيَادَةٌ
وَنَقِصَةٌ فِي الْأَحْمَقِ الطَّيَّاشِ ،
مِثْلُ النَّهَارِ يُغَيِّدُ أَبْصَارَ الْوَرِيِّ
نُورًا وَيَغْشِي أَعْيُنَ الْحَقَّاشِ ،

Fortunæ præstantia in viro cordato augmentum est; detrimentum verò in fatuo ac levi :

Instar diei, qui hominum oculis prodest luce; sed obscurat oculos vespertilionis.

XXXVIII.

أَقْرَبُ بِرَأْيِكَ رَأْيِي غَيْرِكَ وَأَسْتَشِرُّ
فَأَلْحَقُ لَا يُخْفِي عَلَيَّ أَثْنَمَيْنِ ،
فَالْمَرْءُ مِرَاةٌ تَرِيهِ وَجْهَهُ
وَيَدْرِي قَفَاهُ بِجَمْعِ مِرَاتَيْنِ ،

Oppone menti tuæ mentem alterius, & consilium cape: namque verum minus lateat duos.

Vir utiq; speculum est, quod ipsi ostendit faciem suam; at dorsum suum videt junctis speculis duobus.

N O T Æ.

Alludit Poëta ad duorum nominum مرآة و صورت convenientiam; quorum illud virum notat, hoc autem speculum. Et uti per faciem intelligit quæ nobis præsentia sunt & ob oculos posita; ita per dorsum seu cervicem quæ ponè & extra conspectum sita sunt, vel quæ post futura.

XXXIX.

يَصَابُ الْفَتَى مِنْ عَثْرَةٍ بِلِسَانِهِ
 وَ لَيْسَ يَصَابُ الْمَرْءُ مِنْ عَثْرَةِ الرَّجُلِ ،
 فَعَثْرَتُهُ فِي الْقَوْلِ تَذْهَبُ رَأْسَهُ
 وَعَثْرَتُهُ بِالرَّجْلِ تُبْرَأُ عَنِّي الْمَهْلُ ،

Malum reportat homo ex lapsu linguæ, non item ex lapsu pedis.

Nam quod linguâ peccat, id capite mulctat; quod vero pede, corrigitur id lentiore gressu.

XL.

وَإِنَّ الْعِنَاءَ أَنْ تَفْهَمَ جَاهِلًا فَيَحْسَبُ جَهْلًا أَنَّهُ مِنْكَ أَفْهَمُ ،
 مَتَى يَبْلُغُ الْبَنِيَانُ يَوْمًا تَمَامَهُ إِنْ كُنْتَ تَبْنِيهِ وَغَيْرَكَ يَهْدِمُ ،

Equidem labor est, ut intelligentem reddas qui sit insipiens, & præ insipientia putat quod te sit ipse intelligentior.

Quando ad perfectionem suam pertingat tandem ædificium; quod cum tu exstruis, alius à te destruat?

وَمَنْ يُجْعَلِ الْمَعْرُوفَ مِنْ دُونِ عِرْضِهِ
 يَفْرَهُ وَمَنْ تَدَفَّقَ الشَّتْمَ يُسْتَمِ ،
 وَمَنْ لَا يَدْنُ عَنْ حَوْضِهِ بِسِلَاحِهِ
 يَهْدَمُ وَمَنْ لَا يُظْلِمُ النَّاسَ يُظْلَمُ ،

Qui beneficium confert in indignos, perdit illud; & qui contumeliam non cavet, eâ afficitur.

Quique à lacu suo injuriam non propulsat armis, ut diruatur facit; & qui non rigidè tractat homines, injuriam opprimitur.

N O T E.

In regionibus illis, præsertim siti obnoxiiis, Arabes pro aquandis jumentis suis lacus sibi parant; quorum jus, velut fortunæ & gloriæ suæ partem, acriter tueri solent. Confer cum adag. 1x. cent. 1. In hisce versibus & proximè præcedentibus, uti & sequentibus nonnullis, etiam adagiale quid ipsæ sententiæ includunt.

XLII.

فَأَحْفَظُ صَبِيرِكِي مِنْ حِلِّ كُجَالِسُهُ
 فَكُنْ خَفِيَّ خُفَاهُ مَا كَرَّ فَبِنْدَا ،
 يُسْتَحْسِنُ الْمَرْءُ دُنْيَاهُ فَتَقْتُلُهُ
 وَالْعَيْنُ تُسْتَحْسِنُ الْهِنْدِيَّ وَالرَّبْدَا ،

Serva

Serva arcanum tuum ab amico cui familiaris es : quot
abdita enim; quæ vafer clam habuerit, evasere palâ?
Pulchrum, ducit homo mundum suum, qui ipsum perim-
mit: ut & enssem probat oculus ejusq; splendorem.

XLIII.

كَمْ مِنْ مَرِيضٍ قَدْ عَاشَ مِنْ بَعْدِ يَأْسٍ
بَعْدَ مَوْتِ الطَّيِّبِ وَالْعَوَانِ ،
قَدْ تُصَانُ الْعَطَاةُ فَتُنْجُو سَلِيمًا
وَتُحْلَلُ الْقَضَاءُ بِالصِّيَانِ ،

Quot ægroti vivunt post desperatam salutem, post
mortem medici & visitoris amici?

Sæpe venatu petitus pardalus evadit salvus, & fatum
occupat ipsum venatorem.

XLIV.

لَعَمْرُكَ مَا الْإِنْسَانُ إِلَّا ابْنُ يَوْمِهِ
عَلِي مَا تَجَلَّى يَوْمَهُ لَا ابْنَ أُمَّسِهِ ،
مَا الْفَخْرُ بِالْعَظْمِ الرَّمِيمِ وَإِنَّمَا
فُخَارُ الَّذِي يُبَغِي الْفَخَارَ بِنَفْسِهِ ،

Ædepol non est homo nisi filius diei (vel ævi) præsen-
tis, prout hic ipse splendeat; non filius diei hesterni.

Haud constat gloria in carioso osse: sed gloria illius
est, qui eam petit per seipsum.

XLV.

بَيْتٌ وَوُوبٌ وَقُوْتُ يَوْمٍ يَكْفِي لِمَنْ فِي عَدِ يَمُوتُ ،
 وَرَدِّمَا مَاتَ بِنَصْفِ يَوْمٍ وَالنِّصْفُ مِنْ قُوْتِهِ يَفُوتُ ،

Vestis, domus, & alimentum diei unius sufficit illi, qui
 cras sit moriturus.

Et quandoque moritur medio die, & dimidium ali-
 menti ejus excidit, (vel redundat.)

XLVI.

أَصْبَرَ عَلَيَّ كَيْدِ الْأَحْسُونِ فَإِنَّ صَبْرَكَ قَاتِلَةٌ ،
 فَالْتَارُ تَأْكُلُ بَعْضَهَا إِنْ لَمْ تَجِدْ مَا تَأْكُلُهُ ،

Patientem gere te contra insidias invidi: namque eum
 necabit patientia tua.

Sicut seipsū exedit ignis, ubi non invenit quod exedat.

XLVII.

أَنْتَ الَّذِي وَلَدَتْكَ أُمُّكَ بِأَكْبَرًا
 وَالنَّاسُ حَوْلَكَ يَضْحَكُونَ سُرُورًا ،
 فَأَجْهَدْ لِنَفْسِكَ أَنْ تَكُونَ إِنْ أُنَا
 يَبْكُوا فِي يَوْمِ مَوْتِكَ ضَاحِكًا مَسْرُورًا ،

Tu es quem mater peperit flentem, quemque circum
 homines præ gaudio ridebant.

Da tuæ operam animæ; ut cum flebunt illi die mortis
 tuæ, letus ridere ipse possis, (vel lætetur ipsa & rideat.)

XLVIII.

XLVIII.

إِنَّا كُنْتُمْ فِي نِعْمٍ فَأَرَعَهَا لِأَنَّ الْكُعَاصِي نَزِيدُ النَّعْمِ ،
وَدَاوِمٌ عَلَيْهَا بِشُكْرِ الْإِلَهِ فَإِنَّ الْإِلَـهَ سَرِيعُ النَّقْمِ ،

Cum fueris in rebus secundis, earum rationem habe:
siquidem peccata desinere faciunt res secundas.

Itaque persevera pro iis Deum colere gratâ mente:
namque Deus promptus est ad ultiones.

XLIX.

إِنَّا شِئْتُمْ أَنْ تُحْيَا فَمِتُّ عَنْ عَلَايِقِ
مِنَ الْحَسِّ خُمُسٍ ثُمَّ مِنْ مَدْرِكَاتِهَا ،
وَقَابِلٌ بِوَجْهِ عَالَمٍ قَدْ سَبَّهَا
فَتَلِكُ حَيَوَةُ النَّفْسِ بَعْدَ وَقَاتِهَا ،

Cùm vivere vis, morere quinque sensuum affectibus,
tum & iis quæ assequuntur illi.

Et converso vultu respice Sanctitatis mundum, à quo
ipsa dependet: utique hæc animæ vita est post
mortem suam.

L.

إِذَا مَرَضْنَا فَوَيْنَا كَيْلَ صَالِحَةٍ
فَإِنَّ شَفِينَنَا فَمِنَّا الزَّيْغُ وَالزَّلَلُ ،
فَرَجُوا الْإِلَـهَ إِذَا خَفْنَا وَنَسَخَطُ
إِذَا أَمَّنَّا فَمَا يَزُولُنَا عَمَلُ ،

Ægro-

Ægrotantes proponimus nobis quidvis boni ; at salutem
redditi deviamus & labimur.

Speramus in Deum ubi metuimus; sed eum offendimus
ubi securi sumus. Neque purum bonumque nobis
est opus ullum.

LI.

أَلَا فَآخِشٌ مَا تَرْجَا وَجَدُّكَ هَابِطٌ
وَلَا تَخْشَى مَا تَخْشَى وَجَدُّكَ رَافِعٌ ،
فَلَا نَافِعٌ إِلَّا مَعَ النَّحْسِ ضَائِرٌ
وَلَا ضَائِرٌ إِلَّا مَعَ السَّعْدِ نَافِعٌ ،

Equidem metue quod speras, fortunâ tuâ deciduâ; nec
metue quod metuis, fortunâ culminante.

Neque enim quid utile est, quod cum infelici fato non
fit noxium; neque quid noxium est, quod cum fe-
lici fato non fit utile.

LII.

يَنَالُ الْفَتَى مِنْ عَيْشِهِ وَهُوَ جَاهِلٌ
وَيُكْفَى الْفَتَى فِي نَهْرِهِ وَهُوَ عَالِمٌ ،
وَلَوْ كَانَتْ الْأَرْزَاقُ عَلَى الْحِجَا
هَلَكُنْ مِنْ جُهْلِهِنَّ الْبُهَائِمُ ،

Con-

Consequitur homo quod vitæ satis fit, quamvis infipiens; & destituitur homo in fortuna sua, licet fit sapiens.

Quod si adminicula vitæ contingerent pro intelligentia, propter incitiam suam perirent bruta.

LIII.

إِنَّمَا نِعْمَةٌ تُتَبَّأُ مَتَعَةً وَحَيَاةُ الْمَرْءِ ثَوْبٌ مُسْتَعَارٌ ،
وَصُرُوفُ الدَّهْرِ فِي أَطْبَاقِهِ حُلُقَةٌ فِيهَا أَرْتِفَاعٌ وَأَنْحِدَارٌ ،
بَيْنَمَا النَّاسُ فِي عَلَيَاءِهَا إِنْ هَوُوا فِي هَوٍّ مِنْهَا فَعَارُوا ،

Bona mundana duntaxat quidam ususfructus sunt; vitæque hominis mutuata vestis.

Et vicissitudines fortunæ congruunt orbi, in quo ascensus quidam & descensus.

Dum homines in ejus sunt fastigio, in imum ecce decidunt atque merguntur.

LIV.

إِنَّا الْمَرْءُ لَمْ يَدْرِ مَا أَمْكَنَهُ وَلَمْ يَأْتِ مِنْ أَمْرِ أَرْجَنَةٍ ،
وَأَعْجَبُ الْعَجَبِ فَاقْتَنَانِ وَتَاهُ بِهِ التَّيْبَةُ فَأَسْتَحْسَنُهُ ،
فَدَعُهُ فَقَدْ سَاءَ تَدْبِيرُهُ سَيُضْحَكُ يَوْمًا وَيَبْكِي سَنَةً ،

Cùm nescit homo quid ipse possit, neque recedit à negotio quod superat vires,

Sed grato sui amore ducitur, quæque ipsum seducit superbiam probat;

Relinque illum: quippe pravo utitur regimine. Risurus est diem, ploraturus annum.

رَأَيْتَ الْعَقْلَ عَقْلَيْنِ فَمَطْبُوعٌ وَمَسْمُوعٌ ،
 وَلَا يَنْفَعُ مَسْمُوعٌ إِنْ أَلَمْ يَكُنْ مَطْبُوعٌ ،
 كَمَا لَا تَنْفَعُ الشَّمْسُ وَضُوءُ الْعَيْنِ مَمْنُوعٌ ،

Vidi intellectum esse duplicem : quippe alius naturá est
 infitus, alius acquiritur auditu.

Non autem profuerit acquisitus, si desit infitus :

Sicuti prodesse nequit Sol, ubi lux oculi fuerit impedi-
 ta, (vel negata.)

قُلْ لِلذِّئْبِ بِضُرُوفِ الدَّهْرِ عَيْرًا
 هَلْ عَانَدَ الدَّهْرُ إِلَّا مَنْ لُهُ خَطْرٌ ،
 أَمَا تَرَى الْبَحْرَ تَعْلُو فَوْقَهُ جَيْفٌ
 وَيَسْتَقِرُّ فِي قَعْرِهِ الدُّرُّ ،
 وَفِي السَّمَاءِ نُجُومٌ غَيْرَ نِي عَدِنِ
 وَلَيْسَ يُكْسَفُ إِلَّا الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ،

Dicito illi qui nobis exprobrat mutationes fortunæ :
 num adversa premit illa quenquam, nisi cui quid
 eximium sit & præclarum ?

An non vides in summo maris ferri cadaver, & residere
 in ipsius fundo margaritas ?

Atque

Atque in cælo stellæ sunt innumerabiles, at non ob-
scurantur eclipsi præterquam Sol & Luna.

LVII.

وَمُكَلِّفَ الْآيَّامِ ضِدَّ طِبَاعِهَا

مَتَطَلَّبِ فِي الْمَاءِ جَدْوَةَ نَارٍ،

جَبَلْتِ عَلَيَّ كُدْرٍ وَأَنْتِ تَرِيهِهَا

صَفَوْا فِي الْأَقْدَاءِ وَالْأَكْدَارِ،

وَإِذَا رَجَوْتَ الْمُسْتَجِيلَ قَانَمًا

تُبْنِي الرَّجَاءَ عَلَيَّ شَغِيرَ هَارٍ،

فَالْعَيْشَ نَوْمٍ وَالْمَنِيَةَ بَعْظَةَ

وَالْمَرْءُ بَيْنَهُمَا خِيَالٌ سَارِي

Qui torquere studet dies (i.e. res mundanas) contra ipsa-
rum naturam; captat in aqua ardentem ignis pru-
nam.

Formatae sunt turbidae, & tu vis esse limpidas in festu-
cis & fordibus.

Si quando speras quod sit mutabile, enimvero spem su-
perfruis crepidini labili.

Utique vita fomnius est, mors autem experrectio; &
homo inter illa duo spectrum noctu vagans.

وَالْبَيْتُ لَا يَبْتَنِي إِلَّا لِعَمَدٍ
 وَلَا عِمَابَانِ إِذَا لَمْ تُرْسَسْ أَوْقَانُ ،
 فَإِن تَجْمَعُ أَوْقَانُ وَأَعْمَدَةٌ
 وَسَاكِنٌ بَلُّغُوا أَلْأَمْرَ الَّذِي كَانُوا ،
 تُهْدِي الْأَسُورَ بِأَهْلِ الرَّأْيِ
 مَا صَاحَتْ وَإِنْ تَوَلَّتْ فَبِالْأَشْرَابِ تَتَّقَانُ ،
 لَا يَصْلُحُ النَّاسُ قَوْضِي لَا سِرَاةٌ لَهُمْ
 وَلَا سِرَاةٌ إِذَا جَهَّأَهُمْ سَادُوا ،

Non fruitur tentorium si illi fulcimenta desint : neque ulla sunt, si non figantur paxilli.

At si juncti sint paxilli palique & incolæ ; ad rem per-tingunt de qua laborabant.

Diriguntur negotia, quoad prospera sunt, per sapien-tes : si verò retrocedant indè, reguntur per impro-
bos.

Non bene se habent homines liberè viventes, si ipsis nulli sunt duces ; non autem duces ulli sunt, cum insipientes dominantur.

LIX.

لَبَسْتُ ثَوْبَ الرَّجَا وَالنَّاسَ قَدْ رَقَدُوا
 فَعَمْتُ أَشْكُوا إِلَيَّ مُؤَلِّي مَا أَجِدُ ،
 فَعَلَّتْ يَا عَدِّي فِي كُلِّ خَائِبَةٍ
 وَمَنْ عَلَيَّ لِدَفْعِ الضَّرِّ اعْتَمِدُ ،
 قَدْ مَدَنْتُ يَدِي وَالضَّرُّ مُسْتَمِلٌ
 إِلَيْكَ يَا خَيْرَ مَنْ مَدَّتْ إِلَيْهِ يَدٌ ،
 فَلَا تَرُدَّهَا يَا رَبِّ خَائِبَةٌ
 وَتُخْرِجُونِي بِرُؤْيِي كُلَّ مَنْ يَبْرُنُ ،

Indui vestem spei dum homines dormirent, surrexi que
 questum Domino meo ea quæ *querenda* compe-
 rirem.

Inquiens : ô præfidium meum in omni infortunio, &
 cui ad pellendam noxam me cum fiducia committo.

Utique extendi malo involutus manum ad te meam ; ô
 optime, ad quem extendi possit manus.

Ne repelle eam, ô Domine mi, frustratam ; cum bene-
 ficentiæ tuæ flumen quemvis expleat sitientem qui
 potatum venit.

POST QUAM in brevibus hujusmodi & separatis dictis, Sententiis inquam & Adagiis, tyrocinium fecerit Linguae studiosus; desiderabit procul dubio etiam exempla quaedam continuæ orationis: ubi partium nexum & styli formam apertius contueri, & sese paulo plenius exercere possit. Quapropter hic, sicuti modo illic factum fuit, in utroque Prose & Poësis genere tale aliquod argumentum nunc proponatur; & ex iis quidem scriptis, quibus genuini & synceri Arabismi laudem tribuant Arabes ipsi. Hæc autem parte aliis omnibus præferunt illi Coranum suum; ad quem ceu ad Lydium lapidem religiosè explorare solent quascunque possunt de lingua sua præceptiones. Et quia Appendici huic meæ fortè præmissæ fuerunt FABULÆ LOOMANNI, ejusdem nomine inscriptum Corani caput xxxi præ cæteris deligere visum mihi fuit. Quod ut facilius rectiusque intelligi possit, pauca ex iis quæ ad hunc Librum spectant prælibasse juverit.

Nomen quidem ipsum القرآن Lecturam notat, sive potius τὸ ἀνάγνωμα & Legendum; nempe quoddam legi debeat. Neque ita duntaxat integrum appellatur opus; sed etiam quodvis caput ejus sectione quacunque: eadem prorsus ratione & usu, quo ejusdem originis nomen קראה vel קראו Iudæis designat & Scripturam totam & partem ejus particulamve. Atque sic in Corano sæpe Corani mentio occurrit; quod aliàs merito videatur absurdum esse. Ideoque minùs rectè alii putant à colligendo, quæ & radicis notio est, Coranum esse dictum: nisi hoc de toto peculiariter opere intelligant, prout ex pluribus

bus

bus Capitibus seu particularibus Legendis, ut vocant, simul comportatis constat. Ut quæ Muhammedis socer & successor Abubeker, veritus ne ea per homines dispersa, & solis fere eorum pectoribus inscripta, ut Almacinus inquit Hist. Sarac. lib. 1. cap. 2. perire contingeret aut corrumpi, collegit omnia & in unum corpus redegit: quod & المصحف Almoshaph Libri sive Codicis generali nomine insignivit; quemadmodum Scripturam sacram Βιβλίον vocarunt Græci. Neq; tantum proprio illo nomine القرآن Coranus dictus fuit; sed etiam simili altero الفرقان Phorcānus. Quod etiam petitum potius crediderim à פִּרְקָא aut פִּרְקָא, quæ Iudæorum usu Sectionem legendam, & idem quod קִרְיָה Lectionem notant; quàm quòd dividatur Phorcānus in capita sua, vel quòd dividat & distinguat inter justum & injustum, verumq; & falsum, ut ajunt. Siquidem hæ significaciones nimis communes & laxæ videntur, quàm ut inde speciale ejusmodi & proprium nomen derivetur.

Sunt autem Capita illa composita ex pluribus segmentis: quorum pleraq; fuere desumpta tum ex Sacris literis, at sæpe perperam intellectis, immutatis, vel detortis; tum ex iis rebus, quæ apud Christianos, Iudæos, vel Paganos, sive receptâ traditione, sive etiam errore aut hæresi quâdam obtinebant.

Styli genus breve est & concisum, phrasi non inelegans, sæpe figuratum, flosculis & sententiis subinde aspersis. Primarium tamen dictorum sensum & scopum haud rarò obscuritas involvit. Præsertim cum multis locis hoc potius quæsitum esse videatur, ut consonis extremis syllabis periodi congruerent, quàm ut rerum nexu & sequelâ cohærent. Nec minùs ibi frequens est, priori contrarium quasi, vitium tautologiæ; dum iisdem verbis eadem argumenta, exempla, & sententiæ penè ad nauseam recurrunt, diversis temporibus & locis à Muhammede adhibita ac sæpius repetita.

Et ta-

Et tamen Libri istius omnia pro oraculis & ipsis loquentis Dei verbis prodigiosè obtrusa fuerunt, & suscepta per ingentes Orbis tractus: non tamen sine justissimo Dei permisso.

Quod auctore & auspice Muhammede, ex nobili Coreisjitarum familia Arabe Ismaëlitâ, primùm tentatum fuit. Ille parentibus licet idololatriæ natus, tamen non Paganos tantùm, sed Iudæos quoque & Christianos frequentabat: inter eos etiam cognati erant, pro illo sæculo non indocti & intelligentes. Per quos, uti & religiosos quosdam in Syria homines, quò juvenis bûs profectus fuerat, facile potuit religionis cuiusque sacra cognosse: quamvis illiteratum aliàs fuisse, atque aded idiotam, & modò pastorali vitæ, modò mercatorie operam dedisse scribant. Tandem post tenuioris fortunæ sortem, ex conjugii & aliunde amicorum opibus & potentiâ auctus, ut audaci erat animo & prompto ingenio callidoque, aspirare ad principatum cœpit. Itaque quadragesimo ætatis anno, qui octavus erat post sextum sæculum à nato Christo, divini numinis afflatum præ se ferens capita Corani, de quibus dixi, cœlitus quasi per angelum Gabrielem accepta, imperitare aliis instituit atque approbare. Initio quidem toto quadriennio clanculum, deinde etiam palam ea tradidit in patria urbe Meccensi: postea verò cùm sibi metuens, in primis à suis Coreisjitis, ex ea profugisset anno Christi 622, Medinæ (quæ Iatrippa Ptolomæi est) in Arabia Petræa quàm liberri-
mè promulgavit; etiam per conciliatos sibi adjuutores, & hostibus indicto bello. Quare & ipsa illa capita, appositis duarum harum urbium nominibus in Corano distinguuntur: ad varios temporum istorum casus & eventus, tum privatos tum publicos, directa plerumque & accommodata.

Huc autem spectasse res videtur universa, ut triplicis religionis homines, quibus Arabia populosa abundabat, fere
com-

commisti inter se & sine ducibus palantes, (majori ex parte pagani erant; pauciores verò Iudæi & Christiani, iiq; ferè devii à vero & recto) ad unius, æterni, invisibilis Dei, cujus potestate facta sint omnia, & quæ non sunt fieri possint, ejusdemque summi Rectoris & Iudicis, Domini absoluti, communem agnitionem & cultum, certis ritibus legibusque, antiquis & novis, signatum ac sancitum congregari possent; propositis temporalibus & æternis tum præmiis tum pænis. Utque simul Muhammedi, tanquam Prophætæ & misso Dei Legato, qui post precedentium sæculorum monitiones, promissa & minæ, tandem quoque vi ac armis religionem Dei, ut loquuntur, in terris stabilire deberet & propagare, atque ita supremo in divinis rebus Antistiti, & in humanis Imperatori, omnes subji- cerentur & parerent.

Capita autem ista, prout Corano comprehensa existant, numero sunt CXIV. Quorū quidem primum pro operis quasi auspicio præfixum est, & pro brevi quadam ac communi formula precationis. Cætera autem eo disposita ordine, ut prolixiora quæque præcedant, & XXII prima plus quàm dimidium impleant Codicis universi. Vnumquodq; eorum سورۃ Soura sive Sora, Sura aut Sûrata dictum fuit, ceu propriâ voce quâdam & rarissimi aliàs usûs: quæ uti Rabbinorum שירה vel Hebr. תורה Ordinem, seriem, vel partem ordinatam denotat: qualis est lapidum strues una vel linea in muro, & in structa acie versus vel jugum. Et quemadmodum Lex Mosæica sive Pentateuchus in LIII פְּרָשִׁים, quod ejusdem significationis nomen est, sive sectiones & capita dividitur; quorum cuique imposi- tum peculiare nomen, quod primum sit in textu occurrens, vel quod præcipui sit subjecti, argumenti, vel instituti, de quibus post agatur: sic quoque descriptus est Coranus in Sûratas suas, similibus quoq; vocibus notatas & distinctas. Ita prima

omnium proprio velut nomine *سورة فاتحة الكتاب* appellata fuit, & simpliciter *الفاتحة*, Surata apertrix Libri, sive initialis, auspicalis: *secunda بقرة* à Vacca denominata; quia ibi agitur de vacca illa rufa, cujus mentio fit Num. cap. XIX. Ita quoq; Surata XXXI, mox explicanda, *سورة لقمان* inscribitur; quòd in eà de Locmàno referuntur quædam. Itaque hâc etiam parte religio Muhammedis, ut aliarum velut simia quædam est, Iudaicam imitata videtur. Et sicuti Iudæi *תורה* suam sive Legem secundariam olim divisam habuere in LX *ספרות* quasi Tractatus: ita Muhammedani quoque suum distribuunt Coranum in LX *احزاب* Partes; at quæ magnitudine fere æquales existunt, & in suos singula quadrantes dissectæ. Sunt tamen, qui totum dividant in xxx *اجزاء* Portiones; nempe duplo majores, earumq; singulas in similes quadrantes.

Cuique verò Suratæ sua quoque sunt Commata sive segmenta, quæ *آيات* Ajâton, Hebr. *מיתות*, Signa dicuntur: hoc est arcana Dei, ejusque attributa, opera, judicia, & jussa; quæ commatibus illis versiculisve designantur. Quot autem ejusmodi commatibus Surata quævis constet, Titulo adscriptum cernitur: at quæ reipsâ discernere non æquè sit obvium; præsertim si quando, ut sæpe fit, plura comprehendat brevior contextus. Tum quoque contingit pro Codicum diversitate Capitibus quibusdam tribui diversum Versiculorum numerum. Namque septem celebrantur, ne & hoc ignoretur, Codices primarii & antiqui, non tam textu ipso, quàm eâ inscriptionis parte discrepantes: nimirum Medinensis prior, & posterior, Meccanus, Cusensis, Basrensis, Syriacus, & Communis quidam. Primo sunt in universum Suratarum omnium commata 6000, secundo & quinto 6214, tertio 6219, quarto 6236, sexto 6226, denique septimo 6225: at omnes continere feruntur totidem dictiones, nempe

77639; totidemq; literas, nempe 323015. Exemplar tamen Corani nullum in sua gente extat, quoad scrutando cognovi, ubi Suratârū commata adscriptis suis numeris sint distincta. Quod ita exactè definire, religio, ut puto, per se vetat: tū quia fieri vix posset citra dissensum. Sed cū ea tamen res multiplicis esse usūs videretur, id datā operā effeci, ut exemplar haberē quod Arithmetiis commatum notis instructum esset.

Post communem illam, de qua jam dixi, Capitum inscriptionem, cuique subjuncta sequitur hæc boni auspiciū formula, بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ In nomine Dei miseratoris misericordis, & à prima voce التَّسْمِیَةِ, technicèque البِسْمِیَةِ Albisimilla dicitur. Ea quidem Muhammedis affectis velut proprium quiddam existit, & religione præmitti solet seriis quibusque operibus vel scriptis: ut fere Iudeis solenne est suum יְהוָה In nomine Iehovæ vel יהוה Dei magni, aut quid simile; atque suum Christianis, In nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti. Quibus ceu tesseriis quibusdam religionis cujusque scripta discerni ab aliis possunt. In omnibus manifesta est ellipsis Verbi, quo proposita denotetur actio Formulam usurpantis. In Arabico hoc dicto id peculiare animadvertunt Corani interpretes, quod ex voce اسم hinc frequentioris usūs ergo excidat Unionis, & in ejus supplementum producatur vinculum sequentis literæ س: quod & religione fieri quidam volunt; nam etiam alibi productione spatii reverentiam testantur. Arabum philologis quidem hæc duæ voces رحیم & رحمان pro synonymis habentur, ut نديم & ندمان poenitens: veruntamen ita combinatæ majorem habent energiam, ut sit summè misericors. Quin juxta Beidavæum, celebrem interpretem, aliosque singulares per se voces literis auctiores etiam augmentum important significationis. Ita رحمان & رحیم majorem bonitatis perfectio-

nem notat, internam nempe & essentialem; vel quæ communis sit, in credentes atque incredulos diffusa; رحيم, verò externam, & suo perceptibilem effectum; vel particularem, quæ ad solos pertingat fideles. Et paraphrasis Persica, quæ Hoseinica vocatur, ipsam amoris divini emanantem in creaturas beneficentiam spectans, in hac formula per الرحمان intelligit, ut essentiam iis Deus & vitam impertit; per الرحيم autem, ut sustentat eas & conservat.

Quod quidem Symbolum, & ipsas Capitum inscriptiones, de quibus diximus, non minùs quàm ipsum Corani textum, ne quid superstitionis desit, calitus tradita esse statuunt Interpretù & Antistitum plerique; juxta commune axioma suum, ما بين اللفتين كلام الله Quidquid inter duas est Libri tabulas, seu pegmata quibus continetur, Verbum Dei est. Sunt tamen, qui illa esse aliunde & extranea existiment, non ipsa autem sanctis Dei verba. Quin Beidaveus, laudatus Interpretes, formulæ hujus Coranicæ ellipsin ita explet; اقرأ باسم الله Quin Beidaveus, laudatus Interpretes, formulæ hujus Coranicæ ellipsin ita explet; اقرأ باسم الله (ita vocales in meo Codice expressæ) Legam vel lego in nomine Dei &c. Nisi quis idem اقرأ formâ Imperativi Ikrà, id est Legito, hîc effendum contendat: prout initio Suratæ xcvi, اقرأ الغلف inscriptione, suis vocalibus notatù extat; nempe اقرأ باسم ربك Ikrà Bismi Rábbrica, Lege ó Muhammed in nomine Domini tui. Hanc verò xcvi Suratam quidam volunt omnium primam fuisse, quæ ad Muhammedem, lectionis etiam tunc ignarum, pervenerit. Vnde ejus supplementi notio in reliquum Coranum, ubi بسم الله الرحمن الرحيم ante Suratas occurrit, quasi dimanasse videatur. Quod tamen de eâ formulâ Suratam eandem præcedente convenienter dici nequit.

Post hæc proximè sequitur ipse Capitum sive Suratatum contextus: quarum initia القرآن فتايج vocantur. Ea quidem

dem

dem in *xxix* Capitibus sunt Arabicae literae quaedam: scilicet modo una & solitaria, quae sunt *ق*, *ص*, *و*; modo duae simul junctae, *طه*, *طس*, *يس*, *حم* & *و*; aliis Capitibus tres praefiguntur, nempe *الم*, *الر*, *طسم*; quibusdam quatuor *المص* & *المرق*; denique aliis quinque, *كهيعص* & *حم عسق*. Has Corani proprias esse notas, & mysteriorum indices, sed quorum vera intelligentia ac certa mortalium nulli praeterquam Muhammedi concessa fuerit, uno ore contentur assere, etiam intelligentissimi. Vbi tamen aliquam conjecturae libertatem sibi permittunt, stantes singulis seorsim literis denotari aliquid peculiare: quare *الحروف المقطعة* Literas separatas & singulares appellant. Quibus ceu siglis vocumve compendiis, vel notis numericis, vel (quod longius petitum) pro ipsa sua ut literae sunt natura, designentur arcana Dei; nempe attributa ejus & opera, vel mandata, vel decreta & res futurae. Ideoque mysticae eadem literae, non minus quam ipsa Suratarum commata, etiam *آيات* Signa in Corano nominari videntur. Atque ita *Surata* mox sequuturae pro initio est haec nota *الم*: quae & *Suratae* secundae, & tribus aliis tributa fuit. In qua explicanda, uti quoque in caeteris notis, admodum variant Interpretes, nec uno loco unum hariolantur singuli; ut quod se vertant, revera nesciant. Quippe innui conjiciunt, per hoc ipsum *الم*, vel *الله لطيف مجيد* Deus clemens est, glorificandus; vel *انا لي مني* Mihi & à me, nempe omnis mihi est perfectio (aut omnia mea sunt) & *omnis à me est beneficentia*; vel *انا الله اعلم* Ego Deus sum sapientissimus, ubi prima notae litera est prima di-

ma dictionis primæ, J media mediæ, P ultima dictionis ultima: vel *الله جبرئيل محمد* Deus, Gabriel, Muhammed, id est Deus per angelū Gabrielē inspiravit Muhammedi, & revelavit arcana sua; vel sicuti litera J pertinet ad organū vocaliū principiū, sc. imum gutturis, J ad mediū, & P ad extremū sive labia, ita Deum esse principiū, mediū, & finem, vel eundem in principio, medio & extremo dictorū factorumq; esse laudandū; vel annorū LXXI (quē numerū *الم* conficiunt) spatio novū hoc Religionis imperiū absolutum fore. Vel quid aliud effingunt, quod convenire videatur Surata cujusq; argumento, eādē incertitudine omnia. Quidni & alii cōjecerint, hanc eandē siglā à notario, quo ad describendū Coranū usus sit Muhāmed, appositam fuisse, quæ valeat *امر لي محمد* Mandavit mihi Muhammed? quemadmodū & Súrata XIX^a nota *كيعص*, ex qua non unum mysterium eruunt Corani cultores, simplici & obviā conjecturā exponi posset per *ي: ه: ن* Ita præcepit, tanquam à scribario Iudæo adjectum, vel saltem Hebraicè docto.

Hic est famosi nominis Coranus ille, quo tanquam Circeo poculo fascinata sunt tot gentes, indè ab Arabia adusque Gades & usque Sinas. Quibus persuasum, nihil in Orbe sanctius extare, nihil sublimius, nihilque pari veneratione dignum: adeo ut apographum vel extremis digitis attingere nefas sit, nisi quis sacrā lotionē mundus accesserit. Ideoq; ne per imprudentiam hīc peccari contingat, coriacei involucri, in quo liber sit compactus, protensiori labro, quod ipsi *لسان الكتاب* Linguam libri vocant, in mediā anteriori parte imprimi solent hæc verba: *لا يمسها الا المطهرون* Non contingent eum præterquam lustrati. Quæ quidem verba Coranus de se ipso tradit; integro nimirum & juxta partes omnes in volumine comprehenso: neque enim iis seorsim & à toto separatis ejusmodi habetur religionis honos. Mirum verò & hoc videatur;

Cora-

Coranum in Corano efferri adeò & commendari; quemadmodū initio de nominis mentione diximus. Quapropter communis & vulgata est opinio, ut illud quoque addam, multa quæ ad Coranum & Muhammedem pertinent, ante eventum in Corano præfinita fuisse: totumq; simul ab angelo Gabriele traditum Muhammedi, cū renuncicaretur Legatus Dei; eundemque, ut speciosis rebus gaudens superstitio affinxit, in serico consignatum, auro gemmisque contextum, ex Paradiso omnibus: quæ tamen spiritualiter accipienda esse, & afflatū divini animo impressi parabolam esse sapientioribus placet.

Præfatione hâc defunctus (venia digresso detur) nunc ejusdem Corani promissum caput exhibebo, cum uberiore explicatione: quam ferè ~~et~~ reddere visum fuit ex Persica paraphrasi, ad nos delata ex Mogolorum regno. Hanc quippe omnium, quas vidisse mihi contigit, maximè perspicuam judico, & præcipuorum interpretum medullam. Tum & Arabico textui præter versiculorū numeros apponentur in altero margine variantes lectiones, quæ peculiarem habuere semper auctoritatem ex antiqua doctiorum crisi. Eos nunc sigillatim memorare nihil attinet. Primarii ferè pro memoratis suprâ Codicibus septē sunt, quorum lectiones الروايات السبع Allegationum septem nomine celebrantur. Vniuersa autem penè varietas illa in vocalibus consistit: quas, ut posteriores & externas scriptionis partes, verisimile videtur literatorum antistitum consensu esse adjectas, tunc demum cū aliquandiu Coranus fuisset divulgatus. Indè esse quis facile dixerit duorum codicum quæ possideo fragmenta quædam, in membranis exarata vetustissimo charactere, qui ante secula exolevit: ubi nulle prorsus vocales comparent. Communis verò lectio vulgato textu expressa, Meccensis & Medinensis est. Sed de hisce rebus aliàs, si volet Deus, plenius acturi sumus.

سُورَةُ لَعْمَنُ مَلِكِيَّةٌ ثَلَاثُونَ
وَأَرْبَعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ أَلَمْ تَلِكْ آيَاتِ الْكِتَابِ الْكُفِيِّمِ ،

۲ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْحَسَنِينَ ، الَّذِينَ

يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

۴ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ، أُولَئِكَ عَلَيَّ

هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُنْقَلِبُونَ ،

۵ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ

لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ

وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

Caput XXXI, in quo mentio fit Loc-
MANI, in urbe Mecca traditum, & con-
stans triginta quatuor versibus.

In nomine Dei miseratoris misericordis.

1 *﴿﴾* Hæc signa sunt (nempe sequentes versiculi, vel etiam literæ præcedentes) Libri, id est Corani, sapientis, seu sapientiam continentis: 2 In rectū quem designat ductū, & in misericordiam, Dei misericordis donum, vel quæ hominibus patefiat, bene facientibus. 3 Nempe qui ritè peragunt precationem, & pendunt de opibus suis debitam Deo portionem, existentes de futura vita certissimi, credentes resurrectionem carnis, & sua bonis parata esse præmia, malisque suas pœnas. 4 Illi in via recta diriguntur à Domino suo, illique salvi ac felices sunt. 5 Hominum quidam est, qui coëmit ludicrum fabulæ genus, historias frivolis rebus & vanis illecebris refertas, utilibus exemplis monitisque vacuas, ut seducat populum à semita Dei, à religione & cultu ejus, vel ab auditu & lectione Corani, absque scientia ulla, & demonstratione, vel ut ipse nesciat quantum in eo sit mali, habeatque eam Dei semitam ludibrio, & contumeliæ exponat. Illi sunt quibus (Illi turbæ) futura est pœna probrosa, contemptum pariens illo ipsorum contemptu longè graviolem; scilicet captivitas & cædes in hac vita, atque infernale tormentum in altera.

Aa

6. Et Hominū

quidam] Is scribitur fuisse Nadar fil. Harit, qui ex Persia attulerat historiam Rustemi & Isfendiari, heroum Persicorum, atq; eam in conciliabulis Coreijjarum recitabat, de veterum Persarum potentia & splendore multa jactans. Atq; ejusmodi res longè præferebat iis, quas de Aditu & Themiditis, (duabus Arabum antiquorum tribubus, ad quas missi Prophete Hud & Salih) nec non de Davidis & Salomonu regno predicaret Muhammed. Et hunc ob casum divinitus missa fuisse tradunt sequentia Corani verba. Beid. Hof.

NOTA.
Voces literis capitalibus, ut vocat, expressas esse Arabicas: ubi Latinus fuit adhibitus character, concinnè inter regulas æqualitatis servanda ergo; propterea quod tam minutæ Arabicæ literæ non esset in promptu.

Vers. 1.
[LHACI-MI] vel adivè, pro ALHACI-MI, judicantis, quid fas & nefas sit; vel passivè, pro ALMOH-CEMI, certi, aut firmi & solidi, ubi nihil desit.

Beid. Hof.

Vers. 5.

- ٤ مُهَيِّنٌ ، وَإِنَّا نَتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتِنَا وَلِي
 أَن نُّبَيِّنَهُ
 مَسْتَكْبِرِينَ إِنَّ لَكَ لَمِ يَسْمَعُهَا كَانَ فِي أُنُوبِهِ
- ٧ وَقُرْ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ، إِنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
- ٨ النَّعِيمِ ، خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا
 وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ، خَلَقَ السَّمَوَاتِ
- ٩ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ
 رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن
 كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
 فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ،
- ١٠ هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ
 الَّذِينَ مِن دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي

6. Et cum illi, qui fabulas comparat & amat, præleguntur signa nostra, id est commata Corani; faciem avertit superbiens, neutiquam ea curans, ac si non audiret, ac si in auribus ejus sit gravitas, ut audire non possit. Itaq; annunciato illi loco Evangelii, quod aliàs audiret, terribile quid, nēpe pœnā dolorificā. 7 Verum qui credunt in Deū & Legatum Dei, atque opera faciunt bona; illis parati sunt horti deliciarum, hoc est deliciae Paradisi: 8 Futuris ibi æternum beatis, juxta promissionē Dei verā & efficacē: namq; ipse Potens est, omnib⁹ superior; cui nihil obsistit, aut deficit ad exequendū quod velit, quæq; promittat aut minetur: Sapiens, qui perfectissimis rationibus efficit omnia, perficitq; promissa sua, & cunctis numeris ac partibus absolvit. 9 Condidit cœlos sine ullis columnis, quas videre possitis, (vel quos cœlos in altum expansos cernitis.) Injecit autem terræ firmos montes, ne se moveat vobiscum, navis instar quæ insistit aquæ. Et propagavit in ea quodvis genus gradientis animalis, cujusq; generis animalia. Et demisimus soli nos, nec quisquam alius, de cœlo aquam; atq; ita germinare in ea terra fecimus omnem speciem plantæ bonam & utilis. 10 Hoc omne, cœlum terra, montes, animalia, aqua, planta, creatura Dei est. Itaq; ostendite mihi quidnā creaverint qui sunt præter me: nimirum idola, & quidquid juxta verū Deum adorant Infideles. Quin injusti illi, qui omnipotentī Deo consortem faciunt impotentem creaturam, in errore

Verf. 9.
ALFA]
etiā pecu-
liariter
de jaciendo
fundamento
dicitur.

'BRAWA'
SIA] a Resā
quod est
firmū &
stabile esse,
proprie
notat firmamēta,
stabilimenta.

Ita ut Hebraea vox

מְנוֹנִים

ex Psalm.

civ, (quæ

Ckal. per

רַבְרָבָB

hic expressa vi-

deatur.

Sed Co-

rani in-

terpretes,

quotquot

vidi, &

A a 2

mani alii, Ara-

bicā voce pecul. significari volunt firmos montes. AN] pro CIRAHATAH AN nolendo ut, id est ne, tū hic, tū alibi in Corano, negativè usurpatur; cum propriè affirmet, & quod vel ut valeat. TEMIDA idem est cum Hebr. תָּמוּדָה, commoveatur, nutet, vacillet, nempe o postto pro v; quod & alibi fit. Atq; ita hisce Corani verbis prorsus redduntur verba vers. 5, Psal civ. יָסַד אֱלֹהִים בְּאֵימָתוֹ יְהוָה יִסְדֵּן אֶת אֲרָצוֹתָיו יְהוָה יִסְדֵּן אֶת אֲרָצוֹתָיו Fundavit terram supra bases ne commoveatur: & quoniā juxta Psalm. XLII, 2. fundatam esse terram supra maria & aquas vulgatum esset; id quidem per montes fieri Corani interpretes putarunt, à montibus petentes aliquam æquilibrū causam: quare scilicet tellus elemento aqua conjuncta, ejusdem motu non vacillet. Sed ejusmodi in Psalmis phrasi non aliud innuitur, quàm terram supra maria & flumina eminere, arcis in modum sive habitaculi, quod fundamento & basibus superstructum existat.

١١ ضَلَالٍ مُّبِينٍ ، وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ
 الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ

يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ

كُفِرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ، وَإِنْ

١٢ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا
 بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ

لظلمٌ عظيمٌ ، وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ

بِوَالِدَيْهِ حَمَلَةَ أُمِّهِ وَهَنَا عَلَيَّ وَهَنَا وَهْنٍ

١٣ وَفِصَالَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ

لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ،

وَفِصَالَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ

لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ،

manifesto sunt. 11 Equidē largiti fumus Locmāno, *Babræ* Locmān
filio, homini per se despecto ob corporis formā & fortunā man- cognomē-
cipio vili, sapientiā, in genere quidē benē judicandi, appositē to ALHA-
& acutē loquendi, & prudenter agendi facultatē; specialiter cim Sa-
autē hoc etiā instinctu ac monitu, nēpe gratias age Deo pro piens ce-
ejusmodi dono: & quicumq; gratias agit, duntaxat agit eas leberrimi
fibi ipsi; quippe ad Deū indē haud ulla fit boni accessio, sed in Orien-
ad gratum redit gratiæ suæ fructus, beneficii perennitas, & tenominis
augmentum. Quicumq; verò ingratus fuerit, beneficia quæ est, in pri-
accepit nō agnoscens se ipsū defraudat; utiq; Deus sibi suffi- mis apud
ciens est, nullius indigens, laudatus per se, etiā laudante Múham-
nemine: quanquā omnia quæ existunt gloriā illius prædicēt medicas
الحال بلسان statūs sui linguā. 12 Et quoq; *sapientiā de-* gentes, De
dimus, vel quæ ea fuerit memento ō Múhammed, cū dixit quo pro
Locmān filio suo, (cui nomē انعم An, am) juxta alios diuersis
Matān erat, monitis eum instruere cupiens: ō fili ole mi, doctorum
dulcissime fili, ne tribue confortē Deo; sed unū & unicum, sententiis
venerare: namq; juxta Deum adorare quid, profectō ini- multa
quitas magna est, peccatū magnū, creatori scilicet æquipa- narrant
rare creaturā. 13 Præcepimus homini de parentib⁹ suis, ut Zamách-
honoret eos: quem gestavit mater sua languore addito lan- sjarus, Bei-
guori, cū multa molestia: & post sequuta est ablactatio ejus, darauus,
lactati per duos annos. præcepimus dicentes, utiq; gratias & Persi-
age mihi, & parentib⁹ tuis, iisq; referre stude quas pro bene- cus para-
ficiis acceptis debes. Ad me abitus est reditusq; omniū; pro- phrasies,
videntiæ meæ & judicio cuncta subsunt, ut pro grati animi aliique.
pietate, & pro impietate idololatria, quod dignū sit cuiq; re- Hoc plu-
feratur. rium con-
 sensu pro-
 ditū, tem-
 pore Da-
 vidis vi-
 xisse inter
 Israeli-
 tas, ex
 Habassi-
 norū re-
 gione, sive

Aa 3

14 Sin

Ethiopia sub Egypto, servum; tam pulchrum liberali ingenio, & judicii acumine pra-
stantem, quam aspectu corporis deformem. Eundem cum eo esse, qui Græcis à nigricante co-
lore Æsopus dicitur, (namque nomen hoc & Æthiops idem sonant) cum descripto uriusque,
tum quæ referuntur eorū dicta & facta satis convincunt; ut etiam Fabula multa utrius-
que nomine inscripta. Si in cæteris non par spectatur concordantia, hoc indē est, quod non
omnia utrinque, à Græcis & Arabibus, collecta fuerint, nec literis mandata extant.

وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ
14

بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا

وَصَاحِبَهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ

سَبِيلَ مَنْ أَنْابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ

مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ،

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنَّ تَكَ مِنْ ثِقَالٍ حَبَّةٍ مِثْقَالِ
10

مِنْ حُرْفٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي

السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ، يَا بَنِي
14

إِسْرَائِيلَ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْمَعْرُوفِ وَأَنذِرُوا

عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَيَّ مَا أَصَابَكَ

إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ،

14 Sin autē urgeant te *parentes tui*, & *permovere studeant*, ut cōfortio jūngas mihi & *juxta me adores* aliquid quod ignores *par esse Deo*, atq; *cultu divino dignum*; ne pareto illis: *focietatem tamē cum illis cole* & *commercium serva* in hac seculari vita & *rebus hujus mundi*, quoad æquū fuerit, *consentaneum juri ac honestati*. Et *sectare in religione* semitam ejus qui se convertit ad me, *unius Dei cultum* & *sine fuco obedientiam professus*; nempe *semitam insiste* *Mūhammedis vel Abūbecri*. Deinde *futurus ad me est* reditus vester, ut notū faciā vobis quid feceritis *boni aut mali*, & *pro fide tibi*, ac *pro incredulitate* & *idololatria parentibus tuis*, quod merueritis *repēdā*. 15 *Dixit quoq; Locmānus*: O filiole mī, utiq; si fuerit *boni piiq; operis quicquā* pondere unius grani *sinapis*, *granorū omniū minutissimi*, quod existat in *petra*, *abditā aliqua ejus lacuna*, aut in *cœlis*, *summo eorū convexo* aut in *terra*, imo *ejus fundo*; nēpe in *parte mundi occulta*, *suprema vel infima*, proferet illud *Deus*, & *conspicuum faciet ac corā* *sistet*, ut in *rationē veniat*. Quippe *Deus subtilis est scientiā*, *cuncta penetrans ut nihil fugiat*, gnarus *amniū*, *locum cujusq; rei ac modum perceptū habens*, (seu ubiq; *præsens est*, *omniscius*.) 16 O filiole mī statim *perage precatōnē*, ut *magis magisq; perficiaris ipse*, & *præcipe æquum*, ac *prohibe iniquū*, ut *per te perfectiores quoq; evadant alii*. Et *patienter ferto* quod tibi *acciderit gravius*, *ex præceptis* & *interdictis*: utiq; *illud*, quod *hic de patientia dicitur*, *necessaria quædam lex rerū est*, *quam constanter* & *absolutē tenendam præsnivit Deus*.

17, Et

observantia, qua proxima est *observantia Deo debita*, ad eō *cedere huic eidem* *debeat*; quoniam *fuerit*, cui *magis quāam parentibus suis obstrictus hōmo* *tribuere divinos debeat honores?* Hof. Beid.

Vers. 15, pro FETE CŪN legitur quoque FETE CŪN, quod *delitescat*; à *WATECA* *occultavit se avis in nido vel latibulo suo*. Zam. Beid.

*Vers. 14. Hoc allo-
quo re-
spici vo-
lunt Sa-
dūm Abi
Wakkāfi
F. & pa-
rentū no-
mine defi-
gnarima-
trē ipſus,
Zjinnam
Abi Sep-
phini fi-
liam, qua
cibum su-
mere po-
tūm q̄, de-
trectabat,
ut filium
retraher-
et à reli-
gione Mu-
hamedis.
Historia
autē Loc-
māni hic
ipse versi-
culus in-
terſertus
fuit, ut de
cavenda
idolola-
tria mo-
nitū con-
firmaretur.
Nā ſi
parentum*

١٧ وَلَا تَصْعَرَ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمَسَّهِ تَصَاعِرُ

فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ تَصْعَرَ

١٨ كُلُّ مُخْتَلٍ فُخُورٍ ، وَأَقْصِدْ فِي وَأَقْصِدْ

مَشِيكَ وَأَعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ

١٩ أَذْكَرَ الْأَصْوَاتِ لُصُوتُ الْحَمِيرِ ، أَلَمْ

تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَةً وَأَصْبَغَ

نِعْمَةً

ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ

فِي اللَّهِ بَغْيًا عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ

مُنِيرٍ ، وَإِنِ اقْبَلْ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ ٢٠

قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءُنَا

17, Et ne distorque hominibus faciē tuam, *superbientis* 18, *afno-*
 atq; *fastosi more, sed modesto placidoque erga eos vultu esto;* *rū] Olim*
 neq; incede per terram petulanter, *ut insipientes faciunt,* *Arabib⁹,*
vani, & arrogantes. Etenim nō amat Deus quenquā ima- *praesertim*
 ginatione superbū (vel superbè incedentē) & gloriosum, *idolola-*
 qui propter *caduca, quibus polleat, bona sese insolenter ef-* *tris, moris*
fert, alios præ se cōtemnens. 18, At mediū serva in incessu *erat ela-*
 tuo, *leniter & modestè incede: namq; incitator gressus esse* *tis voci-*
levitatis videtur, tardior verò affectatæ gravitatis & inanīs *būs glo-*
gloriæ. Atq; demitte quid de voce tuā, *ne inclames eā aut* *riari in-*
clangas; non loquax, non dicax. Neq; verò in elatione vocis *ter sc.*
ulla virtus. namq; ingratiſſima vocū vox est *asinorū: qui* *Hof.*
cūm per se despecti sunt, tū strepero clamore offendunt aures. 19, *Bona*
 19, An non videtis Deum subjecisse vobis, *ad utilitatem* *manife-*
condidisse vestram, quæ in cœlis sūnt, Luminaria & stellas, *ſtia & oc-*
& quæ in terra, montes, campos, maria, fossilia, plantas, ani- *culata,]*
malia. Et profudit in vos, *magnā copiā, varietate, atq; per-* *Eorū ex-*
fectione contulit, bona sua manifesta & occulta, nempe quæ *plication-*
ad corpus & quæ ad animū spectant, sensibilia & intelligibi- *nes sive*
lia, aut quæ noſtis & non noſtis. 20, Est autē ex hominibus *plurima,*
 quidam, qui disputat de Deo, *de unitate ejus, alijsq; at-* *quin, vel*
tributis, vel de Libro Dei, absq; scientiā ullā, *argumentis* *trecenta,*
aut rationi innixā, & sine ullo ductu Prophetae aut Apo- *enarran-*
stoli, ulloque libro illustri, qui divinitus datus sit; sed sim- *tur in li-*
pliciter fretus traditione, aliorū fide & auctoritate. Et cūm *bro, qui*
 dicitur iis, sequamini id quod *cœlitus* demisit Deus, *ſc. sed qua*
 Coranum, *atque in eum credite;* inquit: quin sequimur *sub gene-*
 id, in quo (cui instituisse) invenimus patres nostros, *ralibus il-*
 ipse & nos expressimus, *comprehenduntur, & huic loco superstitiosè aptantur.* *lis, quas*
 ipse & nos expressimus, *comprehenduntur, & huic loco superstitiosè aptantur.* *promisit*

Bb

Quid

ipſe & nos expressimus, *comprehenduntur, & huic loco superstitiosè aptantur.*
 20, Est autem] intelligitur Naſar Ibn Hariz, qui dicebat illa, *qua de Deo dicuntur,*
 esse veterum commenta. Iuxta alios notatur Iudæus quidam, quem ex Muhamme-
 de quarentem, quis & unde Deus tuus? fulmine percussus ferunt. Hof.

أَوَّلُو كَانِ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى

عَذَابِ السَّعِيرِ ، وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ ٢١

إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ

الْأُمُورِ ، وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْرِيكَ ٢٢

كُفْرَهُ إِنَّمَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا

عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ،

ذَمَّتْهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَّطُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ ٢٣

غَلِيظٍ ، وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ ٢٤

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُدِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ،

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ٢٥

اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ، وَلَوْ أَنَّ ٢٦

Quid si Satanas instinctu suo, ac velut traditione quadam, vocaret eos ad tormentum Inferni, quò suggestiones ejus & idololatria ducunt; num sequi eum velent?

21, At qui dedit sese Deo, cum plena fiducia & sincera voluntate ad eum solum conversus se totum committit illi, benefaciens, bene sentiens de Deo, & colens eum quem unicum & unum esse Deum credit; utique jam apprehendit ac tenet ansam firmam, *que non destituat aut*

fallat. Ad Deum verò finis rerum pertinet, & revera per-
tingit; ad eum, omnium dominum, redeunt omnia. 22,

Et qui non credit, nec firmæ ansæ injicit manum, non est quod contristet te incredulitas ejus: neque enim nocere tibi potest. Ad nos futurus est reditus ipsorum in

utraque vita; ut doceamus eos, per utriusque generis pœnas, quid fecerint. Utique Deus scit quid in pe-

ccatoribus lateat, boni vel mali. 23, Fruite eos finimus parumper, ac brevissimo tempore, caducis bonis & gaudiis. Tum (tandem, Gil.) adigemus eos ad supplicium grave, horrendum & non imminuendum, nempe Infernalis ignis.

24, Et si percuncteris illos incredulos, quis creaverit cœlos & terram; omnino dicent: Deus. Argumenta quippe nimium manifesta sunt, quare alteri quàm Deo tri-

bui creatio non possit. Dicito, ô Muhammed: laus sit Deo, quòd confitentur ea, quibus destruantur cetera que credunt. Sed plerique eorum nesciunt, se confessione illa

suâ convinci ac confundi. 25, Dei est quicquid in cœlis & in terra; nempe creaturæ omnes. Ideoque præter eum utrobique nihil est, quod adorari dignum sit. Equidem

Deus contentus seipso est, qui neutiquam indiget ullâ creatione rerum; laudatus per se, & per attributa sua; antequam laudem dicant, aut cogitent creaturæ. 26 Et licet

21, ansam firmam] Qui parat & fidet Deo, tutus & securus est; ei similis, qui altum conscendens montem extantes apprehendit petrarum par-tes. Beid.

25, contentus] cum Articuloemphasim habet; uti & laudatus, quod sequitur: ut sit, Contentus ille, Laudatus ille. Hof.

مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ

لا دور
تمده

وَالْبَحْرِ يَمِينٌ مِنْ بَعْدِ سَبْعَةِ أَبْحُرٍ

مَا نَعِدُكُمْ كَلِمَاتِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ

عَزِيزٌ حَكِيمٌ، مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ

٢٧

إِلَّا كُنْتُمْ وَاحِدَةٌ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

بَصِيرٌ، أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْسُلُ اللَّيْلُ

٢٨

فِي النَّهَارِ وَيَرْسُلُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي

إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا

تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ، ذَلِكَ بَيِّنَاتٌ لِّلَّهِ هُوَ

٢٩

يدعون

الْحَقُّ وَأَنَّ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ،

quicquid in terra est arboris, calami essent, & mare ^{arboris]} circumfluum terræ atramentum, quod supplerent postea, ^{Singulare} quàm absumptum fuerit, septem maria alia isti similia, ^{seu nomē} non tamen exhaurirentur scribendo verba Dei, ^{unitatis} res Di- ^{usurpa-} vine. hæ enim infinitæ sunt; res illæ non nisi finitæ forent: ^{tur, non} essentia & maiestas Dei, mundi utriusque opera & bona, ^{Plurale} præsentia & futura: quorum omnium ne quidem nomina ^{seu nomē} queunt describi. Quippe Deus potens & sapiens est: qui ^{multitu-} quicquid esse velit, esse facit; & quicquid est, & qui fieri ^{dinis, ut} quidvis possit, perfectissimè intelligit. 27, Non exiitit ^{intelligā-} creatio vestra, O Meccani, neque futura est resusci- ^{tur arbo-} tatio vestra, nisi velut animæ unius: ac si unum sit cor- ^{res singu-} pus, quod simul creaverit Deus, quodque simul resuscita- ^{la in cala-} bit. Certè Deus audit & videt simpliciter & simul omnia, ^{mos apta-} ac penitissime perspecta habet. 28 An non vidisti, quòd ^{ri, & tota} Deus noctem diei immittit, & diem immittit nocti, ^{nulla o-} cùm lucis & tenebrarum seruantur vices, aut cùm eo- ^{mīsāpar-} rundem spatia laxantur & contrahuntur: & quòd ad ^{te. Za-} obsequium subegit Solem & Lunam; quorum quis- ^{mach.} que in suo orbe currit ad metam præstitutam, scilicet pe- ^{atramen-} riodi suæ, vel ad Iudicii extremi diem: quòdque Deus ^{tū] quia} quæ facitis norit, arcanorum conscius? 29, Hoc quod ^{sequens} dictum fuit dicere possit de potentia & scientia Dei, atque ^{Verbum} de impotentia aliorum numinum, ita se habet, propterea ^{significat} quòd Deus est Ens verū & solidum, per se & essentia suæ ^{peculiariter} necessitate existens; & quia quod præter eum invoca- ^{atramēto im-} tis, vos idololatræ, Ens falsum est & vanum; & quia Deus ^{buere seu} est summus & maximus, cum quo nihil comparari queat. ^{implere;} ^{indè est,} ^{quòd No-} ^{men illud} ^{per Ver-} ^{bum suū} ^{commodè} ^{innua-} ^{tur. Beid.}

Bb 3

30, An ^{27, anime} ^{unius] nō} ^{separatim}

aliorum possit alios; nec ullæ ope, aut instrumenti usu. Sola quippe sufficit ad poten-
tiam accedens voluntas: ita ut mundorum centum millia uno verbo, CUN ESTO, pro-
ducere poterit; & una tantum voce, KOM Surge, mortuos exciebit à sepulchris. Hof.

٣٠ أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ نَجْرِي فِي الْبَحْرِ

بِنِعْمَةِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ

بِنِعْمَاتِ
بِنِعْمَاتِ
فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

٣١ وَإِنَّا عَاشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ ذُءُوا

اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ

إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ

بِآيَاتِنَا إِلَّا كَجَدِّ خُمْرٍ كَفُورٍ ،

٣٢ يَأْتِيهَا النَّاسُ آتَعُوا رَبَّهُمْ وَأَخْشَوْا

يَوْمًا لَا يُجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلَىٰ

٣٣ هُوَ جَارٌ مِنْ وَالِدِهِ شَيْئًا ، إِنَّ وَعْدَ

اللَّهِ حَقٌّ وَلَا تُغْرَتَكُمْ الْحَيَاةُ

الدُّنْيَا وَلَا يُغْرَتَكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ،

30, An non vidisti navē per mare currere gratiā & beneficiā Dei, qui in medijs eam fluctibus conservat, & immisso flatu ducit dirigitq; : ut ostendat vobis quædā signa sua, tū admiranda maris, tū potentiæ & bonitatis suæ argumenta, etiam in navē. Namq; ea in re, mari & navī, profectō signa sunt cuiq; patienti, qui maris perfert incōmoda, ut exterarū regiones & gentes frequentet, & grato, qui Deū boni omnis auctorē agnoscit & pro beneficiis colit. Religionis pars una est patientia, altera gratitudo. 31, Et cū operit eos, nave vectos, unda umbraculorum instar, (vel sicut umbrosi mōtes, aut nubes,) invocant Deum, sincerā monstrantes ipsi religionē. Cū verò liberaverit eos & salvos perduxerit in terrā, utiq; ex iis alius quidē vię rectę insistit, & in unius Dei cultu perseverat, quales sunt fideles & pii; alius autē recedit indē atq; ad impietatē redit, ut sunt idololatræ. Neq; abnegat signa nostra, potentiæ & providentiæ, vel liberationis nostræ, præterquā omnis perfidus, violator fœderis Dei, & ingratus pro beneficiis acceptis. 32, O homines in universum omnes, & peculiariter vos Meccani, revereamini Dominū vestrū, caventes vobis ab ingrati animi vitiis & destinatis pœnis; atq; extimescite diē, in quo nō satisfactorius erit parens pro nato suo, neq; natus satisfactorius pro parēte suo, haud ullā pœnæ partē aversurus alter ab altero; ut credens ac pius quis proximi sui increduli & impij expiare crimina aut deprecari possit, quæ quorundā opinio fuit. 33, Nā statutū Dei, fœdus ejus, seu promissio præmiī ac cōminatio pœnæ, verū justūq; est, immutabile ac semper sibi cōstans. Itaq; ne seducat vos vita mundana, neq; seducat vos per Deū ipsum, futurū velut condonatorē facilē & liberalē, seductor ille Satanās, qui prolixā spe & falsā fiduciā decipit vos, & ad peccandum audaces ac socordes facit.

34. Equi-

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ
 فِيهَا الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا
 تَدْرِي نَفْسٌ مِمَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا
 تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ
 اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ آرْبَعُ عَشْرَةَ آيَةً ،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ،

١ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي

الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ،

٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا

٣ لَا تَفْعَلُونَ ، كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ

تقولوا

34, Equidem penes Deum scientia est Horæ extremæ, *Equidē] Tradunt Harit., Amri filium, Meharæum,* sive Resurrectionis: & demittit ille pluviam tempore & loco præfinitis statisque: & scit quid in uteris sit perfecti vel imperfecti, masculus fœtus vel fœmineus. Non novit autem anima ulla, homo quisquam, quid lucri factura cras sit, vel quid negotii tractatura: neque etiam novit quisquam in qua terra sit moriturus. At modo Deus est sciens & gnarus arcanorum omnium, quæ pro beneplacito suo revelat & velata servat. *propofuisse Mûhammedi quæstiones de extremo Iudicii die; &*

quando sementem suam pluvia rigaret; num uxor sua jam gravida marem pareret, an fœmellam. Se vero nosse dixit, quid cras facturus ipse & tractaturus esset; & quo loco sepulturus filium. Atque in hanc rem ea quæ sequuntur scripta esse voluit. Hof.

Aliam quoque & breviorē non interfertâ explicatōne ullâ, Suratam adjicere libet, ordine LXI: ut ex ea liqueat, qualis per se Coranus sit, suorum glossis & ingeniosa commentatione nudus. *Capite] plerique Medina traditum voluit; alii Mecca, antequam hinc Muhammed istuc confugisset.* Notas tamen in margine apponam paucas, & ipsas fere perbreves, Gelalodini, interpretis celebris & recepti; qui inscribitur vulgò جلال الدين محمد بن احمد المحلى: nisi forte & aliunde quid esse addendum videatur.

Caput ACIEI, quatuordecim versuum.

In nomine Dei miseratoris misericordis.

SANCTAM Deo laudem dicit quicquid in cœlis, & quicquid in terra. Quippe ille Potens, Sapiens. 2, O vos, qui creditis, quare dicitis quod non facitis? 3, Magni est odii apud Deum, quodd dicitis *ACIEI seu ACIES dictum, tanquã proprio nomine,posito exsequenti cōmate secundo.*

1, Potens, Sapiens] imperio, & opere. Gel.

2, dicitis] de gerendo bello ad tuendam & propagandam religionem. Gel.

٤ قُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ

فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ بَنِيَانِ مَرْصُوصًا ، وَإِنْ قَالَ

مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تَدْعُونََنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ

اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلِمَا زَاغُوا زَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي

الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ، وَإِنْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي

إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ

مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِن بَعْدِي اسْمُهُ

أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ، سَاحِرٌ

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى

إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ،

٨ يَرْجِدُونَ لِيُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ

٩ وَكَوْكَرِهِ الْكَافِرُونَ ، هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ

بِالْهُدَى وَذِيكْرِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

١٠ وَكَوْكَرِهِ الْمَشْرِكُونَ ، يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ

أَنْتُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

citis quod non facitis. 4, Utiq[ue] Deus diligit eos, qui non faci-
 pugnant in semita ipsius acie instructa, ac si ipsi stru- fugā ce-
 ctura compacta. 5, Quando dixit Moses populo suo: p[er]isti in
 O popule m[er]i, quare molestia afficitis me, cum sciatis me pralio
 esse Dei ad vos legatum: utique cum deviasent, de- Ohodensi.
 via reddidit Deus corda ipsorum. Neque Deus dirigit Gel.
 homines improbos. 6, Et quando dixit Iesus, filius 4, dili-
 Mariæ: O filii Israë[el], equidem ego missus ad vos lega- git] Vi-
 tus Dei, verum asserens, qui coram me, librum Mo[ysi], horiā &
 & læta annuncians de legato venturo post me, cuius honorem largiens.
 nomen Ahmed. Et postquam ad eos venisset cum eui- Gel.
 dentibus signis, dixerunt: Hoc fascinum est manife- *Ahmed.*
 stum. 7, Quis autem injustior est, quàm qui affingit *vide etiā*
 Deo mendacium? Et ille vocatur ad salutarem fidem? *Surat*
 At Deus non dirigit homines injustos. 8, Volunt ex- *7, 8, 9*
 tinguere lumen Dei oribus suis: sed Deus consummat *clagorot*
 lumen suum; etsi abhorreant Infideles. 9, Ille est, qui *Hof.*
 misit Legatum suum cum recto ductu, & religione veri *5, Quan-*
 & iusti; ut conspicuam efficiat eam supra religionem *do] Sub-*
 omnem, etsi invitis illis, qui consortem tribuunt Deo. *intellig-*
 10, O vos, qui creditis, nun commonstrabo vobis mer- *diū anc,*
 cimonium, quod servet vos à tormento dolorifico? *Recorda-*
re quid
acciderit.
hee
Gel.
 6, Ah- *Sunt r*
 med. j. e. *ba Ma*
 Muham- *homeri*
 med: sunt *imitato*
 enim hac *in ot*
que pro
pheta,
legendi
scribar
live
verum
eque
nomen
et que

Cc 2

II, CRE-

duo synonyma, & indifferenter alterum usurpatur pro altero. Notat autem Ahmed, lau-
 datissimus, in clytus. Ipsa Christi verba sunt: Ego vado ad patrem meum, & Para-
 cletus veniet. (vide Ioan. xvi, 7.) At nomen hoc Paracletus idem denotat, quod Ahmed.
 Hof. En blasphemiam inscitiam vestitam. *Sei dicitur* in clytus, præclatus, sumptum pro
 ta *ex dicitur* consolator, adhortator, patronus: nempe & eodem modo efferebant Græci;
 & quidem ut i: prout etiam in Syriaco, & in Canticis Ecclesia exprimitur. Attamen
 eum *ta ex dicitur* fuisse, contrarium verius, infamis, turpis. In gulando Corano sufficit vel
 solus hic locus. Non enim hac ab instinctu Dei, sed potius Impostoris esse, luce meridiana
 clarius existit. Et quid Paracleti nomen magis conveniat Muhammedi, quàm insano
 Maneti; quem tot validis argumentis contrivit B. Augustinus?

7, mendacium] Deo consortem faciens, & miracula ejus, ut falsa reproband. Gel.
 Injustos] Infideles. Gel. 8, consummat] effert & manifestum reddit. Gel.

mentio reperitur in Testamento et
Evangelio.

۱۱ تَوَمَّنُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ

۱۲ تَعْلَمُونَ ، يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ

۱۳ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ، وَأُخْرَى

تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبُشْرَى

۱۴ الْمُؤْمِنِينَ ، يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُنُوزًا أَنْصَارًا

لِلَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ

أَنْصَارِي إِلَيَّ اللَّهُ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ

اللَّهِ فَأَمِنْتَ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ

طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيَّ عَدُوَّهُمْ فَأَضْبَحُوا

ظَاهِرِينَ ،

11, Credetis in Deum, atque in Legatum ejus, & cum amoris studio belligerabitis in semita Dei, opibus & animabus vestris. Id melius est vobis, si noscatis. 12, Con-
 donabit vobis peccata vestra, & introducet vos in hortos, subter quibus decurrunt fluvii, & mansiones amoenas in hortis Eden. Hæc felicitas magna. 13, Et alia quam amatis; auxilium à Deo, ac victoria propinqua. Et læto nuncio bea Fideles. 14, O vos, qui creditis, estote adjutores Dei. Quemadmodum dixit Iesus, filius Mariæ, Apostolis: Quinam adjutores mei ad Deum: dixere Apostoli: Nos adjutores Dei. Credidit verò in Iesum pars quædam ex filiis Israël, & pars non credidit. Itaque corroboravimus eos, qui crediderunt, contra hostem suum, ita ut evaserint superiores.

11, noscatis.] itaq; facite hoc. Gel.

12, Con-
 donabit] Deus, s; faciatis hoc. Gel.

13, Alia] felicitas & gratia manet, vos. Gel.

14, Ad-
 jutores Dei] in promovē-

da lege Dei & religione. Gel.

Apostolis] Ita dicuntur à voce HAVAR, qua candorem notat; id est, electi & candidi: sunt illi, qui in Iesum primi crediderunt, numero XII. Traditur autem à quibusdam, eos candidandis vestibus dedisse operam, fullonum more. Gel. Hoc quidē nugatorium est; inde natum, quòd eadem dictio HAVAR ION vulgato usu fullonem notat.

At tamen isto dicti nomine videntur Apostoli, cen Chald. חרין candidi; vel quòd sinceri amici & ministri Christi; vel quòd albus indui stolas pingi solerent in Oriente; vel quasi φωτιστοι, aut φωτιστοι, i. e. prælucentes alii, aut illuminati: vel pro חרין Hebr. i. e. principes & antesignani, Jerem. xxix. 6. Que autem hic Apostoli attribuuntur, petita videntur ex historia Apostolica missionis; quando ad prædicandum Evangelium à Christo vocati & missi fuerunt Apostoli. Matth. x. Marc. iiii. Luc. vi & ix.

14, Credidit pars] in Iesum, dicens Dei servum esse, qui in caelos sublatu sst. Gel. non credidit] inquiring Dei filium esse. Gel. Hæc violenta & perversa est interpretatio. At rectius verba ipsa simpliciter intelligit Beid. Addunt ambo; iidem interpretas, magnas ex eo ortas esse contentiones & pugnas: præcipuè verò postquam in caelum Christus ascendisset.

corroboravimus eos] tum perspicaciâ veri, tum virium potentiâ. Beid.

Nunc, è contrario, ejusdem *Súratæ* hujus declarationem omni cultu suo ornatam adjiciemus, prout totum *Coranum* edidit antè dictus nobis, & potiori Parte ad præcedentis *Súratæ* explicationem usurpatus, paraphrases Persæ. Vt vel ex parvo specimine liquere possit, quâ arte ac farturâ, quibusque officiiis quæsitâ sit speciosa formâ corpori per se minime spectabili, vitioso, ac informi; & quid falsa valeat persuasio, quàmque non inepta modò, sed & insolens ac iniqua, esse soleat superstîtio.

Caput A S S A F F I, i. e. Aciei traditum

Medinæ, versibus quatuordecim
constans.

SANCTIFICANDO laudat Deum, quicquid superiorum rerum existit in cælis, & quicquid inferiorum in terra. Quippe ille Potens est, potentiâ infinitus; nullum juris, nullum imperii terminum habens, nec quicquam adversum: & Sapiens, rectissimè faciens omnia, ut nihil ibi non perfectum sit, aut in quo quicquam desiderari possit. 2. Dimjathæus tradit, honoratos domini nostri Muhammedis socios dixisse: Ecquid præstabimus, quod nos ab Infernalis ignis fovea liberatos ad Paradisum & Spirituales delicias perducatur? Deum quidem cælesti
oraculo

oraculo respondisse: O vos, qui creditis, num commonstrabo vobis mercimonium, &c. (vide vers. 10. seq.) Dei vero Legatum edixisse: Quod queritis opus, nempe, quod vos à carcere illo eximios beatitudinis fastigio locet, Fides est, & Sacrum pro religione bellum. Cùmque socii iidem à morte abhorrent; & quidem tunc imprimis, ut nonnulli docent, cùm in pralio Ohodensi capesserent fugam, sequentes versus cœlitus allatos fuisse: 2, O vos, qui Fidem profitemini, quare dicitis quòd non facitis? 3, Magno dignum est odio apud Deum, quod dicitis quæ non facitis. Quibus tamen verbis existimat Alhasen hypocritas notari, qui falsò simulabant credere se, & consentire Prophetæ. Quin Sapientum alii in genere de omnibus interpretantur, quorum dictis facta discrepant: etiam doctos argui, qui cùm bona opera populo præscribant, ipsi negligunt & missa faciunt, hisce designati alibi censura verbis: Num iustitiam hominibus præcipitis obliviscentes ipsi? Vidit gloriosa memoria Prophetæ noster, nocte quâ in cœlum euectus fuit, talium hominum labia ignitâ forfice præcidi.

Cuique sapienti dicit: Si quæ doces,
Non ipse facis; & vanus es, & desipis.
Scientia arbor est, cui pro fructu opus:
Secundus urendusque sine eo ramus es.

4, Utrique Deus diligit eos, qui pugnant in femita ipsius, scilicet pro causa Dei, ad exaltandum in terra Dei verbum, & propugnandam propagandamque ejus legem atque religionem; pralia ineuntes contra hostes, **A C I E** instructâ, obfirmatis etiam junctisque simul animis, talem in modum, ac si ipsi existant structura solidè junctâ, vel murus ferruminatus. 5, Recordare quid factum sit, cùm dixit Moses populo suo Israël: O popule mî, quare molestiâ afficitis me, non gerentes morem mandatis meis: cùm certò sciatis me esse legatum Dei ad vos missum? Id quippe miraculis & testimoniis evidentibus aded comprobatum, ut nullus dubitationi locus sit. Legatum autem in honore haberi & reverenter coli oportet. Quare dicto audientes estote, & imperio parete. Illi verò in insipientia atque errore perseverantes, non audivere verba venerandî Prophetæ, cui coram locutus esset ipse Deus. Utrique cùm deviaffent Israëlita ab accipiendo Mosis, cui pax, imperio & mandato, devia reddidit Deus corda ipforum à veritæ certique orbitâ, & dubitandi præbuit occasionem. Namque haud dirigit Deus populum improbum, immorigerum ac pravariçantem. 6. Et

momen-

memento quid acciderit, cum populo suo dixisset Iesus, filius Mariæ: **Q** fili Israël, utique ego Legatus Dei, ad vos ab ipso missus cum firmâ ac evidenti probatione, verificans & plenâ fide asserens à Deo esse, id quod coram me est de libro Mosis, & lætum asserens nuntium de Legato, qui venturus est, cum religione perfectâ & universali lege, post me & tempora mea; cuius nomen erit Ahmed, i. e. laudatissimus & inclytus. Verba Iesu revera ita habent: Ego vado ad patrem meum, & Paracletus veniet. At nomen hoc Paracletus idem denotat; quod Ahmed. (vide notâs ad versionem preced.) Traditur libro Tebjân dicto, nomen illius, scil. Paracleti, Syriacè dicitur * Mahje; quod quidem eum designat, quem nobis Deus mittit post Messiam. Cùmque ad eos venisset, cum evidentibus signis & miraculis, resuscitans mortuos, cæcis reddens visum, & leprosos sanitate donans, dixerunt Israëlitarum plerique: Hoc quod nobis exhibet, fascinatio est manifesta. 7. Quis autem iniquior est & magis injurius, quàm ille, qui affingit Deo mendacium? fraudis & falsi arguens Prophetam ejus, & miracula habens prestigiæ loco? Sapientes quidam docent, cùm Nasr fil. Harit diceret, Iudicii die Latam & IRzam, quæ Arabum idola erant, sibi propitia fore gratâ apud Deum intercessione, præcedentia verba cœlitus descendisse: cùm tamen ille vocetur à Muhammede, Prophetæ Dei, ad Islamismum, salutiferam religionem, quæ in se bona quævis ac recta continet, & felicitatem cum præsentis tum futura vita. At Deus non dirigit homines iniquos, in iniquitatis suæ viâ. Libro Lubâb proditum exstat, cùm gloriose memoria dominum Legatum divinus afflavit Spiritus alii, quot cessasset dies, dixisse Caab Ibn Asrath: Latum quid nobis renuncio, & Iudæi, Deum denegare lumen suum Muhammedi, neque quod facere instituit, confectum iri. Hoc ubi significatum Legato fuit, atque ex eo mæroris ac tædii quid nitido pectore ejus, ceu speculo pulvis, insedisset, angelum Gabrielem, super quo pax, ægritudinis astergenda ergo, sequentia attulisse verba: 8, Cupiunt Iudæi extinguere lumen Dei oribus suis. Sed Deus consummat ac numeris suis & partibus absolutum explet lumen suum, lumen Religionis; splendidamque efferet legem principis Legatorum, antequam surgat Iudicii dies: et tunc inde abhorreant Infideles. Sed nulla ipsis potentia est ad extinguendam Veritatis Rectique iudicii lucernam: non major quàm vesperitiloni, qui cùm lucem oderit, perire velit Solem.

* حيا
nempe
نبي
vivificans
vivifica-
tor: quod
& Para-
cletus seu
Spiritus
Sancto
nomine tri-
bui potest,
iuxta A.
post. Pau-
li verba
ad Rom.
cap. viii;
præsertim
vers. xi.

*Valde expetit ne Sol sit, aut ne splendeat:
Tantum ut striges videre detur & nocturnas.
Sed manè facem Solis accendit Deus,
Quæ fœda inurit cecitatem bestie.*

9. Ille Deus omnipotens est, qui misit Legatum suum & Prophetam cum directionis normâ, nempe Corano, & religione veri justique, quæ religio Hanistica, id est, Abrahami est; ut juvet eam extollatque supra religionem omnem, eamque gratam haberent ac sectentur gentes Orbis universi. 10. O vos, qui Fidem professi estis, num commonstrabo vobis mercimonium, quod liberet vos à tormento doloris pleno. 11. Credetis in Deum, atque in Legatum ejus, Fidem quam amplexi estis constanter servantes; & incenso studio bellum geretis contra Infideles, in via Dei, ex obsequioso amore honorandi, tuendi, & propagandi Verbum ejus; idque opibus vestris, quibus commeatus, jumenta ac arma comparentur; & animabus vestris, exponentes vosmet ipsos bello & morti. Id, quod de Fide & Belli sacri studio dictum, melius est vobis, quàm quævis res alia quantumvis quaestiosa: siquidè ii fitis, qui noscatis hoc, & veri solidique boni mercaturam. Cujus negotiatio, uti Bezergis inquit, in eo consistit, ut largiaris quod caducum est; accipias quod æternum & dirinum sit, quin imò Deum ipsum. Libro Nefahâr proditum de Abu Obeidalla Sitrensi, cujus spiritum sanctificet Deus, filium ipsius conquestum fuisse de rupto olei cado, dum efferre domo vellet ad forum; atque ita sibi periisse universum quem haberet mercaturæ fundum: ad ea tum dixisse patrem: O fili, eam tibi parato sortem, quæ & sors est parentis tui. Profectò nihil omnino mihi est præter Deum in presenti & futurâ vitâ. Inquit doctor Islanissimi, (sic Muhammedica illis religio falso dicitur,) quod lucrum ejus integrum exstitisset & absolutum, si ne quidem fuisset pater ipsius. Indicatum voluit, quoad se exinaniat animâ quæ verè Deum diligit, & quæ in Amoris foro sors & lucrum amittenda sint pro conjunctiōe Dilecti.

Aded usque vilescas tibi in foro tui,

Vt inanis omnium ipse ceu nihil fias.

Mundum è manibus utrumque sic deponito:

Plenum affluet lucrum, si tibi vacuæ manus.

Quod si itaque servatâ Fide belligeretis pro causa Dei; 12, Condonabit vobis peccata vestra in hac vitâ, & introducet vos in vitâ alterâ

in hortos, subter quibus decurrunt rivi, & mansiones bonas, amenas mundasque & sanctas, ac letitia & voluptatis plenas, qua parata sunt in hortis Eden; i. e. beatitudinis æternæ, qua Fidelium sedes erit. Hoc, peccatorum remissio & ingressus in Paradisum, felicitas magna est. 13, Atque alia vos in hoc mundo gratia & felicitas manet, quam amatis, respicientes presentia potius, quam futura; scilicet auxilium à Deo, contra Koreissitas aliosque hostes, & victoria propinqua, quam mox reportabitis expugnatâ Meccâ, Persiâ, Græciâque. Ibn Atha, cujus animam sanctitas beæ, per auxilium quidem intelligendum putat Fidei donum, quo in unum & unicum creditur Deum; victoria autem nomine designari, cum per sensibilem hunc mundum Fidelis penetrat ad invisibilis mundi perceptionem. Et apud mysticos, victoria propinqua in Fidelibus expugnationem notat proprii cordis: ut subactâ corporali animâ, à molitionibus ejus liber animus sui-que compos, in verum & subsistens, non quod appareat duntaxat, Bonum ferri possit, tum certâ cognitione, tum toto affectu. Et quidem Fideles omnes in isto gradu & ordine habendi sunt consortes, ita ut dicit Deus: Læta annunciato, tu Muhammed, Fidelibus, de Paradiso & Victoriâ. 14, O vos, qui credidistis, sive ex Ansaritis, hoc est Medinensibus, qui LXX numero in Akabâ (Akaba locus est tribus milliaribus à Meccâ distans.) inaugurasistis Muhammedem; sive in genere, Fideles universi, estote adjutores Deo, omnem opem operamque impendentes religioni Dei & Legato. Vel ô Muhammed, tu à Sæctatoribus tuis auxiliûm pete. uti dixit adjumentum opere postulans Iesus, filius Mariæ, Apostolis, qui familiares illi & peculiari ministerio addicti erant, aliis omnibus religione prælucentes: Quinam adjutores mei & socii, ad Deum tendentes unâ mecum auxiliûm ergo? vel ad Deum vocantes hominum genus? Dixere Apostoli: utique nos in hac semita adjutores Dei, nempe, divinæ legis ac religionis: prout reverâ eam, quam sanxisset Iesus (super propheta nostro illoque pax sit) ipso in cælum sublato, promoverere studuerunt, humanum genus ad religionem illam & Deum

* At quid vocantes. Ac proinde credidit per ipsorum vocationem pars quædam ex disertiis Israëlitis in Iesum, qua tum habuit pro servo legatoque Dei; & non crederet sepius didit pars altera, qua eundem Dei filium * dixit. Cum autem gloriosa memoria Propheta missus fuit, Fidelibus omnibus consentiens dixit, Iesum esse servum Dei, ejusque legatum. Hanc qui tenuerunt Fidem, utique potentia firmati sunt, viribusque aucti; sicut & Deus omnipotens dicit: Itaque

corro-

corroboravimus eos argumentis & viribus post Iesu tempora, qui cre-
 diderunt in Iesum, eumque legatum esse & servum Dei, juvimusque con-
 tra inimicos suos, qui esse Deum dicerent: ita ut evaserint Fideles su-
 periores Infidelibus & victoriâ potiores.

Hoc acci-
 disse in dē
 ad Mubā-
 medis tē-
 pora, nul-
 la docent
 historia:
 quin ple-
 raq; con-
 trarium
 omnes.

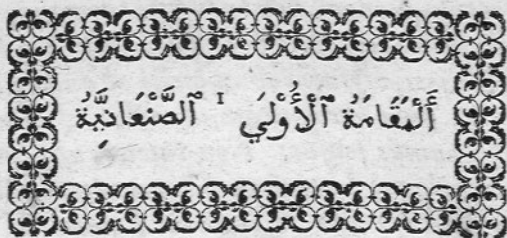
Scriptorum Arabum, qui in orationis cultu & eloquentia
 operam collocarunt, stylum & dictionem cum primis Co-
 rani sui, quem nullibi non venerantur, imitari studue-
 runt. Atque eâ quoque causâ contigisse puto, quod & in ipsa
 Prosa quoddam Poëseos temperamentū queriant, & periodo-
 rum minorumq; partium consonantiâ delectentur. Inque illa
 eruditionis parte ingeniū multi & industriam ita probarunt,
 ut diva Sûadæ suæ, nimium tribuant licet, Corano inquam
 ipsi, præripuisse palmam meritò sint dicendi. Ex hoc itaque
 genere specimen aliquod Coranico jam præmisso subijcere,
 opera fore pretium arbitror, nec à nostro alienum instituto.
 Tales inter alia compluria non infimo loco sunt Narrationes
 Hariræ, Basrensis, sic à Basra appellati, patriâ Babylonie
 urbe. Qui Hizjra, id est Refugii Muhammedici, anno 446
 natus, 516 denatus, eo vixit ævo, quod politioribus inter A-
 rabas literis plurimum floreret. Eamque in hisce ipse pro-
 meruit laudem, ut earundem in Asia & Africa studiosis in
 præsentē exinde diem commodior vix alius habeatur author,
 à quo proprietatem Linguae, simulque copiam ac elegantiam
 addiscant. Et dubitatio subit, an non hic sit idem liber cum
 מְחַבְּרוֹת הַרִירִי Mchabberot Hariri, quæ in Bibliothecâ Rabbin.
 appendice laudat Cl. Buxtorfius. Narrationes ejusmodi, sive
 vulgaris argumenti dissertationes, Arabicè مقامات Con-
 fessus vocitantur: nempe loci sui nomine res ipsæ; quæ in cætu

hominum, ubi pro more confident, commemorari solent. Qui
 primus tales المقامات Confessus publicaverit, maximè cele-
 bratur احمد بن حسين الهمداني Ahmed fil. Hofein,
 Hamedänensis. Hic quidem duos ea in re alios se priores
 agnoscit, ابو الفتح الاسكندراني Abulfathum Alexan-
 drinum, & هشام بن عيسى Ifam Hefjâmi filium: sed
 quorum nulla ferantur superesse monumenta. Ahmedis verò
 illius vestigiis se instituisse profitetur hic noster; nempe
 ابو محمد القاسم بن علي بن محمد بن عثمان البصري الحريري
 Abu Muhammed Alkasim, fil. Aliis, fil. Muhammed, fil.
 Otsman, Basrensis, Hariræus; qui simpliciter ابن الحريري
 Ibno'harîri, quasi Sericarii filius, nominatur læcuto Hama-
 tæo. Confessus autem scripsit ille numero quinquaginta, to-
 tidem Urbium nominibus insignitos & distinctos. Ubique in-
 troducitur, qui illas obiisset ac frequentasset, quidam Harit,
 fil. Hemmâmi; optimi ominis, ut vel ipse judicavit Muham-
 med, nomine utroque: nam prius laboriosum & sedulum, al-
 terum satagentem suarum rerum & sollicitum notat, ut
 providi patris diligens filius agnosci posset. Is præcipua
 in singulis locis visa sibi & observata, scito doctoque ser-
 mone refert: & passim meminit senis cujusdam, nomine
 Abuzeidi, cui occurreret in nulla non Vrbe, hominis versuti
 & versatilis, ac Protei aut Vertumni instar varias assumen-
 tis formas: unde multa didicisset, quæ facerent ad vitæ usum.
 Ejusdem verò Harit personam indutus ipse Author suas
 hic partes agit, per senem Abuzeidum Tempore designato seu
 Fortunâ, ut cui proprium sit mutari: ut ita tutius, minori
 cum invidia & odio, censuram exerceret, & seculi sui vitia
 damnaret corruptosque mores. Et quoniam docere simul
 vellet quæ Arabicæ linguæ facundia esset, ab Arabia Feli-
 cis

eis metropoli, Sanaa, non inauspicatò initium fecit; à quâ
 cognomen primo imposuit *Confessui*, quem hîc damus. Ver-
 sionem ei adjeci, viginti abhinc annis ab auditoribus meis ex-
 ceptam; at nunc recognitam nonnihil, quò melius expri-
 meretur genuinus sensus. Non tamen tulit linguarum di-
 versitas, exprimere Latinis verbis, quæ Arabicis tum naturâ,
 tum arte inest energia, & orationi à numeris, propriisque
 tropis & figuris gratia sua. Ea observabit faciliè atque co-
 gnoscet per se ipse Lector. Scholia autem, qualia & olim simul
 à me tradita fuerunt, addere nunc, ubi *Lexici* copia in prom-
 ptu sit, supervacaneum duco. Ejusdem enim *Lexici* non mi-
 nus, quàm *Grammaticæ*, exercendo usui & confirmando dica-
 ta sunt hæc *Progymnasmata*. In rebus autem ambiguis &
 obscuris, ubi eâdem *Grammaticæ* & *Lexici* ope quidam fortè
 sese minùs expedire possent, adjumentum, quoad satis esse
 existimem, afferent notule marginales.

à servili irregulariter ascito ad nominis gentilis & possessivi derivationem: uti

المقامة الأولي الصنعانية

حدثت الحرت بن همام قال لما اقتعدت غارب الأعتراب
 وادانتني المنزلة عن الأتراب طوحت بي طوايح الرمن
 الي صنعا اليمن فدخلتها خاوي² الرفاض بانبي
 الأنقاض لا أمملك بلغة ولا أجد في جراي مضعفة فطفقت
 أجوب طرفاتها مثل الهائم وأجول في حوماتها جولان
 الحائم وأرون في مسارج لكاتي ومسايح³ غدواتي
 وروحاتي كريمة أخلف لمة ديباجتي وأبوح اليه
 بحاجتي أو أدببا تفرج رويته غمتي وتروي روايته
 غلتي حسي أدنتي خاتمة المطاف وهدنتني فاتحة³
 الألفاظ الي ناد رحيب محتو علي زحام ونحيب
 السؤال باللفظ: ita dicitur: اللفظ الرجل سؤاله
 Alii الألفاظ legunt, à Sing. Lotfon, gratia, pec. divina.

بهرافى
 Sic ab Alexandria fit
 Alexandrinus; à Roma Romanus.
 2 à Singul.
 propriè pharetra coriacea. Hic generalius pro talis materię loculo, vel pera usurpatur.
 3 غدا
 mane
 vesperi
 ire vel exire, vel manere prodire
 فوجت
 pastum, & inde vesperi redire. 4 id est

CONSESSUS PRIMVS

SANAANENSIS.

ARRABAT Harit filius Hemmami, inquiring: Cùm infedifsem cameli dormifum peregrinandi ergo, atque procul abduxiffet me egeftas ab æqualibus meis; jaçtârunt me fluctus fortunæ ufque ¹ Sanaam Arabiæ Felicis. Eamq; ingreffus fui ² vacuis oculis, conspicuus inopiâ, haud poffidens ³ diarii quicquam, nec reperiens in marfupio buccellam. Ideoque inftitui peragrarè vias ejus inftar errabundi, & obire vicos ejus ³ ambitu fitientis avis; quærens per tractus quod profpiciebam, perque compita, quibus ibam & redibam, liberalem aliquem, cui ⁴ perfrictâ fronte exponerem neceffitatem meam; vel literatum, cujus confpectus difcuteret mœrorem meum, cujusque ⁵ oratio reftingueret ardentem fitim meam. Donec tandem adduceret me extremum circuitûs, & perduceret aufpiciûm blandæ percunctationis ad ⁶ conventum amplum, conftantem mutuâ hominum compreffione & ejulatu.

¹ Sanaam] qua Arabia Felicis metropolis eft, & quondam Regum fedes fuit: quafi infignter ftructa nomē fonat. Eft & ejus nominis pagus in Gouta feu Viridario Damafci, fequi mihiare ab urbe diftans. Ideoque hic additur Arabia Felicis, ut illa prior intelligatur.
² Vacuus oculos, feu eos vacuos habens.
³ diarii] quod de die in diem fufficit viatori.

Cum

³ qua circumvolitat aquam & attingere nequit.

⁴ perfrictâ fronte] Verbum fonat terere veftem quotidiano ufu: Nomen autē origine Perficâ pannum fericum fignificat: hic verò faciei cutim, ob mollitiem; quam, ut veftis multo ufu teritur, rogitanâdo fe triviffe & perfricuiſſe inquit, deterfo quaſi pudore.

⁵ oratio] propriè, quâ referuntur aliena dicta, quaque aliorum viſitur fide.

⁶ Pecul. ubi audiuntur voces loquentium hominum vel vociferantium.

فَوَجَّتْ غَابَةَ الْجَمْعِ لِاسْتِزْجَارِ مُجَلَّبَةِ الدَّمْعِ قَرَأْتِ فِي

جالب .s.i.q.

prolicient-
re, excitant-
re, & pro-
catartica
causam.

بَهْرَةِ الْخَلْقَةِ شَخْصًا شَحَتْ الْخَلْقَةَ عَلَيْهِ أَهْبَةُ السَّبِيحَةِ

وَلَهُ رِقَّةُ النِّبَاحَةِ وَهُوَ يَطْبَعُ الْأَسْجَاعَ بِجَوَاهِرِ لِقْظِهِ وَيَقْرَعُ

الْأَسْمَاعَ بِزَوَاجِرِ وَعْظِهِ وَقَدْ أَحَاطَتْ بِهِ أَخْلَاطُ الرَّمْرِ

أَحَاطَةَ الْهَالَةِ بِالْقَدْرِ وَالْأَكْمَامِ بِالثَمْرِ فَدَلَعْتُ السَّيِّئَةَ

6 A Sing.

قرينة, pro-

لِأَقْتَبَسَ مِنْ قَوَائِدِهِ وَالتَّقِطُ بَعْضُ قَرَائِدِهِ فَسَمِعْتَهُ

proie Unio,
& auri seg-
mentum,
qualia in-
terponi so-
lent gemis
aut marga-
ritis.

يَقُولُ حِينَ خَبَّ فِي مَجَالِهِ وَهَدَرَتْ شَعَائِشُ أَرْجَالِهِ

أَيُّهَا السَّادِرُ فِي غُلُوَائِهِ السَّادِرُ ثَوْبٌ خِيَالِيَّةِ الْجَمَاعِ

فِي جَهَالَتِهِ التَّجَانِحُ الَّتِي خَزَعْلَاتُهُ الْإِمُّ 7 تَسْتَمِرُّ عَلَيَّ

7 الْإِمُّ

عَيْبِكَ وَتَسْتَمِرُّ مِرْعَى بَعْيِكَ وَحَتَامٌ تَتَنَاهَى فِي زَهْوِكَ

pro الي ما

وَلَا تَنْتَهِي عَنْ لَهْوِكَ تَبَارِزُ بِمَعْصِيَتِكَ مَالِكٌ نَاصِيَتِكَ

uti mox

وَتَجْتَرِي بِبُعْجِ سَيْرَتِكَ عَلَيَّ عَالِمٌ سِرِّدَتِكَ وَتَتَوَارَى عَنْ

pro حَتَامٌ

قَرَيْبِكَ وَأَنْتَ بِمِرَائِي رَقِيبِكَ وَتَسْتَخْفِي مِنْ مَمْلُوكِكَ

حَتَّى مَا

وَمَا تُخْفِي خَافِيَةً عَلَيَّ مَلِيكَكَ أَنْظَنُ أَنَّ سَتَفْعُكَ

حالك

Cum itaque intrassem 7 intimum turbæ, ut cognoscerem causam illius fletus; conspexi in medio cycli hominem extenuato corpore, instructum 8 apparatus itineris religiosi, & clangentem lamento, dum, 9 exprimeret rhythmicas sententias exquisito sermone, pulsaretque aures minis hortationis suæ. Cingebant verò illum mista genera agminum, sicut circundare solet halo Lunam, & tegumenta suos fructus. Igitur ubi proripui me ad illum, ut proficerem ex salutaribus monitis ejus, atque colligerem eximia quædam ipsius dicta; audiebam illum dicentem, cum jam incitator esset in instituto suo, 10 sonarentque è pectore prolata extemporaneæ orationis verba: O tu, qui attonitus in insolentia 11 tua, laxas vestem superbiæ, & præceps fereris in multiplici amentia propensus ad ineptias! Quousque persistes in delicto tuo, gratumque habebis pactum protervix tuæ? & quamdiu ad summum perges placere tibi, nec tamen abstinere à ludicro tuo? Opponis te contumaciâ tuâ illi, qui prehensam tenet frontis tuæ comam. Et peccare audes turpitudine vitæ contra eum, qui novit arcanum tuum. Et subducis te oculis propinqui tui, ubi sub conspectu es observatoris tui, & latere cupis servum tuum, cum haud lateat abditi quicquam dominum tuum. An putas fore, ut profit tibi

Ee status

7. *Vox propria notat interiorem & densam syllavam.*

8. *qualis esse solet vestis lancea, rosarium cujus evolventis spherulis, sacra repetunt verba, scipio, poculum, & similia.*

9. *Verbum notat non tantum impietate, & obsequiare; sed etiam cudere enses, & excudere.*

10. *sonarentque &c.]*

Metaphora petita à cameli maris mugitu, quæ concitatus prosequitur continuatâ voce. Vide Lexicon in Cuvier.

11. *tua] in Arabico est sua, tert. pers. pro secund. quod & in aliis Orient. linguis occurrit.*

حالك ان انا ان ارتحالك او ينقدك مالك حين توبعك 8 *pro* ان

اعمالك او يغني عنك ندمك انما زلت بك قدمك او *ride* خان

Radicem u-
tramq; اين
in حين

Lexico.

9 *al. legunt*

التهجت محجة اهدايتك وعجلت معالجتك دايتك
وقلت شباة اعدايتك وقدعت نفسك فسي اكبر

(quid est,)
per quod
excusare te
possis?

انذارك فما اعدارك وفي اللحد مقيلك فما قبلك
والي الله مصيرك فمن نصيرك طال ما اعطك الدهر

10 *à* وعي
memoria
mandavit;
vel etiã au-
ribus, id est
audivit.

11 *Singul.*

فتناسيت وامكنك ان تواسي فما اسيت توثر فلسا
توعيه علي نكر¹⁰ تعية واختار قسرا تعليه علي بر توليه

hyacin-
thus, & ge-
ma pre-
tiosa: atq;
hinc talis
res quavis
& *exquifi-*
ta.

وترعب عن هان تستهديه الي زان تستهديه وتغلب حب
توب تستهيه علي تواب تستهيه¹¹ يواقبت الصلات اعلف

بقيلك

status tuus, quando advenerit tempus migrationis tuæ? vel ut eripiant te opes tuæ, ubi te exito dederint opera tua? aut ut sufficiat pro te poenitentia tua, postquam fefellerit te lapsu pes tuus? utve vicem tuam doleat sociorum turba, quando comprehenderit te congregationis ¹² locus? An non incedas apertâ viâ, quæ te rectâ ducat, & properes ad medelam morbi tui; atque retusâ acie iniquitatis tuæ inhibeas animâ tuam; quippe quæ maxima hostis tua? Nunquid mors destinatus tibi finis est; & quid à te paratum illi? Canitie commoneris ut metuas; sed quæ excusationes tuæ? Atque in sepulchro ¹³ cubandum tibi; & quid à te ¹⁴ dici potest? Estq; ad Deum redeundum tibi; quis verò futurus defensor tuus? Diu est, quod te expergefecit Tempus; verùm finxisti somnolentum te. Traxitque te admonitio; at præbuit refractarium te. Et ob oculos tibi proposita fuerunt exempla; sed simulasti cœcum te. Et nudum patuit tibi verum iustumque; sed contrâ disputaſti. Et meminisse te sui iussit mors; at simulasti oblivisci te. Potestas tibi data fuit benefaciendi aliis: non tamen benefecisti. Præfers nummum, quem recondas, ¹⁵ monito quod memoriâ ferves. Mavisq; insigne ædificium efferre, quàm beneficium conferre. Ac desiderium avertis à duce, quem roges ut rectam monstret tibi viam, ad viaticum quod tibi cupis offerri. Præponisque amorem vestis, quam expetis, præmio quod comparare tibi posses. Et pretiosa munerum magis inhærent animo tuo,

E e 2

quàm

¹² locus] vel tempus, quo post Resurrectionem convenient omnes ad tribunal Dei.

¹³ prope, dormitio, vel dormitorium tuum, & pec. meridianum.

¹⁴ dici] vel responderi: alludit ad examē, quo defunctorū mænes probari credūt à duobus angelis, NEC IR & MUNCER: vide Lexic.

¹⁵ pecul. notat dictū ex Corano vel Suna, & memoratiōe omnē divinarum rerū.

بِقَلْبِكَ مِنْ مَوَاقِبِ الصَّلَاةِ وَمُغَالَاةِ الصَّدَقَاتِ آخِرُ عِنْدَكَ
 مِنْ مَوَالَاةِ الصَّدَقَاتِ وَصِحَافِ الْأَلْوَانِ أَشْهَى إِلَيْكَ مِنْ
 صِحَافِ الْأَدْيَانِ وَنُعَابَةِ الْأَقْرَانِ أَنَسُ لَكَ مِنْ قِلَاوَةِ
 الْقُرَّانِ تَأْمُرُ بِالْعُرْفِ وَتَنْتَهِيكَ جِمَاهُ وَتُحْمِي عَنِ التَّنَكُّرِ
 وَلَا تُكْحِمَاهُ وَتُرْحِزُحُ عَنِ الظُّلْمِ تَمَّ تَغْشَاهُ وَتُخْشِي النَّاسَ
 وَاللَّهُ أَحْفَ أَنْ تُخْشَاهُ تَمَّ أَنْشُدُ

انصبابة * *pro* * تَبَا لَطَالِبُ دُنْيَا قَنِي إِلَيْهَا انصبابة * *supple* *
 صِبَابَةٌ * *pro* * مَا يَسْتَفِيدُ غَرَامًا بِهَا وَقُرْطُ صِبَابَةٌ *
 وَلَوْ دَرَى لَكِفَاهُ مِمَّا يَرُومُ صِبَابَةٌ *
 ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ لَبَدَّ عَجَاجَتَهُ وَعَيْضُ مَجَاجَتَهُ وَأَعْدَدُ شُكُونَهُ
 وَتَابِطُ هَرَاوَتَهُ فَلَمَّا رَتَبَ الْجَمَاعَةَ إِلَيَّ تَكْفِزَهُ وَرَأَتْ تَأْهَبَهُ
 لِمَرَايِلِهِ مَرَكِزَهُ أَنْ خُلَّ كُلُّ مِنْهُمْ يَدُهُ فِي جَيْبِهِ فَانْعَمَ لَهُ
 سَجَلًا مِنْ سَيْبِهِ وَقَالَ أَصْرَفُ هَذَا فِي تَفَقُّمِكَ أَوْ فِرْقَهُ
 عَلَيَّ رَفَقْتِكَ فَعَبْلُهُ مِنْهُمْ مَعْصِيًا وَأَنْتَنِي عَنْهُمْ مَثْنِيًا وَجَعَلَ

المزمع الله
 malum im-
 ponat in-
 feratve ci
 Deus. Simi-
 li enim cum
 ellipsi aliqua
 in accusandi
 casu usur-
 pantur voces
 nominave
 verbalia be-
 ne vel malè
 precandi :
 aut juxta a-
 lios Adver-
 bialiter.

يوهع

quàm ¹⁶ stata tempora precatationis. Ac licitationes ¹⁷ nuptialiū donorum potiores apud te sunt continuandis largitionibus eleēmosynarum. Patinæque variorum ciborum magis appetuntur tibi, quàm paginæ divinarum rerum. Et jocosus ludus sociorum familiarior tibi est lectione Corani. Præcipis quod æquum est; & ipse violas sacrum ejus: prohibesque iniquum; sed te non contines ab eo. Et retrahis alios ab injustitia; tum ipse ad eam te ¹⁸ applicas: timesque homines, cum ¹⁹ potissimū oporteat timere Deum. Tum carmine prolocutus fuit:

Malum illi, qui mundum petit, flectens eò cursum suum.

Neq; enim ad se redire potest, detentus amore ejus, & nimio desiderio.

At si nosset; satis illi de eo, quod expetit, foret pauxillum.

Tum quidem depresso ²⁰ clamore suo, & siccato ²¹ lacrymarum fluxu, sub brachiū assumpsit manticam suam, & axillis suum supposuit scipionem. Cū verò fixis in eum oculis animadverteret cœtus illum surgere, videretque componere se ad deferendum locum suum; immiserunt eorum quisque manum suam in sinum, & impleverunt illi fitulam munificentia suā; inquiennes: Impendito hoc cū erogare quid voles, aut distribuere inter socios tuos. Ille quidem accepit ab iis fitulam palpebras ²² contrahens, & regressus indè fuit gratias agens. Instituit autem

16 qua sunt. quinque, diluculum, orsus solis, meridies, post meridiem, & solis occasus.

17 qua fustura conjugii promittit maritus, imprimis præstanda tempore repudii vel mortis.

18 applicas] à tegendo & veniendo: que duo Verbum notas.

19 propriè, Deus dignior sit quem timeas.

20 vel pulvere, quem concitasset.

i. e. orationis remissâ vehementiâ.

21 manante ex ore & oculis humore, ita ut in ejulatu sit.

22 seu claudens, iisve nictans; pro ut & ex pudore fieri solet.

*proprie, via
aperta &
ampla. Ra-
dix notat
expansum
effe.

* vel

* i.e. ما

يُودِعُ مِنْ يَشِيعَةٍ لِتُخْفِي عَلَيْهِمْ مَهْمَعَةً وَيَسْرِبُ مِنْ

يَتَّبَعُهُ لِكَيْ يُجْهَلَ مَرَعَةٌ ، قَالَ أَحْرَبْتُ بَنَ هَمَامٍ فَاتَّبَعْتَهُ

مَوَارِيًا عَنْهُ عِيَانِي وَقَفَوْتُ * أَثَرَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَرَانِي حَتَّى

أَنْتَهَيْتُ إِلَى مَغَارَةٍ فَاتَّسَبَّابَ فِيهَا عَلَيَّ غِرَارَةٌ فَأَمَهَلْتَهُ رِيثًا

مَا خَلَعَ نَعْلَيْهِ وَعَسَلَ رِجْلَيْهِ ثُمَّ هَجَمْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْتُهُ

مُحَانِيًا لِلتَّمْيِيزِ عَلَيَّ خُبْرٍ سَمِينٍ وَجَدِي حَنِيدٍ وَقِبَالَتَهُمَا

خَابِيَةٌ نَبِيدٌ فَعَلَّتْ لَهُ يَا هَذَا أَيُّكُونُ ذَاكَ خَبْرُكَ وَهَذَا

مُخَبْرُكَ فَرَفَرُ زُقْرَةَ الْقَيْظِ وَكَانَ يَتَمَيَّزُ مِنَ الْقَيْظِ وَلَمْ

يَزَلْ يُحْمَلِفُ إِلَيَّ حَتَّى خَفْتُ أَنْ يُسْطُوا عَلَيَّ فَلَمَّا أَنَّ

حَبَّتْ نَارُهُ وَقَوَارِي أَوَارُهُ أَنْشَدُ

لَبِسْتُ الْخَمِيصَةَ أَبْغِي الْخَبِيصَةَ

وَأَنْشَبْتُ شَصِي فِي كُلِّ شَيْصَةٍ ،

* أَحْبَوْلَةٌ

أَحْبُولٌ

حِبَالَةٌ .q.

recc. Ca.

وَصَيَّرْتُ وَعْظِي * أَحْبَوْلَةٌ

أُرْبِعُ الْقَنْبِصُ بِهِ وَالْقَنْبِصَةُ ،

والجاني

vale dicere iis, qui deducebant eum; ut late-
ret eos quam infisteret viam: iussitque qui se-
quebantur ipsum, alios post alios abire, ut igno-
rarent, quoniam reciperet se. Inquiebat Harit,
Hemmami filius: At ego perfequitus illum
fui, ponè ab eo avertens conspectum mei; &
à tergo legi ²³ vestigia ejus ab eâ parte, quâ
videre me non posset: donec perveniret ad
cryptam quandam, in quam irrepsit incautè.
Concessi autem illi moram, usque dum exu-
isset calceos suos, & lavisset pedes. Deinde
irruì ad illum, atque repperi assidentem di-
scipulo cuidam ad panem ²⁴ similagineum hoc-
dumque assatum, & positâ ante ambos seriâ
vini. Dixique illi: Hem ²⁵ tu! estne illud
quod dicis, & hoccine quod de te dicendum?
Tum ille gemebundus spirare, ac si exspiras-
set æstum: parùmque aberat, quin dirumpe-
retur irâ. Neque cessavit torvè ad me respi-
cere, aded quidem, ut timerem ne insultaret
mihi. At postquam deferbuisset ignis ejus, ac
confedisset flamma, recitavit carmen:

Indui ²⁶ prætextam expetens ²⁷ commodio-
rem vitam, & hamum injeci meum in-
quemcunque ²⁸ fructum.

Constituique monitionem meam rete, quo
caperem ²⁹ omnis generis prædam.

Nam-

²⁷ commodiorem vitam] seu suaviorem: dulce quid & delicias; propriè edu-
lium ex dactylis & butyro.

²⁸ fructum] notat vilis dactylorum genus, osse carens: vel piscis mino-
ris speciem; quod convenis hamo, nomini præcedenti.

²⁹ propriè feram marem & fœmellam.

²³ in Arab.
Singulare pro
Plurali po-
nitur: vel
usurpatur ut
Præpositio, à
tergo incesse
per vestigia
ejus.

²⁴ Arabicū
nomen con-
venit cum
Græco σμί-
δαλις.

²⁵ Ad verbū
O hic: poni-
tur tertia
persona pro
secunda; ita
uti etiā num.
ii notatum
fuit.

²⁶ Est vestis
nigra qua-
drata, gemi-
no signo
limbove in-
signis: juxta
alios, vestis
virgata ge-
nus.

وَأَجَانِي الدَّهْرُ حَتَّى وَجَدْتُ

* *عَصِصٌ* *pro-*

priè, ex ar-
boribus in
se perple-
xis sylvæ, &
arundine-
um: quæ
cubilia esse
solent leonū.

بَلُطِفِ أَحْتِبَالِي عَلَيَّ اللَّيْلِ عَيْصَةً ،

عَلَيَّ أَتَيْتَنِي لَمْ أَهْدِنِ صُرْفَةً

وَلَا نَبَضَتْ لِي مِنْهُ فَرِيصَةً ،

وَلَا شَرَعَتْ بِي عَلَيَّ مَوْرِبٍ

يُدْبِسُ عَرْضِي نَفْسَ حَرِيصَةً ،

وَلَوْ أَدْصَفَ الدَّهْرُ فِي حِكْمِهِ

لَمَا مَلَكَتْكَ الْحِكْمُ أَهْلُ النَّقِيصَةِ ،

* *وَقَلٌّ* *vel*
(furge) &
dic, quod li-
bet.

* *legi quog*
عزمت *po-*
test.

نَمَّ قَالَ لِي أَدْنُ فُكُلٍ وَإِنْ شِئْتِ فَعَمَّ * وَقَلٌّ فَالتَفَتُّ

إِلَى تَلْمِيذِهِ وَقُلْتُ * عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِمَنْ تَسْتَدْفِعُ بِهِ الْأَدْي

لِلتَّخْبِرِي مَنْ ذَا فَعَالَ هَذَا أَبُو زُهْدٍ السَّرُوجِيُّ سِرَاجُ

الْغُرَبَاءِ وَتَاجُ الْأَدْبَاءِ فَأَنْصَرَفْتُ مِنْ حَيْثُ أَتَيْتُ

* *وَقَصِيئَةٌ* *vel*

* *وَقَصِيئَةٌ* *العَجَبُ* *مَا رَأَيْتُ ،*

Namque me impulit sæculi fortuna, ut intrare
debeam lenitate technæ meæ latibulum
leonis.

Nec verò extimesco ³⁰ impetum ejus, neque <sup>30 seu casum
& mutatio-</sup>
commota mihi indè scapula tremiscit. ^{nem: ut re-}

Non tamen duxerit me ad potum, qui conta- <sup>feratur ad
fortunam.</sup>
minet honorem meum, anima avara.

Quod si justa esset Fortuna in judicio suo, e-
quidem non committeret illa imperium
hominibus vitiosis.

Deinde dixit mihi: Accede, & comede; & si
voles, consiste, ac quiesce. Ego autem conversus
ad discipulum ejus, inquebam: Conjuro te per
eum, quem imploras ³¹ depulso rem mali, ut si-
gnifices mihi, quisnam hic sit. Respondit ille:
Est Abuzeidus ³² Serogianus, peregrinorum lu-
cerna, & literatorum corona. Tum verò ego re-
cepi me unde veneram, summâ affectus admira-
tione eorum, quæ vidissem.

³¹ id est, Deū
omnipoten-
tem.

³² à
Serogium,
quod Mesopo-
tania est op-
pidum; prope
Harrân sive
Carras: fre-
quentatum
ab Harirao;
ut scribit Ia-
cubus.

Ff

Nunc

NUNC & Ligata orationis pro exercitatione specimen adjiciemus, quod cum precedenti Narratione sive Confessu quondam à me philarabibus simul traditum atque expositum fuit. De versione & scholiis presentique instituto mco idem habendum, quod ibidem praefatus fui. Est autem hoc poëta per quã celebris carmen, scilicet Abu'l,ola, Mearrensis, Tenochita. Quippe patria معرفة fuit, quae & معرفة النعمان vocata ad alterius معرفة النسرود distinctionem, in Syria ditione Emessana oppidum: tribus verò sive familia, ex qua natus, قتيخ fuit, ita dictorũ Arabum, qui illic sedem fixerant. Patrem & complures habuit propinquos literis & doctrinã claros. Circa Hizra, id est, Epochæ Muhammedica, quadringentesimum vixit floruitve annum, dimidio quasi seculo ante Harireum, de quo proximè verba fecimus. Aetatis anno tertio ecthymatis seu variolis correptus amiserat visum: eoq; majori studio & curã eductus edoctusq; fuit, ut hoc naturæ damnũ mentis acie & meliori lumine pensari posset. Et quanquã unius duntaxat visi coloris rubri se meminisse diceret; visibiles tamẽ res præcipuas ferè omnes ad vivum eleganter carminibus expressit. Qualia plurima exstant cum in variis scriptis alibi, tum in eo potissimum opere, quod سقط الزند Sikta'zzendi, elapsam excussamve igniarii scintillam, ingenii nempe scientiæve specimen, inscribere visum

sum illi fuit. Aliud quoq; & longè majus composuit opus, plures quàm decies mille versus continens, quod à finalibus carminum Consonantiis لزوم ما لا يلزم vocavit: ubi è contrario de intellectualibus rebus, & de vanitate mundi ac contemptu tractat. Ex primo illo opere, ob mirandam hominis solertiam, velut ab ortu caci, القصيدة poëma hoc, quod ordine primum occurrit, híc exhiberi tibi, Linguae studiosè Lector, non fore ingratum neque infructuosum spero. Argumentum miscellum est & varium: scopus tamen primarius, celebrare Arabum principè quendam; cuius ita enarrat virtutes, ut laudet quoque arma & equos. Ad eum cum ipse itinere contendisse se scribat fingatve, de suo etiam, quo vectus esset, jumento verba facit; nec non de loci illius, quem transfisset, expetita ad conjugium, nobili puella. Exordium verò ducit à fallaci apparentium rerum imaginatione: pro qua non omnes, qui oculis præditi, rectè de vero judicare possint, nec quod esset itineris ab ipso suscepti institutum. Si aliqua fortè occurrant, quæ à genio & stylo nostri orbis abhorrere videantur; scito cuique suum, & Orienti peculiarem esse; ac sæpe idem significari ab omnibus; sed non eodem modo. Quin talis diversitas etiam in una eademque spectatur gente. Antiquos suorum Arabum poëtas, Scenitarum imprimis, noster híc voluit imitari; inter quos ejusmodi tum vite mores, tum orationis tropi & schemata obtinebant.

قَالَ السَّيِّخُ أَبُو الْعَلَاءِ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ سُلَيْمَانَ
فِي مَذْهَبِ الْمَدِيحِ وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طُلَّابِ الرَّقْدِ *

¹ est inces-
sus, qui ce-
leri didu-
ctoq; gra-
du, ac cum
succussu
fit.

وَالْوَزْنُ مِنَ الْوَاوِغِ الْأَوَّلِ وَالْعَافِيَةُ
مِنَ الْمَتَوَاتِرِ وَهُوَ مُتَحَرِّكٌ ،

² Semet allo-
quitur Poë-
ta, vel sociū.
at Tabrizius
hoc Verbum,
& sequētia,
in Fem. per
TI finale le-
git, & ad a-
nimā refert.

أَعْنُ ¹ وَخِدِ الْفِلَاصِ ² كَسَفَتْ ³ حَالًا
وَمِنْ عِنْدِ الظَّلَامِ طَلَبْتَ * مَا لَا ، ⁴ *vel* مَا لَا quod
non est ?
وَدَا خِلْتُ أَنْجُمَهُ عَلَيْه

وَهَذَا لَا خِلْتَهُنَّ بِهِ دِبَالًا ،

³ حَالًا pro

حَالًا licen-
tia poetica,
ad servandā
Consonan-
tiam.

⁴ prop. est li-
quefactio.

وَقُلْتَ الشَّمْسُ بِالْبَيْدِ بِتَبْرِ
وَمِثْلِكَ مِنْ تَخْيَلٍ ثُمَّ حَالًا ،
وَفِي ⁴ دُوبِ اللُّجَيْنِ طَمَعَتْ لَمَّا

رَأَيْتَ سُرَابَهَا يُغْشِي الرِّمَالَ ،

رَمَاك

Infit V. Rev. Abu 'lola, Ahmed,
 fil. Abdallæ, fil. Solimân, more encomiasti-
 co. Non tamen ex iis fuit, qui remu-
 nationem captant.

Metro carminis Copiosi, ita ceu proprio dicti nomi-
 ne, & quidem generis primi; Consonantiâ au-
 tem consequente & mobili. De qui-
 bus consule Profodiam,

NUM ex properato gressu camelorum
 detexeris ¹ statum, (*robur eorum, vel iter?*)
 & ex obscura nocte quæsi veris opes?

Et margaritas esse imagineris stellas in ea,
 & an non putes eas esse ibi ellychnia accensa?

Dicisque solem in deserto esse aurum?
 at tui similis fuerit, qui imaginetur inibi
² nævum: *qualis in facie sæpe micat.*

Fusumque argentum concupifcas, quando
 vides ³ vaporem ejus (*solis*) tegentem are-
 nas?

Ff 3

Con-

¹ vel an sta-
 tum modum-
 que ejusmodi
 gressus spe-
 rit? Interro-
 gatio in hisce
 aquivaleat,
 prohibitioni;
 ne facito rati-
 lia.
² nam in tre-
 mulo ejusmo-
 di lumine
 quid simile
 apparet.
³ Vide Adag.
 LV, pag. 92.
 Sic falluntur
 homines ex-
 ternâ rerum
 specie.

رَمَا كَيْ أَللَّهِ مِنْ قُوِّ بَرُوقِ

سنة. Sing.
pec. annus
sterilis.

مِنْ السَّنَوَاتِ تُشْكِلُكَ الْإِفْآلُ ،

وَقَدْ أَكْثَرَتْ نَقْلَتَنَا وَكَانَتْ

صِفَارُ الشَّهْبِ أَسْرَعَهَا أَنْتِقَالَ ،

د ثوي 6

Principe, ita

dictus prope

Cufam lo-

cus ; carce-

re celebris ,

in quo cum

illo Principe

& alios insti-

diatores vi-

ta sua capti-

vos tenebat

Nomân Ibn

Mundar. Iac.

7 Nom. lo-

ci in Syria.

Iac.

تَذَكَّرَكِي التَّوْبَةَ مِنْ نَدِي

ضَلَالٍ مَا أَرَقَتْ بِيهِ ضَلَالًا ،

وَلَوْ إِنَّ الْمَطِيَّ لَهَا عَقُولٌ

وَجِدَّكَ لَمْ نَشُدَّ بِهَا عِقَالًا ،

مُواصَلَةٌ بِهَا رَحْمِي كَأَنِّي

مِنْ الدُّنْيَا أُرِيدُ بِهَا أَنْفِصَالَ ،

سَأَلْتَنُ فَعُلْتُ مَقْصِدَنَا بِسَعِيدٍ

فَقَالَ * pro. فَكَانَ اسْمُ الْأَمِيرِ لَهُمْ * قَالَ ،

مَكَلَّفَ خَيْلَهُ قَنْصَ الْأَعْمَادِي

وَجَاعَلُ غَابِئَةَ الْأَمَلِ الطَّوَالَا ،

تَكَانَ قَسِيَةً مِنْ غَيْرِ رَامٍ

تَمَكَّنَ فِي قُلُوبِهِمُ النَّبَالَا ،

دكان

٤٣

Conjecit (vel conjiciat) te Deus ⁴ ex camelis
in dentatos (voraces mordacesque)

annos, similem te reddentes camelis mi-
nutis, (*id est* extenuantes te.)

Iamque multiplicasti migrationem meam, &
fuerunt

minores.* stellarum celerimæ latione.

Memorat te Tewiâ indè à ⁵ Tudeio,

pro errore quem voluisti errare, (*id est* er-
rabundum.)

Et quidem si jumentis aliquæ intelligentiæ,

⁶ profectò non illigassemus illis pedicam:
ut consisterent ad aliquam quietis moram.

Continuatum iis iter meum; ut viderer ego
è mundo velle ipsorum ope discedere.

Quæsi verunt jumenta, quò tenderem; ac dixi:

Quem petimus, Saïdus est.

atque fuit hoc nomen Principis bonum
ipsis ⁷ omen: nempe, ut videtur, ad acceleran-
dum iter.

Qui adigit equos (vel equites) suos ad venan-
dum hostes,

constituens sylvâ suam hastas proceras.

Parum abest, quin arcus ejus sine sagittario,
defigant in illorû (*hostium*) cordibus sagittas.

Tantum

⁴ vel ô ca-
mele fec. tū-
que in hoc &
sequenti ver-
sus secūda per-
sona in gene-
re fecm. legi
debet, cum
Kejra. Ita &
Tabrizius
habet.

* etiâ cadem-
tiū. Cum bi-
sce comparas
seipsum, vel
minores cor-
pore camelos.

⁵ ex Syria in
Mesopotamiâ
per solitudi-
nes vastus ca-
melo fuerat.

⁶ propriè, per
labore tuū.

⁷ nam Saïd
est felix.

تَكُنْ سَيُوفَةٌ مِنْ غَيْرِ سَلٍّ
 تُجَدُّ إِلَيَّ رِقَابِهِمْ أَنْسِلَالًا ،
 تَكُنْ سَوَابِقُ حَمَلَتَهُ تَغْنِي
 عَنِ الْأَقْدَارِ صَوْنًا وَأَبْتَدَأُ ،
 وَلَمَّا نَمَّ يُسَابِقُهُنَّ شَيْءٌ
 مِنْ الْأَحْيَوَانِ سَابَقُنِ الظَّلَالَا ،
 تَرِي ٩ أَعْطَفَهَا تَرْمِي حَمِيمًا
 كَأَجْحَحَةِ الْبُرَاةِ رَمْتٌ فَسَالًا ،
 وَقَدْ نَابَتْ بِنَارِ الْحَقْدِ مِنْهَا
 شَكَايِمُهَا فَمَارَجَتْ السُّرُولَا ،
 يُذِقُنِ بَنِي الْعُصَاةِ الْيَتِيمَ صِرْفًا
 وَيَتْرُكُنِ ١٠ الْجَائَانَ وَالسَّخَالَ ،
 صَيْدَ الْمَلُوكِ ثَعَالِبٌ وَأَرَابِئُ
 وَإِنَّا رَكِبْتُ فَصَيْدَكَ الْأَبْطَالَ ،
 فَمَا يَرْمِينِ بِالْأَجَالِ إِجْلًا
 وَيَرْمِينِ اللَّعَابِئُ وَالسَّرْعَالَ ،

9 sunt partes corporis præ cæteris ad flexum factæ: ut crura, inguina, colla equorum.

10 Singul.

جَيْدَرٌ
 جَوْدَرٌ

يفادون

Tantum non enses illius citra educationem

⁸ properant ad cervices eorum surrependo.

Tantum non veloces (equi,) qui illum ve-
hunt, carere possunt

regimine, quo consistant & sese effundant.

Et cum non certat cursu cum iis aliquod

animal, cursu contendunt ipsi contra um-
bras suas.

Videas latera eorum ejicere sudorem;

sicuti alæ accipitrum rejiciunt ⁹ plumas:

Et quasi liquescere igne acris iræ eorum,

lupata sua, quæ se commisceant salivæ.

Gustare faciunt equi filios rebellium orbita-
tem omnino,

parcuntque ¹⁰ pullis vaccarum sylvestrium
pullisque caprearum.

Præda regum vulpes & lepores:

at cum tu equitas, utique venaris he-
roas.

Neq; verò impetunt equi extremis fatis ¹¹ pul-
charum turbam;

sed petunt cohortes virorum & turmas.

⁸ vel ampu-
tant, aut
frangunt: sed
cum Preposi-
tio pendet à
sequenti A&.
surrependo.

⁹ cum albi-
cantibus plu-
mis comparas
album, sude-
rem.

¹⁰ per eos for-
mose deno-
tantur vir-
gines: quia
animalia illa
oculis, corpo-
ris symme-
triâ & nitore
excellunt; fu-
giuntq; con-
spectum.

¹¹ prop. bucu-
larum sylve-
striû agmen:
& in ipsâ no-
minum con-
venientiâ lu-
dit.

G g

Relin-

* in Accus.
quia modus
indicatur.

11 à
prop. hære-
ditatem.

12 Si. حَجَلٌ ،

13 Si. حَجَلَةٌ ،

14 est pro
الْمَدَّارِيَّ

16 موم à
quod vide in
Lexico.

17 Sin. جَلٌّ ،

18 Sin. صَارِمٌ ،

19 al. شَاكِي

شوكي

يَغَانِرُنَ الْكُوعِبُ حَاسِرَاتِ*

بَيِّنِ مِنَ الْغَدَاةِ مِنْ أَسْتِنَالَا ،

يَبْعُنُ¹¹ نُرَاتِ آبَاءِ كِرَامِ ،

وَبُشْرِينَ¹² أَحْجُولُ¹³ وَأَحْجَالَا ،

يَقَالِينَ الْمَدَارِعَ¹⁴ وَالْمَدَارِيَّ

وَيَرْخُصُ الْمَنَاصِلَ¹⁵ وَالنِّصَالَ ،

15 Sin. نَصَلٌ

يَبُلُّ بِهَا الْبَسَابِسَ¹⁶ وَالْمَوَاسِي

فَتِي لَمْ تُخَشِ هِمَّةَ مَلَالَا ،

ذِكِّي الْقَلْبِ يُخَضِّبُهَا نَجِيعًا

بِمَا جَعَلَ الْحَرِيرَ لَهَا¹⁷ جِلَالَا ،

مَتِي فِدَمٍ عَلَى بَلَدِ بَسُوطِ

فَقَدْ أَمِنَ الْمَتَفَعَةَ النَّهَالَا ،

إِذَا سَعَتِ السَّمَاءُ الْأَرْضَ مَجَالَا

سَعَاهَا مِنْ صَوَارِمِ سَجَالَا ،

وَيُضْحِي وَالْحَدِيدُ عَلَيْهِ¹⁹ شَاكِي

وَيَكْفِي مِنْ مَهَابَةِ النَّزَالَا ،

فيغني

Relinquent juvencæ, denudantes vultum,
 12 intervallo sequentis diei illos, qui è suis ^{12 i.e. post tri-}
 oppetivere fatum. ^{dic.}

Vendunt ipsæ ¹³ bona patrum nobilium;
 atq; emunt compedes aureas & thalamos
 sponsales. <sup>13 imprimis
arma: quod
iis permittit
clemens. vi-
ctor, ut ornâ-
tum sibi com-
parent, con-
jugio expe-
tenda.</sup>

Caro comparât tunicas & discriminales acus;
 vilique æstimant enses cuspidesque. ^{Quòd,}
uti videtur, puella ejusmodi numero permulta sint.

¹⁴ Rigat iis (*equis*) deserta & periculosa loca
 Vir; cujus generosus animus haud ullum
 metuit tædium. <sup>14 id est, per-
vadit, sub-
jugatque, &
domat.</sup>

Acer corde, tingit illos cruore *hostium*,
 pro eo quòd posuerit sericum ipsis in tegu-
 menta: *domi molliter habiti equi illi, norunt gaudentque su-
bire in bello labores & discrimina.*

Cùm clientelæ submittit regionem flagello,
 protinus tuta est ab ¹⁵ hastis ¹⁶ sitibundis. *At*
si quæ in clientelam & fidem se dare recusaverit,

Quum propinat cœlum terræ urnam,
 Ipse affundit illi è gladiis suis ¹⁷ urnas.

Illustris fulget, dum in corpore suo ¹⁸ ferrum
 ceu ¹⁹ spinis horret: sed ipse sufficit venera-
 bili aspectu suo ad pugnam. *Satis est illum vel*
armis nudum descendere in arenam.

¹⁵ prop. in re-
ctum æqua-
tis instrumē-
to, quod τ i-
κ α f dicitur.
¹⁶ i.e. sangui-
ni fundendo
factis.
¹⁷ Hostilis
sanguinis co-
piā effundit.
¹⁸ i.e. arma.]
¹⁹ quarū me-
tuitur conta-
ctus: vel præ
se fert virtu-
tem.

ponitur pro
وَأَيْمَانِي

فَيُعْنِي الدَّرْعَ لَبْسًا * وَالْأَيْمَانِي

صَحَابًا وَالرُّدَيْنِيَّ اعْتِقَالَ ،

يُبَيْتُ مَسْهَرًا وَاللَّيْلَ يَدْعُو

بِضَوْءِ الصُّبْحِ خَالِقَهُ أَبْتِهَالًا ،

إِذَا سَمِعْتَ مَهْدَةَ يَمِينِ

لَطُولِ الْحَمْدِ بَدَلَهُ شِمَالًا ،

أَفَأَنْ الْمُرَهَّقَاتِ ضِيَاءَ عَزِيمِ

فَصَارَ عَلَيَّ جَوَاهِرُهَا صِقَالًا ،

وَأَبْصُرَتْ الدَّوَابِلُ مِنْهُ عُدْلًا

عَامِلٌ 20 s.

فَقَاصِبِحِ فِي عَوَامِلِهَا اعْتِدَالًا ،

pars hastae
sub cuspi-
de.

وَجَنَحٌ تَمَلُّا الْعَوْدَيْنِ شَيْبًا

وَأَكْبَنُ يُجْعَلُ الصَّخْرَ خَالًا ،

أَرَدْنَا أَنْ نَصِيدَ بِهِيَ مَهَاةَ

فَقَطَعْتَ الْحَبَابِلَ وَالْحَبَابِلَا ،

ونم

Ita ut loricam usurpet pro veste, enssem
pro comitatu, & hastam ut sibi supponat;
*brachio femorive suo, prout gestare eam equiti
mos est.*

Dum pernoctat vigilans, nox territa invocat,
ut illucescat aurora, creatorem lucis obnixâ
supplicatione.

Quando pertæsa est gladium illius dextra
ex longa gestatione, permutatim ipse transfert
eum in sinistram.

Impertit ensibus lucem studii constantis,
quæ super²⁰ præstantiæ eorum notis existat
politura.

Spectant flexiles hastæ justitiam illius,
quæ facit ut in extremis suis se dirigant in
rectum. *Vt quasi obsequantur illi suopte nutu, & ad exer-*

Et pars noctis implet tempora canitie;

at ipse facit campum in iis esse²¹ nævum.

Hinc transit jam Poëta ad mentionem amoris sui, & simul descriptio-
nem equi. Fabulatur se à noctis illius luce invitatum esse, ut adiret ab-
duceretque quam votis expetisset. Etenim Scenita Arabes in laude
ponebant, conjugem deposcere ejusmodi, tanquam fortis animi, faci-
nore & documento.

Voluimus venari in eâ (nocte) * buculam fe-
ram sed ipsa rupit retia & funes.

²⁰vide *فرد*
in Lex. Sunt
stricturæ ver-
miculares
vel undosæ,
quæ ex opti-
mo ferro in
conspicuum
prodeunt po-
liendo.

²¹Nox splen-
dore ensium
lucet: huius
verò depigra-
tur cruore,
atque ita duo
contraria ipse
jungit.
* Vide notas
num. 10.

وَمَّ بَطِيغُهَا السَّارِي جَوَانُ

فَجَنَّبْنَا الزِّيَارَةَ وَالْوَصَالَ،

وَأَيُّغْظُ بِالصَّهِيلِ الرَّكْبِ حَمِّي

طُنْتُ صَهِيْلَةً قَيْلًا وَقَالَ،

وَلَوْلَا غَيْرُهُ مِنْ * أَعُوْجِي لَبَانَ

يُرِي الْبَعْرَالَةَ وَالْغُرَالَ،

يُحْسُ إِذَا الْخَيْالُ دَنَا الْيْنَا

فَيَمْنَعُ مِنْ تَعَهْدِنَا الْخَيْالَا،

سُرِّي بَرْقُ الْمَعْرِ بَعْدَ وَهْنِ

فَبَاتَ بَرَامَةً يَصِفُ الْكَلَالَ،

شَجَا رُكْبًا وَأَقْرَاسًا وَإِبَالَ

21 وَمِرَانًا فَكَانَ أَنْ يَشْجُو الرِّحَالَ،

بِهَا كَانَتْ جِيَانُهُمْ مِهَارًا

وَهُمْ مَرْدًا وَبُرْزُهُمْ فَصَالَ،

* ^{أعوج} ab
nomen equi,
virtute suā
quōdam ce-
leberrimi.

21 potius à S.
مردن au-
dax, quā ab
امرئ im-
berbis.

ومن

Prodiditque imaginem ejus noctu obeuntem
 equus cursu præstans, (*etiam visu & auditu:*)
 atque prohibuit nos visere *eam* & adire.

Excitavit hinnitu comitum turbam, ita ut
 putarim hinnitum esse * verba & dicta.

* vel dicere
 & dici, i. e.
 armonem.

Et si non *obfuisset* æmulatio, *ne hinnitu & subtili*
perceptione vinceretur ab Awazjîo; sanè po-
 tuisset equus, *vel comitatus*, eâ nocte

videre ²² Solem, dorcadisque pullum.

²² Solem no-
 ctu contueri,
 plus quàm
 mirū. Est &
 hic notanda
 paronomasia:
 cujus utrâq;
 re pulchram
 virginē desi-
 gnare solent.

Sentiebat equus, quando spectrum ad nos ac-
 cederet,

& impediabat ne desiderato potiremur
 spectro.

Noctu processit fulgur Mearræ post elapsam
 mediam noctis partem;

& pernoctando substitit in ²³ Rama, com-
 monstrans hebetudinem (*seu lassitudinem*).

²³ No. man-
 sionis in Ara-
 bia Petraa;
 qua 12 dierū
 itinere à Ba-
 sra distat.
 Meccam ver-
 sus.

Commovit comites, & equos, camelosque,
 & juvenes; parumque aberat, quin etiam
 commoveret fellas ac strata.

In eâ enim, *Mearrâ*, equi eorum fuerant equulei,
 ipsimet juvenes verò imberbes, & adulti ca-
 meli eorum fuerant pulli.

Qui

22 A frustra-
sione noctis,
de qua su-
pra, occasio-
ne captat di-
cendi de for-
tuna, mori-
busque ho-
minum, ac
denuo Prin-
cipem lau-
dandi.

23 vel العين
manum.

24 frigidā
valde: nam
hoc sequēs
aquam fri-
gidam no-
tat.

وَمَنْ صَحِبَ²² اللَّيَالِي عِلْمَتَهُ خِدَاعَ

الْأَلْفِ وَالْقَيْدَ أَلَمَ حَالًا ،

وَعَيَّرَتْ أَلْخَطُوبَ عَلَيْهِ حَسِّي

تَرْبِيهِ²³ أَلْبَدَّ يُحْمِلُنَ الْجِبَالَ ،

فَلَيْتَ شَبَابَ قَوْمٍ كَانَ شَيْبَا

وَلَيْتَ صِبَاهُمْ كَانَ أَكْثَهَالَا ،

صَحْبَنَا بِالْبِدِيَّةِ فِي شَتَاءِ

وَمَحَلِّ شَرِّ مَنْ صَحِبَ الرِّجَالَ ،

إِنَّا سَقَيْتُ ضَيْوَفَ النَّاسِ مَحْضًا

سَقَوْا أَضْيَافَهُمْ²⁴ شَيْبًا زَلَالًا ،

وَلَكِنْ بِالْعَوَاضِمِ مِنْ عَيْدِي

أَمِيرٌ لَا يُكَلِّغُنَا أَلْسُسُؤَالَ ،

إِنَّا خَفِغَتْ لِمُعْرِبِهَا أَلْسُورِيَا

تَوَقَّتْ مِنْ أَسْنَتِهِ أَغْتِيَالَا ،

وَلَوْ شِئْسُ الصَّحْيِ قَدَرْتُ لَعَادَتْ

مُشْرِقَةُ إِذَا رَأَتْ أَلزَّوَالَ ،

فَقُلْ

Qui autem societate experitur noctes, (i. e. temporum casus,) hunc docuerint *illæ* fucum amicitia, & sermonem * mendacem; Mutarintque res (fortunas) illi, ad eum ut videre eum faciant similem, cui ferendos imponant montes.

* propriè impossibile, absurdum.

Utinam verò juvenus hominum sit canities, & utinam adolescentia eorum virilis ætas.

Verfati sumus ²⁴ in Bediâ, tempore hyemis sterilisque anni, cum pessimis eorum, qui verfati sint cum viris.

²⁴ No. loci seu aquæ, bidui itinere ab Halepo disita, qua itur Salamiam.

Quando propinatum bibunt hospites hominum (i. e. aliorum) lac merum, propinant *illæ* hospitibus suis frigidâ aquâ.

At verò in ²⁵ Awâsim, ex Aditis (Arabum tribu) Princeps est, qui non cogit nos finitve rogare: verum ultrò largitur, ac suâ sponte confert beneficia.

²⁵ Si. عاصم munimentum: Awâsim autem est Syria extrema regio, cujus Antiochia metropolis est. Alis verò ipsa Mearra, qua munita montibus, ita dicitur.

Cùm vergunt ad occasum suum Pleiades, metuunt ab hastis ejus de improvise opprimi. Et si Sol illustris diei posset, utique rediret ad ortum, quando viderit declinandum esse ad occasum. *Regionem illam, que ad occasum sita, adire & in eam tentare quid verentur alii Principes & Reges.*

H h Equi.

فَقُلْ لِمَجْبِلِهَا فَوْقَ الْأَعْيَابِ

إِنَا مَا لَمْ يُجِدْ قَرَسٌ مَجَالًا ،

لَقَدْ جَسَمْتُ طَرْفَكَ مُثَقَلَاتِ

فَجَسَّهِنَّ أَرْبَعَةَ عَشْرًا ،

أَنَالَ الْحَجْرِي مِنْهُ زَبْرَجْدِيًّا

وَمَا حُفَّ الْبُكْرَمُ أَنْ يُذَالَ ،

وَقَدْ يُلْفِي زَبْرَجْدُهُ عَقِينَا

إِذَا شَهِدَ الْأَمِيرُ بِهِ الْقَعَالَ ،

أَخُفَّ مِنْ أَلْوَجِيهِ يَدَا وَرِجْلًا

وَأَكْرَمَ فِي الْحَيَاتِ أَبَا وَخَالَ ،

وَكُلُّ نَوَابَةِ فِي رَأْسِ خَوْنِ

قَمْنِي أَنْ تَكُونَ لَهُ شِكَاَلًا ،

يَوْمَ الْقَبْرِ لَوْ أَمْسَى حَدِيدًا

إِذَا حُدِّيَ الْحَدِيدُ لَهُ نِفَالًا ،

إِذَا مَا الْغَيْمُ لَمْ يَمْطُرْ بِرِئَالًا

فَإِنَّ لَهُ عَلَيَّ يَدِي أَتِكَاَلًا ،

ولو

Equidem dicito ei, qui equos illos suos conver-
tit supra hostes, (*nempe ipsa hostium corpora,*)
cùm non invenit (*ob loci angustiam*) equus
illius ubi se convertat:

Utique imponis ²⁶ nobili equo tuo res graves
& arduas, ut penetret obteratque hostes;
at ipse equus imponit perficiendas eas quatuor
celeribus (*i.e. pedibus suis.*)

²⁶ Nom. prop.
equi præstan-
tissimi, qui
Arabum Be-
ni Tarif suis.

Vilem reddit ejus cursus ²⁷ topazinam ungu-
lam,

licet haud æquū sit rem pretiosam vilefieri.
At sæpe comperit topazium suā fieri sardam,
cùm conferit Princeps eo *veltus* pugnam,
& ungulas tingit cruore hostium.

²⁷ i. e. attri-
vit cursus
ungulæ: qua
subviridi co-
lore imita-
tur topaziū;
nempe *vete-*
rem, quam
nunc vulgò
chrysolithum
vocat.

Levior quàm ²⁸ Wazjîhus anteriore pede &
posteriore,
& nobilissimus inter veloces equos patre
& ²⁹ matre.

²⁸ Nom. E.
qui olim ce-
leberrimi.

Et cincinnus omnis in capite formosæ
exoptat, ut possit illi esse vinculum pedis.
Amat aurum fieri ferrum,
cùm aptatur ferrum ipsi in soleas.

²⁹ propriè a-
vunculo: i. e.
paternâ &
maternâ stir-
pe.

Si quando nubes non compluerit regionem,
utiq; illi in manu (*i.e. liberalitate*) tuâ fiducia.

وَلَوْ أَنَّ الرِّيحَ تَهَبُّ غَرْبًا

وَقُلَّتْ لَهَا * هَذَا لَأَهْبَتَ شِمَالًا ، * هَذَا pro

وَأَقْسَمَ لَوْ غَضِبْتَ عَلَيَّ فَبِيرٍ

لَأَزْمَعُ عَنْ مَحَلَّتِهِ أَرْحَالَ ،

فَإِنْ عَشِقْتَ صَوَارِمَكَ الْهَوَايِ

فَمَا عُدَّتْ بِمَنْ تَهْوَى اتِّصَالَ ،

وَلَوْ لَا مَا بَسِيفِكَ مِنْ نَحُولٍ

لَقُلْنَا أَظْهَرَ الْكَمَدِ اتِّحَالَ ،

سَلِيلُ النَّارِ نَقَّ وَرَقَ حُتِّي

كَأَنَّ أَبَاهُ أَوْرَثَهُ السُّلَالَ ،

مُحَلِّي * الْبَرِّ نَحْسَبُهُ ذُرِّي

نُجُومَ اللَّيْلِ وَأَتَعَلَ السُّلَالَ ،

مَقِيمُ النَّصْلِ فِي طَرْفِي تَقِيضُ

يَكُونُ تَبَايُنٌ مِنْهُ أَشْتِكَا ،

تبيين

* In hoc ver-
su , atque in
sequenti , a-
nimadver-
tenda quoq;
est parono-
masia.

* id est ,
عند السيف
Tabrizius.

Et si * venti spirent in occasum,
dixerisque illis, Agite; spiraverint in se-
ptentrionem.

Ac juro, si iratus fueris ³⁰ Tebîro,
equidem statuerit è loco suo discedere.

Cum monte hoc comparare videtur validum quemque Ducem.

Quòd si amaverint enses tui cervices,
utiq; non possint non cum iis quas ament
conjugi.

Et ni esset, quæ in ense tuo *appareat* ³¹ tenuitas,
amorem illum arguens;

equidem dixerimus: Manifestat *hunc* ³² pal-
lor vendicatâ sibi virtute.

Fœtus ignis, *qui tenuis est & subtilis adeò,* ut
videatur pater suus ipsum reliquisse hære-
dem tabis.

Ornatus vaginam; quam putes palliatam
fideribus noctis, & calceatâ cornutâ lunâ.

*scil. quæ gemmis & auro obsita sit, supernè & infernè, juxta dictas
duas formas: quales illic regionum ensium vagina spectari solent.*

Erecta facies cuspidis *in illo ense* (lamellè, lateris)
in conspectu meo contrarium *quid;* duas in se
res contrarias habet:

cujus illa discrepantia existat similitudo:
ita ut contraria vix discerni possint.

Hh 3

Appa-

* Res huma-
nas intelligit,
quas junctâ
potentia re-
gat pruden-
tiâ.

30 Mons est
omnium eo-
rû maximus,
qui circa
Meccam sunt
montem Are-
fat versus.

31 prop. ma-
cies.

32 pec. cum
mâiore jun-
ctus; qualis
esse solet a-
mantii. Pal-
lori comparat
usufuscatum
nitore ensis.

تَبَيَّنَ فَوْقَهُ ضَحَضَاحُ مَاءٍ

وَتَبَصَّرُ فِيهِ لِلنَّارِ أَشْمَعَالًا ،

غِرَارَاهُ لِسَانًا * مُشْرِفِي

يَقُولُ غَرَايِبَ الْمَوْتِ أَرْتَجَالًا ،

إِنَّا بَصْرَ الْأَمِيرِ وَقَدْ نَضَاهُ

بِأَعْلَى الْجَوِّ ظَنَّ عَلَيْهِ آلا ،

وَنَبَّتْ فَوْقَهُ حُمُرُ الْمَنَائِمَا

وَلَكِنْ بَعْدَ مَا مُسِخَتْ بِمَالًا ،

يُذِيذُ الرَّعْبُ مِنْهُ كُلَّ عَضْبٍ

فَلَوْ لَا الْعَمْدُ يَمْسُكُهُ لَسَالَ ،

وَمَنْ يَكُنْ ذَا خَلِيلٍ غَيْرَ سَيْفٍ

يُصَانِقُ فِي مَوْتِهِ أَخْتِلَالًا ،

* وَنِي ظَمَاءٍ وَلَيْسَ بِهِ حَيَاةٌ

تَبَيَّنَ طَوْنُ حَامِلِهِ فَطَالَ ،

تَوَهُمَ كُلِّ سَابِغَةٍ غَدِيرًا

فَرَدَّتْ يَشْرَبُ الْحَلْفُ الدِّخَالَ ،

*Poss. irreg. ab
المشارف،
Eminentes
tractus, &
pagi, inter
Syriā & A-
rabiam Pe-
treā siti; ubi
insignes cu-
duntur en-
ses. Regionis
caput est Bo-
stra.*

دُرْبٌ pro و
vel supplen-
dum hoc.*

Apparet super eo *ense* tenuis fluor aquæ,
& vides in eo ³³ ignis ardorem.

Duæ acies ejus *sunt* duæ linguæ Musjrefici
operis,

loquentis admiranda mortis ex tempore.

Quâdo respicit Princeps illo primùm educto
ad summum aëris; putat in eo *existere*

³⁴ speciem splendentis aquæ.

Repuntque super illo rubræ mortes;

sed postquam transformatę fuerint in for-
micas. *Lentum motum sanguinis notat in ensis facie verminante.*

Liquefacit terror ejus quemcunq; *ensem aliū*;
ut si eum non contineat vagina, difflexerit.

Qui verò amicum habet alium à gladio,
verè deprehendet in amicitia ipsius hiatū,
(defectum.) *Armis munitū esse principem oportet.*

Quandoque sitiens *hasta*, in qua non est vita,
agnoscit longitudinem (*i. e. excellentiam*) ge-
statoris sui, ipsa existens longa. *Ad haste
laudem & longitudo facit.*

Persuasum habet (*illa hasta*) quamlibet profu-
sam (loricam) esse lacum,

quem obeat *avis instar*, ut potet annulos in-
vicem insertos; *ex quibus contexta est lorica.*

Imple-

³³ Geminam
ejusmodi a-
que & ignis
speciem exhi-
bent expolita
ferri stric-
tas; de quibus
suprà.

³⁴ Vide Lex.
in اول.

مَلَأَتْ بِهٖ صُدُورًا مِنْ أَنْاسِ
 فَلَا قَتْلَ عَنْ ضَغَابِنِهَا أَشْتِعَالًا ،
 وَإِنَّكَ لَوْ تَعَلَّقْتَ الرَّزَايَا
 بِعَيْلِكَ مَا قَطَعْنَ الْقِبَالَ ،
 لِيَهْنِكَ فِي آلِهِ كَارِمٌ وَالْمَعَالِي
 كَمَا لَعَلَّمُ الْقَمَرَ الْكَمَالَ ،
 حَفِظْتَ الْمُسْلِمِينَ وَقَدْ تَوَالَتْ
 مَسَايِبُ تَحْمِلُ النَّوْبَ التَّعَالَ ،
 وَصُنْتَ عِبَالَهُمْ أَنْ كَلَّ عَيْنِ
 تَعُدُّ سَوَانَ نَاطِرِهَا عِيَالًا ،
 بِوَقْتِ لَا يُطِيفُ اللَّيْلُ فِيهِ
 مَسَاوِرَةٌ وَلَا الذُّبُّ أَحْتِيَالًا ،
 وَمَنْ يَفِرَاقِ شَيْمَتَهَا اللَّيَالِي
 تُجْبِكُ إِلَيَّ إِرَانُكَ أَمْتِيَالًا ،
 فَأَنْتَ أَجَلٌ مِنْ عَيْدِ تَهْنَأَ
 بِعَوْنِ تَهْ فَهَيْتَ الْجَلَالًا ،

Implevisti eâ *hastâ* peçtora hominum,
ut invenerint ab odiis suis *aliam* occupatio-
nem.

Tu utique *talis*, si adhærerent ærumnæ & mala
soleæ tuæ, non possent rumpere illi (*vel il-*
lius) corrigiam.

Faveat tibi in generosis cellisque factis
perfectio illa, quę docet Lunã perfici, & *totã*
lumine impleri; id est, perfectio & potentia Divina.

Servasti Fideles, cū aliæ post alias secute essent
nubes, quæ portarent infortunia gravia.

Et custodivisti domesticos eorum, (qui ad eos
pertinerent:) siquidem omnis oculus

reputat³⁵ nigrum pupillæ suæ ad se specta-
re, (*vel suæ commissum curæ.*)

Tempore, quo non valeret leo
insilire, nec lupo huc illuc se movere.

Impera ut missam faciant naturam suam no-
ctes, (*adversa & iniqua fortuna:*)

annuent voluntati tuæ gerendo morem.

Itaque tu illustrior quocunque festo,
cujus læti fruimur recurso: tu autem lætus
fruere hâc gloriã illustri.

³⁵ Princeps
existens oculi
instar, Fide-
les suam va-
lut pupillam
servat, quo-
rum domesti-
ci tanquam
circulus pu-
pillam am-
biens.

HAut multis annis antè, quàm nasceretur Abu'lola, cujus jam carmè absolvimus, è vivis excefferat etiam clarior poëta, Mutenabbis, subornatâ nece à rege Adado'd-aula. Est is, de quo Hist. Sar. p. 220 223 & 224 meminit,

أبو الطيب أحمد بن الحسين بن الحسن الجعفي الكندي المتنبى
 Abu'thaïb, Ahmed, f. Hofeini, f. Háfeni, Zjofita tribu, Kindæus patriâ, (*Kinda vicus est in ditione Cusæ,*) cognomine Mutenabbis, quòd propheticum sibi genium vendicaret. Poëmata ejus doctis scholiis illustravit alter ille, Abu'lola. Ut expleam, quod hîc aliàs vacaturum video, chartæ spatium, primos ex Poëta illius opere versus apponam, quos adolescentulus composuisse scribitur, ut summum suum Præceptori testaretur amorem.

أَبِيَّ الْهَوَىِّ أَسْفَأَ يَوْمَ النَّوَىِّ بَدْنِي

وَقَرَّبَ الْهَجْرَ بَيْنَ الْجَفْنِ وَالْوَسْنِ ،

Trivit amor præ dolore die discessûs corpus meum:
 & distinxit absentia inter palpebram & somnum.

رُوحٌ تَرَدَّدَ فِي مِثْلِ الْخِلَالِ إِذَا

أَطَارَتْ عَنْهُ الرِّيحُ النَّوْبُ نَمَّ * يَبْنِ * *pro*

Spiritus movetur in eo quod simile tenui culmo; quando discussit ab eo ventus vestem, non apparuerit.

كُفِّي بِجِسْمِي نُحُولًا أَنْتِي رَجُلٌ

الخيال *pro* كُرْبِي * نَوْلًا مُخَاطَبَتِي إِيَّاكَ لَمْ تَرَبْ ،
 spectro.

Sufficit in corpore meo ad maciem, quòd ego homo sum, quem nisi alloquentem te cernere nequeas.

Consi-

1 ut somnum
 oculus non vi-
 derim.

2 Est denti-
 scalpium, &
 planta è cu-
 jus umbella
 decerpi illa
 solent, nem-
 pe Visnaga
 Matthioli.

Alii legunt

Continuae orationis exercitiis jam præmissis, pro Coronide accedat etiam aliquid ex Christianorum scriptis depromptum. Et quidem ex iis, quæ styli ab Hariræo usurpati formam imitentur. Tales sunt Homilie, Paræneses, & Liturgiæ quædam, in Academiæ nostræ bibliotheca extantes, autore Patriarchâ Antiocheno, Eliâ III: qui circa annum Christi 1180, quo tempore bellum sacrum in Palæstina gerebant Franci, se vixisse non uno loco testatum fecit. In Codice illo hæc prima occurrit in Natalem Domini brevis homilia, sive allocutio ad Christianos: quam etiam unâ cû aliis illis progymnasmatibus olim interpretatus fui. Non tamen pro genuino adeò Arabicæ linguæ fætutensenda est, quàm si à mero & vero Arabe concinnatam constaret. Nam licet Arabicam pro vernacula haberit idem Patriarcha, tum & culturæ ejusdem curam operamque dederit; utriusque tamen speciminis factâ comparatione discrimen facile apparebit: scilicet accuratam minùs hîc esse dictionem; quandoque etiam Syris aut Mesopotamiis, nec non Christianis peculiarem. Sed quia eam quoque nosse intersit, utique hoc Progymnasma æquè ac cætera promovendo Linguae studio usuique conduxerit. Præterea, cû in aliis istis sit spectanda oratio ferè sola, hoc insuper res ipsa atque argumentum commendant: quamvis & hîc subinde plusculum sit coloris; prout populi tum & seculi mos erat. Attamen eo etiam, velut tragemate quodam, corrigi poterit aut discuti, si quæ fortè à paganis illis ferculis nàusea rosiove stomachum affecerit teneriorum. Quare id omne boni consule, benigne Lector, & propensè in commoda tuâ voluntati fave.

1 à Chald.
ܕܡܪܢ ܝܚܝܘܢ
expositio.
fitio.

2 Vox Chald.
ܡܪܝܢ ܕܡܪܝܢ
Syr. ܡܪܝܢ
seu ܡܪܝܢ
Domini. etiā
defuncti tri-
buitur, ut fe-
rè nomē Di-
vius.

1 تَرْجَامُ عَيْدِ الْمَيْلَانِ الْمُبَارِكِ

لِلْأَبِ الْقَدِيسِ الْجَائِلِيْقِ الْفَطْرِيْكِ 2 مَارِ أَلْبَا

الْتَالِثِ الْمَعْرُوفِ بِأَبْنِ الْحَدِيثِي *

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَفَرَّغَتْ ذَاتُهُ بِوَصْفِ الْأَحَدِيَّةِ فَلَا

يُقَاسُ بِالْأَحَادِ وَتَمَيَّزَ بِتَثْلِيحِ صِفَاتِهِ عَنِ الْمَرَاتِبِ

الْعُدْوِيَّةِ فَلَا يُمَاتِلُ خُصَايِصَ الْأَعْدَانِ ، وَعَلِي بَعِزِّ

الْعُظْمَةِ وَالْإِقْتِدَارِ عَنِ الْأَشْبَاهِ وَالنُّظَرَاءِ * وَالْأَنْدَانِ ، 3

وَتَعَدَّسَ بِسُلْطَانِ الرَّبُوبِيَّةِ وَالْإِعْتِلَاءِ عَنْ 3 ذَمَائِمِ أَوْصَافِ

الْعِبَانِ ، الَّذِي أَفْرَغَ بَدَائِعِ صُورِ الْخَلَائِقِ الْكُوتُبِيَّةِ

فِي قَوْلِيبِ 4 الْمَوَانِ وَأَخْرَجَهَا إِلَي نُورِ كَمَالِ الْعِفْلِ

مِنْ ظُلْمَةِ نَقَائِصِ الْقُوَّةِ وَالْإِسْتِعْدَانِ ، وَأَرْشَدَنَا مِنْ

تَبِيحِ ظُلَامِ الْأَضَالِيلِ بِنُورِ الْإِهْتِدَاءِ إِلَي أَنهَجِ 5 الْجَوَانِ وَقَصَمَ جَانَةَ 5

عَنْ أَعْتَاقِنَا أَرْبَاقَ الْخَطَايَا يَوْمَ إِشْرَاقِ مَسِيحِهِ مِنَ الْمَطْلَعِ

الْبَتُولِي

3 Si. ذميمة
res vitupe-
rio digna,
aut obno-
xia.

4 Sing. مانة

5 Si. جانة

Exegetis five homilia in

festum Natalis Benedicti,

(Dominici sive Salutiferi.)

Autore Patre Sancto, Catholico, Patriarcha,

D. Elia Tertio, vulgò dicto Ibn Hadîti.

L A V S D E O, cujus singulariter secreta est essentia attributo Unitatis, ut comparari nequeat cum iis quæ Unitate constant; & qui distinctus est Trinitate personarum suarum ab ordinibus numericis, ut nil simile habeat proprietatibus numerorum. Qui eminet incomparabili gloriâ majestatis & potentia supra similes, ¹ quocunque modo dici possint. Sanctificatus imperio dominii absoluti & celsitudinis, procul ab imperfectis laudibus cultorum (*id est* hominum.) Qui infudit mirabiles, quæ nunquam fuerant, creaturarum ² generabilium formas modulis materiarum, eduxitque eas in lucem perfectionis actûs è tenebris defectuum potentia & dispositionis. Et direxit nos è deserto caliginis errorum lumine recti ductûs in apertissimam viam. Et rupta detraxit de collis nostris vincula peccatorum, cum effulsit Christus ejus è sinu (*proprie* ortu)

¹ *Tria nomina idem notant, nempe similes.*

² *vel sensibilibium. Veramque enim significationem vocis tribuit Lib. Tarifât.*

اَلْبَتُّوْلِي بِالْمِيْلَانِ ، فُحْمَدُ حَمْدًا يَبْرَأُ مِنْ اَلْمَعَايِبِ
 وَالتَّرْزِيْفِ فِي حُدُقِ 7 حُدُقَةُ النَّعْمَانِ وَتَشْكُرُ سَوَابِعَ اَنْعَمِهِ 6 حُدُقَةُ
 اَلْحَسِيْمَةِ سُكْرًا تَتَرَجَّحُ لِرُوْنَفِ بِنْتِ سَوَابِيْحِ اَلْاَوْطَانِ ، حَانَفِ 78
 اَيُّهَا اَلْمُؤْمِنُوْنَ اِنَّ يَوْمَكُمْ هَذَا اَشْرَفُ اَلْاَيَّامِ وَالْطُّفِ
 اَلْمُؤَاقِبَتِ اَلْمُعْظَمَةِ وَيُسَكِّرُ اَلْاَعْيَانِ اَلْكِرَامِ ، يَوْمُ اَلْفَرَجِ
 اَلْعَظْمِ وَالتَّسْوِرِ اَلتَّامِلِ يَوْمُ اَلْاَسْتِبْشَارِ اَلْاَكْرَمِ وَالتَّحْبُوْرِ
 اَلشَّامِلِ ، يَوْمُ اَلْهِنَاءِ اَلْاَوْقُرِ وَالتَّجْدِلِ اَلْجَدِيْدِ يَوْمُ اَلْعَيْدِ
 اَلْاَكْبَرِ وَمِيْلَانِ اَلتَّجَلِ اَلْوَحِيْدِ ، يَوْمُ اَبْتِهَاجِ اَلْقُلُوْبِ
 وَاَلْاَنْهَانِ يَوْمُ اِنَالَةِ اَلذُّقُوْبِ بِاَلْعُقْرَانِ ، يَوْمُ اَنْذَرْتِ بِهِ
 اَلْبَشَائِرِ اَلنَّبُوِيَّةِ يَوْمُ جَلَّ عَنِ النَّظَائِرِ وَاَلْاَشْبَاهِ اَلْمَثَلِيَّةِ ،
 يَوْمُ تَفَقَّحَتْ فِيهِ اَبْوَابُ السَّعَادَاتِ اِمَامِ اَلْبَشَرِ وَحَصَلَتْ
 فِيهِ غَرَابِبُ اَلْاَفَااتِ بِمِيْلَانِ اَلْمَسِيْحِ اَلْمُنْتَظَرِ ، هَذَا
 اَلْيَوْمُ الَّذِي اَفْتَرَتْ فِيهِ نَوَاجِدُ اَلْحَقَائِقِ وَتَبَسَّمَتْ تَغَوْرُ نَاجِدُ 8 Sim
 اَلْجَوْنِ وَاَلْاَنْعَامِ فِي وُجُوْهِ اَلْخَلَائِقِ ، هَذَا اَلْيَوْمُ الَّذِي فِيهِ
 كَتَبَتْ صُكُوْكَ اَلْخَلَاصِ اَلْمَطْلَقِ وَاسْفَرَ لَيْلُ اَلشُّكُوْكِ
 عَنْ غَرَّةِ الصَّبَاحِ اَلْاَشْرَقِ ، هَذَا اَلْيَوْمُ الَّذِي تَأَلَّفَ فِيهِ
 كُرُوْكِي

virgineo per nativitatem. Laudamus illum laudē, quæ pura esse possit à vitiiis & 3 adulterio sub oculis acutè cernentium + inspectorum. Et gratias illi agimus pro amplis beneficiis & ingentibus eâ gratiarum actione, cujus pulchridine diffusâ titubent excelsi montes. O Fideles, equidem dies hic vester (hodiernus) nobilissimus est dierum, gratissimus statorum, temporum venerabilium, & prima (seu prima) solennitatum sacrarum, dies lætitiæ summæ & hilaritatis perfectæ: dies Euangelii faustissimi, & gaudii quod ad omnes pertingit; dies prosperitatis affluentissimæ, & exultationis novæ. dies festi maximi ac nativitatis Filii illius unici: dies quo lætè sese efferunt præcordia & mentes. dies quo devicta sunt peccata condonatione: quo prædicata sunt euangelia prophetica. dies præcellens similibus 5 quibuscunque: dies quo apertæ sunt fores felicitatum coram genere humano, & provenerunt insolita bona per nativitatem expectati Messia. Hic est dies ille, quo 6 revelata sunt arcana veritatum, atque blandè soluta Bonitatis & Beneficentiæ ora arriserunt creaturis. Hic est dies ille, in quo scripta sunt diplomata libertatis absolutæ, & illustrata fuit nox dubiorum à luce aurore splendidissimæ. Hic dies est, quo emicuit stella

3 vel iminutione, prop. quæ acciditur moneta.

4 Sin *ساق*, etiam qui nūmos probos à sequioribus scerant.

5 nam duo sequentia synonyma sunt, ac idem notant. Vid. not. nu. 1.

6 à strictis, ac nudantibus se; animalium dentibus petita metaphoræ: atque huc pertinentesiā sequentia.

9 المملوكوت
est mundus
invisibilis,
proprius
spiritibus,
& anima-
bus. Liber
Tarifât, id
est, Notio-
num.
 10 Si. عطف
etiã hume-
rus.
 11 مدينة
 12 صالح
 13 *Vide notas*
ad Versiõnẽ.
 14 *Sing.*
 15 هضبة
 الرذائل

كُوتِبَ الْحَيَاةِ مِنْ أَقْرَبًا وَحَقَّقْنَا فِي الْعَالَمِ الْمَلَكُوتِيِّ
 حِصَّةً فِي النَّوْرِ وَارْتِنًا ، هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي أَشْرَفَتْ فِيهِ
 لِلْمَتَّقِينَ نَسَسُ الْبَرَارَةَ وَنَرَتْ مِنَ الْفَلَكَ الْمَرِيئِيِّ فِي آفَاقِ
 الْمَغَارَةِ ، هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي أَهْتَرَتْ لِفَرْحَتِهِ 10 أَعْطَافُ
 الْجُودِ وَهَطَّتْ عَلَيَّ كَلِّ الْأَنَامِ سَحَابِيبُ النِّعَمَاءِ وَالْأَطَافُ
 الْجَوْنِ وَأَنْشَقَّتْ 11 بِمَدْيِ الْحَقَائِقِ أَصْدَافُ الْوَعْدِ وَتَلَلَّاتِ
 أَضْوَاءِ نَسْرَةِ الْحَيَاةِ فِي أَكْنَافِ قَرْيَةِ دَاوُدَ ، هَذَا الْيَوْمَ
 الَّذِي ظَهَرَ فِيهِ السَّيِّدُ الْمَسِيحُ مِنَ الْبَقْصُورَةِ الْبَتُولِيَّةِ
 مُجَلِّبًا بِالنَّاسُوتِ عَلَيَّ نُورِ الْأَزَلِيَّةِ وَبَشَّرَتْ فِيهِ 12 بِصَوَالِحِ
 الْبِرَّاءِ أَصْعَاقُ الْبَرِيَّةِ وَنَيْمَنَ مَوْلِدِهِ الْجَسَدِيِّ أَبْنَاءُ الْجَبَلَةِ
 الْبَشَرِيَّةِ ، الْيَوْمَ قَرَّتْ شُعَائِفُ إِشْعِيَا النَّبِيِّ الْمُمَجَّدِ فِي
 الْأَنْبِيَاءِ 13 أَنْ الْبَتُولُ الطَّرْمِي تَحَبَّلَ وَتَلَدَ ، الْيَوْمَ أَنْعَضَ
 التَّكْوِيْبُ الصُّبْحِيِّ مِنْ فَلَكَ آلِ يَعْقُوبَ وَفَضَّ بِنُورِهِ أَعْسَاقَ
 الصَّلَالِ مِنْ آفَاقِ الْغُلُوبِ ، الْيَوْمَ نَضَلَّ خِضَابُ
 الْأَضَالِيلِ أَصْحَرَتْ 14 هَضَابُ الْأَبَاطِيلِ تَنَاطَرَتْ أَوْرَاقُ
 15 هَضْبَةِ

stella vitæ ex 7 Ephrata, afferuitque nobis in Mundo spirituali portionem lucis in hæreditatem. Quo die effulsit Deum timentibus Sol justitiæ, prodiitque è 8 sinu Mariæ in tractibus Speluncæ. Hic dies est, cujus gaudio concussa sunt latera Universi, & in omnes mortales stillarunt nubes felicitatis & charismata liberalitatis: & fissis acie ipsarum veritatum conchæ promissionum, resplenduit lux multiplex, quam habet margarita Vitæ, in finibus verbis David. Dies est, in quo apparuit Dominus Messias ex adyto virgineo, indutus humanam naturam supra lucem 10 naturæ æternæ, & lætum sanctæ sp̄s nuntium acceperunt regiones Mundi, atque beati evasere per nativitatem corpoream filii progeniei humanæ. Hodie quieverunt ejus clamores Esaiæ, laudati inter Prophetas, 11 quod virgo concipiet, ac pariet. Hodie descendit stella matutina ex orbe familiæ Jacob, & dispulit luce suâ tenebras inscitæ à regionibus cordium. Hodie decessit inductus errorum color. Atque in planum confidère montes inanium rerum. Et defluentibus foliis vi-

Kk

tiorum

est aut cognita, quod sciam. Attamen pro Thematibus ratione significare possent butyri & mellis abundans. Atque ita arrepta videtur ex versu Esaiæ proximè sequenti, & hic apposita temerè & insulsè ab ejusdem commatis librario. Vel per eandem vocem TORMA, ab Ebr. *תורמ* deductam, intelligi possit nondum tacta, intacta virgo.

7 i. e. Bethleh-
hem, Genes.
xxxv, 19, &
Micha v, 1.

8 propr. orbe,
cælo: ut in-
fissat meta-
phora; quod
etiam perti-
net nomen
quod sequi-
tur.

9 nempe loci
subterranei,
ubi natus est
Christus: què
eo nomine ap-
pellant.

10 id est

اللاهوت
Deitatis, qua
illâ testis fuit.
Vide Coloss.
11, 9.

11 Sequentia
verba Ara-
bicè in mar-
gine adscri-
pta erant: ubi
vox TORMA
perperam in-
serca; ut qua
in Esaiâ, vii,
14, deest: ne-
que Arabi-
bus usitata

الرَّكَابِ بَدَأَ الْإِيرَافِ فِي أَعْصَانِ الْعُضَايِلِ ، أَلْيَوْمَ تَبَيَّجَتْ

15 Sin. عرف
Prominentia montis.
& Nafus.
Gloss.

أَقْمَارُ الْحَقَائِقِ تَأْرَجَتْ بِعَرَفِ الْمَيْلَانِ الْمَسِيحِيِّ¹⁵ أَعْرَافِ
الْخَلَايِقِ ، فَتَحَتْ الدَّخَايِرُ وَالْكُنُوزُ دُضِيَتْ سَتُورُ
الْأَسْرَارِ مِنْ وَجْهِ الْأَمْثَالِ وَالرُّمُوزِ ، أَلْيَوْمَ تَدَكَّنْ كَتَّ

16 pro
عرانين

16، أَعْرَانُ الصَّلَالِ تَبَرَّكَتِ الْآنَ هَانَ بِمَيْلَانِ مُغِيدِ الْكَمَالِ
تَنْقَسُ صَبَاحُ السَّعَانَةِ وَالْإِقْبَالِ ، تَسْرِبَلَتْ جَبَلَةٌ أَمَّ مِنْ
فُخْرِ الْوَلَدَةِ الْمَسِيحِيَّةِ أَسْنِي حَلَّةٌ وَأَبْهَى سِرْبَالِ ، أَلْيَوْمَ

17 ضبابة S.

أَنْجَمُ سَحَابِ الْعَطَايَا أَنْجَمُ¹⁷ ضَبَابِ الْخَطَايَا ، فَتَحَتْ ضَبَابَةُ S.
خُرَايِنِ الْمَوَاهِبِ مِنْحَتْ صَوَائِنَ الْآنَ خَارِ لِكُلِّ آتٍ وَنَاهِبِ ،

18 S. جنين

أَلْيَوْمَ سَقَطَتْ¹⁸ أَجْنَةُ الطُّغْيَانِ لِبِسَتْ جِنَّةَ الْغَفْرَانِ ، ظَهَرَتْ جَنِينُ S.
سَنَةِ الْإِيْمَانِ فَهَقَرَتْ الْأَكِنَّةَ عَنِ الْقُلُوبِ وَالْآنَ هَانَ ، أَلْيَوْمَ
أَصْبَحَتْ الْقُلُوبُ مِنَ الْآنَرَانِ مَخْمُومَةٌ وَأَعْصَانُ الدُّنُوبِ

Ilius cum se-
quenti جنة
hic Parono-
mafia est.

19 id est
مقطوعة

عَنِ الْآنَ هَانَ¹⁹ مَخْمُومَةٌ وَالْأُمَّةُ الْيَهُودِيَّةُ عِنْدَ الْآنَامِ
مَدْحُورَةٌ مَدْحُومَةٌ وَيَأْخُجَارِ الْهَجَاءِ * وَالْمَذَامُ مَحْضُومَةٌ

Gloss.
من ممة Si.

مَرْجُومَةٌ ، فَيَنْبَغِي لَنَا مَعَاشِرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ نَجْتَلِي مُحَاسِنِ
الْأَعْيَانِ بِأَبْصَارِ الْبَصَائِرِ وَنَسْتَشْفَّ بِعَيْنِ الْإِعْتِبَارِ هُنَا
النعمة

tiorum cœperunt frondere rami virtutum.
 Hoc die effulsere plena lumina ¹² veritatum;
 & recreatæ sunt suavi odore natalis Messia
¹³ nares populorum. Apertæ sunt recon-
 ditæ opes & thesauri. Detracta sunt arca-
 norum velamenta à faciebus typorum atque
 ænigmatum. Hodie ¹⁴ complanati sunt
 scopuli erroris, ac felicitate erectæ mentes
 per natalem qui perfectionem confert: dif-
 fusa est beatitudinis & prosperitatis auro-
 ra. Induta fuit progenies Adami ex gloria
 nativitatis Messia pretiosissimam ¹⁵ stolam
 atque nitidissimam ¹⁶ tunicam. Hodie
 perennem pluviam fudit nubes donis fœ-
 cunda; in serenitatem desierunt nebula
 peccatorum. Reclusa sunt horrea muneribus
 plena; & gratis distributi reconditi thesauri
 venienti cuique atque abeunti. Hodie * ab-
 ortivi excidère foetus iniquitatis, & indutus
 est * clypeus gratiæ condonantis. Clarè appa-
 ruît lex & regula Fidei: recessère tegumenta à
 cordibus mentibusque. Die hoc reddita sunt
 præcordia à sordibus ¹⁷ nitida, & peccato-
 rum rami ab animis fuère refecti: & populus
 Iudaicus apud homines evasit reprobatione
 dignus & despectus, lapidibusque opprobrii
 & multi vituperii petitus ac percussus. Itaque
 decet nos, ô Societas Fidelium, contemplari
 beneficia Festorum oculis intellectualibus, at-
 que perspicere seriæ attentionis intuitu bona

¹² vel ipsarū rerum, quæ promissæ fuerant.

¹³ Ita hic ap-
 posita Glossa exponunt.

Sed & pro
 اعراف legi-

tur اسواع

aures; & tū

pro odore

reddi poterit

cognitione.

¹⁴ vel de-

pressus est

omnis fastus

erroris.

¹⁵ & ¹⁶, vel

exteriorem

veste, & in-

teriozem ve-

stem.

* Nota & in

duobus hisce

Paronoma-

siam.

¹⁷ prop. ver-

sa, vitrendo

mundata.

النَّعْمُ الْغَزَائِرُ، فَأَنَا نَرِي حَمَلًا تَنْزَهُ عَنْ مَسَاقِطِ النَّطْفِ
 الزَّرْعِيَّةِ مَيْلَانًا لَمْ تَنْقُصْ بِهِ الْخُتْمَ الطَّبِيعِيَّةَ، أَمَا شَاخٌ
 مَعَهَا أَسْمُ الْبَتُولِيَّةِ خَطِيْبًا يُفْصَحُ بِالنَّشَاءِ عَلَى الْقُدْرَةِ
 الْعَلِيَّةِ، مَعْلَقًا أَنْزِي بَرُوْقَةً عَلَى السُّدَنِ النَّوْرِيَّةِ مَعَارَةً
 أَرِيَتْ شَرْقًا عَلَى الْأَوَاوِيْنِ السَّرِيَّةِ رِعَاةَ شُبُوَا مِنْ شَطَايَا
 الْعُصِيِّ نَارًا مُضِيَّةً مَجُوسًا تَقْرِبُ الْقَرَابِيْنَ وَتَدْنِي الْهَدِيَّةَ
 مَلَائِكَةَ تَنَاهِي بِالسَّلَامِ وَالرَّجَاءِ فِي أَرْجَاءِ الْبَرِيَّةِ كَوَكْبًا
 يَهْدِي مَوَكْبًا مِنْ أَقْيَالِ الْمَجُوسِ إِلَيَّ وَصِيْدِ الْمَعَارَةِ
 الْبَيْتِ لِحَمِيَّةٍ قَطْمًا تَسْرِقُ بِهَا الْأَعْلَامَ وَالْبَنُونَ الْمَلِكِيَّةَ
 طِفْلًا تَرْتَجُّ لِهَيْبَتِهِ أَقْطَابُ الْكُرَاتِ الْفَلَكِيَّةِ، فَهَلُمُّوا
 الْآنَ يَا أَصْفِيَاءَ الْمَسِيحِ تَنْتَرُ مِنْ صَدَفِ الْأَقْوَاهِ
 لِأَلِيَّ التَّسْبِيحِ، ذُكْرٌ مِنَ التَّمَجِيدِ لِهَذِهِ الرَّأْفَةِ وَتَقَفُ
 أَمَامَ اللَّهِ بِالرَّعْدَةِ وَالْخَافَةِ، تَتَوَاهَبُ الصَّغَائِرُ وَخُسَايِسُ
 الْأَحْقَانِ وَكُحْلِي¹⁹ أَجْيَانُ²⁰ الْعَقَائِدِ بِنَغَايِسِ²¹ عُقُونِ
 الْأَعْتِقَانِ، تَغْسَلُ مِنْ دَسَاتِيْرِ الْقُلُوبِ أَسَاطِيِرُ الشُّكُوكِ
 تُخْرَلُهُ سَجْدًا بِقَرَابِيْنَ الْأَعْمَالِ مَعَ الْمَلُوكِ، تُخْلَصُ
 النِّيَاتِ

جيد¹⁹ Sim.

Collum.

عقيد²⁰ S.

Confessio.

عقد²¹ Sing.

hæc conferta. Utique nos videmus conceptum, eximum purumque ab iis, quæ ad illam pertinent genituræ cujuscunque spermaticæ: nativitatem, quâ non divulsa sunt naturalia gilla: matrem cum quâ consenuit nomen virginitatis; sponsum, qui clarâ laude celebrat potentiam excelsam. Præsepe *spectamus*, excellens pulchritudine suâ præ solis splendidissimis: cryptam, quæ aucta sit eminentiâ super porticus regias: pastores, accendentes ex assulis fragmentisve lignorum ignem lucentem. Magos *cernimus*, offerentes sacrificia, & apportantes munus: angelos, præconium facientes pacis & spei per tractus Universi: stellam, ducentem agmen ex principibus Magorum ad cryptæ Bethlehemiticæ limen: tæniâs, quibus nobilitata sunt signa & vexilla regum: infantem, præ cujus majestate contremiscunt vertices sphaerarum cœlestium. Quare agite nunc, ô Electi Messicæ, spargamus ex ^{18 ad verbū} ore, velut concha, margaritas sacræ laudis; frequentes simus in glorificandâ hâc clementiâ, consistentes coram Deo cum tremore ac timore. Condonemus invicem similitates turpiaque odia: & exornemus Confessiones Fide, * uti ornari colla pretiosis solent monilibus. Abluamus de libris (tabulisve) cordium lineas offensionum; & proci- ^{* ad verbum} damus illi adorantes, oblati sacrificiis operum colla Con- ^{colla Con-} ^{fessionū pre-} ^{tiosis moni-} ^{libus Fidei.} una cum Regibus, Puras & integras servemus

النَّبَاتِ وَالسَّرَابِرِ وَنَعِدُ لَنَا فِي ظُلْلِ النُّورِ أَخَابِرَ الدَّخَائِرِ،
تُظْهِرُ مِنْ أَوْصَارِ الْجُسُومِ وَخَطَايَا النُّفُوسِ وَتَقْدِمُ لَنَا
الطَّاعَةَ الْعَلِيَّةَ مَعَ هُدَايَا الْمَجْرُوسِ ، تُظَرِّبُ بِمَوْلَاهُ مَعَ
رِعَاةِ الْأَغْنَامِ وَتُسَرُّ بِالْفَرْحَةِ الَّتِي عَمَّتِ الْيَوْمَ كُلَّ الْأَنْعَامِ ،

* ماثرة Sin.

مكرمة q.

22 Est pro

الرزين

proprie re

gravi, &

magnimo-

menti.

23 Sing.

مدرجة

مريحة 24S.

نُسْتَسْرِى هَذِهِ الْمَفَاخِرَ وَالْمَنَاقِبَ وَنُسْتَشْفُ * مَأْتِرَ الْعِيدِ
السَّعِيدِ بِالْأَرَاءِ التَّوَاقِبِ ، تَقِفُ فِي هَذَا ²² الرَّازِبِ
الشَّرِيفِ وَقُوفِ الْمَلَائِكَةِ الْأَطْهَارِ وَتَتَمَلَّلُ الْأَسْرَارَ الْإِلَهِيَّةَ
بُعْيُونِ الْعُقُولِ وَالْأَفْكَارِ ، وَتَضْرَعُ إِلَيَّ الَّذِي هَدَانَا مِنْ
مَتَابِيهِ الْأَضَالِيلِ وَقَانَا إِلَيَّ ²³ مَدَارِجِ الْهَدْيِ بِخَزَائِمِ
أَوْامِرِ الْأَنْجِيلِ ، أَنْ يُشْرِفَ جَوَارِحُنَا بِطَاعَتِهِ وَيُضَاعِفَ
²⁴ مَرَايِحُنَا بِرَأْفَتِهِ وَيُسَدِّدَ عَلَيَّ أَبْوَابَ حَوَائِسِنَا سُدُورِ عَضْمَتِهِ
وَيَجْعَلَ هَذَا الْعِيدَ السَّعِيدَ مَبَارَكًا عَلَيَّ أُمَّتِهِ مَيِّمُونَ
التَّقَائِبِ عَلَيَّ شَعْبِهِ الْمَقْدَسِ وَرِعِيَّتِهِ وَبِرِّعِ الْإِلْفَةِ
وَالْمَحَبَّةِ فِي بَيْعَتِهِ وَيُخَيِّدَ نَوَابِرَ الْفَتَنِ التَّوَابِرِ فِي أَقْطَارِ نَابِرَةِ
الْأَرْضِ بِرَحْمَتِهِ وَيُعِينَ كُلَّ ضَلِيلٍ حَائِثٍ عَنْ جَنَّةِ
الْإِسْتِوَاءِ إِلَيَّ زَمْرَتَهُ وَيَقْصِي كُلَّ مَرِيدٍ خَلَعَ رِبْقَةَ الطَّاعَةِ عَنْ
اظلال

intentiones atque conscientias, & paremus
 nobis in umbris lucis optimos thesauros.
 Mundemus nos ab inquinamentis corporum,
 & peccatis animarum, atque exhibeamus illi
 obedientiam animi cum muneribus Magor-
 um. Exulemus ob nativitatem ejus cum pa-
 storibus ovium; & lætemur gaudio, quod
 comprehendit totum genus humanum. ¹⁹ Ex-
 tollamus gloriosas hæc res & magnificas,
 & penetrantibus perspectemus mentibus in-
 signia beneficia Festi Beati. Intenti fimus
 huic ²⁰ mysterio excelso, ita uti intenti sunt
 Angeli puri; & attenti contemplemur ar-
 cana divina oculis intellectuum & cogita-
 tionum. Supplicemus ei, qui duxit nos è
 labyrinthis errorum, direxitque nos ad vias
 tramitis recti habentis mandatorum Euangelii.
 Nobilitet præcordia nostra obedientiâ sui,
 duplicetque gaudia nostra suâ clementiâ; &
 demissa obtendat portis sensuum nostrorum
 vela præsidii sui; ac reddat hoc sacrum festum
 salutare & faustum populo suo, successibus-
 que felix sanctificato coetui & gregi suo.
 Serat concordiam, & amorem in Ecclesia
 sua, & extinguat misericordiâ suâ ²¹ ignes
 tumultuum, qui excitati sunt per tractus
 Terræ. Et reducat errantem omnem, & ex-
 orbitantem à semita æquabili ad coetum su-
 um; procul autem amoveat quemvis re-
 bellem, qui exuerit vinculum obedientiæ,
 ab um-

¹⁹ Verbu' so-
 nat, SERI-
 IAN, i. e. emi-
 nentem &
 illustrem &
 estimare & ef-
 ferre. Vide
 pag. 258. l. 5.
²⁰ Verbum
 quoque notat
 Sublimen ef-
 fe & venera-
 bilem.

²¹ vel odia &
 simulates, à
 Sing. حائرة
 Vide دور in
 Lexico.

أَظْلَالٍ عِنَايَتِهِ وَيُجْعَلُ سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا قُلَانَا فِي أَكْنَافِ
 الْحَرَمِ الْحَرِيمِ الْأَمْنَعِ وَالْطَّافِ الظِّلِّ الْمُدِيدِ الْأَوْسَعِ ،
 وَأَعْرَافِ الْحِمِي الْعَرِيذِ الْأَشْرُسِ وَأَعْلَا فِرَوَاتِ الْعَبْرِ
 الشَّدِيدِ الْأَقْعَسِ ، وَيُسَبِّحُ ظِلَّهُ الظَّلِيلُ الْمُسْتَنْصِرِيَّ عَلِيَّ
 شُعْبِ السَّيِّدِ الْمَسِيحِ النَّاصِرِيَّ لِحِمِي سُرْبِهِمْ مِنْ
 الْأَنْدَاءِ بِصَارِمِ عَدْلِهِ وَنَحْرُسِ شِرْبِهِمْ مِنْ الْأَقْدَاءِ بِوَأْفْرِ
 أَحْسَانِهِ ، وَعَزِيْزِ فَضْلِهِ بِشَفَاعَةِ الْأَطْهَارِ مِنْ الشُّهَدَاءِ
 وَالْقَدِيْسِيْنَ وَصَلَاةِ الْأَخْيَارِ مِنْ لَسْعَدَاءِ وَالْمُتَزَهِّدِيْنَ ،
 آمِينَ ،

ab umbris gratiæ suæ. Atque ut collocet Do-
 minum ac Principem nostrum ²² ⁊ dēvā in se- ²² *Hinc ap-
paret, ista à
Patriarcha
scripta &
prescripta es-
se cetera Formu-
las quasdam.*
 ptis adyti muniti & inaccessi, & multijugi gratiā
 protectionis extensæ ac patentissimæ, atque
 bonis præsidii incomparabilis (divini) insu-
 perabilisque, & in supremo fastigio potentiæ
 validæ & immotæ. Utque * dimittat umbram * <sup>L. Arab. po-
tius cum ع.</sup>
 suam continuam, & ²³ propitiā, supra po-
 pulum Domini Christi Nazareni; ad gregem ²³ *proprie ex-
petitā ad au-
xiliū: pro eo
etiam legitur*
 eorum à noxis tutandum gladio justitiæ
 suæ, & custodiendum unde bibunt fontem
 ab ²⁴ inquinamentis. Idque copiosā benefi- *الناصري*
 centiā suā & singulari bonitate, interceden- *nos pōt, i. e.
adjutricem.*
 tibus puris (justis) Martyribus & Sanctis, pre- ²⁴ *proprie fe-
stucis, id est
fordibus.*
 cantibusque beatorum ac piorum optimis.
 Amen.

Interpretis ductum secuti hæcenus Tyrones, &
 alieno præsidio nixi, eos nunc fecerint hæc dubi-
 biè progressus, ut præberi sibi materiam exoptent,
 in qua suo Marte aliquid tentare possint, at-
 que exercendo hæc vires & artem augere. Quare
 hæc dissimilia iis, quæ cum versione præmissa
 fuerunt, sed quæ facilioris generis sint, quædam
 merè Arabica subtexam. Atque illa hæc mindri
 commodo ac delectationi futura puto: quin eo ma-
 jori potius, quo propriis cognatibus magis excitari
 ingenium, eisdemque animus magis gaudere solet.

PROVERBIA SEU SENTENTIÆ

Q U Æ D A M.

1	أَلدُّنْيَا دَاجَةٌ ،	13	نَعَمَ اللّٰهُ جَارَةُ الشُّكْرِ ،
2	تَهَانُوا وَتُحَابُّوا ،	14	كُلُّ شَرَفٍ دُونَهُ لَوْمٌ ،
3	أَلصَّدَقُ مُنْجَاةٌ ،	15	نَاصِحُ الْإِخْوَانِ عَدُوٌّ ،
4	أَلْبَغْيُ مَضْرَعٌ ،	16	مُطِيبَةُ الْجَهْلِ الشَّبَابَةُ ،
5	لِكُلِّ غَدٍ طَعَامٌ ،	17	أَلدُّنْيَا مَرْزُوعَةُ الْآخِرَةِ ،
6	أَلْجَزُّ حَرٌّ مَا وَعَدَ ،	18	أَلْمَوْتَةُ أَقْرَبُ الْأَسْبَابِ ،
7	مَنْ خَافَ تَجَا ،	19	سَأَلُ اللّٰهَ لَا يُخَيِّبُ ،
8	لَا رَأْيَ لِلْكَذُوبِ ،	20	كُلُّ لَوْمٍ دُونَهُ شَرَفٌ ،
9	أَللّٰهُ غَالِبٌ فِي أَمْرِهِ ،	21	فُضِّلَ الْيَوْمُ عَلَيَّ الْغَدِ ،
10	كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ،	22	ذَلَّ طَالِبًا لَتَعَزَّ مُطْلُوبًا ،
11	أَلْبُرْكَةُ مِنَ الْحَرْكَةِ ،	23	أَلسَّيِّئُ يَنْعَمُ الْعَبْدُ يَمْنَعُ ،
12	لِكُلِّ أَمْرٍ مَا تَوَيَّ ،	24	ذُبَّتْ أَجْلُكَ بَيْنَ عَيْنَيْكَ ،
	أَللأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ،	25	لَا مَاجَأَ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا إِلَيْهِ ،
	ذِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ ،		مَنْ مَالِي إِلَّا فَقْرُ الْيَتِيمِ ،
			الشَّيْءُ

- 26 أَلَسِّي بَعْدَ عِرَّةٍ يَهُونُ ،
 27 مَا دَاءُ أَعْيَا مِنْ جَهْلٍ ،
 28 أَيُّ النَّاسِ زَوَّارُ الْمَقِيلِ ،
 29 أَلَتَدْبِيرُ نَصْفِ الْمَعِيشَةِ ،
 30 مَنْ قَلَّ لَبُّهُ زَانَ عَجَبَةٍ ،
 31 قَلْبُ الْأَمْرِ ظَهْرًا لِبَطْنٍ ،
 32 قَرْنُ اللَّهِ وَعْدُهُ بِوَعِيدِهِ ،
 33 صِنَاعُ الْمَعْرُوفِ لَا تَبْلَى ،
 34 مَا كُلُّ مَنْ قَالَ فَعَلُ ،
 35 آخِرُ الصَّبْرِ أَوَّلُ الْفَرْحِ ،
 36 وَمِنْ أَلْعَنَّا التَّفَرُّقُ بِالسُّوْنِ ،
 37 أَلْجُونُ حَارِسُ الْأَعْرَاضِ ،
 38 مَا سَأَلْتُمْ عَمَّا قَلِيلٌ بِسَائِلٍ ،
 39 أَلْمُحَاجِرَةُ قَبْلُ الْمُنَاجِرَةِ ،
 40 مَنْ صَبَرَ غَنِمَ مَنْ سَكَتَ سَلِمَ ،
 41 مَنْ سَأَلَ خَلْفَهُ ضَافَ رِزْقُهُ ،
 42 خَيْرُ الرَّأْيِ خَيْرٌ مِنْ فِطْرِهِ ،
 43 لَا مَالَ لِلْبَخِيلِ وَإِنَّمَا هُوَ بِمَالِهِ ،
 44 مَا لَكَ إِلَّا مَا قَبِلْتَ عَفْوُ ،
 45 بَاعَدَنِي مِنْهُ حِرْصِي عَلَيْهِ ،
 46 ظَنَّ السُّوءَ بِالنَّاسِ مِنَ الْحَزْمِ ،
 47 فِي كُلِّ شَيْءٍ يُرْتَجَى مُخَافَةٌ ،
 48 مَا أَلْعَيْشُ إِلَّا تَطْيِبُ أَوْ آخِرُهُ ،
 49 مَا عَاشَ مِنْ عَاشٍ غَيْرَ مَحْمُونٍ ،
 50 نَهَبَ الْقَضَا بِحِيلَةِ الْإِحْتِمَالِ ،
 51 لَا آخِرَ شَعْلٍ يَوْمَكَ لِغَدِ كَيْ ،
 52 أَلْقَضُ حَيْثُ الدِّينُ وَالْأَدَبُ ،
 53 أَلْأَيَادِي تُصَيِّرُ الْحَرَ عَبْدًا ،

- 66 لَا تَشْكُ إِلَيَّ غَيْرِ مُصْتَبٍ ، 53 أَنْتَ بِخَيْرٍ مَا ظَنَنْتَ خَيْرًا ،
 67 لَا يَنْفَعُ كَنْزٌ لَا يَنْفَعُ مِنْهُ ، 54 إِصْلَاحُ أَمْوَالِ خَيْرٍ مِنْ طَلْبِهِ ،
 68 رِضَا النَّاسِ غَايَةٌ لَيْسَ تَدْرِكُ ، *nam* لِكُلِّ مَا تَصَاحَهُ نَمَاءٌ وَنَقَاءٌ ،
 69 حَسْبُكَ مِنَ الْغَنِيِّ شَيْعٌ وَرِيٌّ ، 55 كَثِيرٌ مِنَ الْخَبِيثِ قَلِيلٌ ،
 70 مِنْ سِرِّهِ بَنُوهُ سَاءَةٌ نَفْسُهُ ، 56 قَدْ يَسُونَ غَيْرَ السَّيِّئِ أَمْوَالٌ ،
 71 أَعْرَضَ عَنْ شَتْمِ اللَّيَامِ فَلَئِمًا ، 57 قَدْرُ كُلِّ أَمْرٍ مَا يُحْسِنُهُ ،
 72 لِلْمُتَّجِسِّ بَعْدَ إِرْضَايَةِ عَتَبٍ ، 58 أَحْمَدُ مَا جَرَّبْتَ عَاقِبَةَ الصَّبْرِ ،
 73 تَنَشَّطَ نَفْسُ الْمُؤْمِنِ بِقَبْضِهَا ، 59 قَبْلَ الْأَنْكَارِ وَجْهَةٌ عَابِسٌ ،
 74 عَانَةُ السُّوءِ شَرٌّ مِنَ الْمَغْرَمِ ، 60 مَا كُلُّ مَنْ يُحْسِنُ مُشْكُورٌ ،
 75 فَاللَّهِ خَيْرٌ مُسْئِلٍ وَمَأْمُولٍ ، 61 مَغْلُوبٌ هُوَ وَقَدْ كَانَ غَالِبًا ،
 76 كُمْ مِنْ نِمٍ سَفْكَةٌ فَمٌ ، 62 مَنْ يَكْثُرُ التَّسَالُ يُخْبِرُ ،
 77 التَّنَاصُرُ عِزٌّ وَالتَّوَاكُلُ مَذَلَّةٌ ، 63 أَخُو التَّوَكُّلِ شَانَةُ التَّوَهُيدِ ،
 78 مَا لَكَ إِلَّا مَا عَلَيْكَ مِثْلُهُ ، 64 مَا كَفِيَ مِنَ الدُّنْيَا لِلرَّاهِدِ ،
 79 كُلُّ سِرٍّ جَاوِزُ الْإِثْنَيْنِ شَائِعٌ ، 65 سَلٌ مِنْ أَمْرِكَ أَنْ تَسْأَلَهُ ،

- 80 اِنَّا ذَاكَ مَوْلَى الْمَرْءِ فَهَوُ ذَلِيلٌ ،
 81 عَلِيٌّ الْمَرْجِبِ شَوَاهِدٌ لَا تُدْفَعُ ،
 82 قَدْ يَتَنَاسَى شَيْءٌ وَهُوَ حَبِيبٌ ،
 83 اَلْفَضْلُ قَدْ يُجْنِي عَلِيٌّ اَرَابِيَهُ ،
 84 لَوْ لَا الدُّمُوعُ اَحْتَرَقَتِ الصَّلُوعُ ،
 85 اَلشَّاكِرُ اَلنَّعْمَاءِ كَاَلْجَارِي بِهَا ،
 86 مِنْ اَعْجَبَتْهُ اَرَاؤُهُ غَلَبَتْهُ اَعْدَاؤُهُ ،
 87 مِنْ اَخْطَا وَجْهَهُ اَلْمَطَالِبِ خُدَلَتْهُ ،
 88 شِدَّةُ اَلْاِسْتِكَانَةِ تَزِيدُ فِي اَلْفِااقَةِ ،
 89 مَا كَلَّ مَا تَسْتَهِي اَلنَّفْسُ يَتَّفِقُ ،
 90 حَقٌّ يَضُرُّ خَيْرٌ مِنْ بَاطِلٍ يَسُرُّ ،
 91 اَلْاَكْذِبُ اَلْمَحْضُ سِلَاحُ اَلْفَاجِرِ ،
 92 مِنْ غَلَبَتْ هَوَاهُ لِعَقْلِهِ هَلَكَ ،
 93 اَحْضَرُ اَلنَّاسِ جَوَابًا مِنْ لَمْ يَغْضِبْ ،
 94 مِنْ عَوْبَتِ عَلِيٍّ ذَنْبٌ مِمَّا اَمْتَعَضُ ،
 94 لَا تَقْرَبِ اَلْعَرِيضَةَ وَتَطْلُبِ اَلْفَضِيلَةَ ،

- 96 عَذَّبَ حَسَانُ كَيْ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ ،
 97 أَلرَّأْيُ يَهْلِكُ بَيْنَ الْعَجْزِ وَالصَّجَرِ ،
 98 مَنْ غَابَ أَصْلُهُ يَسْتَدِلُّ عَلَيْهِ بِفِعْلِهِ ،
 99 مَنْ ثَقُلَ عَلَيَّ صَدِيقِهِ خَفَّ عَلَيَّ عَدُوٌّ ،
 100 أَيْدِي النَّدَاةِ فِي الصَّالِحِينَ قَرُوضٌ ،
 101 حَيَاةُ الْقَتْلَى سَيْرٌ إِلَى الْمَوْتِ قَاصِدٌ ،
 102 الْمَوْتُ أَقْرَبُ مِنَّا مِنَ الْجَفَنِ بِالْعَيْنِ ،
 103 الطَّوَسُ مَعَ حُسْنِهِ يَغْتَدِي بِالسُّمُومِ ،
 104 مَنْ طَلَبَ الْبَقِيَّةَ عَلَيَّ صَاحِبِ أَعْصِي ،
 105 مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِنَّا كَثُرَ وَالْهَيِّ ،
 106 مَنْ أَخَذَ إِلَيَّ التُّوَابِي حَرَمَ الْأَمَانِي ،
 107 لَا تَوَاحِ إِسْنَانًا إِلَّا وَهُوَ أَنْصَفُ عِنْدَ غَضِبِهِ ،
 108 أَحْسَنُ الْكَلَامِ لَا يُحْتَاجُ إِلَيَّ الْكَلَامِ ،
 109 خَيْرُ الْعِنْيِ الْفَنُوعُ شَرُّ الْعَقْرِ الْخُضُوعُ ،
 110 أَوْضَلُ مَا يَفْتَنِيهِ الرَّجُلُ صَدِيقٌ مُخْلِصٌ ،
 111 ظَاهِرُ الْعِتَابِ خَيْرٌ مِنَ بَاطِنِ الْجَعْدِ ،

- 112 أعسر العيوب إصلاحاً العجب والسجاج ،
 113 طوبى لمن شغله عيبه عن عيوب غيره ،
 114 بادر العمل وكذب الأمل ولا حظ للأجل ،
 115 أفضل الناس من لم تغسه شهوته دينه ،
 116 عمل لنفسك ما استطعت فاتها نار وجنة ،
 117 من لا يعرف السر من الناس يقع فيه ،
 118 التناهي على الغائب استمالة لقلب الشاهد ،
 119 من يكثر الأموال ينفق من العرض ،
 120 لا بد من السكوي إذا لم يكن صبر ،
 121 أنع إلي طعامك من تدعو إلي جفانك ،
 122 خص بمعروفك من تستعمل في حوائجك ،
 123 لا تقل في غير تفكير ولا تعمل بغير تدبير ،
 124 من أرا صديقاً بلا نقصان فلا صديق له ،
 124 العاقبة الموحدة مجهولة والمعدونة معروفة ،
 125 المرء على دين خليله فلينظر من يخال ،
 126 النفس ملك إن تبعها ومملوك إن أتبعها ،

- 127 مَنْ حُسِنَ ظَنُّهُ بِالرَّسَائِلِ فَقَدْ اسْتَهْدَفَ لِنِبَالِهِ ،
 128 مَنْ لَمْ يَسْكُنْ إِلَيَّ الْغَنِيِّ لَمْ يَسْتَكُنْ لِلْفَاقَةِ ،
 129 مَنْ كَانَتْ لَهُ فِكْرَةٌ فِي كُلِّ شَيْءٍ لَمْ يَكُنْ عِبْرَةً ،
 130 الْبَخِيلُ مَذْمُومٌ وَالْحَسُونُ مَغْمُومٌ وَالْحَرِيصُ مُحْرَمٌ ،
 131 لَا تَخَفْ مِنْ تَحْذُرٍ وَلَكِنْ أَحْذَرْ مِنْ تَأْمِنٍ ،
 132 الْعَجَبُ مِنْ رَجَا فَلَمْ يَعْمَلْ وَمِنْ خَافَ فَلَمْ يَكْفِ ،
 133 عَمَلُ النَّاسِ كَأَعْمَالِهِمْ كَمَا يَكُونُوا يُؤَلِّي عَلَيْهِمْ ،
 134 الرَّوْفُ يُغْلُ حَدَّ الْمَخَالِفَةِ وَالْبَشْرُ يُطْفِئُ نَارَ الْعِدَاوَةِ ،
 135 مَنْ أَظْهَرَ لَكَ عِدَاوَتَهُ فَقَدْ ذَبَّكَ عَلَى مَوَاقِعِ نِبَالِهِ ،
 136 الْمُؤْمِنُ كَالْحَمَلَةِ لَا تَأْكُلُ إِلَّا طَيْبًا وَلَا تَطْعَمُ إِلَّا طَيْبًا ،
 137 الْمَوْتُ فِي الْحَقِّ فِي نَفْسِهِ أَثَرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الْبَاطِلِ ،
 138 الْعَالِمُ وَالْمَتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ وَسَائِرُ النَّاسِ هَمَجٌ ،
 139 الدَّنْبُ يُجْرُّ إِلَى الدَّنْبِ كَمَا تَجْرُ الطَّاعَةُ إِلَى الطَّاعَةِ ،
 140 اعْتَزِلِ الشَّرَّ يَعْزُرْكَ الشَّرُّ فَإِنَّ الشَّرَّ يُسْرِعُ إِلَى الشَّرِّ ،
 141 مَنْ أَرَانِ يَسْتَعْنِي مِنَ الدُّنْيَا بِالدُّنْيَا كَالْمَطْفِئِ النَّارَ بِالتَّبَنِ ،
 142 إِنَّ الْعَالِمَ إِنْ لَمْ يَكُنْ زَاهِدًا فَهُوَ عَقُوبَةٌ لِأَهْلِ زَمَانِهِ ،
 أَحْرَتُ

143 اِحْرَتْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تُعِيشُ أَبَدًا وَأَعْمَلُ لِآخِرَتِكَ
كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا ،

144 مَنْ فَقَدَ الْعِلْمَ قَلْبُهُ مَرِيضٌ وَمَوْتُهُ لَازِمٌ ، أَيُّ النَّاسِ مُوتِي
وَأَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءٌ ،

145 مَا لَمْ يَعْلَمْ كَلَّهُ لَا تَتْرَكَ كَلَّهُ فَإِنَّ الْعِلْمَ بِالْبَعْضِ خَيْرٌ
مِنَ الْجَهْلِ بِالْكُلِّ ،

146 خُذُوا صَغَاءَ الدُّنْيَا وَتَرَوْا كُدْرَهَا فَلَيْسَ الصَّغْوُ مَا عَانَ
كُدْرًا وَلَا كُدْرٌ مَا عَانَ صَغْوًا ،

147 أَيَّاكَ أَنْ تُغْرَكَ كَثْرَةُ النَّاسِ فَإِنَّكَ تَمُوتُ وَحْدَكَ
وَلِحَاسِبٍ وَحْدَكَ ،

148 اصْبِرْ عَلَيَّ عَمَلٍ لَا بَدَّ لَكَ مِنْ ثَوَابِهِ وَعَنْ عَمَلٍ لَا صَبْرَ لَكَ
عَلَيَّ عِقَابِهِ ،

149 لَا تُحَلِّ مِنْ عُدْوِكَ عَاقِلٍ أَوْ جَاهِلٍ فَاحْذِرْ حِيلَةَ الْعَاقِلِ
وَجَهْلَ الْجَاهِلِ ،

150 الْعَاقِلُ ثَلَثٌ مَنْ تَرَكَ الدُّنْيَا قَبْلَ أَنْ تَتْرُكَهُ وَبَنَى قَبْرَهُ
قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَهُ وَأَرْضِي خَالِقَهُ قَبْلَ أَنْ يَلْقَاهُ ،

151 مَنْ شُعِلَّةً فِي دُنْيَاہُ وَوَكَلَهُ إِلَىٰ هَوَاہُ هُوَ ظَلَمَ الْعِبَانَ
وَرَكِبَ الْفَسَانَ ،

152 كَفَىٰ بِالسَّعَايَةِ عَيْبًا أَنَّ أَحْسَنَ الْأَشْيَاءِ وَهُوَ الصِّدْقُ
يُقْبَحُ فِيهَا ،

153 يُحْتَاجُ الْحَسَبُ إِلَىٰ الْأَدَبِ وَالسُّرُورُ إِلَىٰ الْأَمْنِ وَالْعُرَابَةُ
إِلَى الْمَوْتَةِ وَالْعَقْلُ إِلَىٰ اللَّجْرِئَةِ ،

154 تَعَلَّمْ قَوْلَ لَا أَدْرِي فَأَتَّكُ فَإِنَّ قُلْتَ لَا أَدْرِي عَلَّمَكِي
حَتَّى تَدْرِي وَإِنْ قُلْتَ إِنِّي أَدْرِي سَأَلَكِي حَتَّى لَا
تَدْرِي ،

155 زَمَانَ الْعَافِيَةَ بِيَدِ الْبَلَاءِ وَرَأْسَ السَّلَامِ تَحْتَ جَنَاحِ
الْعُطْبِ وَبَابَ الْأَمْنِ مَرُونَ عَلَى الْخَوْفِ فَلَا تَكُونَنَّ فِي
حَالٍ مِنْ هَذِهِ الثَّلَاثِ غَيْرَ مُتَوَقِّعٍ لِإِضْدَاعِهِ ،

156 الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنْ الْمَالِ الْعِلْمُ يُحْرَسُكَ وَأَنْتَ تُحْرَسُ
الْمَالُ وَالْعِلْمُ حَاكِمٌ وَالْمَالُ مُحْكَمٌ عَلَيْهِ وَالْمَالُ يَنْقُصُ
بِالنَّفَقَةِ وَالْعِلْمُ يَزْكُو بِالْإِنْفَاقِ ،

S E N T E N T I Æ

PETITÆ EXPOETIS.

Versus dimidiati.

- 157 فَلَمَّوتِ مَا تَلِدُ وَالِدَةٌ ،
 158 صَحْبَةٌ يَوْمِ نَسَبٍ قَرِيبٍ ،
 159 وَكُلُّ نَعِيمٍ لَا مُحَالَةَ زَائِلٌ ،
 160 وَقَسَّ بِهَا رَأَيْتَهُ مَا لَمْ تَرَهُ ،
 161 نَظَرَ الْعَدُوَّ بِمَا أَسْرَّ يَبُوحُ ،
 162 وَيَعْدُو عَلَى الْمَرْءِ مَا يَأْتِمُرُ ،
 163 وَلَيْسَ فِي طَبَعِ اللَّيْمِ شُكْرٌ ،
 164 مَا الْحَبِّ إِلَّا لِلْحَبِيبِ الْأَوَّلِ ،
 165 وَمَا أَلْمَالِ إِلَّا لِلْمَعْمَرَاتِ وَنَادِعِ ،
 166 وَحَسْبُكَ مِنْ غَنِي شَبْعٌ وَوَرِي ،
 167 يُسْتَحْسِنُ الْمَرْءُ الدُّنْيَا فَتَعْتَلَهُ ،

- 168 فَانِ الذَّنْبَ يُغْفِرُ الْكَرِيمُ ،
 169 عَشْرُ عَزِيدًا أَوْ مَنِّ وَأَنْتَ كَرِيمٌ ،
 170 مَن مَنَحَ الْجَهَّالَ عِلْمًا أَضَاعَهُ ،
 171 تُخْفِي الْعَدَاوَةَ وَهِيَ غَيْرُ خَفِيَّةٍ ،
 172 لَا يُجْزَعُ الْخَرُّ مِنَ الْمَصَابِيحِ ،
 173 أَيْعَمِي الْعَالِمُونَ عَنِ الصِّيَاءِ ،
 174 خَيْرُ الْمَوَاهِبِ مَا أَنَاكَ مَيْسِرًا ،
 175 أَنْتَ إِنْ يُصْرَعِ أَخُوكَ تُصْرَعِ ،
 176 وَظَلَمَ نَوِي الْقُرْبَى أَشَدَّ مُضَاضَةً ،
 177 الصَّبْرُ أَرْوْحٌ مِّنْ حَاجٍ تُكَلِّفُهُ ،
 178 مَن يَفْعَلِ الْمَعْرُوفَ فَهُوَ مِّنْ أَهْلِهِ ،
 179 } اِحْتَجَّ إِلَيَّ مَن شِئْتُ فَأَنْتَ أَسِيرَةٌ ،
 180 } أَحْسَنَ إِلَيَّ مَن شِئْتُ فَأَنْتَ أَمِيرَةٌ ،
 181 } اسْتَمَعَنَ عَمَّنْ شِئْتُ فَأَنْتَ نَظِيرَةٌ ،

Versus

Versus integri & singulares.

- 182 أَظْهَرُوا لِلنَّاسِ نُسُكًا وَعَلَى الْمَنَعُوشِ دَارُوا ،
 183 بِجِدِّ لَا بِجِدِّ كُلِّ مَجِدِّ وَمَا جَدُّ بِلَا جَدِّ يُمَجَّدُ ،
 184 وَمَنْ يَنْزَحْ بِهِ لَا بَدَّ يَوْمًا يُجِي بِهِ نَعِيٍّ أَوْ بَشِيرٍ ،
 185 إِنْ أَلَمْ تَسْتَطِعْ أَمْرًا فَدَعَهُ وَجَاوِزَهُ إِلَيَّ مَا تَسْتَطِيعُ ،
 186 فَإِنَّ خُمُولَكَ دِرْعٌ عَلَيْكَ وَقِيَّتَ بِهَا عَائِبًا أَوْ حُسُونُ ،
 187 لِلْفَتَى عَقْلٌ يَعِيشُ بِهِ حَيْثُ تَهْدِي سَاقَهُ قَدَمُهُ ،
 188 تَرْفَعُ دُنْيَانَا بِتَمَرِّقِ دِينِنَا فَلَا دِينِنَا يَبْقَى وَلَا مَا تَرْفَعُ ،
 189 لَيْسَ يَعْلَمُ مَا يَعْبَى الْقَمْطَرُ مَا الْعِلْمُ إِلَّا مَا وَعَاهُ الصَّدْرُ ،
 190 إِنَّ رَبَّكَ لَفَاكَ الْأَمْسُ بِمَا كَانَ سَيَكْفِيكَ غَدًا بِمَا يَكُونُ ،
 191 إِنْ أَمَا عَلِيَّ الْمَرْءُ رَامَ الْعِلَّا وَيَعْنَعُ بِاللُّدُونِ مَنْ كَانَ دُونًا ،
 192 إِنَّ الْعَرَادِينَ تَلْقَاهَا مُحْسَدَةٌ وَلَنْ تَرِي لِلْيَامِ النَّاسِ حَاسِدًا ،
 193 لَوْلَا الْمَشْعَّةُ سَأَلَ النَّاسُ لَكُمْ الْجَوْنَ يَفْقِرُ وَالْأَقْدَامُ قَتَالُ ،
 194 لَعَمْرُكَ مَا بِالْمَوْتِ عَارٌ إِنْ أَلَمْ تُصِبْهُ فِي الْحَيَاةِ الْمَعَايِرُ ،

- 195 وَمَا يَسْبَحُ الْإِنْسَانُ فِي لَحْ غَمْرَةٍ
 مِنْ الْعِزِّ إِلَّا بَعْدَ خَوْضِ الشَّدَائِدِ ،
- 196 وَمَنْ يُوفِّي لَا يُذَمُّ وَمَنْ يُغْضَبُ
 قَلْبُهُ إِلَى مُطْمَئِنِّ الْبِرِّ لَا يُذَجَّجِمُ ،
- 197 إِنَّ الْغُصُونَ إِذَا قَوْمَتَهَا أَعْقَدَتْ
 وَلَا يَلِينُ إِذَا قَوْمَتْهُ حَشْبٌ ،
- 198 وَمَنْ هَابَ أَسْبَابَ الْمَنِيَا يَنْلَنَهُ
 وَلَوْ رَامَ أَسْبَابَ السَّمَاءِ بِسَلْمٍ ،
- 199 وَكُلُّ أَمْرٍ يُؤَلِّي الْأَحْمِيلَ مُحِبٌّ
 وَكُلُّ مَقَامٍ يُنْبِتُ الْعِزَّ طَيْبٌ ،
- 200 وَيَكْفِيكَ قَوْلُ النَّاسِ فِيهَا مَلَكَتُهُ
 لَقَدْ كَانَ هَذَا مَرَّةً لِعُلَانٍ ،
- 221 إِنَّ سِلَاحَ الْعَالِمِ عِلْمُهُ وَلِسَانُهُ
 كَمَا أَنَّ سِلَاحَ الْمَلِكِ سَيْفُهُ وَسِنَانُهُ ،
- 222 إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكَتَهُ
 وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَلِيمَ تَمَرْنَا ،

Plurium versuum dicta.

223 ان شيتن عيشنا طيبا صغوا بلا منازع ،

فاقتنع بما اوتيته فالعيش عيش القانع ،

224 كاتما العالم ضان عدت للربي والموت ابو جعدة ،

والآخر يدرك من قبله ويترك الدنيا لمن بعده ،

225 انا كنت في بعم فارعتها لان المعاصي تزيد النعم ،

وانوم عليها بشكر الاله فان الاله سريع النعم ،

226 تعصي الاله وانت تظهر حبه هذا العمري في الفعال بديع ،

لو كان حبك صادقا لاطعته ان المحب لمن يحب مطيع ،

227 انا ما شيتن ارغام الاعادي بلا سيف نسل ولا سنان ،

قرن في ملك ماتك وهي اعدي على الاعداء من نوب الزمان ،

228 نظرت الي الدنيا بمعلقة ناقه

فلم ار فيها نافعا غير تركها ،

هي الالم لكني اري في عقوقها

من البر ما يعلو علي تاج ملكها ،

لعمرك

229 لَعْمَرِكُ مَا الْأَنْسَانُ إِلَّا آبْنُ يَوْمِهِ
 عَلِي مَا تُجَلِّي يَوْمَهُ لَا آبْنُ أَمْسِهِ ،
 وَمَا الْفَخْرُ بِالْعَظْمِ الرَّمِيمِ وَإِذَا
 فَخَارَ الَّذِي يُبْغِي الْفَخَارَ بِنَفْسِهِ ،

230 عَجِبْتُ لِلْأَنْسَانِ فِي فَخْرِهِ وَهُوَ عَدَا فِي قَبْرِهِ يُعْبَرُ ،
 مَا بَالُ مَنْ أَوْلَاهُ نُطْفَةً وَجِيْفَةً آخِرَةً يُفْخَرُ ،
 أَصْبَحَ لَا يَمْلِكُ تَعْدِيمَ مَا يَرْجُو وَلَا تَأْخِيرَ مَا يُحَدَّرُ ،
 231 لَا تُجْزَعُ وَإِنْ أَعْسَرَتْ يَوْمًا فَقَدْ أَيْسَرَتْ فِي الرَّهْمَنِ الطَّوِيلِ ،
 وَلَا تَظُنَّنَّ بِرَبِّكَ ظَنًّا سَوْءًا فَإِنَّ اللَّهَ أَوْلَىٰ بِالْجَمِيلِ ،
 فَإِنَّ الْعَسْرَ يَتَّبِعُهُ يُسَارٌ وَقَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ كُلِّ قَيْلٍ ،
 232 إِنْ عَنِ الْخَلْقِ بِالْخَالِقِ تَسَدَّ عَلِي كُلِّ كَانِبٍ وَصَادِقٍ ،
 وَأَسْتَرْزِقِ الرَّحْمَنُ مِنْ فَضْلِهِ فَلَيْسَ غَيْرَ اللَّهِ مِنْ رَازِقٍ ،
 مَنْ ظَنَّ أَنَّ النَّاسَ يُغْنَوْنَهُ فَلَيْسَ بِالرَّحْمَنِ بِوَائِقٍ ،

CAPUT CORANI XXXII.

سُورَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ وَفِي ثَلَاثُونَ آيَةً ،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَنْزِلْ الْكِتَابَ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، أَمْ
يَقُولُونَ أَفْتَرِينَا بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مِمَّا أَتَيْهِمْ
مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ، أَلَلَّهُ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ،
يَذُكِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ تَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي
يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ، ذَلِكَ عَالَمُ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ، الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ
شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ، ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ
مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ، ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ

رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مِمَّا
 تَشْكُرُونَ ، وَقَالُوا أَيُّهَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَيَّنَا لَعْنِي خَلْفِي
 جَدِيدٍ ، بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ، قُلْ يَتَوَقَّعُكُمْ
 مَلِكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَيَّ رُدُّكُمْ فَرْجِعُونَ ،
 وَلَوْ نَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا
 أَبْصُرْنَا وَسْمِعْنَا فَأَرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ، وَلَوْ
 شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، قَدْ وَقُوا بِمَا
 نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَنُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
 بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ، أَمَّا يَوْمَهُنَّ بَأْيَاتِنَا الَّذِينَ إِذْ أَنْكُرُوا
 بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ،
 فَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا
 وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ، فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّنْ
 قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ، أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا
 كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ، أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوِي نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ،
 وَأَمَّا

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَا وَدَّعَهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يُخْرَجُوا
 مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ دُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ
 فِيهَا تُكذِّبُونَ ، وَلَنْ يَنْفَعَهُمْ مِنْ الْعَذَابِ الْآنَ نِي دُونَ الْعَذَابِ
 الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ، وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ دُكِّرَ بآيَاتِ
 رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ، وَلَقَدْ
 آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ
 وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ، وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيْمَةَ يَهْدُونَ
 بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ، إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
 يُغْضِبُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ، أَوَلَمْ
 يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي
 مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ، أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا
 نَسُوفُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ
 أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ، وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ، قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ، فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَانْتَظَرِ اللَّهُ
 مُنْتَظِرُونَ ،

Finem hisce imponat Gnomologicum Abu'lola sive

*Abu'lalâi carmen: nempe primum, quod sese offert in
Opere ipsius, لزوم ما يلزم, in scripto; de quo antè
mentionem fecimus pag. 277.*

في الهمة المضمومة مع الباء والطول الثالث ،

أَلُو الْفَضْلِ فِي أَوْطَانِهِمْ غُرَبَاءُ تُشَدُّ وَتَنَائِي عَنْهُمْ الْقُرَبَاءُ
وَحَسْبُ الْفَتَى مِنْ ذَلَّةِ الْعَيْشِ أَنَّهُ يَرُوحُ بِأَنِّي الْقَوْتُ وَهُوَ حِبَاءُ
أَرَابِيكَ فِي الْوَدِّ الَّذِي قَدْ بَدَلْتَهُ قَاضِعُفٌ إِنْ أَجَدِي لَدَيْكَ رِبَاءُ
أَجَدَكَ لَا تَرْضِي الْعِبَاءَ مَلْبَسًا وَتَوْبَانُ مَا تَسْدِيهِ قَيْلُ عِبَاءُ
تَوَاصَلُ حَبْلُ النَّسْلِ مَا بَيْنَ أُمَّمٍ وَبَيْنِي فَلَمْ يُوَصَلْ بِلَا مِي بَاءُ
وَزَهْدِي فِي الْخَلْقِ مَعْرِفَتِي بِهِ وَعِلْمِي بِأَنَّ الْعَالَمِينَ هَبَاءُ
إِنَّا نَزَلُ الْمَقْدَارُ لَمْ يَكْ لِلْقَطَا نَهْوُضُ وَلَا لِلْمُخَدِرَاتِ إِبَاءُ
عَلِي الْوَلَدِ بِيَجْنِي وَالِدٌ وَلَوْ أَنَّهُمْ وَلَائِي عَلِي أَمْصَارِهِمْ خُطْبَاءُ
يَرُونَ أَبَا لِلْقَاهِمُ فِي مَوْرِبٍ مِنَ الْعَقْدِ ضَلَّتْ حَلَّةُ الْأَرَبَاءُ
فَتَبَعْنَا فِي كُلِّ نَقْبٍ وَحَزِيمٍ مَنَائِي لَهَا مِنْ جِنْسِهَا تُقْبَاءُ

الحمد لله وحده ،

